

Y~KIN DOGU ÜNİVERSİTESİ

FEN VE SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ

KIBRIS AGZI'NIN SES BİLGİSİ (FONETİK)
ÖZELLİKLERİ

Erdoğan Saracoğlu

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı Yard. Doç. Dr. Esra Karabacak

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

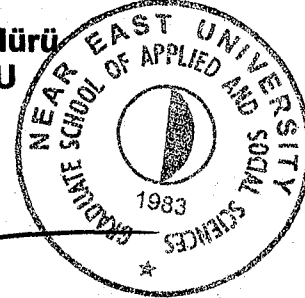
Lefkoşa - 2002

Erdoğan SARACOGLU

Kıbrıs Ağı'nın Ses Bilgisi (Fonetik) Özellikleri

Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Fahreddin M. SADIKOĞLU

Tez, 27.06.2002 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Bülent YORULMAZ,

Jüri Üyeleri

Yakın Doğu Üniversitesi,
Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı ve
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Yard. Doç. Dr. Esra KARABACAK,

Tez Danışmanı,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Prof. j(ior KORMUŞIN,

"rr>

Yakın Doğu Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Kıbrıs ağzının ses bilgisi (fonetik) özellikleri üzerinde durulmuştur. özellikler saptanırken yazı dilimizi oluşturan İstanbul ağzı temel alınmış ve sözcükler üzerinde karşılaştırmalar yapılarak, yazı dilinden ayrılan yöresel ses farklılıkları belirtilmiştir.

ikinci bölümde ise ses alma aygıtı ile derlediğimiz metinlere yer verilmiştir. Metinler Kıbrıs ağzının ses özelliklerine bağlı kalınarak yazıya geçirilmiştir.

üçüncü bölüm sözlüktür. Yalnız hemen belirtelim ki sözlük, Kıbrıs ağzının tam bir sözlüğü değildir. Uzun yıllar anayurttan ayrı yaşayan Kıbrıs Türkleri, doğal olarak konuşma dillerine Rumca sözcükler başta olmak üzere, bazı yab~ncı sözcükler katmışlardır. işte bu küçük sözlükte, daha çok ağzımızagirmiş yabancı kökenli sözcükler üzerinde durarak, bu sözcüklerin bazılarını birtakım yöresel sözcüklerimizle birlikte sunmaya çalıştık.

Çalışmamda beni yüreklendirip destekleyen, tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Esra Karabacak'a ve metin derlemelerinde bana yardımcı olan tom ilgililere teşekkür ederim.

Erdoğan SARACOGLU

Haziran, 2002

KISALTMALAR

ad.	: Ad (isim).
Alm.	: Almanca'dan.
Ar.	: Arapça'dan.
Argo	: Argo sözcüğü.
Bağ.	: Bağlaç.
Ç.s.	: Çocuk sözcüğü.
e.	: Edat.
ey.	: Eylem (Fiil).
Far.	: Farsça'dan.
Fr.	: Fransızca'dan.
ing.	: İngilizce'den.
it.	: İtalyanca'dan.
Lat.	: Latince'den.
Mac.	: Macarca'dan.
Mee.	: Mecaz anlamda.
Por.	: Portekizce'den.
Rum.	: Rumca'dan.
s.	: Sıfat veya sıfat yerine.
ünl.	: Ünlem.
Yun.	: Yunanca'dan.
Zf.	: Zarf veya zarf yerine.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
KISALTMALAR	ii
İÇİNDEKİLER	iii-iv
GİRİŞ	1
I. Dil	1
II. Dil Bilgisi, Dil Bilimi Ve Bölümleri	1
III. Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri	2
A. Yapıları Bakımından Diller	3
B. Kaynakları Bakımından Diller	4

BİRİNCİ BÖLÜM

KIBRIS AGZININ SES BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

I. Türklerin Kıbrıs'a Yerleşmeleri	7
II. Kıbrıs Ağzı	8
III. Ses Bilgisi Özellikleri	9.
A. Ünlüler	9
a. Ünlü Değişmeleri	10
b. Ünlü Benzeşmesi	16-
c. Ünlü Benzeşmezliği	17
ç. Ünlü Türemesi	18
d. Ünlü Düşmesi	19
B. Ünsüzler	20
a. ünsüz Değişmeleri	20
b. Ünsüz Benzeşmesi	32
c. ünsüz Benzeşmezliği	34
ç. Ünsüz Türemesi	35
d. ünsüz Düşmesi	36
e. Göçüşme (metatez)	37
C. "ile" Bağlacı- "ile" Edatı	37
D. -ken (-iken) Ulacı	39

İKİNCİ BÖLÜM
METİN DERLEMELERİ

I. Atasözleri	41
II. Maniler	71
III. Masallar	143
IV. Bilmeceler	186

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK	202
--------	-----

GİRİŞ

I

DİL

Dil, insanların duygu ve düşüncelerini bildirmek için söz veya gereçlerle yaptıkları anlaşmadır. Düşünme kavramı dille birlikte vardır. Ulusu oluşturan bireylerin dil yeteneği ne ölçüde yükselirse, o ulus kültürel yönden o ölçüde yükselir.

insanoğlunun dünyadaki konumunu belirleyen konuştuğu dildir. Konuşma yeteneği, yani dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelir. Dil, buluş ve yaratış yeteneklerimizin anahtarıdır. Söze dayanan tüm sanatların hammaddesi ve ürünü de dildir.

insanlar arasında anlaşmayı sağlayan ve doğal bir araç olan dil, bağımsız bir karaktere sahiptir. Dilin kendine özgü birtakım kuralları vardır. Bu nedenle canlı bir varlığa benzer. Diller canlı varlıklar gibi, zaman zaman birtakım, değişiklikler ve gelişmeler gösterebilir. Ancak bu değişiklikler ve gelişmeler hep dil kuralları çerçevesinde olur.

Dil, ayrıca sosyal bir kurumdur. Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü dildir. 13ireyleri ulusuna, yurduna ve geçmişine sıkı sıkıya bağlayan dil, o ulusun birlik ve beraberliğini de sağlar ve ulusal dayanışmayı yaratır.

Bu nedenle ulusların ulusal kurumu olan dil, bireyi geçmişle gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir. Ünlü Alman filozofu Wilhelm Humbolt (1767-1835), dilin tanımını şöyle yapar: "Bir ulusun gerçek yurdu, onun dilidir. Dil, ulusal dileği belirten güçlü bir varlıktır. Ulusal dil yok olursa, ulusal duygu da yitirilir."

II

DİL BİLGİSİ, DİL BİLİMİ VE BÖLÜMLERİ

Dil bilgisini genel bir deyişle: "Bir dili bütün ayrıntılarıyla inceleyip, kurallarını belirten if, bilim dalı" olarak tanımlayabiliriz. Herhangi bir dili kusursuz öğrenebilmek için, o dilin, dil kurallarını tam olarak kavramak gerekir.

Dil, aslında sosyal, bir kurum olmakla birlikte çok karmaşık bir olgudur. Dil bilgisi f çalışmaları önceleri dinsel metinlerin iyice öğrenilmesi ve hatasız okunması amacıyla ~{başlatılmıştır. Yeryüzünde dili ele alan çalışmaların bilinen en eskileri, Eski Hint'e, Eski J'Yunan'a kadar uzanır. Eski Hintlilerde söz kutsaldır ve Sanskritçe Tanrı dilidir.

Avrupa'da ise Rönesanstan son dillerin bilim adamlarına doğru açılması, dil bilgisi alanının tuzlandırılmış ve bugünkü akademik gramerler doğmuştur.

DH bilimi (lengüistik) ise, sosyal bir kurum olan dilin, genel ve özel nitelikleriyle dilin genel ve karşılaştırmalı olarak inceleyen, dillerin yeryüzündeki yapılarını ve arasındaki ilişkileri araştıran ve niteliği bakımından diğer birtakım bilimlerle de yakın ilişkiler bulunan bilim dalıdır.

Dil bilgisi ve Dil biliminin başlıca bölümleri şunlardır:

Ses bilgisi (fonetik) : Bir dilin seslerini, boğumlanma özelliklerini veya yüklendikleri sesleri inceleyen dil bilgisi dalı.

Yapı bilimi (morfoloji) : Sözcüklerde kök, gövde ve eklerin yapısını, işleyişini; dilin türetme ve çekim özelliklerini ve sözcük yapısıyla ilgili diğer konuları inceleyen dil bilgisi dalı.

Söz dizimi (sentaks) : Sözcüklerin ilgilerine göre sıralanışını ve tümce (cümle) yapısını inceleyen dil bilgisi dalı.

Anlam bilimi (semantik): Dili, anlam açısından çeşitli yönleriyle inceleyen dil bilimi dalı.

Köken bilgisi (etimoloji) : Sözcüğün aslını ve gelişimini -kök ve ekleri bakımından inceleyen dil bilimi dalı.

Sözlük bilimi (leksikografi) : Bir dilin veya karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin sözlüklerini, sözlük biçiminde ortaya koyma yöntemlerini ve uygulama yollarını gösteren dil bilgisi dalı.

Sözcük bilimi (leksikoloji): Dilin sözcüklerini, türetmede görev alan biçimbirimlerini, bileşik sözcük, deyim, atasözü gibi öğelerini incelemeye yönelik, bu öğelerin kökenlerini, gelişimlerini araştırarak, biçim ve anlam açısından gelişmelerini saptamaya çalışan dil bilgisi dalı.

TÜRKÇENİN DÜNYA DİLLERİ ARASINDAKİ YERİ

En eski dillerden olan Türkçenin tarih sahnesine ne zaman çıktığı bugün kesin olarak bilinmiyor. Göktürklerin dedeleri olan Hunların Türkçe konuştukları varsayımından hareketle, Türkçenin oluşumunu daha da eskilere götürmek gerekir. Ancak bu konuda, henüz yeterince kaynak yoktur.

Türkçenin Yenisey ve Göktürk yazıtlarından önceki durumu, kimi araştırmacıların Türkçe, ön Türkçe, ilk Türkçe (proto-turkic) adını verdikleri dönemi aydınlatmaya çalıştıkları görülmektedir.

ielik olarak Altayist ve Türkologların çabaları bugüne kadar, herkesçe benimsenecek, sln sonuçlara varabilmiş değildir.

İlk kaynaklarımız mezar taşları üzerindeki VI. yüzyıldan kalma "Yenisey ~ıtları"dır. Yenisey Kırgızlarından kalan bu taşlar üzerindeki yazılar Göktürkçedir. Edebi ~erleri yoktur.

"Türk" adına, **T'ou-Kiue** şeklinde çeviri yazıyla ilk kez VI. Yüzyıl kaynaklarında ;flanır. Kaşgarlı Mahmut'a göre **Türk** sözcüğü, cesur, sert, nlqun anlamlarına gelir. A. tribery, Türk sözcüğünün **TÜREMEK** fiilinden -k yapım ekiyle türediğini söyler. Von Le g ise Türk sözcüğünün güç ya da kuwet anlamına geldiğini savunur.

Türk sözcüğü, **Türük** ya da **Türk Budun** şeklinde VIII. Yüzyılda Göktürk a.beleriyle Uygur metinlerinde görülür.

Kültigin (M. 732), Bilge Kağan (M. 735) ve Vezir Tonyukuk (M. 725) adına dikilen rKEdebiyatının şimdilik ilk yazılı örnekleri olarak kabul ettiğimiz "Göktürk Yazıtları" rhun Anıtları) Göktürkler'in sosyal ve siyasal yaşamını belgelemektedir.

Bugün dünya üzerinde ortalama olarak 3000'e yakın dil konuşulmaktadır. Dünya ıfi, iki görüş açısıyla yapıları ve kaynakları bakımından sınıflandırılırlar.

A. YAPILARI BAKIMINDAN DİLLER

Bu sınıflandırma yapılırken diller arasındaki yapı bilimi özellikleri incelenir.

1 - Tek heceli (Yalın/ayan) diller :

Genellikle tek heceli sözcüklerden oluşan bu dillerde kök değişken değildir. zcüklerle almadığı için bu dillerde türetim ve çekim de (eylem çekimi) söz konusu ğHdir. Sözcüklerin görevleri tümcedeki sıralanış ve vurgudan anlaşılır. Çin ve Tibet dili, zı Himalaya dilleri ile Cava dili de bu gruptadır.

Çince'de her sözcük bir işaretle gösterilir. En eski yazılı belgeleri, M.Ö. 13-11. zyıla kadar dayanır. Bu dilde vurgu son derece önemlidir. Tek bir sözcük, yazıda da belli ilen değişik tonlarda söylendiğinde farklı birçok anlam yansıtır.

- ör¹.: wo şiye : Ben yazarım (yazıyorum).
wo bu şiye : Ben yazmıyorum (yazmam).
wo şiye ma : Ben yazıyor muyum? (yazar mıyım?)
wo şiye lı : Ben yazdım.

Tek heceli diller arasında Vietnam dili ve Afrika dilleri de sayılabilir. Bask dili de upa'da konuşulan tek heceli (yalınlayan) dillerdendir.

2 . Bitişken diller :

Bu dillerde kök değişmez. Türetim ve çekim eklerle olur. Bu ekler, kökün önüne 3bileceği gibi sonuna da gelir. Bitişken dillerde ünlü uyumu aranır. TÜRKÇE, carca, Moğolca gibi Ural-Altay dilleri ve Hindistan'da konuşulan Dravida dili bu gruba

İr. Türkçede kökler ve ekler genellikle tek heceli olup, önek yoktur. Çeşitli eklerle yeni sözcüklertüretme olanağı olduğundan Türkçenin son derece geniş ve zengin bir anlatımı

ör.: göz, göz-lük, göz-cü-lük, göz-lük-çü-lük, göz-lük-çü-lükJten.

3 - Bükünlü diller :

Bu dillerde kökler, yeni sözcükler türetilirken, kendi içlerinde değişikliğe uğrarlar. Hemen hemen her köke yeni anlam ve görev yüklenir. Ekler önek, içek ve sonek olabilir.Çekim

ısında veya adların çoğullarında özellikle kökteki ünlü değişir. Hemen hemen tüm upa dilleriyle Arapça bu gruba girer.

Bükün olayına Arapçadan iki örnek :

Arapçada (*Q e l l g*) ad kökü: çalışma, çabalama anlamına gelir. Bu kökten (*ca h id*) çalışan (*c i h â d*) din uğruna düşmanla savaşıma ve (*m ü c â h i d*) din uğrunda savaşıma gibi sözcükler türemiştir.

(*l ev n*) Arapçada renk anlamına gelen bir addır. Renkler anlamına gelen çoğulu ise (*e l va n*) olur.

Yukarıdaki örneklerde sözcük kökünün nasıl değişikliğe uğradığı, açıkça görülmektedir.

B - KAYNAKLARI BAKİMiN DAN DİLLER

Eski bir anadilden geldikleri sanılan diller, kaynakları bakımından aynı soydan

İlirlir. Bu açıdan diller başlıca şu gruplara ayrılırlar :

1 - Hint - Avrupa Dilleri :

Türk dil ve lehçelerine eskiden beri komşuluk etmiş ve batıya doğru yapılan Türk akınının önünde yer yer çekilmek, bazı üyelerini feda etmek zorunda kalan bir dil ailesidir. Bu dilleri konuşanların ana yurdunu Orta Asya'nın batısında, Aral gölü dolaylarında aramak doğru olur. Hint - Avrupa dilleri bir ırk birliğini değil, bir kültür birliğini gösterir.

İngilizce, Almanca; Hintçe, Fransızca, Rusça, Yunanca, İtalyanca, Ermenice.....

2 - Hami - Sami Dilleri :

Hint-Avrupa dil ailesinin güney komşuları olan Hami-Sami dilleri, güneybatı Asya'yı, kuzeydoğu Afrika'ya bağlayan ve eski çağlardan beri yeryüzünde konuşulagelen bir dil topluluğudur. Adını Tevrat'ta geçen Nuh Peygamberin oğulları Ham ve Sam'dan alır.

Hami kolunda eski Mısır dili, Sami kolunda ise Arapça ve İbranice gibi diller bulunur.

3 - Çin - Tibet Dilleri :

Türkçenin doğusunda büyük bir dil ailesi yaşamaktadır. Çin-Tibet dilleri denilen bu aile, Tibet-Burma ve Tay-Çin olmak üzere iki kola ayrılır.

Çince ve Tibetçe bu gruptadır ...

4 - Bantu Dilleri :

Yerli Afrika dilleri bu gruptadır. Afrika'da, Sudan-Gine dilleri alanının güneyinde, güneydeki bazı adacıkları saymazsak, Ümit Burnu'ndan ekvatorun kuzeyine, doğuda Tana gölüne, batıda da Kamerun dağlarına kadar yayılan bir alanda Zenci ırkının konuştuğu dillerdir.

5 - Ural - Altay Dilleri:

Adını iki dağ Silsilesinden (Ural- Altay) alan bu dil ailesinin varlığının ortaya konuluşu, 18. yüzyılın başlarına kadar götürülebilir. Ancak Ural-Altay dil ailesi üzerindeki çalışmalar, Hint-Avrupa dil ailesine oranla daha sınırlıdır. Bu diller arasındaki ortak bağlar, Hint - Avrupa dillerindeki gibi bilimsel olarak kanıtlanmış değildir.

Ural kolunda Fin-Ugor (Macarca, Fince, Estonca) Altay kolunda ise TÜRKÇE, Moğolca, Tunguzca ve Mançuca gibi diller bulunur.

Bu dil aileleri dışında ~~~~pnuşulan Kafkas Dilleri, Eski Akdeniz Dilleri, Iber ve Bask Dilleri, Eskimo-Alent Dilleri, Amerika Kızılderili Dilleri gibi diller de vardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KIBRIS AGZİNİN SES BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

TÜRKLERİN KIBRIS'A YERLEŞMELERİ

Kıbrıs, tarihin her döneminde Akdeniz'de çıkarı bulunan devletlerin göz diktiği bir adadır. Akdeniz'in bir Türk gölü olduğu yıllarda Kıbrıs ile Girit adaları kilitlerin elindeydi. Seksen iki yıl süren Venedik döneminin ağır baskısına dayanamayan Kıbrıs halkı, daha Yavuz Sultan Selim (1512-1520) döneminde padişaha yazarak, Türklere kurtarıcı gözü ile baktıklarını belirtmişlerdi. Ancak o yıllarda, çeşitli sebeplerle Kıbrıs'a sefer açılması olanağı doğmamıştı.

Akdeniz'de Anadolu kıyıları için büyük bir önem taşıyan Kıbrıs'ın, deniz ulaşımında gemilerine yataklık etmesi ve korsanların İslam gemilerini soymaları, bardağı son damla oldu. II. Selim (1566-1574) döneminde Kıbrıs'a sefer açılmadan önce, girişimde bulunulması uygun görüldü. Ancak, Venedik Cumhuriyeti sorumluluk, soygunları Mesinalı ve Maltalı yabancı korsanların üstlenmesi gerektiğini iddia ediyordu. Bu durumda, siyasal, askeri, iktisadi ve dinsel çıkarlarımız açısından, Osmanlı İmparatorluğu'na katılması artık kaçınılmaz olmuştu.

Devrin şeyhülislamı Ebussud Efendi'nin fetvası üzerine 360 parçadan oluşan bir donanması, üç grup halinde İstanbul'dan yola çıktı. Donanma, 1 Temmuz 1570'de Limasol önlerine geldi. Limasol yakınlarına çıkarılan öncü birlik için (2 Temmuz), Osmanlı Arşivinde bulunan 8 Numaralı Mühimme defterinde şu kayıt görülüyor: "İl-cuma fi 26 muharrem sene 978 (30 Haziran 1570). Bugün öğle zamanında donanma kalkıp muttasıl yürünüp mah-ı mezburun yirmi sekizinci pazar günü (2 Temmuz) Limasol (Limasol) nam hisarına gelinip, ahalisi kaçıp, asker çıkıp gayret ve hasaret edip, orada yatıldı".

3 Temmuz pazartesi günü buradan ayrılan Türk donanması aynı gün akşama doğru Larnaka (Larnaka) körfezine gelmiş ve demirlemişti. Ordunun esas çıkarma harekâtı 4 Temmuz 1570 salı günü sabahleyin yapılmıştı: "30 Muharrem 978. Bugün Bîinayetullah-u Bîinayezle'ya ordu gelip, toprak çıkarılıp, kale-i Lefkoşa'nın fethine niyet olundu",

5 Temmuz Girne, 9 Eylülde Lefkoşa, 12 Eylülde Baf alındıktan sonra, 1 Ağustos 979 (9 Rebiyülewel 980) Magosa'nın'da alınmasıyla, Kıbrıs seferi zaferle sonuçlanmıştı. Bu tarihte 307 yıl sürecek olan Türk idaresi başlamış oluyordu.

Kıbrıs alındıktan sonra, adanın yerleşim ve bayındırlığına önem verildi. Kıbrıs'ı Sinan Paşa, padişaha gönderdiği mektupta, Venediklilerden boşalan arazinin

emediğini, adanın bayındırlığı için yerli halk arasında yeter sayıda sanatkar nmadığını belirtti. Haraboları yerlerin "...hatta toprağında ziraat olunan hubübun bir linden elli altmış kilo hasıl virür...." yerler olarak, "ziraata salih yerler..." olduğu ulandı.

Böylece II. Selim, Kıbrıs'ın bayındırlığı ve adadaki Türklerin yoğunlaştırılması 1572'de "*Sürgün Hükümü*"nü çıkardı.

"Anadolu ve Karaman ve Rum ve Zülkadiriye vaki olan kadılara..." gönderilen imde, "ol cezireye varanların iki yıla değin öşür ve hukuku alınmayıp..." bağışlanacağı tiHyordu. Karaman, İçel, Yozgat, Alanya ve Antalya'dan gönderilen ilk kabileler, ün hükmünde belirtildiği gibi, "...her on haneden bir hane hesabı üzere..." Silifke ndan geliyorlardı.

Çoğu çiftçi olan bu halkın arasında terzi, takyeci, mumcu, saraç, nalbant, bakkal,)ağ, demirci, dülger, kuyumcu, taşçı ve kazancı gibi sanatkarlar bulunuyordu. İlk ünler 5720 ev halkından oluşmuştu.

Bu arada, H. 1126'da Anadolu Beylerbeyi Şehsuvaroğlu Mehmet Paşa'ya jerilen yazıda da belirtildiği gibi, Şamlu, Kara Hacı, Eski Yürük, Şeyhlü, Kiseoğlu eHoğlu), Batralı (Patralı), Senedlû, Çıblaklu (Çaylaklu), Cirid, Gedikli, Toslaklı, ıkara, Dirümlü (Dirimlû) ve Kaçar Halil gibi yürük aşiretleri de, gerek kendi istekleri, ikse devlet eli ile Kıbrıs'a gönderilmişlerdi. Türklerin Kıbrıs'a yerleştirilmeleri, aralıklı kXVIII. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür.

Tarih kaynaklarından çıkardığımız sonuca göre, Kıbrıs Türklerinin kökeni, elerl Konya çevresinden, daha sonra da, İçel, Antalya, Yozgat ve Alanya gibi yerlerle, ik aşiretlerinden gelen atalarımıza dayanmaktadır.

II KIBRIS AGZI

Tarihsel gelişim ve bölge etkisiyle, bir anadilin lehçesi içinde ses ve yapı ımından görülen yöresel küçük ayrılıklara "Ağız" dendiğini biliyoruz. Ağız özellikleri yazı de değil, ancak konuşma dilinde görülebilir.

Karadenizli "celdum, cltturn" derken, biz Kıbrıs'ta "geldim, gittim" diyoruz. nbullunun "orada, burada" sözcüklerini ise biz, "oraşda, buraşda" ile karşılıyoruz.

Ayrıca ağızlar, genellikle bir dildeki eski sözcüklerin ses, biçim ve anlam özelliklerini imakta, yabancı dillerin etkisine çoğunlukla daha az maruz kalmaktadır.

Ağızlarda, çok eski ögelerin söyleyiş ve anlam bakımından hiç değişmeden, ya da az. değişerek günümüze kadar yaşamalarına ilişkin pek çok örnek vardır. örneğin 8. ılda, Tonyukuk yazıtında **yigirmi** biçiminde gördüğümüz 20 sayısı, bugün birçok ia aynı biçimde söylenmektedir.

Kıbrıs ağızı, Türkiye Türkçesine (Anadolu Lehçesi) bağlıdır. Ağızımızda, Türkiye çesindeki ağızlardan çeşitli özellikler görülür. Bu durum, 1571'de Kıbrıs'ın alınışıyla lolu'nun çeşitli yörelerinden gönderilen atalarımızın, ağız özelliklerini burada da tmlarından doğar.

III

SES BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde Türkiye Türkçesinin yazı dili olan "İstanbulAğızı" esas alınarak, Kıbrıs ıda görülen ses değişiklikleri sözcükler üzerinde karşılaştırmalı olarak gösterilmiş, ıce Kıbrıs ağızının ses bilgisi özellikleri saptanmaya çalışılmıştır.

A. ÜNLÜLER:

Kıbrıs ağızındaki ünlüler, Türkiye Türkçesindeki ünlülerden ayrılık göstermez. Yalnız ye Türkçesindeki yabancı sözcüklerde kullanılan uzun ünlüler, Kıbrıs ağızında kısa k söylenir. Bu özellik nedeniyle, konuşanın kolayca Kıbrıslı olup olmadığı anlaşılır.

ör. : tarih> tarih
hamile > hamile
kâtip > katip, vb.

Ayrıca Kıbrıs ağızında Türklerle Rumların yüzyıllar boyunca içiçe yaşaması ve diller ıdaki etkileşim nedeniyle4 ünlülerin tipki Rumcada olduğu gibi uzatılarak -mi soru eki geıldığı de görülür. Bu işlem, soru cümlesinin son sözcüğündeki son ünlünün ması ile yapılır. Ancak hemen belirtmeliyiz ki bu özellik, bazı Anadolu ağızlarında da

ör. : Hasan sizi gördü?
İmge bugün gelecek?
Okula gider?
Bartu gelip git!!? ... gibi.,

da soru eki kullanılmaz. Soru cümleleri sözcük vurgusunun sona kaydırılmasıyla kurulur.

11-ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ:

1 - Düz Ünlüler Arasında Görülen Değişiklikler :

a > e a: Kalın, geniş, düz bir ünlüdür.
e: ince, geniş, düz bir ünlüdür.

a- > e- ahali > ehali

-a > -e- vasiyet > vesiyet
fark > terk
ramazan > remezan
bahane > behane
safa > sefa
kadayıf > gadeyif
masal > mesel

e > a e: İnce, geniş, düz bir ünlüdür.
a: Kalın, geniş, düz bir ünlüdür.

-e > -a- mendil > mandil
haber > habar
getirirsem > getirirsam
kardeş > gardaş
çingene > çingane
uçarken > uçarkan

-e > -a bahçe > bahca
Türkiye > Türkiya
neyse > neyisa
(yere) düşünce > (yere) düşünca
fasulye > fasulya
kaybedince > gaybedinca
getirs~ > getirsa
ggzete > gazedda
çekince > çeklnca

gidince > gidinca
(ben) de > (ben) da
nice> nica
severse. > seversa
liste > lisda
ölünce > ölünca
görünce > görünca
gelince > gelinca

örneklerden görüleceği gibi bileşik zamanlı fiillerde kullanılan **se/sa** şart eki ile **in~e/ünce**ulaç ekleri de Kıbrıs Ağzı'nda büyük ünlü uyumunu bozmaktadır. Ayrıca "ben" sözcüğü ile kullanılan **"de"** bağlacı da Kıbrıs Ağzı'nda **"da"** şeklinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

a > ı a: Kalın, geniş, düz bir ünlüdür.
ı: Kalın, dar, düz bir ünlüdür.

-a > -ı- çağır- > çığır-
anahtar > anıhtar
acaba> acıba⁵
boğaz > bağız

-a > -ı fırça > fırçı

e > i e: İnce, geniş, düz bir ünlüdür.
i: ince, dar, düz bir ünlüdür.

e- > i- enginar > inginar

-e- > -i- hesap> hisap

-e > -i iskemle > isgemli

⁵ Aceba şekli de kullanılır.

> i i: Kalın, dar, düz bir ünlüdür.
i: ince, dar, düz bir ünlüdür.

> i- ırak> irag

> -i- bıçak> biçag
kadayıf > gadeyif

> i i: Ince, dar, düz bir ünlüdür.
i: Kalın, dar, düz bir ünlüdür.

> -i- çizgi> çizgi > cızgi
çizik> çizig > cızig
fakir > fakır
halini > halını
hapis > hapis
hangimiz > hangımız
hisar> hısar

> -i- hangi > hangı
vakti > vaktı
sanki > sankı
arkasındaki > arkasındaki"

> e i: ince, dar, düz bir ünlüdür.
e: ince, geniş, düz bir ünlüdür.

> e- in-> en-
iniş > eniş
iyi> eyi
iyilik > eylig
iyileş- > eyileş-
ikiz > ekiz

> -e- giy-> gey-

niçin > neçin

yiyecek > yeyceg

kiremit > keremit

viran> veran

haydi > hade⁶

diye > deye

2. yuvarlak Ünlüler Arasında Görülen Değişiklikler:

u > o u: Kalın, dar, yuvarlak bir ünlüdür.

o: Kalın, geniş, yuvarlak bir ünlüdür.

u- > o- ufak> ofag

ufala- > otala-

ufarak > ofarag

uğraş- > oğraş-

unut- > onut-

-u- > -o- yukarı > yokarı⁷

hayırdua > hayırdova

zurna> zorna

İstanbul > istanbol

duvak > dovaq

dua> dova

-o- > -u- çoban> çuban

sigorta > siğurta

domates > dumadez

u > ö u: Kalın, dar, yuvarlak bir ünlüdür.

ö: ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür.

⁶ Hayde şekli de kullanılır.

⁷ Kırsal yörelerde yukarı > yokarı > okarı şekli daha yaygındır.

=> -ö- bugün> böyün
muhterem > möhterem

> ö ü: ince, dar, yuvarlak bir ünlüdür.
ö: ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür.

=> ö- üzengi > özengi
üvey> övey
üfür- > öfür-

=> -ö- büyük> böyüg
mühim > möhim
büyü- > böyü-
karikatür > karikatör
kümes > kömes
yürü-> yörü-
hürmet > hörmed
büyü sböyü
büyücü > böyücü

=Düz Ünlülerin Yuvar/aklaşması :

> u a: Kalın, geniş, düz bir ünlüdür.
u: Kalın, dar, yuvarlak bir ünlüdür.

=> -u- baba> buba

> ö e: İnce, geniş, düz bir ünlüdür.
ö: ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür.

=> -ö- dev> döv

> u e: ince, geniş, düz bir ünlüdür.
u: Kalın, dar, yuvarlak bir ünlüdür.

=>-u- cevap > cuvab

> u i: Kalın, dar, düz bir ünlüdür.

u: Kalın, dar, yuvarlak bir ünlüdür.

=> -u- kapiya > kapuya

fırın > furun

> -u- kapı> kapu

-Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi :

Bu ses olayı, Türkiye Türkçesinde küçük ünlü uyumuna aykırı olan Türkçe sözcüklerin, 'Kıbrıs ağzında uyuma girdiğini göstermektedir.⁸

> i u: Kalın, dar, yuvarlak bir ünlüdür.

i: Kalın, dar, düz bir ünlüdür.

=> -i- çamur> çamır

çavuş > çaviş

kavur- > gavır-

havuz > hav(z

pamuk> pamig

savur-> savır-

hamur > hamır

mapus > mapıs

armut > armit

karpuz> karpız

k~vun > gavi~

çubuk > çıbig

kabuk > gabig

kaburga> gabırğa

avuç > aviç

=> -i- yavru > yavrı

⁸Bu ses olayı daha çok Lefkoşa ve Mesarya bölgelerinde görülmektedir.

> e ö: ince, geniş, yuvarlak bir ünlüdür.

e: ince, geniş, düz bir ünlüdür.

> -e- nöbet > nebed

ÜNLÜ BENZEŞMESİ:

Benzeşme (Asimilasyon): Bir sözcükte sesin, başka bir sesi kendisine benzetme işidir.

İlerleyici Benzeşme:

Sözcükte önceki sesin sonraki sesi etkilemesidir.

> a-a kardeş > gardaş
haber > habar
fasulye > fasulya
bahçe > bahca
uçarken > uçarkan

> a-a kağıt > kâhad

> a-a sahip > sahab

> e-e şehir > şehir
peksimet > peksemet

> i-i fırça > fırçı

> i-i iskemle > isgemli

Gerileyici Benzeşme:

Sözcükte sonraki sesin önceki sesi etkilemesidir.

> e-e vasiyet > veslyet

masol ve Bafyörelerinde bayça şekli de görülür.

> i-i	çağır- > çı.ğır-
> i-i	enginar > inginar
> e-e	yiyecek > yeyceg
	diye> deye
	bilezik> belezig
	iner> ener
	giyecek > geyecceg
	yine> gene
	kiremit > keremit
> e-e	nöbet > nebed
> i-i	hususı > husısı

İNİTİ BENZEŞMEZLİĞİ :

Benzeşmezlik (Disimilasyon): Bir sözcükte bulunan, aynı veya benzeri seslerden birinin değişikliğe uğramasıdır.

a > u-a	baba> buba
a > a-i	anahtar> aruhdar
a > a-e	acaba > aceba
a > e-a	safa> sefa
	ahali > ehali
a > o-a	papaz > popaz
e > a-e	çingene > çingane
e > e-a	hemen > heman

e serçe > sirçe

-e deve> döve

iniş> eniş

niçin > neçin

iyi> eyi

niçin > neçün

için> içün

-Ü üfür- > öfür-

hükümet > hökümad

kürüm skörün

~Ü TÜREMESİ:

kbaşı:

lif > ilif

liflen- > iliflen-

raf > iraf

Rum> Urum

sterlin > isterlin

stil> istil

stok> istok

spor > isbor (ispor)

kortası :

radyo> radiyo

'Alman> Alaman

horla- > horula-

tavşan > tavişan > tavuşan

Fransız > Fıransız

parla- > parıla-

Londra > Londura

komşu > gomuşu

prens > pirens
yalnız> yalınız
eyvallah > eyivallah
kükre-> küküre-
neyse > neyisa
söndür- > sövündür-

cük sonu: giderken > giderkana
koşarken > koşarkana
aniden > anidene
uçarken > uçarkana
verirken > verirkana

rN,tü DÜŞMESİ:

cQk başı: otomobil > tomofil
(her) halde > {her) aide

Cük ortası: yıkayacak > ikaycak
'nerede > nerde¹⁰
bırak- > brag- > bag-
yiyecek > yeyceg
uzadmayalım > uzadmaylım
avukat> avgat
iyilik > eylik
tükürük > tüprük
mağara > mahara > mahra
kilise > kilse
kalmayacak > galmaycak

~cük sonu: aşağı> aşşa
başaşağı > başaşşa

sözcükte ünsüz türemesi de görülür: nerede > nereşde.

B. ÜNSÜZLER :

a. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ:

1. Sert Ünsüzlerin Yumuşaması :

h > y h: Gırtlak ünsüzü.

y: Damak ünsüzü.

-h- > -y- sahip > sayıb

k > g k,g: Damak ünsüzleri.

Bu ses olayı, Kıbrıs ağzının en belirgin özelliklerindendir.

k- > g-
küçük > güçüg
kaymak > gaymag
kocakarı > gocagarı
kız > gız
kazan > gazan
kendi > gendi
kalleş > galleş
konak > gonag
kale > gale
kabul > gabul
kan > gan
kulak > gulag
kalem > galem
kardeş > gardaş
kuru > guru
kunduracı > gunduracı
koyun > goyun
kuruş > quruş
kova > gova
Kıbrıs > Gıbrız
koskoca > gosgoca
kadar > gadar
koskoca > gosgoca

kurt> gurt
kartal > gartal
kol > gol
kara> gara
kork- > gorg-
karşı > garşı
konyak > gonyag
kavur- > gavır-
kurtar- > gurtar-
kabak > gabag
kaç-> gaç-
koy-> goy-
kal-> gal-
kandır-> gandır-
kır-> gır-
koş-> qoş-
korku > ~orku
kına-> gına-
kanat > ganad
kahve> gave
kadın> gadın
konuş- > gonuş-
kabımız> gabırnız

-g-
Lefkoşa > Lefgoşa
çıkırık > çıgrık
delikanlı > deliganlı
akşam> agşam
öfke> öfge
lokma > logma
öksüz > ögsüz
banka> banga
kıskanç > kısganç
kocakarı > goca~arı
doktor > dogdor

atkı> adgı
püskür- > püsgür-
başka > başga
tekke > tegge
saksı> sagsı
okka> ogga
sakla- > sagla-
bekle- > begle-
Hakkı > Haggi
ökçe> ögce
dikkat > diggad
tekrar > tegrar
ekşi> egşi
ekmek > egmeg

> -g

balık> balıg
çıkırık> çıgrıg
bıçak > biçag
artık > artıg (gartıg)
dayak > dayag
delik > delig
sandık> sandıg
pamuk > pamıg
uzak> uzag
içecek > içegeg
nacak > nacag
yemek > yemeg
direk > direg
açlık > açlıg
yanak > yanag
satılık> satılıg
çocuk > çocug
sokak > sokag
yük> yüg
yok> yog

çok> çoğ

yedik > yedig

kürek> küreg

yatak > yatag

bak-> bag-

nazik > nazig

iblik > iblig

batık > batig

kemik > kemig

kırk> kırıg

sıcak> sıcag

yaprak> yabrag

halk> halg

tabak > tabag

çiçek > çiçeg

mertek > merteg

felek > feleg

kelek > keleg

yastık > yasdıg

kulak> gulag

p, b: Dudak ünsüzleri.

parmak > barmag

pazar > bazar

patates > badadez

pahalı > bahalı

pişir- > bişir-

pabuç > babış

toprak> tobrag

yaprak> yabrag

çıplak > çıblag

topla- > tabla-

hepsi > hebsi

tepsi> tebsi
iplik > iblik
ispirto> isbirto

-b
top> tob
ip> ib
dolap > dolab
mektup > megdub
hep> heb
kalp> galb
yapıp> yapıb
mürekkep > müreggeb
götürüp > götürüb
işleyip > işleyib
sap> sab
yiyip > yeyip
çorap > çorab
takip > takib
sevip > sevib
cep> ceb
atıp> atıb
sarıp > sararıb
binip > binib
yap-> yab-
kap- > kab-

-z
s, z: Diş ünsüzleri.

-z-
sümbül > zümbül
sebze > zebze

>-z
Kıbrıs > Gıbrız
domates > dumadez
patates > badedez
nergis > nergiz

t, d: Diş ünsüzleri.

tane> dane
tallal > dellal
tarak > darag
taş> daş
tara- > dara-
tatlı > dadlı
tırnak> dirnag
tabanca > dabanca
takım > dakım
teyze > deyze
tutum > dutum
tak-> dag-
tut- > dut-

-d-
üstün > üsdün
etraf > edraf
anahtar > anahdar > anıhdar
doktor > dogdor
hafta > hafda
tahta > tahda
işte> işde
usta> usda
söyletir > söyledir
yaptı > yabdı
ihtiyar> ihdiyar
muhterem > muhderern
kaptan > kabdan
hasta > hasda
şeftali > şefdali
iste- > isde-
patlak > padlag
bozkurt> bozgurd
mutlu > mudlu

astar > asdar

yatsı > yadsı

karıştır-> gaşdır-

-yastık > yasdığ

git> gid

unut-> unud-> onud-

murat > murad

kurt> gurd

et-> ed-

dört > dörd

tut-> dud-

defet > defed

taht> tahd

armut> armıd

Süt > SÜd

m. u. 4. Ünsüzlerin Sertleşmesi :

b,p: Dudak ünsüzleri.

böl-> pöl-

balta > palta

bakla > pakla

badem > padem

baklava > paklava

tabut> taput

serbest> serpest

tabya > tapya

tabla > tapla

çabuk > çapug

c, ç: Diş ünsüzleri.

ç- ceket > çeket

> -ç- yalancı> yalançı
pencere > pençere
dilenci > dilençi

d: Damak ünsüzü.

t: Diş ünsüzü,

t- daha> taha
diken > tiken

g, k: Damak ünsüzleri,

k- gölge > kölge ¹¹
gitar > kitar

ğ: Damak, h: Gırtlak ünsüzü.

> -h- mağra > mahra

ert Ünsüz/erde Görülen Değişiklikler :

ç, ş: Diş ünsüzleri.

> -ş- içki> işgi
açkı> aşgı
suçlama > suşlama
açlık> aşığ
geçmiş > geşmiş
güçlü > güşlü

> -ş kılıç > gılış

¹¹çuk başı k- > g- değişiminin Kıbrıs ağızında görülen en belirgin ses özelliği olduğunu belirtmiştik. Burada ise bunun karşıtı g, > k- değişimi görülüyor.

ağaç > ağaş¹²

üç (tane) > üş (dane)

hiç > hiş

bulamaç > bulamaş

iç- > iş-

geç- > geş-

aç- > aş-

kaç- > gaş-

vazgeç- > vazgeş-

h: Gırtlak ünsüzü, f: Dudak ünsüzü.

hızlı > fızlı

hurma > furma

hırsız > fırsız

sarhoş > şarfoş

mayhoş > mayfoş

cumhur > cumfur

sohbet > sofbed

kadeh > gadeh

t,p: Dudak ünsüzleri.

fırıl- > pırıl-

f: Dudak, h: gırtlak ünsüzü.

sefer > seher

efendi > ehendi

Mustafa > Musdaha

vazife > vazihe

telefon > telehon

12: ?ölgelerde daha çok ağaç > aaş şekli görülür.

h taraf> tarah

k: Damak ünsüzü, p: Dudak ünsüzü.

-p- tükür- > tüpür-

tükürük > tüprüg

s: Diş ünsüzü, h: Gırtlak ünsüzü.

h- sus (ol) > hus (ol)

suspus > husbus

Yumuşak ünsüzlerde Görülen Değişiklikler :

m b,m: Dudak ünsüzleri.

m- bahane > mahana

j c,j: Diş ünsüzleri.

-j- mecbur> mejbur

v ğ: damak, v: dudak ünsüzü.

> -v- doğur- > dovur-

soğan > suvan

soğuk > sovug

oğul> ovul

doğru > dovru

doğu> dovu

doğramacı > dovrarnacı

çoğal- > çoval-13

öğüt- > övüt-

çoğal- > çoval- şekli de var.

g, y: Damak ünsüzleri.

bugün > böyün

ğ, y: Damak ünsüzleri.

değirmi > deyirmi

değirmen > deyirmen

düğün > düyün

öğle> öyle

eğer~ eyer

beğen- > beyen-

buğday > buyday

değil > deyil

değnek> deynek

yemeğini > yemeyini

meğer > meyer

ciğer > ciyer

eğil- > eyil-

eğri > eyri

beğen- > beyen-

buğday > buyday

çiğ> çiy

j,c: Diş ünsüzleri.

japon > capon

jarse > carse

jelâtin > celatin

jimnastik > cimlastig

jöle> cöle

jön> cön

judo> cudo

jübile > cübile

jüri> cüri

n¹⁴

n: Diş, n: Geniz ünsüzüdür.

-ñ-¹⁵

bana> bana

sana> sana

kızını > gızını.

deniz > deniz

ne yaptınız> nabdınız

ayaklarını> 'ayaglarını

kemiklerini > kernlqlerifil

ağzını > ağzını.

dünya > dünya

sinir > siñir

dünür > dünür

yapacaksınız> yapacagsınız

gönül > gönül

yanınıza> yanınıza

onar-> onar-

dilersiniz > dilersiniz

yeni> yeni

önce> önce

ön> ön

yaparsan > yaparsan

gelirsin > gelirsin

en> en

(senin) atın > (senin) atın

son> son

olasın > olasın

bin > bin

sln-> sin-

-ñ

-ñ- değişmesi Kıbrıs ağzının belirgin ses özelliklerindendir. Bu değişiklik Kasaba'nın (Bat) dışında hemen hemen her yerde

İliş eklerindeki n'ler genellikle i'ye döner.

gördün > gördün

gezersin > gezersin

dilersen > dilersai

bakarsan > bakarsan

görsen > görsen

geldin > geldin

gördün > gördün

İyelik eklerinin ikinci tekil ve çoğullarındaki n sesi genellikle i'ye döner.

yüzün > yüzün

kızın > kızını

yüzünüz > yüzünüz

baban > bubafi

babanız > bubaiınız

n: Diş, m: Dudak ünsüzüdür.

nergis > mergiz

onbaşı > ombaşı

onbeş > ombeş

karanfil > garamfil > garafil

n,l: Diş ünsüzleri.

fincan > filcan

ÜSÜZ BENZEŞMESİ:

Benzeşme (Asimilasyon): Bir sözcükte sesin, başka bir sesi kendisine benzetme
durumdur.

İr.Jier/eyici Benzeşme: Sözcükte önceki sesin sonraki sesi etkilemesidir.

k-k	kilitle- > kilikle-
mm	muşamba > muşamma
ş-ş	şemsiye > şemşiye
n	onlar> onnar anla> anna yesinler > yesinner dinlenir > dinnenir insanları > insannarı geçenleri > geçenneri anlaşma > annaşma baksınlar> baksinnar dinle- > dinne-16 anlat- > annad- canlan- > kannan- günler > günner samanlık> samannıg nişanlı > nişannı hayvanlar > hayvannar yanlış-> yannış canlı> cannı

İleyici Benzeşme: Sözcükte sonraki sesin önceki sesi etkilemesidir.

ş-ş	geçmemiş > geşmemiş kaçmış> gaşmış
y-y	buğday > buyday
z-z	sebze > zebze

> diyne şekli de kullanılır.

> ş-ş

sarhoş> şarfoş

> b-b

sevab > sebab

uyurlar> uyullar

yatırlar > yatıllar

işlerler > işleller

giderler > gideller

derler > deller

satarlar > satallar

otururlar > oturullar

yerler > yeller

acıkırlar> acıkıllar

doyururlar> doyurullar

bakarlar > bakallar

yalnız> yannız

anlamak > annamag

kızcağız > gıccağaz > gıccaz

birazcık > biraccıg

yüzsüz > yüssüz

gelmezse > gelmesse

ÜSÜZ BENZEŞMEZLİĞİ:

Bir sözcükte bulunan aynı veya benzeri ünsüzlerden birinin değişikliğe uğramasıdır. Sözcükte pek yaygın değildir.

-n

fincan > filcan

s-z

mahsus > rnahsuz

> y-k

dakika > tayika

NSÜZ TÜREMESİ:

çuk başı;

artık> gartığ

avlu > havlu > havlı

elbet > helbet

it- >yit-

alçı > yalçı

ıslık> fıslık

adım >hadım

onar- > yongar-

çuk ortası:

çene> çenge

semt> sempt

şiiir> şiyir

şair> şayir

saat> sahat

arkadaş> arkandaş

dua> dova

tabii> tabiyi

orada > oraşda

burada > buraşda

nerede > nereşde

kuzum> guzzum

pamuk > pambug

söndür- > sövündür-

tüfek > tüfenk

sarmaş dolaş > sarmaş dolmaş

çuk sonu:

gibi> gihin

çünkü > çünküm

yoksa> yoksam

sanki > sankim

görünce > görüncag

acaba > acıbam

ikindi > ikindin

tabii > tabiim

şimdi > şimdik

gizli > gizlin

bile> bilem

böyle > böylem

belki > belkim

galiba > galibam

öğle> öylen

radio> radyon

NSÜZDÜŞMESİ:

gök başı: yılan> ilan

yelpaze > elpaze

yukarı > yokan > okarı

yetiş- > etiş-

yı ka- > ika-

hafakan > afakan

gök ortası: haydi > hayde > hade

kalk> gak

mahalle > maalle

birşey > bişey

sağol > saol

tarhana > tarana

yahu> yau

herhangi > herangi

karanfil > garafil

bakalım > baalım

abla> aba

sonra> sora

fotoğraf > fotoraf

çiftçi > çifci

sana> saa
kahve> gave
bahşış > başış
feylosof > felozof
bırak > brag > bag
altmış > atmış

Ök sonu: koy> go
üst> üs
çift> çif
dost> dos
serbest > serbes

ÖÇÜŞME (Metatez) :

Bazı sözcüklerde seslerin yer değiştirmesi olayıdır. Söyleyişi kolaylaştırmak için an bu değişiklikte, daha çok r veya l ünsüzünün bulunduğu sözcüklerde, birinci nin sonundaki sesle, ikinci hecenin başındaki ses, birbirinin yerine geçer.

Ör. : Meryem > Meyrem
derviş > devriş
perhiz > pehriz
kirpik > kiprig
kilise > kilse > kisle vb.

C. ile BAGLACI - "ile" EDAT/:

"ile" görevdaş sözcükleri birbirine bağlıyorsa bağlaçtır.

Ör.: Bartu ile Elvan geldi.

Eğer görevdaş olmayan öğeler arasında anlam ilgisi kuruyorsa edat olur.

Ör.: Güzin uçak ile geldi.

"ile"Bağlacı:

Kıbrıs ağzında genellikle "ile" bağlacının görevini, ünlüden sonra: (-ynan), 3den sonra da: (-inan), (-inan), (-unan), (-ünan) ekleri yapar.

- (-ynan) : Dövün anasıynan bubası gideceg.
Aliynan Osman geldi.
Oduncuynan garısı giddi.
- (-inan) : Gaşınan göz, gerisi söz.
Şapınan şeker bir deyil
- (-inan) : Beniminan sen ...
Peksemedinan hellim aldı.
- (-nan) : Sandıĝnan torbayı aldı.
Topraĝnan suyu ĝarışdırdı.
- (-unan) : Norunan hellim satallardı.
Motorunan velesbit sürellerdi.
- (-ünan) : Yüzüĝünan belezig aldıĝ ..

ile Edatı :

Kıbrıs ağzında "ile" edatının yerini de aynı ekler tutar.

- (-ynan) : Döve dengiynan gakar.
Döve kervannarıynan daşıllardı.
Arabaynan geldi.
Şaşıynan yatan kör gakar.
Oduncuynan giddi.
El ipiynan guya enilmez.
Gızıynan galmış.
El *öpmeynan* dudag aşınmaz.
- (-inan) : Alıllar gızı *dolabınan*...
Ayaglarını fıızınan yere vur.
Zamanınan siniri ĝeşmiş.
Öfgeynan gakan, *zararınan* oturur.
- (-inan) : Öleninan ölünmez.
Çakızdezleri peksemedinan yedi.
Yümseg sesinan çıĝır.
Tomofilinan gideceyig.
- (-unan) : Buban seni vermessa, alacayım *zorunan*.
- (-Onan) : Başdan aşşa *sütünan* lkândı.

(-nan) : Bir sandığınan gelir.

Q. -ken (-iken) ULACI:

İr..İrduğu cümleciği başka bir cümleciğe bağlayan eylemsilere (fiilimsi) ulaç denir.

İl~j(İrkiye Türkçesinde kullanılan (-ken) ulacı büyük ses uyumuna aykırıdır. Kalın sesli

İl~trden sonra da ince kalır.

~t. Koşarken düştü.

İssa ağZımızda~i b~ ek (-kan) şekliyle kullanılıp, kalın sıradan Sözcüklerde uyuma

enİ.İnce sıradan sozcuklerde de uyumu bozmaktadır.

ör. : Ağaç yaşık^{an} eyilir.

goşdururkan

dururkan

gezerkan

gülerkan vb.

Ağzımızda bazen ek üzerinde fazladan bir de a sesi türeyebilir.

ör. : Buraşda gezerk^{ana} seni gördüm.

Cariyeler pesemet yapark^{ana}...

Gülerk^{ana} ağladı.

Goşdururk^{ana} düşdü,

İKİNCİ BÖLÜM

METİN DERLEMELERİ

ATASÖZLERİ

Halk içinden çıkan bir öğüdü, sağduyusal bir gerçekliği ya da deneyime dayalı bir bilgiyi dile getiren, halkın ortak kullanımına giren kısa ve özlü sözlerle atasözü denir.

Atasözleri genellikle toplumdaki ortak sağduyunun anlatımıdır. Her ulusun kendine özgü bir atasözü dağarcığı vardır.

Yazıya geçmiş en eski atasözlerimiz (savlar) Orhun yazıtlarındadır.

Atasözleri halkın deneyim sonuçlarını vermekte ve insanların davranışlarına yön göstermesi istenen ilkeleri ortaya koymaktadır. Bu sözlerde, toplumun ortak değerleri yansır, Atasözleri arasında doğaya, doğa olaylarına, üretim biçimlerine, maddesel ve ruhsal ilişkilerle ilgili olanlar geniş bir yer tutar. Bazı atasözleri de benzetme yoluyla, somuttan soyuta, özelden genele giderek ahlak kurallarına geçer. Atasözleri, Türk toplumunda yaygın olarak söylenen nitelikleri över, kişileri bu erdemlere yöneltmeye çalışır.

Atasözleri akılda kolayca kalacak, konuşma dilinde kolay tekrarlanacak, içeriği gibi dış görünüşü de hoş gidecek şekilde oluşturulmuştur. Atasözlerinde söz sanatlarına da yer verilerek çekicilik sağlanır.

Atasözlerinin biçim bakımından kısa, anlam bakımından özlü olması, genel bir kuraldır. Çünkü atasözlerindeki düşünce ve yargılar, biçim bakımından belirli kalıplara sokularak söylenir.

Atasözlerimiz içinde birbiriyle çelişenler de vardır. Bu doğaldır. Bir kısım atasözleri bizim anlayışına göre çelişkili ifadeler taşıyabilir. Çağımızın değişmesi sonucu atasözleri de değişmesiyle bu atasözleri bugün için yanlış yorumlanabilir. (El öpmeynan başıma şaşırılmaz. Beni sogmayan ilan bin yaşasın... gibi)

Kaldı ki evrende herşey zıddıyla vardır. Bu durum insan yaşamına, dolayısıyla atasözlerimize de yansımıştır. Her atasözü belli bir durum, tavır ya da kişiyle ilgilidir.

"Derdini söylemeyen derman bulamaz" atasözü bize derdimizi dostlarla paylaşmayı öğütürken, "Sırını söyleme dosduña, o da söyler dosduña" atasözü, bunun aksini söyler. Ya da, "Aman deyene el gagmaz" atasözü, bizi merhamete yönlendirirken, "Ammedden maraz dovar" atasözü, bu düşünceye ters düşer.

I ATASÖZLERİ

A

İşe şeytan garişır.
mar."Yörüyen yolda galır.
ken;çog-yaşar.
glicanı gırağı yagmaz.
adarıyeme, sormadan söyleme, isdemededen verme.
an bilmez.
oynamaz.
agm? orosbu olur, çok söylenme yüzsüz(arsız) olur.
zünü, açallar gözünü.
zünQ,açmazsan gözünü, açallar gözünü.
d aslana saldırır.
d yatınsını yer.
an kırılıg isdemez, uykusuz baş yasdıg isdemez.
beg çalar.
g g<3ndini arpa ambarında sanır (sanar).
araya.duz basılmaz.
amı:doyar,. gözüdoymaz.
özücegmeğ tegnesinde olur.
gıtlı,ğındakeçiye Abdıraman (Abdurrahman) dayı deller.
giy'metini adam bilir.
olacag çocuk, bokundan bellidir.
olarla bir söz yeter.
agla d<3fiiz suyu bidmez.
agla mal bidmez.
gılış.öldürmez, acı söz (laf) öldürür.
m!P[Çıkacağına canı çıgsın (daha eyi).
mı-yisi, alışverişde belli olur.
mıyEİre. bakanından, suyun sessiz akanından gorg.
adı do.kuza,enmez sekize.
kacağına canı(gözü) çıgsın.
sa, gara gün içindir.
sa da damlar.

in olunca kapını kapa.
yan su, kokar.
aıjnarı ye iç, alış veriş yabma.
gurd, insanı derd yer.
yaşikan eyilir.
oğlak dovsa, ovada otu biter.
taş.(köşe daşı olur.
taş, yerinden oynamaz.
taşitrie yel alır, ne set,
ayart.çocuğa memme vermezler.
sa a.nam ağlar, gusuru yalan ağlar.
ana sivrisineg saz, ağnamayana davul zoma (zurna) az.
tozuhyarısı yaz, yarısı gış.
ing-tesdiyle, dul gariya bişey olmaz.
açıacağına, gözünü aç.
aba:na.gidmez.
apısıria oturan, eşeğin ayağına gakar.
g gan, damarda durmaz.
su, mundar (pis) olmaz.
kıldan üsdündür.
bin>(gibi) sermaye olmaz.
mâtrrica başda, ne guruda biter ne yaşıda.
araynan satılmaz.
ar, yakın var.
aşda deyil, başdadır.
bazara çıkarmışlar, herkeş gendininkini beyenmiş.
adama kırğ gün deli demişler, kırğbirinci gün deli olmuş.
düşian, akılsız dosdan eyidir.
köprü buluncaya .gadar deli suyu geçer.
z başın cezasını ayaklar çeker.
ziş yapan, bedelini bahalı öder.
z olanın, ayağı sağlam olur.
lan(her işe gışmaz.
yolu birdir.
bedirmez akrabanın akrabaya eddiğini.

güly!gören yolunu deyişdirir.
güly!şşeğe herkeş biner.
da yadma, sel alır, yümsegde yadma, yel alır.
unı)dur, galem unudmaz.
azıñ neyisa odur (deyişmez).
ş galınmışdır.
s, guqurmuşdan beterdir.
bir.k"~pı kaparsa, bin kapı açar.
doğrünün (dovrunun) yanındadır.
gard•aşrgardaş, kesesini ayrı yaradmış.
herkeşin göynüne göre verir.
pe~~emedleridişsize verir.
vel"eslye iş yabmaz.
güy(:}nen, açıgda galmaz.
an umudkesllmez.
dutan aldanmaz.
n günü golifadan fazladır.
n ölQrmediğini,gul hiç öldürmez.
mazıımun ahını, gögden endirir şahını(şahini).
an vrmeg;Allah'a mahsusdur.
ere düşmeynan gıymetinden gaybedmez.
dey'~ne, el gagmaz.
bi,tar, vatan gibi diyar olmaz.
agğı ödenmez.
ırsa,ççocugovada, buba ölürsa, yuvada galır.
a bag kızını al, kenarına bag bezini al.
na gqte danası, eşeğine göre subbası.
madığıñ işe garişma.
a ne yazılırsa, başına o gelir.
de*"tili:nca, yol gösderen çoğ olur.
an paşa, gamışdan maşa olmaz.
magll, incir çekirdeğini doldurmaz.
n mevlasıru da bulur, belasını da.
alacag çiçeyi bilir.
zül,ıcaırsokar.

da!tından zeytin toplanmaz.
din eyisini ayılar yer.
eken, buyday bişmez.
ayüzverme asdar da isder.
ayı buda üzümolsun, yemeye yüzün olsun.
ağladır, derd söyledir.
nenin, gılış guşananın.
icisine göre hareked eder.
icisini tanır.
nibine görem (göre) kişner.
em~tyakışmaz.
ni s.aymayan Allahı da tanımaz.
düşdüğü yeri yakar.
olmayan yerden .duman çıgmaz.
nan oyun olmaz.
nanıpamıg {band) yan yana durmaz.
lüm0. arpadan olsun.
bak.arı, ardına bagmaz.
eşeg bir değil.
inda-zoma öğrenen, gartıg mezarda çalar.
den avlanır.
bei popaz sağları da gömer.
ni sıcağ dud başını serin, düşünme derin derin.
ni yorganına göre uzad.
va rde yüz gösderirsan, onu görün.
surJda öz (tam) olsun.
ren candan, çoğ veren maldan.
nırsıjı arsız olur, çoğ verırsaü yüzşüz olur.
n-ğh; çoğ, ziyan getirir.
eri.aad edmeyen çoğu hiş bulmaz.
tt/
ij].3yen çoğu hiş bilmez.

B

l&~g.üzüm olsun, yemeye yüzün olsun.
köp>eğe tavuşan bilem saldırır.

İsartbağ, ba.gmazsan dağ olur.
İaynan olsaydı, köpeg kasab olurdu.
İemeynan ağız dadlanmaz.
İutaf".rbarmag yalar.
İan.yerde sineg bol olur.
İbaşdan kokar.
İdokı.mrtıayan ilan bin yaşasın.
İere gidorsa, ayaklar da o yana gider.
İl da İdersaın savan başı ol.
İgelen çekilir.
İyazılangelir.
İsıı1ınağziyla egmeg yeyen aş galır.
İsınınıpiynan guya enilmez.
İağrıYan, hekime(dogdora) gider.
İa gelen bilir.
İıyeyecek garınca, ganadlanır.
İılg şultanlıgd ır.
İgeliorum demez.
İsirke baldan dadlıdır.
İsoğhılayan ilan bin yaşasın.
İgaırgayı gözünü oysun (çıkarsın).
İarmağ bir deyil.
İn.beteri vardır.
İn.aclı, esmerin dadı var.
İyatpsT geçer, dil yarası geşmez.
İna@<bHmeyen bir deyil.
İmeg ayıp deyil, öğrenmemeg ayıb.
İseı5,.gene bilene danış.
İy da bir inan.
İgaıllenin kırg yıl hatırı vardır.
İarrJfkırg gün deli dersaü deli olur.
İamınadı çıkacağına, canı (gözü) çıgsın.
İeğrıan bahar olmaz.
İblığde iki horoz ödmez.
İbir, bin da bir.

vardan bir post çıkar.
Efa aldanan, ikincide aldanmaz.
n nesi var, iki elin sesi var.
n şan, atası duyulmaz.
se ik.Lkafa sığmaz.
an gavenin, kırğ yıl hatırı vardır.
tu}8.iki karpuz (karpız) sığmaz.
nuş, iki diyne.
n(ni)nyedi mahalleye zararı (ziyanı) tokunur.
n birnal; bir nal bir at gurtarır.
sübetindokuz köve zararı (ziyanı) tokunur.
ada ot da biter bog da.
biti)bakar, giyamed ondan kopar.
adı, çıkacağına canı çıgsm daha eyi.
en dirlig dovar(olur).
giciy13yen eşeg, atı geçer.
yeyen, bel bel bakar.
müriüdar geçir, dar günün bol olsun.
an içen, iki kere şarfoş olur.
emieynan, yol yürümeynan biter.
eyenkesesinden yer.
gidiJrkamçısıd ır.
val dig durmaz.
rarı, Allah sevmez.
urdi:garın doyurmaz.
zigitlağ geçer.
balıg güçüg balığı yer (yutar).
başınböyüg belası olur.
başmderdi çoğ olur.
dağın dumanı da böyüg olur.
logMa ye, böyüg laf (söz) söyleme.
üg/Allah'a mahsus.
dô:Vkigücüg ibred alsın.
kü işini yarına bagma (bırakma).
ar gusur, gadı gızında da bulunur.

kü yumurta, yarınkı taviğa değer.

ki sudat balıg avlanmaz.

ki bcişag verinca, orag giymete biner.

mediğin eliöp (da başına go).

ki altınkafese goymuşlar: "Ah vatanım" demiş.

ki çekdiği dilinin belasıdır.

C

ki meyva vermeyen ağaş gibidir.

ki meramannadmag, döveye hendeg adladmaya benzer.

ki dostluğundan okumuşun düşmanlığı daha eyidir.

ki söz-üne gulag asılmaz.

ki an @onuşan,cahil olur.

ki e gadar böyüg olsa, imam bildiğini okur.

ki ağızdan (boğazdan) gelir.

ki anın yoldaşıdır.

ki galmazsa huy çıgmaz.

ki maldan dadlıdır.

ki kar da.huy çıqmaz,

ki geleceg mala gelsin (daha eyi).

ki eciylı eşek, beygiri geçer.

ki an oyun oynanmaz.

ki de oJsavarlıg, hiş çekmem darlıg.

ki zinsan kismedsiz olur.

ki ekmeyen, sefanın giymetini bilmez.

ki at n~ dursa desin, imam bildiğini okur.

ki kapısını cömert açar.

ki bağlasa buduna, kedi düşmez ardına.

ki insine; soyu soyuna çeker.

Ç

ki an, egmeğini daşdan çıkarır.

ki e lin.kapısını, çatallar kapını.

ki sakırçuban armağanı.

ki e ne dovrarsaü gaşığında o çıkar.

g goşan tez yorulur.
g hırsız ev sabrın (sahibini) basdırır.
gambanın gelişinden Perşembe bellidir.
g adig candan umud kesilmez.
g in eden nalçadır, iş bitiren akçadır.
g maksıl alan, çifde yatagda yatır.
g e g aş adrna üsdüne çingılar (sıçrar).
g viyi söker.
g n gaba.g olmaz.
g nsız (Çubansız) goyunu gurd kapar.
g do vr:nadan zıbın biçilmez.
g düşer gaka böyür.
g dan (deliden) al haberi.
g su-ınsan meyvasız ağaca benzer.
g u d(ğrufi ama bahtını doğuramafi.
g n varsa, derdiñ var.
g len, çoğ yanılır.
g uy, az söyle.
g uy da az inan.
g ezen, çoğ bilir.
g ezehih ayağına bog bulaşır.
g onuşan, çoğ yanılır.
g onurşna, yerin gulağı vardır.
g oşdlıran tez yorulur.
g len, çoğ ağlar.
g az laşig usandırır.
g kuyah bilmez, çoğ gezen bilir.
g en?(havlayan) köpeg ısırmaz.
g en:köpegden gorgma.
g aralıh haramı var, çok gonusanın yalanı var.
g öyleme arsız olur, aç bırakma fırsız olur.
g amah eden azı da bulmaz.
g zarar, azı garar.
g z üzüm olmaz.
g nsız(goyunu gurd kapar.

gari;pa sağlam ata zarar vermez.

gipaklanın kör alıcısı olur.

gatahda mih dudmaz.

D

del her kapıyı açar.

del, ilanı deliğinden çıkarır.

sovarı.yerinde satılır.

laşından duman egsig olmaz.

alısız, yol kenarı tikensiz olmaz.

lağa ,gavuşmaz, insan insana gavuşur.

an g~lenbağdakını govar.

an geHrdağ adamı, hasda eder sağ adamı.

aya darnlaya göl olur.

an dağt aşmış, danışmayan yolda galmış.

erinde ağırdır.

la suyunan deyirmen dönmez.

siz düyüne köpegler gider.

siz gelen, umduğunu deyil bulduğunu yer.

deJgi dengine(çalar).

in !lesi uzakdan hoş gelir.

cennedden çıgdı.

nen~ gelen, beglemeye razı olur.

elidi~n,imarn ölüden hoşlanır.

boracuğ yerde galmaz.

her gün bayram.

uyan zirdelidir.

zirdeli lâzım.

sıcağkan dövülür.

giñi'bir daha deneme.

edüşen ilana sarılır.

gladır, aşg şöyledir.

söylemeynan tükenmez.

erert,dermanını da verir.

ispylemeyen derman bulamaz.

iz baş olmaz.

örwnmeden paça sıvanmaz.

er zaman kütüg getirmez.

e giren ıslanır da çıkar.

göl dibinde, su egsig olmaz.

in figri neysa, zigri da odur.

en duvar temel isdemez.

nen, iki daşdan, eyilik iki başdan.

anl:lyarısıdır.

örünmeyen sudan geşme.

sız gül, zahmetsiz yar olmaz.

ışdan keskindir.

kemiği yog(ama kemiği gırar).

abdeden, başını da gurtarır.

mayanın insafı da olmaz.

in haggından, imansız gelir.

ışdırmagla garın doymaz.

la gonuşan et yer, gargayla gonuşan bog yer.

ayan.çocuğa don biçilmez.

estiye su gonmaz.

z d-risinden post, gavurdan dost olmaz.

zuni.guyruğunu kırğ sene mengeneğe goymuşlar, doğrulmamış.

acı söyler.

ağladır, düşman güldürür.

başa, düşman ayağa bakar.

gar.a.gündebelli olur.

ayıbını yüzüne söyler.

g başga, alışveriş başga.

nunan ye, alışveriş yabma.

laf, acıdır.

laf (söz), yemin isdemez.

söyleyen dokuz kövden govallar.

yu bHmeyincaeyri bilinmez.

dengiynan gakar.

silkinse, eşeğe yüg çıkar.

re biriirica, çalı arkasında gizlenmeg olmaz.

ın sular derin olur.

başırköpeğe kemig adma, döner seni ısıtır.

nem, insanı maraz yıkar.

ayan uydurur.

malrdünyada (galır).

ada ;ne ekersafi, ahirette onu biçen.

duvar temel isdemez.

ın dosdu olmaz.

anı1\ruzagda arama.

ez g'agmaz birAllah.

radakı tepecig gendini dağ sanır.

E

elinca başabaş s ağrısı mahana.

care bulunmaz.

elenköpeg, cami divarına (havlısına) işer (siyer).

elen'lköpeg, çubanın egmeğini yer.

magdan ayrılmaz.

bulur.

dalfgırılmaz.

g, çiyinemeyinca yutulmaz.

gsiz fiv, köpegsiz köv olmaz.

gi egmegciye vereceü, yersa da helâl, yemezsa da.

gîn l:>öyüğü, harrunn çoğundan olur.

ata b:inen tez ener.

nan guya enilmez.

a binen tez ener.

enınszsa, yer beyensin.

en üsdündür.

setn,ayedir.

kâ.r.eJ da döner yüzü ikâr,

&:olayan göz, kör olur.

esiriden huvarlık yabmag golaydır.

meynan dudag aşınmaz.

YaraSt geçer, dil yarası geşmez.

Yeye zeval olmaz.

Uzun olan yeyemez, kısmeti olan yer.

Yağzı.torba deyil (dlkesiür) .

Yağzı1ına bakan, aş (aç) galır.

YaguYusunu gazarsan içine düşen.

Yan iş görölmez.

Yar,veren, ayağıynan arar.

Yılur)-Lg.Oman (güven} olmaz.

Yanet,eşeğe binen, çabug ener.

Yanete hiyanet olmaz.

Yen gakan, yol alır.

Yidosd düşman olmaz.

Yidosd, gara günde belli olur.

Yıyefı.şgılıg bile çoğdur.

Yıgal,bacağın dolsun, garı al gucağın dolsun.

Yıölürsemeri galır, insan ölür eseri galır.

Yıge bjnrneden bacaqlarıfı sallama.

Yıgi süren osuruğuna da dayanır.

Yıgin anırdığına deyil, horozun öddüğüne gulag ver.

Yıgin gamından subbayı (sıpayı), garının sırtından sopayı eksig edme.

Yıgini sağlam gaziğa bağla, sovra Allah'a havale et.

Yıgeg, hoşafdan ne annar.

Yıgeginidövmeyen, semerini döver.

Yıgıme~yen eve, dert girer.

Yıılmaı,gomşu al.

Yıab, ev yigma.

Yıapanla evlenene Allah yardımcıdır.

Yıeki hesap çarşıya uymaz.

YııbıyQg çocuğu olacağına, domuzun güçüğü ol.

Yııdır~gi adamdır.

Yıınerıinan ev alana, Allah yardım eder.

Yııuyttımayan, eyi uydurur.

Yıınsansözünün(lafının) üsdüne gelir.

Yııolacag hasdanın, dogdor ayağına gelir.

g ed da denize at.
g edg.omşuua, eyliğ gelsin başına.
g eden eyliğ bulur.
g ed çeçmeden iş olmaz.

F

f alinanma, falsız da galma.
f a mal, göz çıkarmaz.
f nb-)Feleg, kimine gavın yedirir, kimine keleg.
f a gortışu olacağına, fena yıl olsun.
f a gün gider, fena gomşu gidmez.
f a laff, ciğer deler.
f a dırlıh (hovardanın) düşgünü, beyaz geyer gış günü.
f ara;alimle.zalimi yener.
f aralJg ayıb deyil, tembellig ayıb.
f aran'ın ahı tahdından endirir şahı.
f aran'ın zenginliği çocugdur.

G

g an balıg böyüg olur.
g in vardır vezir eder; gadın vardır rezil eder.
g in vezir da eder, rezil da.
g esb,,z(derdsiz)baş (insan) olmaz.
g ilij-an maşa, arabdan paşa olmaz.
g ig köpeg guyruk sallamazsa, erkek köpeg peşine düşmez.
g a haber, tez duyulur.
g ar;ı sümügü gendine dadlı gelir.
g bi(defa gülmeynan, orosbu olmaz.
g goca arasına girilmez.
g b guşun yuvasını Allah yapar.
g nan göz, gerisi söz.
g gadatokad sayılmaz.
g gasız ev olmaz.
g urdan dosd, domuzdan posd olmaz.

geleceğ yerden tavıg (tavuk) esirgenmez (acınmaz).

za, geliyorum demez.

za, eana geleceğine mala gelsin (daha eyi).

örün da güç olmasın.

envgeşdi, sen gelene bağ.

en,lgidene rahmed okur.

en, gideni aradır.

ene, gid denilmez.

en da bir kere, ölüm da bir kere.

en eşigde, oğlan beşigde.

enitilg.urtaran kabdan (dır).

enliğıııgıymeti, ihdiyarlıgda bilinir.

endi düşen ağlamaz.

met l:ilmeyene eylik yaramaz (yakışmaz).

beşigde, çeyiz (cehiz) sandıgda.

genqihaline bırakırsan, ya davulcuya varır ya zurnacıya.

olan, tez gocar.

en dLiyünü bubasının evinde olur, cenazesi gocasının evinden çıkar.

en dôvmeyen, dizini döver.

geç olana dur denilmez.

şunun. fenası, insanı ev sahibi (sabı) yapar.

şulüntaviğı gomsuya gaz görünür.

uşıımag, guru üzümnden dadlıdır.

ru, L'laşa beladır.

ununecele faydası yog(dur).

ın Can derdinde, gasab ed derdinde.

en SLFçekilincagurbağa ölür.

yuf@ayerinden yırtılır (delinir).

ül ferman dinlemez.

ül kimi severse güzel odur.

ül ofy.emez, bog yer.

ül vie,rme evliye, eve gider onudur.

ülsQtköpeg av dudmaz.

ülsüz köpeg havlamaz.

güsüzden mal, Çinqânedan borç alma.

ünün köv gılavuz isdemez.
ünüşe aldanma.
ünde donu yog, başına fesleğen isder.
müsüznan yola çıkma, seni yolda bırakır.
zdpymaz, mide sığmaz.
z, dağ devirir.
zgüür, can çeker.
zeden ırag olan, gönülden da ıragdır.
zü denede olan guşun, ayağı duzagdan gurtulmaz.
zün'deki merteği görmez, başgasının gözünde çöb arar.
sıkışmazsa, hızır etişmez.
bedde.övünmeg, hamamda şarkı çığırmaya (söylemeye) benzer.
d, dumanlı havayı sever.
d gıpcayınca, köpeğin masgarası olur.
u fişgiya su döğme, kokusu çıkar.
dılafgarın doyurmaz.
unutı yanında yaş da yanar.
ursuzgul olmaz.
uya ibsiz enilmez.
üg kövün muhdarı olacağına, şeherin uşağı ol daha eyi.
üg suda böyüg balıg avlanmaz.
ükensiz olmaz.
ne gornşuüa, gelir başına.
rseven tikenine gatlanır.
ın gıymatını bülbül bilir.
dovrnadan neler davar.
eş girmeyen eve dogdor girer.
enmedosduna, saman doldurur posdafia,
enme varlığı, düşersin darlığı.
el yüzden bıkılır, güzel huydan bıkılmaz.
ele bagmag sevabdır.
ele :herşeyyakışır.
eli herkeş sever.
elin talihi çirkin olur.
elliggaşıyla yenmez.

dinibllmeyene, bildiriller haddini.

yerini bulur.

yumurta soyulmaz.

ama giren terler (da çıkar).

am yeyen, hayır edmez.

la olan iniler, vadesi dolan gider.

la olrıayan, eyliğin giymetini bilmez.

anın halinden, hasda annar.

lay~rçorba sorulmaz.

sız gulolmaz.

için, çiğtavıg bile yenir.

an>gelen huya gider (sudan gelen sele gider).

ndi~.gomşuna, hayır gelsin başına.

edmeyeceg hacıyı devede ilan sokar.

annar koklaşa koklaşa, insannar konuşa konuşa (annaşır).

partı, erken biter.

ta c-tıgJar dayanmaz.

ndehsorma, çekenden sor.

earplye hem kiliseye tapan (giden), ikisinden da mahrum galır.

may~ çocuğunun sümüğü dadlı gelir.

laş, yerinde ağırdır.

rdenduman çıkar; ama kiminde aş bişer kiminde daş.

ece,hin (akşamın) bir sabahı vardır.

oyuıııgendi bacağından asılır.

ördüğün sakallı, deden deyildir.

aş,<gendiyuvasını beyenir.

uşuıı eti yenmez.

ın bayram olmaz.

ın bir olmaz.

ızelin bir gusuru vardır.

proz: gendi çöplüğünde öter.

ileyen ölmez.

olacağına varır.

ın başı sağlıg.

merağın altında bir bela vardır.
olmayan işde bir hayır vardır.
şeye çare bulunur, ölüme çare bulunmaz.
şeyli azı garar, çoğu zarar.
seyiri ortası bulunur.
yğ.it.Hü bir yoğurt yeyişi vardır.
yğidin göynünde bir aslan yatır.
yokmuşun bir enişi (her enişin bir yokuşu) vardır.
üzüne gülene ganma.
zaman gemicinin isdediği rüzgar esmez.
eş, bHdiğiniokur.
eş, gendi aglını beyenir.
eş, gendi çukurunu doldurur.
eş, çonnara yemez.
eş, ne ekersa onu biçer.
eşir-çiçiyınan dışı bir deyil.
eşin:sümüğü gendine dadlı gelir.
eşin,tenceresi kapalı gaynar.
koşan atın boku seyreg düşer.
nın,(gocanın)vurduğu yerde gül biter.
öl~l. gözü çöblügde galır.
u lög olan yerde sabah olmaz.
ni çögolan yerde sabah tez olur.
danın düşgünü beyaz geyer gış günü.
an altındadır.
kmayınca can çıkmaz.
huyundan vazgeşmez.
nu bilmediğiii adamın peşine düşme.
I
(dere}yanına çeşme yapılmaz.
dan (dreden) geçerkan at değiştirilmez.
adığın eli öb (annıña go).
n köpeg dişini gösdermez.
ışinyamurdan pakiyog.

arılama hac, hac olmaz.

ıncelcÜğ.i yerden kopar .

ıyigendine, çuvaldızı başgasına batır.

ıyle giren, çuvaldızla çıkar.

ıambaz.blr ibde oynamaz.

ıblag bir hamama yaraşır (yakışır).

ıber biribirine benzer.

ıyme \bir söyle.

ıbir baş içindir.

ıseg bir gaziğa bağlanmaz.

ıış bir.gma sığmaz ..

ıñul.ıbirolunca, samannıg seyran olur.

ıñbihbirine uymaz.

ıruz.birgoltuğa sığmaz.

ıbaşı güçüğkan ezilir.

ıbildiğini okur.

ıosyrursa, cemaat sıçar.

ıyig@ingalesidir.

ılinin yarısıdır.

ıdeli olmadan veli olmaz.

ıdüñyaya bir defa gelir.

ıki defa ölmez.

ıinsanmşeytarudur,

ıok~şacağı daşı bilse eğilir da galdırır.

ıyeJsinde neyisa, yedmişinde da odur.

ımadı çıkacağına canı çıgsın (daha eyi).

ınelinden, uçaninan gaçan gurtulmaz.

ınyere bakanından gorg.

ıar söyleşe söyleşe, hayvannar koklaşa koklaşa annaşır.

ıediçiii bog, burnunda tüter.

ıirııfyzü bir gara, vermeyenin biri gara.

ıin, gılış guşananın.

ıñ işieycefi, yemeg buldun yeycefi, dayag buldun gaçacaii.

gına varır.

almaz, dışden artar.

deliği başgasına gösderme, başgası içine sıçar.

altrayda çıkar.

demir.pas .dutr naz (ışıldar).

almaz.

acağıfia çaliya dolan.

K

abiğmdan olan terazinin boydan olur dirhemi.

abiği (suya) düşmeden, deñize girilmez.

yata yata böyür.

derdinde, .gasabed derdinde.

Unu sallamazsa, tegge adlamaz.

geşdiği yoldan oğlağı da geçer.

semediği (uzanamadığı) ciyere pis der.

gözü sıçan deliğindedir.

sıkıştırma, cırmalar seni.

cebi yogdur.

şimşir darag.

sırrıa saçlı olur, kör ölür badem gözlü olur.

bırıtıtagge örter.

mağı olsa, gendi başını gaşır.

acı olsa, gendi başına sürer.

sirke, gabına zarar.

zu garga olanın, burnu bogdan gagmaz.

ig Kani, hiç olur (olur mu) Yanni.

n sôrıa bayram olmaz.

an sonra azanı tabut teneşir paglar (pagler).

inde ne varsa, gaşığifida o çıkar.

dudmag için perende lazımdır.

blar, kimi saçar.

arabasma binersag, onun türküsünü çığırır (söylerig).

n parası, kiminin dovası.

kirnsenin çukurunu doldurmaz.

Ekirfasenin kismedini yeyemez.
Eden kimseye hayır yog.
Enin ahı, kimsede galmaz.
Enin lkismetini başgalan yeyemez.
En cahr, gıymıg gadardır.
Eş ete s.ineg gurd atar.
Eg bileköpegliğini bilir.
Eg köpeği bulur.
Eg yattığı yeri eşeler.
Eg yediği yerde örer.
Eg yediği kaba pislemez.
Eglerin duası gabul olsaydı, gögden kemig yağardı.
Egü çeçincaya gadar ayıya dayı deller.
Egür, t>adem gözlü olur; kel ölür sırma saçlı olur.
Egglarun kör alıcısı olur.
Egğatıcırun kör alıcısı olur.
Egğisdediği blr.çf göz.
Egğan yıatan şaşı gakar.
Egğomşu insanı mal (ev) sahibi (sabı) yapar.
Egğabertez duyulur.
Egğeden kötülüg bulur.
Egğ, yapana gahr.

L

Lan açar.
Lan baya girmez.
Lan garın doymaz.
Lan peynir gemisi yörümez.
Lan ölünün ardından kimse rahmet okumaz.
Lan a, çiynemeden yutulmaz.

M

Manın yongasıdır.
Mımanın dosdu da olmaz.
Meyisi altı ayda blteritāmamlarur).

ada oğlag dovsa, ovada otu biter.

dağyıkar.

ayı, derd ayı.

apıdan bagdır, gazma küreg yagdırır.

nun :ahıı yerde galmaz.

medden maraz dovar,

veren ağacı daşlallar.

sız ağacı keseller.

çıracag olan gılıfını da hazırlar.

sız (~Jana, minder serilmez.

umduğunu deyil, bulduğunu yer.

libi, e ışığ vermez.

(in)deysa, Süleyman odur.

geb yalamagla hoca olunmaz.

N

da göynü olanın, ezanda gözü olur.

er yerindir, ne çoğ ver övündür.

sandosduna, o gelir başına.

ar:H.3n aşına (tabağına), o çıkar gaşığına.

sañ onu biçeñ (biçersin).

sa insana Allah'dan gelir.

m dememeli, ne olacayım demeli.

ol asıl, ne yavaş ol basıl.

sa fhelininan, o gider senl filnan.

ayHrrAllah'a, don geydirdi fellâha,

aş oLbasıl, ne azgın ol basıl.

birliğ, <ordadırılg.

oç-lug, orda boglug.

hareket, orda bereket.

ds3fır ogga dördyüz dirhem.

pilavım.ızda, o çıkar gaşığımızda.

ta keramed vardır.

neyisi kötüsü yog.

indayıya, gız halaya çeker.

ag olur.

agla öleceğe çare bulunmaz (yogdur).

agla öleceğin önüne geçilmez.

akınır, olmayan bakınır.

oldu, torba doldu.

olacag, gırıldı nacag.

olacag duvaya amin denilmez.

an işde hayır vardır.

olmaz deme, olmaz olmaz.

olacagdan eyidir.

olmaz söze gulag asma.

olun\birgararver.

olun blldtiği kantar, şimdi sovan darta.

olaycag gelinin yeri dar olur, yerini bolardırsın yeni dar olur.

öy(ün dabacasından yer.

anlgakan, zararınan oturur.

ögöb-ğini gendi keser.

oğuşun yuvasını Allah yapar.

oğın gamına vurmuşlar: "Vay arkam" demiş.

oğner(ih(hocanm) vurduğu yerde gül biter.

oğn.ardinde,kasab ed derdinde.

oğdörortagcılık bozuldu.

oğata nal çakılmaz.

oğnai-Jblacağaçare bulunmaz.

oğn ölünmez.

oğnen deyil, dirilerden gorg.

oğne gQmşudan sorulur.

oğag, miras helal.

oğcare bulunmaz.

oğerlegnereye gidersa, arka tekerleg da oraya gider.

oğan, sonra canan.

gaçan gurtulur.

geg el, ısırılmaz.

gazd bakarak. çadlar.

havlayan)köpeg ısırılmaz.

laş, Jpyle. tıraş.

am 9yle gader, böyle geldi böyle gider.

P

elin kiridir.

er kapıyı açar.

edenJe benden, buz gibi sovurum senden.

arayı çeker (getirir).

rezil, canım aziz.

in aç~mayacağı kapı yogdur.

in y,µZü sıcagdır.

veren, düdüğü çalar.

an İmarun kimde olduğu belli değil.

mb~riin gelişi çarşambadan bellidir.

dölki:Hen yağ, boşa gidmez.

an clqıneningaşığı gırılısın.

he[gün pilav yemez.

R

ararsañ mezarda.

zanda yalan söyleyenin bayramda yüzü gara çıkar.

neken fırtına biçer.

esrneyinca yaprag oynamaz.

ra tıpüren gendi yüzüne tıpürür.

an önünde durulmaz.

S

çJkar işine, helva deyer dişine.

ç.(~, hayır ola.

acıdır, meyvası dadlıdır.

ma. gorug helva olur.
nher iş biter.
edendevriş (derviş), muradına ermiş (erermiş).
eden döş, sabredmeyen leş yer.
soñu selamed.
doşt; akrabadan eyidir.
sair, anı, gelirzamanı.
yah, malının yarısınıbulur.
duymaz, uydurur.
m pta, çürüg arpa zarar vermez.
di (eyi)olana her gün düğün bayram.
sız kppeği herkeş döver.
an gô:ze çöp tez batar.
kulağı, ye pilavı.
ni, içi.niçin yanar.
(zanaat) altın belezigidir.
s (şarfoş) boku yeyen serçe, şahine (şahına) garşı gelir.
eni, sayayım seni.
günmer çapuq geçer.
derigorgma, iş senden gorgsun.
eni, seveyim seni.
maç)şldır, sevmeyen güldürür.
(fate); çıgdığı deliği bilir.
söylerne dosduña, o da söyler dosduna.
güçQgdürama yüreg (mide) bulandırır.
ta effini, dernegde dilini sıkı dut.
gi~rc:ın galdırır.
ilei,eyi güler.
smannıg para (fayda) edmez.
galan, dona galır.
yoh:ınu şaşırmaz.
dan çekmeyen soysuz olur.
le diken, avare galmaz.
ene,deyil, söyledene bag.
ne dosduña, o da söyler dosdunun dosduna.

denmedig söz eyidir.
büyüğün, su güçüğün.
ve, mieg, göt vermeye benzemez.
akarak yolunu bulur.
başından kesilir.
çukurunu bilir.
güç, Qğün, söz böyüğün.
ben ilanı bilem (bile) incidmezler.
esdiSi, SU yolunda gırılır.
yur, düşman uyumaz.
anın(soğanın) acısını, yeyen deyil dovrayan bilir.
başıdan keseller.
m gözü gendinden olmalı.
m ravaş akanından, insanın yere bakanından gorg.
den ağzı yanan, yoğurdu öfürereg yer.
den:ayrılanı gurd kapar.

Ş

an yapılmaz şeker, cinsi.cinsine çeker.
anın soñu kaka.
yüztsene gaynad, şeker olmaz.
ınarı/yatan kör gakar.
derneynan ağız dadlanmaz.
ın'l'esdiği barmag acımaz .
anın dosduğu zindana gadar.
(şırtıdk) yapacağın işi yarına bıragma.
ç9gmadan gög gürülemez.
mezarı her gün açıgdır.

T

sz guşun yuvasını Allah yapar.
sz l-acıyı döve üsdünde ilan sokar.
an, insam yarı yolda bırakır.
da annaşan, harmanda gavga edmez.
alfizi olmayanın, harmanda yüzü olmaz.

g<yedin et sanma, eŒeęe bindin at sanma.
uŒa-ı dağa küsmüŒ, dağın habarı (haberi) olmamıŒ.
e t>agla yemeyenin garnı ağrımaz.
e b'okasineğ çoğ gonar.
bairnagla daŒ dutulmaz.
ganadla guŒ uğmaz.
gey)ibegleyen, ęorbayı iğer.
erleğ'iyağlamazsati dönmez.
bel :eŒeęinyükü ağırolur.
bele (deliye) her gün bayram.
bele iŒ buyur, arkasından sen git.
elsizbina tez yıkılır.
zlig, 4imandangelir.
zlig/ yarı zenginliğdir.
ere tekerlenir kapağnı bulur.
zi vđı dartı var, her Œeyin blrvakdı var.
gahdi söküünü dikemez.
nsi-gül olmaz.
n dönüb dolaŒıb geleceyi yer, kürgcü düğganıdır.
ağfn halinden annamaz.
ağırlaması güŒdür.
e eŒeęin kör nalbandı olur.
ağ s8bansız, goyun ęubansız, gadın gocasız olmaz.
urranda ferman okunmaz.
n azı da bir çoğu da.
gibi.baŒla, İngiliz (Alaman) gibi bitir.
n ağlı sovradan baŒına gelir.

U

zalan, bahalı alır.
zellr:lyahnisi dadsız olur.
z sirke, baldan dadlıdır.
özudinnemeyen, ulur.
hadığ kütüg araba devirir.
hadığrn daŒ baŒ yarar.

İl'ış başında bellidir.

(-an usda çıkar.

1. aç galır.

Ilayi utanmazdan övren (öğren).

mayınca insan, dünya gendinin sanır.

üz baş, yasdıg isdemez.

an ilanin guyruğuna basma.

z, uryuzu kokusudan bulur.

gdan davulun sesi hoş gelir.

Ü

inciden, öz evladında bulur.

ne luzum olmayan şeye garişma.

müzüme baka baka gararır.

m ü; zürnü görereg gararır.

mü çoğ olan yere, sepedi ufag getir.

münüye da bağını sorma.

V

dsız açan çiçek erken solar.

is1:2öten horozun başını keseller,

nakiddir.

ga güvenilmez (güvenme).

siye içen, iki defa şarfoş olur.

sañ doyur, vurursan duyur.

y

döveyi güdmeli (güdersin), ya bu diyardan gidmeli (gidersin).

ancıköpeğin guyruğu, bacaglarının arasındadır.

ancınm malı, dadlı olur.

di züğürdleyinca, esgi defder garişdırır.

çının mumu yadsıya gadar (yanar).

ayag gezenin ayağına tiken batar.

z galanı, gurd kapar.

ni Allah görür.

anlayanene dağ daş dayanmaz.
niş ,hesab, Bağdad'dan döner.
anılıcı,n yıkan avare (boş) galmaz.
dogdor insanı candan, yarı imam imandan eder.
n ejma, gönöl alma.
kesen, baş keser.
ş atın çifdesi peg olur.
ş gidenyol alır, fıızlı giden yolda galır.
ş olub basılma, serd olub asılma.
z fırsız, ev sahibini (sabını) basdırır.
an bozulmaz.
indeneyisa, yedmişinde da odur.
eyenin yeyicisi bulunur (vardır).
eyini:(yeyceğini) gomşudan begleyen, aş (aç) galır.
en pehlıvan güleşe (güreşe) doymaz.
gulağı.vardır.
in al'ityerde galmaz.
ag gqlay, yabmag zor,
eag duvar altında durulmaz.
an koşmar dovmaz (doğmaz).
bilem su içerkan incidmezler,
guşun ömrü az olur.
n malı, meydandadır.
arkasmdarı vurulmaz.
akabıynan anılır.
parayınan alınmaz.
ormşJ.ynan bulunur.
örümeynan; borç, ödemeynan biter.
yolunda gereg.
dovru (doğru) gidene kimse ilişmez.
ta-n çalan, tavuğu da çalar..
rtk-yan tavug (tavıg) çığırtgan olur,
ükneceğinde garınca ganadlanır.
alfuan daş yosun dudmaz.
ijjapan dişi (gancıg) guşdur.

altında, eşegler galır .

güzelliği deyil, huy güzelliği önemli (mühim).

veritsari eşeğe, çıkar biner döseğe.

verme arsız olur, az verme firsız olur.

güzel olanın huyu da güzel olur.

Z

red;çeken rahata erer.

redsiz iş olmaz.

an sana herşeyi öğredir.

an sana uymazsa, sen zamana uy.

an, yaraları sarar.

ana uymag gerek.

ilan gorkan kar edmez.

in neresinden dönülürsa (dönersari) kardır.

in ar'abasını dağdan aşırır, fakır düz yolda yolunu şaşırır.

in geyer güle güle deller, fakır geyer nerde buldun deller.

in göynü olana gadar fukaranın canı çıkar.

in göynü olana gadar fukaranın göbeği düşer.

in rnalı (parası) ayıbını örter.

in malı (parası) züğürdün çengesini yorar.

in ağacı, zerdali vermez.

in yunu bozar.

in ağlar dayanmaz.

in güzelHg olmaz.

in la -eşrevolmaz (ne çıkarsa bahdırıa).

in göynü yufga olur.

MANİLER

Mani, bilindiği gibi anonim halk edebiyatımızın en sevilen ve yaygın bir nazım türüdür. Türk halkının sevgisini, sevincini, üzüntüsünü, kıvancını, ayrılık acısını, öfkesini, özlemini, kısaca Türk halkının yaşam öyküsünü buluruz manilerimizde.

Kıbrıs'ta mani söyleme geleneği oldukça yaygındır. Anonim halk edebiyatımızın bu en nazım türüne, çeşitli Türk toplumlarında değişik adlar verildiği bilinmektedir. Irak'ta "rat", Azerbaycan'da "bayati", Kazan ve Kırgızlarda "aytiba, kayım, ölung" Step ve Tatarlarında "çing, çink" ve Özbeklerde "aşule, koşuk" gibi.

Kıbrıs Türkleri ise Anadolu'da olduğu gibi bu nazım türü için genelde "mani" ifadesini kullanmakta, ancak bazı yörelerde mani karşılığı olarak "beyit" (Lefkoşa, Baf, Sol), "mane" (Lefkoşa) sözcükleri de kullanılmaktadır. Ayrıca, mani yarışmalarında genellikle manilere "bağlama" (Baf, Blâdan) ve "bağlamaca" (Altınova) da denmektedir. Mani söylemek için "mani yakmak", düğünlerde ve eğlencelerde düzenlenen mani yarışmaları için de "mani çatışması" deyimleri kullanılmaktadır. Bundan yarım yüzyıl önce kadar, mani yarışmaları düzenlemek çok yaygın bir gelenektir. Bu yarışmaya katılanlar konudan ayrılmamak koşuluyla birbirlerine maniler söylerler, birbirlerini alt etmeye çalışırlardı. Konudan ayrılan veya söylenen maniye karşılık veremeyen yarışmacı kaybederdi. önemli olan, bir maninin öteki maniye anlam bakımından eşit olmasıydı. Bu nedenle bu yarışmalarda söylenen manilere bazı yörelerimizde "ama" ya da "bağlamaca" denmektedir.

Kıbrıs manilerini kesin bir sınıflama olmamakla birlikte- nerelerde ve nasıl söylendiği konusunda genel bir fikir verebilmek amacıyla altı bölüme ayırabiliriz:

DİĞÜN MANİLERİ:

Düğün manilerimiz arasında en ilginç olanları, kına gecesinde geline kına yaptıktan sonra, kadınlar arasında özel bir ezgiyle söylenen manilerdir.

Kebabcıların şişi
Gelinin inci dişi
Kınañız mübareki
Hazırlayın bahşişi.

Aman aman a gollar
Adamı derde gollar
Senin için a canım
Beni zindana gollar.

YUN OYNARKEN SÖYLENEN MANİLER:

E3azı yöresel türkülerimizin güfteleri manilerden yapılmıştır. Düşün ve eğlencelerde ~zgHerle bu maniler söylenerek, yöresel halk oyunları oynanır. Güfteleri Kıbrıs lilerinden oluşan "Dolama Dolamayı" adlı Kıbrıs Türküsü, bu manilere en güzel ktir.

Dolama Dolamayı

(Nakarat)

1. Dolama Dolamayı
Dolama Dolamayı
Getirin bağlamayı
Getirin bağlamayı
Kimden alışdın yavrum
Kimden alışdın yavrum
Böyle göbeg admayı
Böyle göbeg admayı

Amman amman elinden
Sarsam ince belinden
Öbsem dudu dilinden
Amman amman elinden
Amman amman elinden
Sarsam ince belinden
Öbsem dudu dilinden

2. Ağşam ben uyumadım
Ağşam ben uyumadım
Uykulara doymadım
Uykulara doymadım
Kasaved basdı beni
>Kasaved basdı beni
Yarım geldi duymadım
Yarım geldi duymadım

..... Nakarat.....

3. İki civan oyunda
İki civan oyunda
İlmatüter goynunda
Elma tüter goynunda
JNe güzel oyun oynar
Ne güzel oyun oynar
Çingane var soyunda
Cingane var soyunda

..... Nakarat.....

ATIŞMA MANİLERİ

Bazı yörelerde "bağlama" ya da "bağlamaca" adını alan bu maniler, bazen ezgili çoğu kez ezgisiz olarak söylenir. Eğlence ve düğünlerde mani çatışmasına (manilerin birbiriyle karşılaşmasına) katılan maniciler, sözsüz oyun havaları eşliğinde kısa adımlarla yöresel danslarımızı oynarlar. Belirli yerde ezgi kesilince yarışmacılar, basit makamli veya sesli eşleşme şeklinde birbirine karşılıklı olarak maniler söylerler. Mani çatışması, hem kadınlar hem de erkekler arasında ayrı ayrı yerlerde düzenlenir. Atışma manilerine örnek:

Birinci yarışmacının ilk manisi:

ikinci yarışmacının yanıtı:

Deñizin dibi mildir

Deñizin dibi ayna

Bizi söyleden dildir

Arıfsaii sen ağna

Ujr sen söyle bir da ben

Ben yar bu~~um evlendim

Ç.qrelim usda kimdir

Sen bulgur gibi gayna.

RAMAZAN (DAVULCU) MANİLERİ:

Eskiden ramazan gecelerinde, davulcu, zurnacı ve fenerciden oluşan sahurcu ekibinin en büyük özelliği, halkı sahura kaldırıırken çeşitli maniler okumalarıydı. Bahşiş toplamak için söylenen ramazan manilerimiz, Anadolu'nun ramazan manileri gibi sekiz dizedir.

Remezan geldi gidiyor

Yeni Cami direg isder

Bizleri rnahsun ediyor

Söylemeye yüreg isder

Aysofya'nın gandilleri

Benim gamım togdur amma

Sıvündü bragdı gidiyor.

Arkadaşım büreg isder.

TARLADA ÇALIŞIRKEN SÖYLENEN MANİLER:

Öz-Hikle bundan 70-80 yıl öncelerine kadar hasat zamanı tarlada çalışanların, çalışırken maniler söylemesi oldukça yaygın bir gelenektir. Yazın, Kıbrıs'ın sıcaklığı altında orak sallayan orakçılar, duygularını bu manilerde dile getirir, emeklerini bu manilerle gidermeye çalışırlardı.

Güvercinim yuvada
Uçar gider havada
Benim biryarım vardır
Orag salları ovada.

Arpa egdim daşlığa
Güneş çığıdı guşluğa
Buyurun egmeg yeylim
Dayanılmaz aşlığa.

<TUP MANİLERİ:

Maniler, düğünlerde, eğlencelerde ve tarlada çalışırken söylendiği gibi, sevdalılar da haberleşmede ve özellikle mektuplarda da kullanılır. Kırsal yörelerde sevdalıların /pkonuşması, çevrenin dar oluşu nedeniyle pek olası değildir. Ahlak anlayışı ve katı if,qa bunu engellemektedir. Dolayısıyla duygular, ancak mektuplaşarak aktarılır tlar arasında. İşte bu mektupların en önemli malzemesini "sevda manileri" oluşturur .ez:

Jylegdubun dörd köşeli
İlçi gülle döşeli
~1-iş da yüzüm gülmedi
penden ayrı düşeli.

Megdub yazdım bilesin
Ağlayarag ölesin
Megdubumun ardına
Durmayasrı gelesin.

R15 MANİLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ:

lit
ıs manilerinin şekil özellikleri incelendiği zaman, manilerimizin daha çok ~12' düz maniler" olduğu görülür. Kıbrıs Türkü; pek cinaslı mani söylemez. Ramazan ifi
ile bazı manilerimizin dışında manillerinzn çoğunun dizeleri yedişer hecelidir. ~/itreceli dört dizeden oluşan manilerimizde birinci, ikinci ve dördüncü dizeler ~/kafiyeli, üçüncü dize ise serbesttir. İlk iki dize giriş niteliğinde olup, esas istenen düşünce son iki dizede aktarılır.

Ovalarda gonnara
Ben varamam onnara
6~ni ya~dan ayıran
Etışmesın yennara.

(RIS MANİLERİNDE İŞLENEN BELLİBAŞLI KONULAR:

~eşitli konularda söylenen manilerimiz, ulus bireylerinin kişisel ve toplumsal olaylar ~.d8ki duygu, düşünce ve görüşlerini yansıtır. Bu nedenle Kıbrıs manilerini, ~-Ji/konularınınönem sırasına göre, dört ana bölümde toplamayı uygun bulduk.

İVGİ TEMASINI İŞLEYEN MANİLER:

trvtaniler, ister Anadolu'da, ister Anadolu dışındaki Türk toplumları arasında
e.üsin, anonim halk edebiyatımızın bu çok sevilen nazım türünün başlıca teması
gidir. Seven ve sevilenlerin duygularını yansıtan bir aynadır manilerimiz.

Garanfilim gırmızı	Endim dereye durdum
Sevdiğim bir Türg gızı	Bir çift güvercin vurdum
Türg gızı olmaz ise	Gaymaglı'nın içinde
Terkederim Gıbrız'ı.	Bir güzele vuruldum.

İYASAL VE TOPLUMSAL KONULU MANİLER:

@Bilindiği gibi Kıbrıs, tarihin her döneminde Akdeniz'de çıkarları bulunan devletlerin
diktikleri önemli bir adadır. Bu nedenle Kıbrıs, tarih boyunca birçok siyasal ve
im'şal çalkantılara sahne olmuştur. Siyasal ve toplumsal yaşamdaki olaylar, kuşkusuz
s.mrc:3inilerine de yansımış ve Kıbrıs Türkü bu olaylarla ilgili çeşitli maniler yakmıştır.
iten başlayarak günümüze kadar Kıbrıs'ın siyasal ve toplumsal yaşamını yansıtan
eri.n,izden örnekler:

1~14'te (Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı yıl) Kıbrıs'ta kuraklık nedeniyle büyük
lıkqlnuştı. Bu kıtlıkla ilgili manilerimizden biri de şudur:

Tog giddig da aş geldig
Biz kimlere ne dedig
Bin dokuz yüz on dördde
Havetta egmeg yedig.

Kıbrıs Türklerinin "Alaman Harbı" olarak adlandırdıkları İkinci Dünya Savaşı
nda yakılan manilerimizden bir örnek:

Yasemin çiçeg aşdı
Dünyanın zevki gaşdı
Alaman harba girdi
İngiliz geri gaşdı.

Yine ikinci Dünya Savaşı yıllarında Kıbrıs sömürge döneminde yaşarken, Kıbrıslı
er ekonomik nedenler dolayısıyla, İngiliz ordusunda paralı asker olarak görev
orlardı. Mısır'a görevli olarak giden Türkler için yakılan manilerimizden iki örnek:

Arırd dalda bir sıra

Yarım giddi Mısır'a

Sen güvercin ben palaz

Gelirim ardın sıra.

Basdım çığdım turuna

Bagdım Mısır yoluna

Oğlum gelsin asgerden

Çifde gurban yoluna.

9>Mart 1956 yılında Başpiskopos Makarios'un İngiltere hükümeti tarafından Şeyssel Sina sürgüne gönderilmesi üzerine yakılan mani:

Tahdından endirdiler

Uçağa bindirdiler

Kırg yıllık başkeşişi

Sürgüne (Şeyssel'e) gönderdiler.

AYRILIK TEMASINI İŞLEYEN MANİLER:

Kıbrıs manileri arasında, ayrılık temasını işleyen maniler sayıca önemli bir yer tutmaktadır.

Giderim dön döyen yog

Kabab oldum yeyen yog

Avrılık göyneğini

Benden başka geyen yog.

Gögde yıldız az galdı

Teller kobdu saz galdı

Maraz edme güzelim

Gavişmamız az galdı.

ALAY VE ALAYA ALMA KONULARINDA SÖYLENİŞ MANİLER:

Anadolu manilerinde olduğu gibi istenmeyen, korkulan ya da arabozucu kişileri alay ve alaya almak için söylenen maniler de Kıbrıs manileri arasında önemli bir yer tutmaktadır.

Garanfil demedinan

Söyleyin nebedinan

Beni yardan ayıran

Dilensin sepedinan.

Havız başı muşamma

Ortaköy'den gız alma

Ortaköy'ün kızları

Dokuz gocadan galma.

Bugüne değin derlediğimiz Kıbrıs manilerini Anadolu manileriyle karşılaştırıp kıyasladıktan sonra, bu manilerin yarıya yakınının Anadolu manilerinin Kıbrıs'taki varyantları

İşunu saptadık. Manilerin dört dizelik küçük parçalar şeklinde olması, onların kolayca
e;~ırlılarına ve bölgeden bölgeye yayılmasına neden olmuştur. Kuşkusuz maniler her
tının toplumsal Yapısına, çevreye ve yaşayış tarzına göre bazı değişikliklere uğrar. Bu
doğaldır. Kanımızca, kaderde, tasada ve kıvançta kader birliği etmiş ulus bireylerinin
kijüygularını yansıtan manilerimiz, sadece bir bölgenin değil, tüm ulus bireylerinin
kmalı sayılmalıdır.

Deñizin dibi mildir
Bizi söyleden dildir
Bir sen söyle bir da ben
Görelim usda kimdir.

Garafilim gırmızı
SevqJğim birTürg gızı
Türg gızı olmaz ise
Berkederim Gıbrız'ı.

İnditti dereye.durdum
Çıfgüvercin vurdum
Yaymaglı'nın içinde
Gğzele vuruldum.

İmiz direg isder
İmimiz küreg isder
Zaglardan yar seven
İmirden yüreg isder.

İymc:ıgtı'nın ovası
İdoltıdur govası
İnçereden görünür
İrimi gargolas ı.

İndürmede. gezersin
İyaz ~abış geyersifi
İnin yüzün ikidir
İmi görse.fi dönersin.

Dogdorum eyri bacag
Dolaşır köşe bucag
Senin için a dogdor
Beni beyim boşaycag.

Zeytin yabrağrı döğmez
Muhabbed candan düşmez
Senin bana eddiğni
Dini ayrı Rum edmez.

Garamfilim budama
Sefa geldin odama
Hakikadli yar isen
Soyun gir gargolama.

Garafilim morunan
Egmeg yedim norunan
Buban seni vermezsa
Alacayım zorunan.

Galeden adma beni
Çamura gadma beni
O güzelliğın için
Gavırıp yagma beni.

Hanay yabdım daş isder
İçine yoldaş isder
Senin gibi güzele
Benim gibi eş isder.

ra sıra guyular
dclm bagdım uyullar
aldım bir öpeyim
rgdum beni vurullar

sa111olsun geleyim
alimekimesöyleyim
ar gidVefasız ağşam
rsız, seni neyleyim.

gellrakar gider
ar b,~nabakar gider
eylej111böyle yari
reğmi yakar gider.

avi yaka mor yaka
apuya goydum halka
nzleirim kör oluyor
unabaka baka;

ben.ırracı yarım
aşınJıntacı yarım
er baria acımaz
en oJsun acı yarım.

ağlarda meşelerde
ılsuyum şişelerde
arimheller almış
en galdım köşelerde.

Ay dovar mavi mavi
Rüyamda gördüm yari
Yari bana verseler
Isdemem dünya mali.

Nar gibi soydun beni
Ne hale goydun beni
Ben sevdayı bilmezdim
Sevdana goydun beni.

Bagaram telli pullu
Neyleyim ben da onu
Olursa yarım olsun
Her tarafı kokulu.

Dağda kegliğim öter
incidme işde gider
İki gözüm sevdiğim
Ağzın bal dilin şeker.

Köprüden geçemedim
Az doldur içernedirn
Sen benden vazgeşdiysaii
Ben senden geçemedim.

Makarada ibliğim
Gel yanıma kegliğim
Yar üsdüne yar sevmiş
Nedir benim çekdiğim.

Velesbide binersiñ
Beyaz çorab geyersiñ
Dovfu söyle sevgilim
Hangimizi seversiñ.

Elma.~ddım nar geldi
Dar gu(Jagdanyar geldi
Bir öb.düm bir ısırdım
Nanarğmdangang.eldi.

Ay dpyar ışıg ışıg
Dofr~l~r dolu gaşıg
Eyildim bir öpeyim
Ggzi gonyag bulaşıg.

Bu geHr merdin merdin
Bu d'syilbenim derdim
Beni?n'i1ür.eggeb olsa
Azılmaz benim derdim.

Baramfil demedinan
Öyleyiñ nebedinan
Beni yardan ayıran
İleiiişin sepedinan.

Bahcalarda bal gabag
AçılırJabag tabag
Aha"eben.gidiyorum
Gibriz size galacag.

Megdub aldım garadan
Dağlar gagsın aradan
Selam söyle yarime
Gavişdırsın yaradan.

Bahcalarda ısırgan
Sen Urumsun ben İslam
Eyil bir şefdali ver
Vallah billah ısırmam.

Ovalarda gonnara
Ben varamam onnara
Beni yardan ayıran
Etişmesin yennara.

Geydiği gaverengi
Yüzüne vurdu rengi
Gaymaglı'nın içinde
Yogdur yarimin dengi.

Yasemin çiçeg aşdı
Dünyanın zevki gaşdı
Alaman harba girdi
İngiliz geri gaşdı.

Macun yabdım furmadan
Neçin yedin sormadan
Gel guzum sanlalım
Kimse bizi duymadan.

Ahırda sarı saman
Aman a beyim aman
Halg dilinden usandığ
N'ikahımız ne zaman

Ayrılma sevdiğinden
Bal akıyor dilinden
Yakında gurtutacan
Gaynananın elinden,

İşğl.işdim şişeden
Yafüm çıgmış köşeden
Allah ömürler versin
Seni baña eşeden.

Çileliyim çileli
Oldum uğruna deli
Seni sevdim seveli
İçim bağrım bereli.

Şu dağlar olmasaydı
Çiçeği solmasaydı
Ölüm Allah'ın emri
Ayrılığ olmasaydı.

Padem goydum yemeye
Sabah çıgdım gezmeye
Efgarım gezmeg deyil
Sevgilimi görmeye.

Sengüt ben yabrag olsam
Saçlna darag olsam
Sier,ihiç unudamam
Ç'ülrüse m tobrag olsam.

Asma aşdı filizi
Kimbilir galbimizi
Hafif bir rüzgar esdi
Ayırdı ikimizi.

Göñüldeki dilegdir
Tadadaki çiçegdir
Hiş durmadan dönüyor
BLi bir çark-ı fetegdir.

Altın sahatım şag şag
Küs olsag da barışsag
Aramızda dağlar var
Megdub ita buluşsag.

Saçingara yüzün ag
Hiş durmadan gönül yag
Eşin benzerin var mı
Bir kerre aynaya bag.

Havız başı muşamma
Hacılar gider Şam'a
Ne geyersa yaraşır
Fidan boylu paşama.

Tabağa goydum fişne
Gelr yarim aşga düşme
Aşgın sonu gelmeyor
Beyhude dile düşme.

Tabağa goydum kiraz
Yeter artıg cilve naz
Eyer beni sevmezsañ
Hiç olmazsa gül biraz.

Barafilim ekili
Kemer kapu pekili
Simdibenim sevdiğim
Bu Gıbrız'ın vekili.

Andıg üsdünde saman
Aman sevdiğim aman
Her bizi gınadı
Nikâhımız ne zaman.

Andıg üsdünde sandıg
Biz bu candan usandıg
Elişdig gönül verdig
Biz t-eni adamsandıg.

Apuda gördüm seni
Fulünan dövdüm seni
Gıymaz iken öpeyim
Ellerde gördüm seni.

Giderim dön deyen yog
Kebab oldum yeyen yog
Ayrılıg göyneğini
Benden başga geyen yog.

Gadife yorganım var
Benim bir efgarım var
Lefgoşa'nın içinde
Bir ufacıg yarım var.

Havız başı muşamma
Ortaköv'den gız alma
Ortaköv'ün kızları
Dokuz gocadan galma.

Leblebi goydum tasa
Doldurdum basa basa
Benim yarım çoğ güzel
Boyu azıcıg kısa.

Adladım girdim bağa
Başım deydi yabrağa
O yar benim olursa
Girmem gara tobrağa.

Tabag içinde hıyar
Boyu boyuma uyar
İkimizin boyu bir
Ayırmaya kim gıyar

Bahealarda altın tob
Severim inkarım yog
Yüz bin yemin ederim
Se!lden başka yarım yog.

Çeğnecemi çekemem
Külden göyneg biçemem
Yarım gayyed güzeldir
Göynüm düşdü geçemem.

Bahcalarda inginar
Inginarın dengi var
Bëhim şimdi sevdiğmin
Yışnağmda befil.var,

Çarşafım humayından
Öperim dudağıñdan
Sende göynüm olmasa
ÇJeşmezdimsokağından.

Gögde yıldız az galdı
Teller kobdu saz galdı
Maraz edme güzelim
Çi.-vişmamızaz galdı.

Yç,liiÇindëtavuşan
A}rnandilimi nişan
Eylenirsam geleyim
İncë beline guşan.

Ay gidiyor badmaya
Selam söyle Fadma'ya
Gargolayı onarsın
Geliyorum yadmaya.

Altın yüzüg barmagda
Çifde ben var yanagda
Benim bir sevdiğim var
Şu garşıkı gonagda.

Ovalarda.ülemez
Yarım bana gelemmez
Anasından isdedim
Güçücügdür veremez.

Çarşafım var dörd enden
Ölüb ayrılmam senden
Eyer ayrılığ varsa
Ya sendendir ya benden.

Gögde yıldız bir sıra
El uzaddım Mısır'a
Yarım keglig ben palaz
Gelirim ardın sıra.

Babudsanın dalları
İsgele'nin yolları
Duydum yarım geliyor
Gümüşledim yolları.

Dud yedim duddu beni
Sevdan guruddu beni
Gidi zalımın gızı
Netez unuddu beni.

Ay dovar sini gibi
Sallanır selvi gibi
Bütün Gıbrız'ı gezdim
Bulmadım senin gibi.

Buyday egdim düzlere
Tiken oldum gözlere
İşQE1 ben .gidiyorum
Gıbrız galsın sizlere.

Denizin dibi ayna
Arifisan sen ağna
Ben yar buldum evlendim
Sen bulgur gibi gayna.

D~fiizde gara balıg
Oggalıdır oggalıg
İsderim gonuşalım
Artarnızgalabalıg.

Deñizin altı çakıl
Başda galmadı akıl
Senin egran deyilim
Var başgasına dakıl.

Gı11.rafilim mor beyaz
Gıbleden gelir ayaz
Gışırt barabar idig
Feleg ayırdı bu yaz.

Deñizin derinine
Oturdum serinine
Beglerim ağşam olsun
Yatayım dizlerine.

Mandil oldum dür beni
İşdeigeldim gör beni
İsdemezsān görmeye
Al silahı vur beni.

Remezan geldi gidiyor
Bizleri mahsun ediyor
Aysofya'nın gandilleri
Sövündü bragdı gidiyor.

Garamfil olacagsın
Sarıb solacagsın
Ben anama danışdım
Ben .t>enim olacagsın.

Neler oldu neler oldu
Polisde borular vurdu
Gorkarım babubsalıgda
Çog böyüg bir yangın oldu.

D~vulumun ardı gevşeg
Pi.telere yazdım döşşeg
Arkadaşımı sorarsan
İkigulaglı bir eşşeg.

Y.eni cami direg isder
Sq,ylemeyeyüreg.isder
Bentm garnım togdur amma
Arkadaşimbüreg isder.

ArPalarorag oldu
Yarıbizden ırag oldu
Yarım eylendi gelsin
Yüreğme merag oldu.

Arpa egdim biçeyim
YoiJverñizgeçeyim
Benim derdim su deyil
Zehir veriñ içeyim.

Arpa egdim daşlığa
Güneş çıgdı guşluğa
Buyurun egmeg yeylim
Dayanılmaz aşlığa.

GCıvercinim yuvada
Uçar gider havada
Be:nim bir yarım vardır
Orag sallar ovada.

Şeher'e giden olsa
Yarimi gören olsa
Çifde megdublar yazdım
Götürüb veren olsa.

Nohudu ezemedig
Yarınan gezemedig
Düşmanımız bizden çoğ
Başını ezemedig.

Ay dovar eleg gibi
Savrılır keleg gibi
Madem mani bilmezsın
Ne ören köpeg gibi.

Su gelir agmayınan
Ne olur bagmayınan
Hiç eşşeg adam olur
Gıravad dagmayınan.

Tarlalar doldu böceg
Gaynanan da öleceg
Senin o morug gocan
Ne zaman gebereceg.

Yasemini ezerim
Dülbendinan süzerim
Merag edme güzelim
Lefgoşa'da gezerim.

Mapısane uşağı
Yandan bağlar guşağı
Şaka maka gald ırmaz
Çeker sokar bıçağı.

Kır atımı nalladım
Lefgoşa'ya yolladım
Senin gibi eşşeğı
Bir gazzığa bağladım.

Gabag egdim gol addı
Galları yana yaddı
Gidi deyyusun gızı
Günde biriynan yaddı.

Hanayisderköşgisder
Pençeresi cam isder
Gidi deyyusun gızı
Gıravadlı yar isder.

İld çeşme yan yana
Sıı lşdim gana gana
Seni dovuran ana
Olsun bana gaynana.

Su doldurdum şişeyi
Dolaş da gel köşeyi
Duydum yarım geliyor
Gucagladım eşşeğı.

Hanay yabdim yümseğe
P-nçeresi kilseye
Sen dururkan a güzel
Gönül vermem kimseye.

İsbanahım edlidir
Dul garılar derdlidir
Seveceysan bir dul sev
Oşu merhamedlidir.

Makenamda iğnesin
Herkes beni diynesin
Ben hayadda varıkan
Brragmam evlenesiii.

Elma kesdim soyasırı
Yad dizime uyasırı
Bu maniler sanadır
Çıg kapuya duyasin.

Gözlerin garayırış
Yüreğin yarayırış
Somadan ağnadım ki
Maksadıñ parayırış.

Geline bag geline
Kına yagmış eline
Gelin gurban olayım
Senin dadlı diline.

Yük üsdünde halıyım
Halının kenarıym
ihcidmeyiniz beni
Ben Ali'nin malıyım.

Potinner gaverengi
Yar bulamadı dengi
Benim biryarım vardır
Adı Hasan Efendi.

Deniz dalgasız olmaz
IKapu halkasız olmaz
Ben müfdüye danışdım
Ç+zlargocasız galmaz.

Bit sen söyle bir da ben
Şekerlsañ bal da ben
Has bahcanın gülünden
Bitsen tütün bir da ben.

Baña deller yüzigâr
Herkeş dengini arar
Gurdalama derdimi
Söyleyeceg çoğ şey var.

Bağ olur bosdan olur
Güzeller yaman olur
Ben derdimi annadsam
Blruzun desdan olur.

Kemanenin telinden
Kimse bilmez halimden
Havada bulut olsan
Gurtulaman elimden.

Kemaneci işlenir
Tabağı •gümüşlenir
Çulsuza değerverme
Gün geçdigca güşlenir.

Köprünün altı arpa
Su gelir çarpa çarpa
Yeñile bir yar sevdim
Bubamdan gorka gorka.

Hazırlıg yabdım gışa
Atı sürdüm yokuşa
Ben göynümü kabdırmam
Senin gibi şarfoşa.

Al dülbendi yuydurmam
İçine gül goydurmam
Sevmedigim oğlana
Nikahımı giydirmam.

Beyaz gül desde desde
Beni anamdan isde
Eğer anam vermezsa
Git da bubamdam isde.

Şarab işdim gabagdan
Şarfoş oldum sabahdan
Bir şefdali ver bana
O ğırrnızı yanagdan.

Tabagda nar isderim
Döşeği dar isderim
Da(döşeğin içinde
Cilveli yar isderim.

Selviler gozag gozag
Ev! 'erimiz çok uzag
Eğer yakın olsayd ıg
Yıfırdıg gucag gucag.

Kemanem perdelidir
Ya(sevmeyen delidir
Berhim biryarım vardır
Gözlrl sürmelidir.

Bardagda duz olaydım
NiRahlı gız olaydım
Yarsokakdan geçerken
Evde yalnız olaydım.

KıjıD içinde unum var
Allah'dan umudum var
Yatim asgerden gelsin
Teggelere mumum var.

Balıglar yüzer suda
Anam beyhud uykuda
Yarım mücahid oldu
Şeher'de Gaymaglı'da.

Bahcalarda ibrişah
Boyu uzun gendi şah
İki gönül bir olsa
Ayıramaz padişah.

Camı cama çatallar
Cama gurşun sıkallar
Lefgoşa'nın kızları
Bize çalım satallar.

Esiyor meltem yeli
Acıdır yarin dili
Galbimi parçalayan
Düşman deyil dos eli.

Garafilim fes boya
Sapını kes go suya
Ben sana gönül verdim
Haberin yogmuş güya.

Dereler aqmaz oldu
Yar bana bagmaz oldu
Sana çiçeg yolladım
Gurudu kokmaz oldu.

İnelirñ südü akar
Ağdığıyeri yakar
Ytar asgere gidiyor
Gözümün yaşı akar.

Tabakamda tütün yog
Akıl başda bütün yog
Senialıb gaçardım
Bindirmeye atım yog.

Yotlarını gözlerim
Daman oldum tüterim
Sen ağıma gelinca
Bılbıl gibin öterim.

Pestadan megdup aldım
Üsdüne baka galdım
Seni oraşda ben burda
Ne gadar garib galdım.

Bahcalarda mis koku
Al şu megdubu oku
Senden ayrı düşeli
Gözüme girmez uyku.

Sabunu gurudurum
Gebimde durdururum
Senden eyi bulunca
Seni tez onudurum.

Su üsdünde sarayım
Seni kime sorayım
Sazdan köprü yapdır da
El at ben da varayım.

Çilemiz dolmaz olmuş
Selamın gelmez olmuş
Selamın gelmeyeli
Yüzümüz gülmez olmuş.

Evleri mavi boya
Vuruldu selvi boya
Selvi boylum geş burdan
Göreyim doya doya.

Girne galesi garşı
Gomşunun keldir başı
Heb kövün horozları
öter sabaha garşı.

Garafili saglarım
Koklamaya gorkarım
Duydum yarım geliyor
Ölü olsam gakarım.

Yüzüg daşı firüze
Misafirim ben size
Geldim yüzünüz asıg
Bir daha gelmem size.

Gadife çantası çoğ
Dutacag halkası yog
Seni yalnız ben sevdim
Seveceg başgası yog.

Duvar üsdünde kilim
Yarlrnln adı Selim
Selim benim olursa
Cllurum telli gelin.

Bahcaya egdim lasan
Yarimin adı Hasan
Hasan bana varırsa
Ne derdim var ne tasam.

Alabinen ağadır
Atı1rt annı garadır
Ço,~ısalınmaa yarim
Bu<cilveler sanadır.

M~vf yelegli yarim
Gövsü iligH yarim
Ne dün geldin ne bugün
Mermer yüregli yarim.

Leyrnosun'un ovası
Su doludur govası
Yarbülbül olsa gerek
Gpynumdadır yuvası.

Yarimin yüzü esmer
Gören dünyayı nester
Yarim gibi güzeli
Gızlar goynunda besler..

Bugün ayın sekizi
Aşamadım denizi
O yarin yanağından
Alamadım nergisi.

Uyugladım esnerim
Gara gözlü esmerim
Seni bana verseler
Şarkı söyler beslerim.

Yemenim demir eyle
Derdimi emin eyle
Benden başka seversan
Abdes al yemin eyle.

Sigaramı yakayım
Garafiller dakayım
Sen salın git çarşıya
Ben ardından bakayım.

Çeşmesi var tası yog
Suyu var gurnası yog
Sevdim ise ben sevdim
Keyfimin kahyası yog.

Bahcalırdan ses gelir
13.ana gerdan gösderir
--oynundaki memeler
Benim için beslenir.

Ypl içinde araba
Yefii düşdüm şaraba
I-asıl gönül vermeyim
Altın dişli araba.

Ç"-şmenin daşındadır
Çiçeyi başındadır
Birsarışın yar sevdim
Onseklz yaşındadır.

Fitelegli yarım
Ac:Jtis yelegli yarım
Om.yiğide bedeldir
Aşl-m yüregli yarım.

Feteg vurdu daşman
G<>züm doldu yaşınan
Yarım nere gideyim
Bu sevdalı başınan.

Dam başında yakacag
Ya(ın vapur gakacag
Oğlannar asger oldu
Gızdar kime bakacag.

Giymişsin allı allı
Gel edalı edalı
Düynünüz yağlaşdı
Bugün günnerden Salı.

Dağlarda yeşil meşe
Bayılırım yemişe
Göynüm daha tazedir
Yaşım gelseyedmişe.

Tüfeğim dolu şaşma
Gel yarım benden gaşma
Yedi yerde yaram var
Bir yara da sen aşma.

Garşıdagümüş ova
Durnalar sıra sıra
Doslar ben vurulmuşum
Garşı evdeki gıza.

Ah gargalar gargalar
Denizdeki dalgalar
Mağusa'nın kızları
Çifde göbeg çalkalar.

Sarı ipeg dokudum
Sen yanımda yokudun
Gönderdiğin megdubu
Gözyaşım ile okudum.

~ta bindim. eğersiz
Baş bağladım çembersiz
Yenile bir yar sevdim
An.asından habersiz.

Herkeş buyday ekemez
Gül fidanı dikemez
Sabredemeyen aşık
Sevda derdi çekemez.

Ağacı var kirazlı
Benim yarım peg nazlı
Yarım benden kaçıyor
Yüreciğim marazlı

Gül egdim suvarasıfı
Kresib da koklayasın
Her ağına gelinca
Oturub ağlayasın.

Tabakası aynalı
Şu oğlana varmalı
Oğlan çoğ güzel ama
Anası olmamalı.

Aya bağdım ay ayaz
Gıza bağdım kız beyaz
Gebe bağdım para yog
O kız bana yaramaz.

Galenin ardı kümbet
Yarimin göğsü cennet
Sarılalım yatalım
Hem farz olsun hem sünnet.

Dağda keğHg avlarım
Yürecimi dağlarım
Ben aşkına düşeli
Gece gündüz ağlarım.

Arabanın egsozu
Yerden galdırır tozu
Gıbrızın da kızları
Kime yapar bu pozu.

Camiler medreseler
Yarım gelir deseler
Guş gadar canım vardır
Veririm isdeseler.

Bahcalarda sarmaşık
Ben oldum sana aşık
Her ağıma gelince
Elimden düşer gaşık.

Potnim var erimez
Susdası var görünmez
Yürecimdeki yara
Kapalıdır görünmez.

Eyri goydum fesimi
Tanımam kimsesini
Sokağından geçerim
İşideyim sesini.

Deniz gibi tekneli
içine gül egmeli
Yar .sevmeg golay deyil
Biraz zahmed çekmeli.

Sahatım golumdadır
Güzeller yolumdadır
Ben severim sen sevmen
Günahım boynundadır.

Garafil evleg evleg
Dadandı gara leyleg
Kışın beraber idig
Yazın ayırdı feleg.

Gadifeden yeleğim
Seni sevdim meleğim
Sahat ~~üs~~de ya beşde
Haber yolla geleyim.

Ag üzüm asmasıyım
İngiliz basmasıyım
Ana dogdor isdemem
Güzeller hasdasıyım.

Çayır çimen püsgürme
Yağmır yağar üsdüme
Sen sözüne sadıg ol
Yar sevmeyim üsdüme.

Bağdan kesdim bir deyneg
Yabrağı beneg beneg
Yenile bir yar sevdim
Ya huridir ya meleg.

Garafill eğımeli
Altındaeylenmeli
Bt3karlıgdanfayda yog
Çalışıb evlenmeli.

Elbisem asılıdır
Belinden kasılıdır
Gönderdiğin megdublar
Bağrımda basılıdır.

Moş geldin hoş üsdüne
3el otur köşg üsdüne
Söyle canın ne isder
Alayım başüsdüne.

Ayşe godum adını
Balda buldum dadını
Allahıma can vermem
Göreyim muradımı.

Portokalin dilimi
Yedim yagdı dilimi
Sol gözüm seyiriyor
Göreceyim yarimi.

Enginarı soyarım
Tencereye goyarım
Seni kırğ yılda sarsam
Zannedme ki doyarım.

Denizin rengi mordur
A.teş mangalda kordur
Sevib da sevilmemeg
Her Şeyden daha zordur.

Elde çiçeg düzbeyaz
Ayrı düşdüg biz bu yaz
Yüzünü göstermezsin
Bari otur megdub yaz.

Çiğ südden gaymag olmaz
Güzelsiri doymag olmaz
Eyl bir şefdali ver
Yolcuyum durmag olmaz.

Jv1.ağusa suru yümseg
Surun eteği tümseg
Yemin et ayrılmaylım
Sürüm sürüm sürünseg.

Sevdiğim şehirlidir
Sözleri şekerlidir
Altın, gümüş bir yana
inciden değerlidir.

Hellim yapar abası
Satıverir bubası
Sevdiğim kövlü gızı
Alaca urubası.

Mani maniyi açar
Mani muhabbet saçar
Mani bilmeyen kimse
_Gakarmeclisden gaçar.

Mendilim mavi dallı
Ucunda lira bağı
İşiddim yar evlenmiş
Acıdım vah zavallı.

Maniye maraz deller
Çil ördeğe gaz deller
Dörd şişe zehir içsem
O da sana az deller.

Arılar bala gelir
Bülbüller dala gelir
Yarım inadcı değil
Yalvarsam yola gelir.

Güneş gışda ısıdmar
Gönül yarı unudmar
Şfrodos'dan yar gelse
Yüreğimi soğudmar.

Elbisesi beyazdan
Ben annamam niyazdan
Şirndi kafam garışığ
C3bnuşurug birazdan.

Gatede yılan öter
L&fge'defurma biter
Epgengızın goynunda
Yabragısız meyva biter.

Zarar gelir kar gelmez
Tavla oynar zar gelmez
Gözlerim yolda galdı
Bregle begle yar gelmez.

K~~en göyneğim ensiz
Edemem guzum sensiz
İlan agsın goynuña
Nasıl uyursun bensiz.

İşdim sepedden şarab
Oldum dırdırdan harab
Bu garının elinden
Gurtar beni ey yarab.

Gögde yıldız ellidir
Ellisi de bellidir
Kedinin süd işdiği
Bıyığından bellidir.

Yorgoz'un köprüsüne
Basdım geşdim üsdüne
Beni düğme edsinner
Sevdiğimin göğsüne.

Ben aşığım arım yog
Bir yerde gararım yog
Gendim yanar ağlarım
Kimseye zararım yog.

Siyah saçı örmezler
Beni safia vermezler
Gel beraber kaçalım
Garanlıgdır görmezler.

Ördeg gölde göl yerde
Bülbül dalda dal yerde
Feleg bizi ayırdı
Her birimiz bir yerde.

Ayrellinin tikenı
Bizim aşgımız belli
Annamadım sevgilim
Neçin terkeddifi beni.

Mani güzel bir yabrag
H~lbet birgün solacag
Beni sana armadan
Bu dörd satır olacag.

Ay dovar-eleg gibi
Ne bağrın köpeg gibi
Çeker bağlarım seni
İslanmış eşeg gibi.

Altın tas altın darag
Oldug vatandan uzag
Eğer beni seversai
Postaya megdub bırag.

Şıqd ocagda bişiyor
Bülbüller ötüşüyor
Yar aklıma gelince
Yüreğim dutuşuyor.

Şu gelen kimin gızı
Bakışları gırmızı
İsdedim da vermedi
Sankim padişah gızı.

Duvar da irafım var
Yar için bir ahım var
Ben severim yar sevmez
Bİlmern ne günahım var.

Ovalarada alıçlar
Üsdüne gonar guşlar
Yarimin ayağına
Tam oturdu babışlar.

Köşgüfi köşgüme bakar
Ateşin beni yakar
Edme kötülüg bana
Gene yüz yüze bakar.

Barmagda yüzügdür yar
Her şeyim nazigdir yar
Bana çoğ cilve yabma
Canıma yazıgdır yar.

Su akar ince ince
Su egledim pirince
insan bir hoş oluyor
Gül yarini görünce.

Seped seped narım var
Boyün bir efgarım var
Garlı dağlar ardında
Ceylan gibi yarım var.

Hoca geliyor hoca
Elinde yeşil bohca
Şimdi kızlar isdiyor
Eli basdonlu goca.

Garafil kesdim sabsız
13..udagları sayısız
~enile bir yar sevdim
Oeda çıgdı insafsız.

Zıbirum toz pembeden
LEjke eddim geymeden
Y-agdın kül eddlün beni
Onbeşime girmeden.

ÇJadifem gırmızıdır
Sevdiğim Türg gızıdır
Bana aşgı öğreden
İktsatır yazıdır..

Y,umurtanın sarısı
Y~re düşdü yarısı
AlhBiyinin gızı
Garşdı gece yarısı.

Megdub yazdım bilesin
Çıkuyub da gülesin
Mçgdubun cuvabını
BJna tez bildirsin.

Her gece ruyam sensin
HEltgün düşüncem sensin
Seni sevdim seveli
Al-redimdünyam sensin.

Duz gabında duz olsam
Bir nişannı gız olsam
Yarım ordan eşgerdi
Evde yalınız olsam.

Ovalarda tikenler
Uzag oldu ekinler
Sana çare bulmasın
Gıbrıs'daki hekimler.

Ne dedim guzum sana
Küsdürü gücendin bana
Sabah yıldızı gibin
Digdin gözünü bana.

Beyaz entari geyer
Sayvanı yere değer
Sevdiğimin gözleri
Bütün cihanı deler.

Akar sular olayım
Yar tesdlñe dolayım
Gız nışannı yoğusa
Nışanntñ ben olayım.

Denizde gayıglarım
Otları ayıglarım
Sevdiğimin adını
Her gece sayıglarım.

Yıcayla yolları daşlıg
Nerelisin gardaşlıg
Sırmag ayıb olmasın
Vardır cebinde harçlıg.

Drıma gurmuş köşgünü
Oldum yarin düşgünü
Yaltnayag baş açığ
Yolda galdım gış günü.

Şefdali çiçeqlendi
Kökleri böceqlendi
Alacagsañ al beni
Gündüzüm gecelendi.

Gave işdım fincandan
Nazım Bey oldu candan
N.~znn Beyin ölümü
G12gardaşı Sultan'dan.

Ovalarda tülümbe
Herkeşinan dövünme
Doırnayı gomşu yabdı
Güzel deye övünme.

Fesilkarum lasanım
Fidan boylu Hasan'ım
Nemalım var ne mülküm
Bircanım ben Hasan'ırn.

Bisiglete binersin
Bizim orda enersin
Eğer bubam görürsa
Lasdig padladı dersin.

Daldan dala ib serdim
Iblere mandil serdim
Darılma hanım deyze
Oğluna gönül verdim.

Ovalarda laleler
Endim bagdım un eler
Gıvrım gıvrım salkıyor
Başındaki lüleler.

Duvarüsdündefener
Yarimin adı Ömer
Ömer beni görünca
Pervane gibin döner.

Bahcaya egdim biber
Yarimden aldım haber
O yar bana geleceg
Dolaşalım beraber.

Verin udu çalayım
Teli kobdu bağlayım
Yarimden megdub geldi
Okuyub da ağlayım.

Yemenimin cimcimi
Dilz:emedim incimi
Hangi yoldan geçeceg
Göynümün güvercini.

Sigaramın incesi
Mergisimin goncesi
Misafirin olayayım
Bir cumaa gecesii

Pençereden bakiver
Bicşişecig işgi ver
Uyukun geldiysa eğer
Cnrgoynuma yativer..

Şu club daşabilsem
Dağları aşabilsem
Ne. gadar sevinirim
Sana gavişabilsem.

BLdguruaşmllar
Gaynadıp daşınllar
Gaymaglı'nın kızları
İnsanı şaşırdılar.

Suya giden ag gelin
p)ön ardına bag gelin
Sana bir hedayem var
ŞU yüzüğü dag gelin.

Deñiz üsdü haneyim
Yel vurur perveneyim
Nergis gözlü güzelim
Derdinden divaneyim.

Beyaz geyme toz olur
Sarı geyme söz olur
Yeşil gey yeşil guşan
Muradımız tez olur.

Arıdı daşlayalım
Dibinde gışlayalım
Vur zornacı zornayı
Sirtoya başlayalım.

Selvim senden uzun yog
Dallarında üzüm yog
Merag edme a guzum
Başgasında gözüm yog.

Benim gamım aş deyil
Kimseye muhdaç deyil
Muhabbete doyulmaz
Paklava güllaç deyil.

Garafilin beyazı
Vasilya'nın ayazı
Yedi bitirdi beni
Sevdiğimin marazı.

Kemanemin burgusu
Çalarım ben.doğrusu
Benim sevdiğim gızcığ
Vidsada'nın gumrusu.

Küp içinde bulgurum
Eyri fese vurgunum
Herkeş ne dursa desin
Ben yarime uygunum.

ÇaVe fincansız olmaz
Tföbraglar daşsız olmaz
Sevdiğim hani nerde
Gönül sevdasız olmaz.

Kemanenin teliyim
Yelpazeninyeliyim
Sanma ki akıllandım
Gene esgi deliyim.

Ne-arncarnvar ne dayım
Hebsinden uzagdayırn
Hayıryardan gelirmiş
Onda da vardır payım.

Deniz başı subaşı
Ben isdemem yüzbaşı
Olursa kâtib olsun
Dosda düşmana garşı.

Sabahlar doğmaz oldu
Yağmırlar yağmaz oldu
Sevdiğim çoğ kibardı
Gönüle sığmaz oldu.

Çile bülbülüm çile
Çiy düşdü gonca güle.
Benden başga seversan
Var geçin güle güle.

Patlicani haşladım
Do!durmaya başladım
Yar ağılıma gelinca
Ağlamaya başladım.

Allıdır yemenisi
Sevmedim ewelisi
Şeytan girdi göynüme
Şimdi oldum delisi.

Gemi gelir yanaşır
İçi dolu çamaşır
Yarim hamamdan çıgmış
Gören gözler gamaşır.

Dağın ardı yakacag
Vapur doldu kaçacag
İki gönül bir olsa
Anan bubafi napacag.

Su gelir lüle lüle
Yar gelir güle güle
Elinde ipeg mandil
Terini sile sile.

Şu dağların alıcı
Kölge basdı yamacı
Yarimi alıyollar
Kimi goyum aracı.

Gökde yıldız biñadmış
Allah neler yaradmış
Alemleri çerden çöbden
Yarı nurdan yaradmış.

Şakayedler güldendir
Güle söz bülbüldendir
Ne güldür ne da bülbül
Derdli mız gönüldedir.

Garafllm gırmızı
Sevrnişim Ayşe gızı
Seni onudmag için
Terkedecem Gıbrıs'ı.

Bahcada hanımeli
Derdinden oldum deli
Gece uyku uyumam
Ben aşgııa düşeli.

Kebab ince şişinde
Çevriller bişince
Ana buba ne yabsın
Gönül yare düşünce.

Garafilim gadmeri
Al gucağııa yad beni
Senden başka seversam
Gargoladan ad beni.

Sevdiğimin gamzesi
Ne dadlıdır öbmesi
Hele bir da gızınca
Dayanılmaz küsmesi.

Boyün şubatın onu
Ben bilmem onu bunu
Bazla beni sevdiğim
Beglemenin yog sonu.

Dud ağacı dud verir
Yabrağını gıd verir
Oğlan büyük gız güçüg
Sevişdigca dad verir.

Gaşları oydu beni
Gözleri soydu beni
Vurdu da öldürmedi
Yaralı goydu beni.

Bir su ışdım bakırdan
Sesi gelir yakından
Ben severim sen sevmen
Ailah gelsin haggından.

Sular donmuş olugda
Gunduz çıgmaz govugda
Bıuba beni evlendir
Ölüyorum sovugda.

Gave bişdiğı yerde
Telve daşdığı yerde
Güzel çirkin hiş bagmaz
Gönül düşdüğü yerde.

Gadife yasdiğim yog
Odana basdiğim yog
Kitaba el basarım
Senden başka yarim yog.

Gc:İtafilı saglarım
Koklamaya gorkarım
Yar kapıya gelinca
Ölü olsam gakarım.

Pençerenin tahdası
Geldibayrarn hafdası
Hern yörür hem nazlanır
Şıgomşunun Fadma'sı.

Denizde yüzer balıg
Ne bakan ayıg ayıg
Oturmuş işgi iğer
Gonagdaki halayıg.

A güzelim yabrna naz
Sana gücendim biraz
Beni gücendirirsan
Bağrırım avaz avaz.

Lefgoşa'da bir guş var
Ganadında gümüş var
Yarım giddi gelmedi
Helbet bunda bir iş var.

Dudlarım burun burun
Duruñ dayılar durun.
Aha ben gidiyorum
Hepiñiz rahad olun.

Tayyareler vızılar
Hep yüregler sızılar
Asgere giddi gençler
Giddi ana guzular.

Bulguru gaynadıllar
Gaynadıp daşırıllar
Şu Gıbrıs'ın gençleri
Adamı şaşırdıllar.

G-l güzelim bu gece
Vê'r dudagdan bir meze
Uzarlarda olalım
Kıtrıse baqrnasın bize.

Selviler gozag gozag
E3ıerimiz peg uzag
Eyer yakın olsaydı
Yatırdıg gucag gucag.

Sall-deller sallanır
Her aptal öyle sarur
İşir\ıarsa gel başla
Başlamayan aldanır.

Köydeki gara kapı
Bıçağın gümüş sapı
Seni benden ayıran
Sürünsün kapı kapı.

Şeker addım üzüm
Uyku girmez gözüm
Seni isderim dedim
Gıztüpürdüni yüzüm.

T,1apelerden bakarım
İlan olur akarım
Senin gibisini ben
Barmağıma dakarım.

Ağladım gülemedim
Gözyaşımı silmedim
Gırlangıç yuva yabdı
Ben sana gelemedim.

Ağlarım ben gülemem
Gözyaşımı silemem
Sen benim ol güzelim
Başga bişey dilemem.

Yeşil guşağım gaşdı
ince bele dolaşdı
Sen benimsin ben senin
Böyün falcı fal aşdı.

Sevgilim yagma beni
Goyma çukura beni
Sen bu ahmaglığınla
Yedirdin gurda beni.

Trodos'un elması
Elmaların en hası
Sen varıkan napayım
Pırlantayı elması.

Dud ağacı dud versin
Versin da yüğlenmesin
Yarime selam söyle
Gelsin böyüğlenmesin.

Elmanın dadlı yanı
Sensin canımın canı
Herkeşi sen dos sanma
Seni seveni tanı.

Garafilim morunan
Egmeg yedim norunan
İsdemem ayrılalım
Ayracaglar zorunan.

İki çeşme yanyana
Gonuşullar can cana
Güzel dovu ran ana
Olsun bana gaynana.

Gögyüzünün buludu
Bizim köpeg uludu
Öisem mezara girsem
Gene kesmem umudu.

Su akar şakır şakır
Gızın gözleri çakır
Lefgoşalıyı sevme
)'arı yolda bırakır.

Qaminin ağzı dardır
Beni söyleden yardır
Sabred be deli gönül
Sonunda hayır vardır.

Elim altın tas dutar
Altın iyne pas dutar
Yüzüm utanmaz güler
Galbim sana yas dutar.

Lefge'den aldım bakır
Yarım gözlerin çakır
O çakır gözlerine
Gurban olsun bu fakır.

Fazla gelmem şakaya
Çabug düşmem dalgaya
O gadar çoğ güvenme
Barmagdaki halkaya.

Şu dağların düzünden
Keklig seker üsdünden
Nedir benim çektiğim
Güzellerin yüzünden.

Çuban elinde gaval
Çaldıgca döner davar
O gız benim olursa
Yedi baş gurbanım var.

Armıd dalda beş olur
Gız oğlana eş olur
Oğlan gızı sardıkca
Gızın göynü hoş olur.

Derenin gıyıları
Yayıyor sazları
Üç-beş guruşlug kına
Güzel yapar gızları.

Ev ardından geçemem
Hasılları biçemem
On dane yarım olsa
Ben senden vazgeçemem.

Ana ana demedim
Gaymag yağı yemedim
Birçok derdim var benim
Hiç sana söylemedim.

Goyunum arab gibi
Südü da şarab gibi
Goyunu olmayanın
Halları harab.qıbl,

Oynayana bagmalı
Altınarı dagmalı
Oynayanın yoluna
Malı mülkü satmalı.

Bakın gelinimize
Ay dovdu evimize
Galaylı sini gibi
Guruldu önümüze.

Naryedim ayva yedim
Söyle saña ne dedim
Uğruña bir hafdada
Mumlar gibi eridim.

La.leyim garafilim
Hepinizden güzelim
Yüzünüzü asmayın
Misafirim giderim.

Defüzdedir gayıklar
Oğlandaki.bıyıglar
Şı.:roğlanagız gaşmış
O<ğa.vede uyuglar.

Kır ata vurdum eyer
Gömleği mavi geyer
Maşallah deyin yare
Şimdi nazarlar deyer.

Ciggodan¹⁷ gelen popaz
Ailahından hiç gorgmaz
Ohbeşinde gız aldı
Sakalından utanmaz.

Garşidan gelir arı
Ayakları sapsarı
Ah benim dedeciğim
Al sana gocagarı.

¹⁷ Kıbrıs'ta ünlü bir manastırın adı.

Davrlcılar bayrag aşdı
Koku amberler saşdı
Bayramın hayır ola
Ramazanımız gaşdı.

Defiize dalamadım
Cıyıy bulamadım
Böyce çok uyumuşum
Teravt gılamadım.

Bağa gel gücüg hanım
Gıynadı sana canım
Gül yüzünü görünca
Dirildi hasda canım.

Ağ>giriyor buluda
Ma;ndilbağladım duta
Yşrim işgi içiyor
Balgibin yuta yuta.

Garşıma geş göreyim
Bahcadan gül keseyim
Seride dudag bende yüz
Sen isde ben vereyim.

Gaşlar yaydır kemandır
Ela gözler yamandır
O yargezmeye çıdğı
Herkeş ona hayrandır.

Dize gadar çorabı
Nerde işdin şarabı
Oğlan vakdün geçiyor
Ver anana cuvabı.

Furun içinde küreg
Tag tag atıyor yüreg
Sevdiğim yeter bana
Para pul neme gerek

Cami cama çatallar
Camdan gürşun sıkallar
Gaymaglı'nın kızları
Bize çalım satallar.

Su olub daşabilsem
Dağları aşabilsem
Ne gadar sevinirdim
Sana yaglaşabilsem.

Kemanemin telleri
Gezer gurbet elleri
Ne vakıd saracağım
O inceciğ belleri.

Leyleg uçar havada
Yumurtası tavada
Nerde güzel varısa
Gelsin bizim hanaya.

Ayagda duruyorum
Saçımı darıyorum
Nerde galdıfı sevgilim
Ben seni arıyorum.

Granfil biçim biçim
Yanarım senin için
Alem.bana düşmandır
Seni sevdiğim için.

Eyill çıbığım eyil
Güzele verdim meyil
Vallahi kışganırım
Huyum elimde deyil.

I-gele'nin ayazı
Güzellerin beyazı
İçime çok derd oldu
Bu ayrılığ marazı.

Garaftıl gurudmadım
Yar seni onudmadım
Hatmırü çok duddum
Üşdüne yar dudmadım.

Havlısında guyu var
İçinde dadlı su var
Benim bu sevdiğimin
Baldan dadlı huyu var.

Garaftıslın şebboysun
Bilirim nazig soysufi
Selam söyle anana
Bize bir nişan goysun.

Hasda oldum şekerim
Duman gibi tüterim
Sen ağılmagelinca
Bülbül gibi öterim.

Gemi gelir enginden
Küregleri gendinden
Şu zamane kızları
Çog hoşlanır zenginden.

Ay dovar ışığ gider
Gözleri şaşığ gider
Sevdiğini almayan
Gözleri açığ gider.

Sarı sümbül taç olur
Büglüm büglüm saç olur
Sevda'nın bürümcüğü
Bir tele muhtaç olur.

Gave olub gavrılmam
Biber olub savrılmam
Ben seni fi gibi yardan
Ölsem gene ayrılmam.

Düğünün adı Yılmaz
Bir rjaz sevdiğim olmaz
Ben, gaçalım diyorsun
Eze nikah giyılmaz.

Azanlar gaynamasın
Üreğim oynamasın
Elâm söyleyin yare
Nüç'ünde oynamasın.

İnce iblig bükirim
Bahcaya gül ekerim
Efânî eller sürer
Verdiñi ben çekerim.

Buş gibin dudsam seni
Ece uyudsam seni
Omıeyinan.doyamam
Ab gibin yudsam seni.

Övug suyun başında
Ana bag ilana
E ilan sarılasıñ
Sevgilimi alana.

Bir slı işdim bardagdan
Geçilmiyor batagdan
Nılı; rüş yüzünü gider
Öpi~rnedim dudagdan.

Karpız kesdim gönenden
Neden geldin erkenden
Sana bir sözüm vardı
Söylemedim öfgemdem.

Ağaşda guru dal var
Ayagda sarı şalvar
Sen bana yangınisan
Diz çöq Allah'a yalvar.

Esgi ayva yeni nar
Neçin küsdüfi bana yar
Sen küsersafi ben küsmem
Senden başga kimim var.

Başında ince oya
Cemali benzer aya
Sevabı var bagmanın
Güzele doya doya.

Bahcaya guzu girdi
Bir deyil yüzü girdi
Sevdiğim aramıza
Düşmanın sözü girdi.

Sahadımın kapağı
Gümüştendir gümüştend
Sevdim da alamadım
Ne annadım bu işden.

Şeyhler lülübüsler
Lahcayı lale süsler
Garib göynüm benim
Beniñ yoluñu gözler.

Elma dalda dal yerde
Bülbül öter her yerde
Ödme bülbülüm ödme
Her birimiz bir yerde.

Değme vurdum gagmaz
Anım sel oldu agmaz
Vel o yar benimdi
İndi yüzüme bagmaz.

Çayırımı biçirim
Ben gendimden geçerim
Öldüren zehir varsa
Yar elinden içerim.

Kızdezin irisi
Alandı perdesi
Vel böyle deyildim
İndi oldum delisi.

Düşürdü dara beni
Yanağındadır beñi
Öldürmez süründürür
Aşdığı yara beni.

İnimin altı daş
Derim yavaş yavaş
Vel çog yalınızdim
İndi oldum arkadaş.

Garafilim kutuda
Garagözlüm kapıda
Öleceysag ölelim
Çif gosunnar tapıda.

İn-i Çpe dakınır
Rafına bakınır
Vel benimidi
İndi görür saglanır.

Mümkün mü eyilmemeg
Sevda nedir bilmemeg
Ölümden da beterdir
Sevib da sevilmemeg.

İndif tabagda bal var
An anama yalvar
Er anam vermezsa
Aç Allah'a yalvar.

Megdub yazdım acele
Gönül verdim güzele
Ölürüm bayılırım
Sahilde gezen nere.

Gülüm gurudsam seni
Suda çürüdsem seni
Ömür boyu görmesam
Gene onudmam seni.

Ne eylese darılmam
Başga dala sarılmam
Ç)nüm uçurum olsa
İar yolundan ayrılmam.

Yogdur eşin menendlün
Söyle kimi beyendfi
Aradım bulamadım
Kimdir seniñ efendiñ.

Bahçaya gel göreyim
E[uzad gül vereyim
Aramız fazla uzag
Şerri rlerden göreyim.

Tabağa godum mersin
Collarımıyare yesin
A(ramızı açan var
Ailah cezani versin.

Guyu başında sini
Üsdüne yasemini
Aramızda dağlar var
Çog özledim ben seni.

Guyu derin enilmez
Gaibe golay girilmez
Arkadaşlig ne güzel
Galbden asla silinmez.

Gara tavıg gaz gihin
Ganadları saz gihin
Arkana ne bakarsın
Öcünden gorgmuş gihin.

Nar ağacı değilim
Esdikca eyilirim
Aş goynunu gireyim
Can alıcı değilim.

Deñizin gumuyum ben
Balığını puluyum ben
Aş kapıyı sar beni
Allah'ın guluyum ben.

Mapısı deleceyim
Yarimi göreceyim
Aş vardiyan kapıyı
On lira vereceyim.

Evin ardı yakacag
Vapır geldi gakacag
Sen isdedigden sonra
Anan bubañ napacag.

Garafilim gurudma
Ya.rim beni unudma
Sen. nereye. gidersan
Göz yaşını durdudma.

Dur güzelim garşımda
Sevda vardır başımda
Seni sevdim seveli
Oldum yedmiş yaşımda.

Portokal atışalım
Ku.süsag barışalım
Sen.ondan gel ben bundan
Tenhada buluşalım.

Bir gül olsun demedim
Yere halı sermedim
Seni sevdim seveli
Rahad yüzü görmedim.

Yassmİnner dizildi
GizHn işler sezildi
Sen Şeher'de gezerkan
Benim bağrım ezildi.

Bu çile golay dolmaz
Higmetinden sorulmaz
Seni seven çok olur
Benim gibisi olmaz.

Tencirem gara muza
Egmeği basdım duza
Se,,isen ol iki gözüm
Bagmayasın her gıza.

Neyleyim yar neyleyim
Nerelere gideyim
Seni sevmeyeyim da
Ya kimleri seveyim .

Garafil verdim saña
Neler yabdın sen bana
Sen yabdığıııdan utan
Ya.rbulunmaz mı bana.

Ben bir gümüş fenerim
Yana yana dönerim.
Senin aşkıııdan zalim
Genş yaşımda sönerim.

Un,udu kesdim gartıg
Temamen susdum gartıg
Ş-n yanımda deylsin
Ejünyaya küsdüm gartıg.

Bahcada nar ağacı
Hem dadlıdır hem acı
Senin dadlı sözlerin
Şu galbimin ilacı.

Altını ezdireyim
İbHge dizdireyim
Elma armıd değilsin
Goynumda gezdireyim.

Altınnar dizi dizi
Candan severim sizi
Ben Allah'a yalvardım
Tez gavişdırsın bizi.

Havlar mavlar annarnam
Boş laflara inanmam
Erişgel teşgil edersaii
Padladırım garışmam.

Bahçalarda patlıcan
Ekşimişdir afacan
Ben başka yar alacım
Sen galacaii perişan.

Garşımdadır odası
FİHzidirboyası
Eİsgiden seviyordum
AFhg geçdi modası.

Hanay hanaya garşı
Hanayın ardı çarşı
Ben bir gonca gül olsam
Açılsam sana garşı.

Ah eddim aralandı
Yüreğim yaralandı
Etiş sevgili yarım
Mezarım tahdalandı.

Yar ayağını sürüdü
Bağrım ateş bürüdü
Ben bu aşga düşeli
Yarı ömrüm çürüdü.

Dagsinin borusuna
İçinin kokusuna
Etişdim gönül verdim
İsderim dovrusuna.

Güvercin vurdum gagmaz
Ganı göl oldu aqmaz
Ben bu derde düşeli
Yüzüme kimse bagmaz.

Yüzüğümün daşı mordur
Sevda çegmesi zordur
Etişib gönül verdim
Ayrılması çoğ zordur.

Beyaz potin bağlama
Ela gözlüm ağlama
Ben buralı değilim
Baria gönül bağlama.

Şefdali çiçeği al
Oldu gözüme hayal
Ben canımdan usandım
Bitriikah eyle da al.

Bir ay dovdu neşeden
Yar eşgerdi köşeden
Kokusu gül gibindir
Gendisi menevşeden.

Giderim yolumvardır
Bu ne meyvalı bağıdır
Ben çalışdım yar yesin
Madem ki ömrüm vardır.

Ata binen ağadır
Geri galan yayandır
Kömür gözlü sevdiğim
Bu maniler sanadır.

Lâmbarn yanar milinan
Bag beni derdiminan
Ben da seni alacam
Gaçarsafi beniminan.

Bulgur susam eledim
Gavurga yabdım yedim
Küsdüfl be gavur oğlu
Sankim sana ne dedim.

İlgbahara. yaz deller
Dadlı söze az deller
Kınlıe derdimi açsam
Bu derd sana az deller.

Yüzügmün daşı elmaz
Dünya hiylesiz olmaz
t.âried olsun göynüme
Belli birine galmaz.

Şu dağın başına bag
Gaygısız başıma bag
Kırni sevsem yar olmaz
Talihsiz başıma bag.

Mandilimin yeşili
Ele vermem eşimi
Eşime göz goyanın
Uzadırım leşini.

Haber geldi iragdan
Mandil sallar duragdan
Kimseye bel bağlama
İnayet begle Hag'dan.

Dama çıkasım geldi
Yola bakasım geldi
El ovlı benim nemdir
Onu göresim geldi.

Neverirsa Hag verir
Yay olanaoq verir
Eli açığ insana
Ailah daha çoğ verir.

Böyüngünnerden Cuma
Bubamnan giddim ava
Dihnde tofeciğim
Vurdum on dane cigla.

Garnışi digdim yere
Boyu boyuma göre
Elimden alıyollar
Gözlerim göre göre.

Portokalın dilimi
EJevermem yarimi
Elimden al ıyollar
Selvi boylu yarimi.

Mandil vardır sandığda
Galmışım garannığda
Eliñ elimde olsa
Yatarım samannığda .

Gabag egdim yerlere
Sövünsün Gannıdere
Eller almış yarimi
Gözlerim göre göre.

Fısdığ yedim duzluca
Şerbet işdim buzluca
Eller bulmuş sarılmış
Safıayogmu bir goca.

ôrdeg suda ikanır
Hern.uyur hem uyanır
Eller sarmış yarimi
Buna hiş can dayanır.

Garafilim tüterim
Her sagsıda biterim
Eller yar yar dedigca
Ben boynumu bükerim.

Bakın aya nerededir
Yıldız kemerindedir
Elli tane yar sevsem
Gene göynüm sendedir.

Basmasına bezine
Eremedim izine
Başımı gosam birez
Yarin güzel dizine.

Ay davar yıldızınan
Yaram dolu duzunan
Başım belaya girdi
Bir ufacığ gızınan.

Yıllı geyer alsın deyi
Sarıdır sarsın deyi
Başına çiğeg sokar
Beni çadladsın deyi.

Ay aydındır varamam
Halka rezil olamam
Ayı bulud örtünca
Bağlasalar duramam.

Yumurtanın sarısı
Yere düşdü yarısı
Şegle begle gelmedi
Qldu gece yarısı.

Pençlresi var yandan
Dudagları mercandan
Ayrıl alayım seni
Şu hayırsız gocandan.

Çiçirafili egmeli
Altında eylenmeli
Ej-karlıg eyi değil
Cahdedip evlenmeli..

Bir yar sevdim otuzda
Aglım figrim o gızda
Az daha dişini sıg
Düvünümüz Mayıs'da.

Darna çıkar ib gerer
Üsdüne dizlig serer
Ben.ağamı bilirim
Mavili yeleg geyer.

Halime gülecegsin
Yabdığını bllleceqsın
Bahar giddi yaz oldu
Sen daha gelecegsin

TıSdiyi godum yere
Yüregden çıgmaz yare
Ayaglarım varmıyor
Yarın olduğu yere.

Menevşeden sümbülden
Dalda öten bülbülden
Bahcalara ovramam
Çünkü yandım o gülden.

Gara gara gazannar
G9ra yazı yazannar
Hiç aydinnıg görmesin
Aramızı bozannar.

Garafilim budama
Sefa geldin odama
Bir geldin yüzün asıg
Gartıg gelme yanıma.

Alcayadigdim selvi
Sgıla sevdim seni
Ar gıtına bin. lira
Verselervermem seni.

Bövlüelinde saban
Andırbalıyapan
Bir g.öiül fırsızdır
Ari elimden--kapan.

Sanchg.üsdündenalın
gi dolu mandalin
Bir 1örmedevuruldum
Altıl dişine yarin.

Biteği yapar arı
Ba lınm rengi sarı
Bir hercai güzelsin
Göynüñün yog gararı.

Çakızdezin irisi
Gözlerinin sürmesi
Duydum yarım hasdadır
Altıf beni gaylesi.

Yol üsdünde keresde
Bülbül öter kafesde
D9ydum yarım hasdadır
Efişdim bir nefesde.

Gızıla boyandı tan
Neler gördü bu vatan
Duz Gölü'nün yanında
Yatar bir Hala Sultan.

Yuvasından guş uşdu
Yandı yüreg dutuşdu
Dün yüzüme gülenner
Hep arkamdan gonuşdu.

Bu sular akar gider
Daşları yakar gider
Dünya bir pençiredir
Her gelen bakar gider.

Mor gadife biçemem
Her sokagdan geçemem
Dünya dünyadan geşse
Ben yarimden geçemem.

Uzaglar yakın olsa
Galbime ilaç olsa
Ben parayı neyleyim
Sevdiğim benim olsa.

Mezarım derin olsun
Su serpin serin olsun
Dünyada alamadım
Ahredde benim olsun.

Adın dilimde hece
Gidmesin sakın güce
Dünyalar benim olur
Bana geldiğin gece.

Bileğimi bükemez
Sevdasını sökemez
Dünyanın güzelleri
Eline su dökemez.

Şaggayıd çiçeğisin
Güzelin gerçeğisin
Rahatı sende buldum
Gözümün bebeğisin.

Mertebeye ermişim
Derde göğüs germ işim
Dünyayı unudarag
Sana gönül vermişim.

hice göyneg biçemem
Sovuk sular içemem
İJünyayı verseler da
Ben yarimden geçemem.

Hey dereciğ dereciğ
,Sular akar inceciğ
Düşdüm aşğ guyusuna
()leceğim genceciğ.

Mavi sana mor bana
Neden bagdın kız bana
Sen beni Isdernezsafi
Bulunmaz mı yar bana.

Garafilbin güzelsin
Sen cümleden dilberslri
O kız benim olunca
Düşmannarım gebersin.

Leyen içinde gaşığ
Yerim yolum dolaşığ
Eğer beni sorarsan
Hem yanığım hem aşığ.

Asmalarda var üzüm
Yosmalarda var gözüm
Birez daha büyürsam
Çapgınnıgdadır gözüm.

Çiçeğin rengi vardır
Eyrisi düzü vardır
Bize nazar deymesln
Herkeşin gözü vardır.

Deniz engin bir sudur
Erişilmez pusudur
Bizi yardan ayıran
işsizlig gorkusudur.

fEkin egdim bi.çerim
'Yolum budur geçerim
/ Ne başka yar isderim
fNeyarimden geçerim.

~Billurdan parlak teni
~v'Y'anağındavar beni
~iNe de vefasız çıgdı
~v'Aramaz oldu beni.

Garafilim dallandın
Yüzgar vurdu sallandıün
Ne dedim guzum sana
Ata binib yollandıün

>Garafilim duvarda
Bana derler huvarada
Ne derlersa desinner
Benim gözüm gızlarda.

Elim altın taş dutar
Altın nerden pas dutar
Nagadar yüzüm gülse
Galbim gizlin yas dutar.

ismim oldu âh-ürzar
<Hüda ola size yar
Ne mübareg kimsesin
Sende yar kokusu var.

Kömür yandı köz oldu
Haggımızda söz oldu
Yare kötü dediler
Yüreğim kebab oldu.

İşgi godum şişeye
Begci godum köşeye
Yari bir gün gôrmessam
Düşerim hep döseğe.

İneğin tanasına
Yem verdim anasına
Yari elimden alan
Doymasın sefasına.

iki gayıg yan gider
Kah eylenir kah gider
Yari fena otanın
Yüreğinden gan gider.

Zeytin dalı yüglendi
Annem çok büyüglendi
Yari görene gadar
Yüreğim deliglendi.

Bir daha yanmam sana
İçimden ganmam sana
Sen beni hep aldaddıün
Gartıg inanmam sana.

Minevşem ocag deyil
İçitomurcag deyil
Alacasañ al beni
Gönül oyuncag deyil.

Darrıda vardır arılığ
Simde yogdur garılığ
Alacasañ al beni
Rahad edsin ortalıg.

Larribanın gazı yandı
Yeme düşüb yer yandı
Alaman sebeb oldu
Bütün dünyalar yandı.

Ag üzümün salkımı
Giz.sen aldın aglını
Alacaysan al beni
Saçırmadan aglını.

Gartad yogsa guş uşmaz
Bülbül ödmez guş uşmaz
Aldadmaya galkışma
Güzümden bişey gaşmaz.

Ovalarda var tilki
Sensiñ anañın ilki
Aç kapıyı giz Pembe
Sahat. oldu on iki.

Ay deyirmi bir sini
Onun sevdim nesini
Adam olmaz yemeyen
'Feleğin sillesini.

Arabası boyandı
Kapımıza dayandı
Ağşam gaçacag oldum
Anam heman uyandı.

Garafil pembeleşdi
Edrafı pürçügleşdi
Ağla gözlerim ağla
Ayrılığ gerçekleşdi.

Asmanın yeşiline
Mandil verdim eline
Ağzından bal akıyor
Canım gurban diline.

Gadife yorganım yog
Hasdayım dermanım yog
Ben sana geleceğim
Elimde fermanım yog.

Ayınan yıldız yakın
Yaldız küpeiii dakın
Ben sana geleceğim
Beni gocandan sakın.

R'ençerede al perde
Ben ovradım bu derde
Ben sana geledim
Dağlar var ara yerde.

Hanay yabdım digleme
İçinden kiligleme
Ben seni almam artıg
Sen da beni begleme.

Portokal -dillim dilim
Nederslün şeker dillim
Ben saña ne dedim ki
G,Urusun ağzım dilim.

Garafilim fes. boya
Kes sapım, go suya
Ben seni çoğdan sevdim
Heberifi yogdur guya.

Yemenimin oyası
Sıgdırn çıgdı boyası
Ben senden vazgeçemem
Ta ki nikah olasın.

Gahve işdim fal bagdım
Aglımı sana dagdım
Ben seni çok severim
Yogdur kimseden saglım .

Cami doldu adamlar
Altın tasa su damlar
Ben seni alacayım
Şahid dursun imamlar.

Gendimi avıdırım
Derdimi uyudurum
Ben seni düşünürüm
Herşeyi onudurum.

Hanay hanaya garşı
Gelesiñ baña garşı
Bensenl alacım
Dosda düşmana garşı.

Lefgoşa'nın mor dudu
Sevdiğim çalar udu
Yenile gördüm onu
Gardan beyazdır budu.

Adladım endim bağa
Başım deydi yaprağa
Ben seni alamazsam.
Yadmarn gara toprağa.

Esmerim gıyma bana
Kül oldum yana yana
Yılda gurban bir olur
Her gün gurban ben sana.

elunda dağ içinde
hulunt.bardag iç.inde
kılın veran galsm
eçinpemyog içinde.

Gız bakar pencereden
Guzu gelir dereden
Yolunu mu şaşırđın
Bu gelişin nerden.

zun gider çarşılar
Marıgızı garşılar
Marqır sevişirig
eñi,;duydugomşular.

Sabırlıyım gözüm.tog
Zavallıyım derdim çok
Yorulunca gonacak
Bir inceciğ dalım yog.

v g~şdı dutamadım
Dadıfıtı dadamadım
ıllardır uzagdasıñ
Eneonudamadım.

Ayakları dolaşır
Her ne geysa yakışır
Sevgilim gezgin olmuş
Diyar diyar dolaşır.

Ovalarda naneler
Gıddiııı bagdım eneller
Yogla.cl.ıysam goynunu
Pamt>tg gibi memeler.

Okudum yazar oldum
Dünyayı gezer oldum
Sevgilimin nazından
Canımdan bezer oldum.

ncir egdim gül bidđi
Sevgili gızım gidđi
Yollara baka baka
Gözümün nuru gidđi.

Gece gız örtüsüdür
Ay gecenin süsüdür
Sevgilimin her sözü
Bu aşgın türküsüdür.

Darna çıkar el eder
Gız bahcayıyoleder
Yolladığım yemişi
Sı~glamazda zay eder.

Elinde udu güzel
Namesi sesi güzel
Sevib da ayrılmasağ
Vuslad umudu güzel.

Entarisi yeşilden
Dolaşırım peşinden
Sevib gönül verenner
Ayrılamaz eşinden.

Garafilin gurusu
Sen bir ana guzusu
Gönülden sevdim seni
Ayrılamam dovrusu.

Lefge'nin ağaşları
DpJ<Olür yabragları
Siyah galeme benzer
Sevdiğimin gaşları

Deñiz dibi buz gaya
Sevgilim benzer aya
Hi.ştekadım galmadı
Günneri saya saya.

Be-yaz padem çiçeğim
MahaJleden geçeyim
Hiş.da olur sevdiğim
Ben senden vazgeçeyim.

Para yedi deyenin
Berrağzına yanarım
Hişbir yere gaşmadım
Aha buracıgdayım.

Ay gider aya gider
Elinde maya gider
İrag da yar sevenin
Emeği boşa gider.

Garafilim budagdan
Su veririm.bardagdan
İçeceyim gavemi
Vali gelse gonagdan.

Bu seki yümseg seki
Kümese girdi tilki
İçim neçin hüzünnü
Ben aşig olmadım ki.

Bir mandil işle yolla
Ucu gümüşlü yolla
İçine beş elma go
Birini dişle yolla.

Açıldı birez aram
Deşildi birez yaram
İçinde sen olmasan
Bu dünya bana haram.

Fidanımı görenner
GOlierimiderenner
İdamını imzalar
Sana gönül verenner.

Vur iki yana volta
Olma kimseye palta
Mezesiz işgi olur
Bag şu yediği halta.

Gönül düşer hayale
Qrrıür gider zevale
Aıtınnan deyişmem
Yarınan hasbihale.

Y:'organım yemenidir
Esgı deyil yeñidir
Mis gibi koku saçan
Meyer yarin tenidir.

El'ma addırır denize
Geliyor yüze yüze
Mügdara söyleyiñiz
Gızını versin bize.

zanın sesi vardır
Güllug hevesi vardır
Müslümanın galbinde
Bah>sevgisivardır.

eni dövmuş gögde ay
nu'gma günneri say
Müjde getirdin bize
Berhaba mübarek ay.

Yüzüğmün daşı elmaz
Dünya hiylesiz olmaz
Naled olsun göynüme
Belli birine galmaz.

Siyaramıngalını
Yagdı beni alımı
Naled olsun sevdana
Çekilmeyor çalımı.

Garşırnda oturannar
Sevdamı artırannar
Nasahat edin bana
Sevdadan gurtulannar.

Duvar da vardır kene
Gül sarılı tikene
Nasıl gönül düşürdüm
Şu goca başlı kele.

Vur gızım biraz defe
Ben da geleyim keyfe
Nasıl gönül vereyim
Senin gibi kenefe.

Gönül bağlandı yare
Buna hiş vardır çare
Nasıl ondan vazgeçsem
Giyerim pare pare.

Gün gelib sevecegsifl
Ben geldim deyecegsifl
Naz edme nazlı yarım
Sefayı sürecegsiil.

Dağ başı gürgen meşe
Güneşe gel güneşe
Nazlı yari gaybeddim
Bag bana olan işe.

Hasdayım gel bag bana
Ben galdım uzag sana
Neacı bir ölümdür
Sensiz yaşamag bana.

Atımın başlığı yog
Glöy,nümünboşluğu yog
Ben kimseyi sevemem
C13bimin harşlığı yog.

Atma beni daşınan
Gözüm dolu yaşınan
Ben nereye gideyim
Bu sevdalı başınan.

Bahcanın dansına
Vurgunumsarisına
Ben o yari deyişmem
Gibriz'in yarisına.

Elmayı alıb soydum
Sagsıya çiçeg goydum
Ben o yarin yoluna
Çekinmeden baş goydum.

Gemiye dagdım ganca
Bahçada bididi yonca
Ben onu beglemişim
Bütün ömrüm boyunca.

Çarşıdan aldım lahana
Gıydım godum sahana
Ben gocamdan ayrılmam
Çadla padla gaynana.

Geldim işde bu yaşı
Vurdum başımı daşı
Ben ömrümü harcadım
Peşinden goşa goşa.

Çıfıdim var harmanını yog
Hasdayım dermanım yog
Ben sana geleceydim
Elimde fermanım yog.

Armıd dalda sallanır
Yere düşer ballanır
Bir oylan vezir olsa
Gene gıza yalvarır.

Mandilimin al yanı
\$öyle canımın canı
Yüze gülen çoğ olur
Galbden seveni tanı.

Dama çıkıb durdular
Çifdeleri gurdular
Zavallı oğlucuğmu
Keglig gibi vurdular.

Benim yarım melegdir
Kölgelere gereğdir
Yüzü açıg yasemin
Boyı altın direğdir.

Garyolan engin olsun
Sevdiğim zengin olsun
Zenginligde fayda yog
Kafamın dengi olsun.

Ath şu dağlar şu dağlar
Altın tasa su damlar
Yüzüm arsızdır güler
Galbim içinden ağlar.

Dağlarda bir gartalım
Gece gündüz ağlarım
Yarimden ayn düşdüm
Genşliğime yanarım.

Kernanem perdelidir
Yar sevmeyen delidir
Yıfıgablr.düfürürn var
Garının emrindedir.

Verin udu çalayım
Teli kopdu bağlayım
Yarimden megdub gelrnez
Okuyayım ağlayım.

Beyaz geyme tanılar
Seni benim sanılar
Zeaten bende talih yog
Seni benden alıllar.

Sıra sıra zeytinner
Hepsi da devrilsinner
Yarime deyen eller
Eriyip çürüsinner,

Sıra sıra gamışlar
Burnunu budamışlar
Zavallı nişannımı
Lövlere buragmışlar.

Bahcalarda padlıcan
Gördü yarı ürgdü can
Yarime feda olsun
Sinemdeki dadlı can.

Dağdan enen arıdır
Ganadlan sandır
Beni yardan ayıran
O hacina garıdır.

Garafilim mor olsun
Çevresi sümbül olsun
Beni yardan ayıran
Cenneden sürgün olsun.

Çeşmede var bir tesdi
Kemer belimi kesdi
Dağlarda gezdiğimiz
Şimdik aklıma geldi.

Dağlarda meşe yogdur
Yüreğimde yağ yogdur
Daha çok yazacaydım
Defderimde yer yogdur.

Horoz neçin ötersin
Sabahı ne bilirsin
Daha sabaha vardır
Brag.yarim diynensin.

Yaza yaza yaz geldi
Çarşıya kiraz geldi
Daha çok yazacaydım
Müreggebe zam geldi.

Nikahımız bir gerçek
Eşim dostum görecek
Yarım bastı ayağma
Onun sözü geçecek.

Bahcacı nar isterim
Döşeği dar isderim
Dar döşeğin içinde
Cilveli yar isterim.

Daldan dala ib gerdim
İblere mandil serdim
Darılma hanım deyze
Gızına gönül verdim.

Basmam çürüg tahdaya
Ben danışdım usdaya
Davetiyeler hazır
Düyünümüz hafdaya.

Hava buludlu böyün
Gönlüm umudlu böyün
Davıl zurna çalıyor
Bu düyün bizim düyün.

Dalda bir bülbül olsa
Bahçada zümbül olsa
Gıyamam koglamaya
Sevgilim bir gül olsa.

teği açmak gerek
kuyu saşmag gerek
açılıp saçılan
zelden gaşmag gerek.

lerl{anoğurlarım
birkan buhurlarım
ağlıma geldigca
ururda ağlarım.

leddim suvarasıf
sibikokulanasın
ağlıña geldigca
mub ağlayasıñ.

şırşneyi gurudma
kin beni onudma
ağlına gelinca
zyaşını durdutm.

in yüzüg bol barmag
garım yare varmag
erbçıyanın harcıdır
raviadh yar sarmag.

önül yel gibi esme
mah şansına kūsme
erdüediğin oldu
mah'dan ümid kesme.

Dama çıgdım dam titrer
Barmag kesdim gan titrer
Ben yarimi görünca
Yüreg oynar, can titrer.

Üzümden bedmez yabdım
Yarmış yollara sabdım
Yarimi küsdürdüm da
Eller kapdı ben bagdım.

Ay buludun altında
Yarım gelir yakında
Yarimi sorarsanız
Beyaz gülün altında.

Panayıra gideyim
Belezig getireyim
Yarimin gollarına
Aşkar geydireyim.

Pencerden ay dovdu
Ben sandım sabah oldu
Yarimin sevdasından
Başda akıl gayboldu.

Bu dağlar kireş olsa
Derdime ilaç olsa
Yarin uyukusu gelmiş
Dizim yasdığı olsa.

afil kesdim sablı
cası.suda saglı
sız"geçen günnerim
elede hesablı.

agaca,yaslandını.
imifi'Yağdı ısladım
skirknia varmadan
nem neden uslandım.

gler eler geçer
bimideler geçer
ımtgüçügdür amma
mdah neler geçer.

le'nin enişi
rdır yarin fesi
rayım dizime
ireyim yemişi.

am eyle o yara
acayıgseyrana
zgeidi gır donandı
glerim hazırana.

gädefden su işdim
ıma göyneg blşdlrn
z mevsimi gelinca
niz ıkenarı seşdim.

Kötülügleri görmem
Garişig işe girmem
Ağzım gayed sıkıdır
Ser veririm sır vermem.

Olannar bana oldu
Göynümacıynan doldu
Acıyla biten aşgım
Dillere destan oldu.

Tabağa godum noru
Gıbrız'da çalar.boru
Gadınnar para alır
Asgerler çeker zoru.

Su gelir desde gider
Ayrılıg dosda gider
Gurbed yansın yıkılsın
Sağ gelen hasda gider.

Ben bir garip yiğidim
Evvelböyle deyildim
Gurbet beni çökerddi
Mumlar gıbin eridim.

Yandım efendim yandım
El sözüne çoğ gandım
Gurtar beni be oğlum
Ben uzaglarda galdım.

Ah.ovlan arsız oylan
Dünyada yersiz oylan
Guru ağaca benzer
Dünyada yersiz oylan.

İdiyorum ben yaya
Baş[arın benzer aya
Guruçum gazel oldum
Günleri saya saya.

Garafilim mor meni
Asdınb öldüm seni
Su17:buraşdagalsın
E verme sen beni.

İni~im pul.oldum
Ar ygluna gul oldum
İş dili bilmezidim
İlbülden beter oldum.

Am.İaraçkariıadım
Olara-bakamadım
İşla.İrtürada erdi
İş gçıdarolamadım.

Afesde öter bülbül
El dfl.Yüzümü güldür
Gog ~yer gelmeyeysan
Zelmeda beni öldür.

Böyün hava çok sıcak
Yarım yolda susaycag
Evimiz yakın olsa
Sanlsag gucag gucag.

Ben yolcu dünya hancı
Gurbed laned bir .sancı
Evlad deyi ağlarım
Evlad bana yabancı.

Ördeğe vurdum gagmaz
Ganım sel oldu agmaz
Ewel o yar benimdi
Şimdik yüzüme bagmaz.

Çakızdezin irisi
Aralandı perdesi
Ewel böyle deyildim
Şimdik oldum delisi.

Garafü çeleng olur
Aşga düşen deng olur
Eyer başına gelsa
Görürsün ne reng olur.

Ovalarda macalar
Sevdan beni govcalar
Eyer beni seversafi
Nikah .gıysın hocalar.

dağlar halı galdı
s uşduyavn galdı
elinde anahdar
müm kiligli galdı.

oldum boş oldum
edim şarfoş oldum
geliyor dediler
adlanıb guş oldum.

en görnJeg er işi
ay c, lıptgeyiŞi
gulbede•gideli
onuddum her işi.

ızlar küme küme
şur; pençe reme
kapıdan bakınca
pözükür gözüme.

ceviz dalları
a beyaz golları
nereşden geçeyim
admışlar yolları.

ız gibi bişmişim
aşığına düşmüşüm
sevdim seveli
gım~fazlar işmişim.

Yüzüğümün daşı mordur
Vay ne tükenmez yoldur
Yar sevmesi çoğ golay
Ayrılması ne zordur.

Bir su lşdlm bakırdan
Sesin çıgdı yakından
Yar üsdüne yar sevdin
Allah gelsin haggıfıdan.

Boğul.ma aşg selinde
Bir şeyler\var.halinde
Yar üsdüne yar sevme
Biri galmaz elinde.

Garafilin alası
Yokdur senden başgası
Yar üsdüne yar sevmiş
Sevgilimin anası.

Ne şöyle ne da böyle
Aram açığ neşeyle
Tercümana luzum yog
Derdiñi bana söyle.

Bu yoldur çeşme yolu
Gider boş gelir dolu
Tesdi gulpufi gırılısın
Yoruldu yarin golu.

mayırryefii duvar
g a, ya nerden dovar
z buldum geçayrıldım
reğim ona yanar.

emenirn pembe boya
unda yeşil oya
ez sevdig tez ayrıldig
armadım doya doya.

asar altında pınar
mi gosam doñar
ez sevdim tez ayrıldım
reğim ona yanar.

abd iğima garışma
akıntegrar konuşma
oy deyip geçiyorum
u fırsatı kaçırma.

Ok uşdu yayı geldi
idarın çayı geldi
Tob~ eylesin gullar
Mağfir~d ayı geldi.

Havızbaşı mermeri
Ben severim berberi
Turaç eder beyleri
Mistütüyor elleri.

Gögde yıldız uzamış
Yarim uykuya dalmış
Uyku deyil. efgarı
Sevda onu bulıaldmış.

Ufacıg guş üzümü
Görsem yarin yüzünü
Uyuyub uyansa da
Öbsem ela gözünü.

Bahcalarda kesdane
Dökülür dane dane
şindi kızlar çuvaldı
Alalım onar dane.

Ayağında nalin var
Sağ elinde gülü var
şu garşıkı gonagda
Ela gözlü yarim var.

Gemi gelir yan gelir
Elmaz küpe mal gelir
şu Gıbrız'ın kızları
Goca deyı can verir.

Gara üzüm gurusu
İki seped dolusu
şu Gıbrız'ın içinde
Seni sevdim dovrusu.

Şe şişeye benzer
Şe meşeye benzer
Lefge'nin kızları
Şeker Şerbete benzer.

ayedle acı geldi
ardi baña yöneldi
yaralı bağırimi
asretinoku deldi.

afdadır siniler
şge vursam iniler
zamane kızları
ün-le bir yar yeniler.

asCHyanın yahnisi
erildisinyal sesi
okağından geçerken
al-m.dı perdesi.

Yeş=ripegibrişim
Allah'a galdı işim
Sokağırdan geçmeynan
Sövünür,biç ateşim?

Ah yarım çağla yarım
Hem gül hem ağla yarım
Sonunda gavişmak var
Baña bel bağla yarım.

Her gün matem işgence
Bitiverir erkence
Sonunda saadet var
Boşdur kaderin bence.

Nar ağacı nar versin
Versin da yüglenmesin
Söyle anana gelsin
Gelsin büyüklenmesin.

Çaydan aşsa goşdurma
Beniyoldan sabdırma
Söylersan mani söyle
Eşşeg gibi anırma.

Elma addım denize
Geliyor yüze yüze
Söyleyiniz mükdara
Gızını versin bize.

Nar ağacı deyilim
Verdigça eyilirin
Söyleyin yare gelsin
Can alıcı deyilim.

Bahcalarda kireviz
Çogdan tanışırız biz
Sözlerime aldırma
Benimyüreğim temiz,

Hayım yümseg duvar
nün ay nerden dovar
Sadım ölüyorum
Yarım beni suvar.

glaridolaşalım
zeleti aşalım
n o'itaşda ben bunda
zaman buluşalım.

şıjan yarım gelir
ymünü bana verir
a al beni desem
şünmeden evlenir.

geyer alsın deyi
rgeyer sarsın deyi
belş günde bir gelir
reğmi yagsın deyi.

arşıda köy evleri
ayılır inegleri
turmüş il)-9 sağar
erlemiş bilegleri.

eyyareler ganadlı
Bızlarşekerden dadlı
ovlanlan dersaünz
hebsimaymun suradlı.

Karpız kesdim yeyen yog
Halin nedir deyen yog
Ovlum dışardan geldi
Gözün aydın deyen yog.

Dere gelir yayılır
Çakılları sayılır
Öbdükça gerdarımı
Gucağımda bayılır.

Goyun suya ulaşır
Sevdalılar bakışır
Benim yarım ne geyse
Herşey ona yakışır.

Çegdiğim ızdırabı
Saysam olmaz hesabı
Benim galbinii yagmış
Aşgın acı şarabı.

Gavenin telvesinde
Kapıldım hevesine
Bensa bügdüm boynumu
Talihin cilvesine.

Gülümserim gülüme
Eli deymeze elime
Benzedirim yarimi
Gögdeki sevgilime.

manm.budagları
kölür yabragları
günnüg aya benzer
im]Jr.:dudagları.

nditüm mavi boya
ıldı'boydan boya
aydinl aynlıg var
erdim doya doya.

rafilim mor meni
rem,eddin sen beni
eydim sevmezdim
ra gözlüm ben seni.

zür,de çifde benler
ayranı oldu görenner
meJrı nasıl vazgeçer
ma'..gönül.verenner.

rafilim sarkarım
ilmayagorkarım
sığın geldi deseler
ü olsam gakarım.

eret,boyu boylama
el güzelim ağlama
evidJğifi gız nişanı
na gönül bağlama.

Ay davar ayazlanır
Gün davar beyazlanır
Sevdiğim gomşu gızı
Hem gelir hem nazlanır.

Sıra sıra gamışlar
Dibini budamışlar
Sevdiğime yakışır
Şingırdaglı babışlar.

Biteg biteg arılar
Şabahaçşın uçallar
Sevdiğimi tanırım
Yanağında beni var.

Asmadan kesdim üzüm
Sevdiğim iki gözüm
Sevecegsan sev beni
Kimsede yogdur gözüm.

Guruyan gazel olmaz
Her evde güzel olmaz
Seveceysan bir dul sev
Gızın göynü tez olmaz.

Mal benim para benim
Gül benim tarla benim
Sevgilim elin oldu
Galbim hep yara benim.

akışı galbler yakar
özleri şehla bakar
evgilim gonuşurkan
ıdij.ğır1dan bal akar.

andilim yele yele
en;düşdüm gurbed ele
edi.mandil çürüddüm
özl.ermi sile sile.

zun uzun çarşılar
arım beni garşılar
edi yıldır severim
ind sezdi gomşular.

Garafilim pembedir
Rotorafım sendedir
edmiş iki yar sevdim
Gerre göynüm sendedir.

Herkeş göynünca bulsun
Eviñ neşeyle dolsun
Yeñi yılla beraber
Bayramıñ gutlu olsun.

Ajšmadan kesdim üzüm
it.
f-vgilim iki gözüm
Si~nden başga seversam
Kör olsun iki gözüm.

Yemenimin kenarı
Dizimde yedin narı
Benden başga seversaın
Etişme sen yennarı

Gidersan uzaglara
Ad beni gucağlara
Benden başga seversen
Gidesin biçaglara.

Bafia mesel okuma
Sakın garşıma çıgma
Benden daha böyüg yog
Ortalarda dolanma.

Mavi yeşil bir yabrag
Elbed bir gün solacag
Benden sana hatıra
Bu yazılar galacag.

Çocuglarla ovraşmam
Herkeşinan yarışmam
Benden sana ihdardır
Başga defa uyarmam.

Yarım ener enişden
Ben annarım bu işden
Beni başdan çıkaran
Abam değil enişdem.

u misali akarsın

öysüfie gül dakarsın

eni görünca neçin

dahora kaçarsıfı.

Bir daş addım oñulsun

Oiiulsun da durulsun

Beni öpmeyen gızlar

Goltuğundan vurulsun.

II MASALLAR

Anonim halk edebiyatımızın zengin ürünlerinden olan masallarımız, toplumun düşünüş tarzını ve hayal gücünü kuşaktan kuşağa aktarır. Kıbrıs Türk Halk Edebiyatı'nda önemli bir yeri vardır.

Masal, genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa süzülüp gelen, inanışların ya da olağanüstü varlıkların başından geçen olağandışı olayların anlatıldığı anonim Halk Edebiyatı ürünüdür.

Masaltear, masal tekerlemeleri ile başlar. Masal tekerlemeleri, masalın başında, ortasında ya da sonunda söylenen, yerine göre uzun, ya da kısa olabilen kalıplaşmış

Masalları, milletlerarası masal kataloğunda (Antti Aarne ve Stith Thompson, The Folklore of the World, Helsinki 1964 - Aarne-Holmes Masalları, Olağanüstü Masallar ve Olağanüstü Masallar olmak üzere üçe ayrılır.

Günümüzün teknolojinin ilerlemesi ve toplumumuzun kültür düzeyinin yükselmesi, anonim halk edebiyatımızın sevilen ürünlerine karşı gösterilen ilgiyi gittikçe azaltmaktadır. Eskiden masalların vazgeçilmez unsuru olan masalların yerini, televizyondaki dizi filmler almış; günümüzde söylenen maniler, yerlerini arabesk müziğine bırakmıştır.

Günümüz çocuğu, masaldan çok bilgisayar oyunundan zevk almaktadır. Elektronik oyunlarla oynayan çocuklarımızın artık masallardaki cin ve perilerle uğraşacak, maceralarıyla hülya alemlerine dalecek zamanları yoktur. Bu nedenle artık masal söyleme geleneği de süratle unutulmaktadır.

Kıbrıs'ta masal sözcüğü yerine Arapça "mesel" sözcüğü kullanılmaktadır. Masalların daha çok genellikle yaşlı kadınlar tarafından geceleri çocuklara söylenmekteydi. Çocukları uyutup yaparken karşılaştığımız bazı kaynak kişiler, bundan 60 yıl öncesine kadar kahvehanelerinde halk hikayeleri anlatan bazı meddahların da, arada bir masal anlattıklarını söylediler. Masal anlatan kadınlar, para veya armağan verilmezdi. Ancak masal anlatıldığı evde, ev sahibi tarafından ağırlandı. Devamı sonraki günlerde anlatılan masallar da vardı. Karşılaştığımız kaynak kişiler, bu tür masallara özel bir ad verdiğini belirttiler.

DÖV MESELi

Anlatan : Hatice HÜSEYİN.

Yaş: 60

Derlendiği Yıl: 1969

varmış bir yogmuş, innallahdan bir gocagarı varmış. Bu gocagarının üç dane
ış. Gızlar, çıgrıg ellerinde pamıg ibliği işlelirmiş. Gızlardan biri hafdada üç önge,
m bgga, daha öbürü da bir önge iblig işleyib, bazara götürülür, satallar, egmeg
ıllarmış. Haftada üç önge pamıg ibHği işleyenin adı Üç Önge, yarım ogga
Yarıtl Qgga, bir önge işleyenin da Bir Önge imiş.

günü -hafda başı-, gocagarı hamam yakar gızlarını ikaycagmış. Hamam yanar
ham?ima girer. Önce Üç Önge'yi çağırır, sora Yarım Ogga'yı, sora da Bir Önge'yi
zlarını. Bu sırada bir döv seyir alır ikanan gızları ve gocagarıyı. Gızları beyenir,
döv kapuya. Tıg tıg tıg, çalar kapuyu. "Kimo?". "Benim". Gocagarı: "Nesdefi?"
"Neyidi böyün Üç Önge, Yarım Ogga, Bir Önge deye çağırдыңın?" der.
"Ei". "Ey" der döv, "Üç önge'yi bana Allah'ın emrine verin?". Gocagarı: "Bana üç
ver, ersan veririm" der. Döv gabul eder, üç kese altını verir gocagarıya. Gocagarı
ge'nin bohcacığını çıkılar verir eline, gızını döve teslim eder.

Üç Önge'yi alır, gider gider(gidereg bir sıcak basar. Gız: "Aman yandım" der.
gündini, bir da ne bagsın bir gonagda iki döv oturur. Meyerisa bu dövler dövün
bubasıymış. Döv hernan anasıynan bubasına birer gazan bulamaş yapar.
n: "Aş döv buba ağzını, aş döv ana ağzını" deyeregden, küregler yedirir genneri.
nra da birer küreg sakız gor ağızlarına: "Hade gördümün?" der Üç Önge'ye, "Ben
bam işde böyle yediririm. Yarın sen da yedirecen. Böyle yediremezsan, seni orta
plecer'n ciyerini sömürecem" der. Çıkallar hanaya yatıllar.

abath namazından gakallar. Döv gider insan avlamaya. Gıccaz galır evde. Ener
da: ne bagsın, dövlerin ağzından ateş püsgürür. Yanar gavrılır, dövleri yediremez.
urhanaya. Gız: "Zaten yedirsem da öldüreceg, yedirmesem da" der. Döv gelir
asıqa: "Yedirdi mi ana sizi?" anası da: "Yog oğlum yog, sakızımıza mum ed
der. Döv yedirir anasıynan bubasını, çıkar hanaya, bir gılışda pöler Üç Önge'yi.
da -ır götürür anasına bubasına. Sora gızın ölüsünü asar merteğe.

S dörd gün sora, döv gene gider gocagının kapuya. Tıg tıg tıg, "Kimo?",
P. Döv girer içeri: "Üç önge'nin selamı var, gardaşını göresi geldi, geldim
aralını Ogga'yı"der. Alır yanına Yarım Ogga'yı yola revan olullar. Gonağa geliller.
reşde abam?" der. Döv: "Şimdik görün!" deyereg, önce yedirir anasıynan bubasını,
P~eh da işde böyle yedirecen, yogsa aban gibi olun" der, çıkar gösderir mertegde
P~basını. Aman gızım kim ağlar kim dövünür.

ah olur döv gider avlamaya, gız evde yalnız galır. Yanar gavrılır, mümkünü yog
elhdövleri. "Beni da abamın yanına assın" der, oturur hanaya. Döv gelir sorar
ar~ibubasına: "Yedirdi mi sizi?". "Yog oğlum yog" deller "Mum ed gendini
J-I.Yedirir anasıynan bubasını, birer küreg da sakız gor ağızlarına, çıkar yokarı.
g~a'yi ortadan pöler, ciyerini çıkarır, sömürüler, sakızlarına mum edeller. Ölüsünü
m, rtege, abasının yanına.

evrisi gün gene gezeregden gider gocagının kapusuna: Tıg tıg tıg, "Kimo?",
n". (3ocagarı kapuyu açar: "E, gel oğlum, hoş geldin, gızlar napar, eyi miler?". Döv:
r, 3hageldim alayım güçüg gızını da" der. Gocagarı ne bilsin, verir Bir Önge'yi da
döv tıgı da alır gider. Gonağa gelinca, aynı şekilde anasını bubasını yedirir, sora
a gördün, sen da anamı bubamı böyle yedlreceü, yediremezsan seni da abalarının
asacam" der.

GuşJüg vakti döv gakar gider. Gız galır evde yalnız. Ener aşşa, "Aman yandım"
tunır düşünür: "Zaten beni, yedirsem da yeyceg, yedirmesem da" der. Gider döker
zana, bulamacı eder. "Aç döv ana ağzını, aç döv buba ağzını" deyereq dövleri
bir,el küreg da sakız gor ağızlarına, çıkar oturur yokarı. Döv gelir: "Yedirdi mi ana
An~sf da: "Yedirdi ya oğlum, hayırdovam barabar olsun" der. Döv çıkar hanaya,
ar, yatıllar, gakallar.

Sabahdan gakar döv, kırg bir dane anıhdar bağlar gızın saçına, tembihler: "Kırkını
n, kırg birinci odayı aşrnaycaü. Tamam?", "Tamam." Döv gider. Gız dövleri yedirir,
ar. Alır anıhdarları bir bir odaları açar. Bakar ki ne bagsın, odalar hep insan dolu.
ülger, kimi gunduracı, kimi demirci, her biri bir zanaaddan. Kırg birinci odayı da açar.
kilbir adam baş aşşa asılı bar bar bağırır. Dülgerler gıza der ki: "Aman gızım bizi
da/ne dilersaın dile bizden". "Ey" der gıccaz "Sizi gurtarırım ama, siz da bana bir
da içinden kilikleme bir dolab yapacaqsınız".

Bir bafta sora dölgerler dolabı bitiriller. Gız dolabı havlının orta yerine gor, içine
ini, yeyceğini gor, bütüninsannarı da gabsaliverir kaçallar. Gendi da girer dolabın
kilkenir. Çog gidmeyelim, döv gelir bakar ki ne bagsın, garısı yog. Mapıs eddiği
da hep qaşruş. "Ha" der, "Garımı da aldılar ve gaşditar, bana da aha bu dolabı
ar". Eh, döv dolabı nabsın, dolabı dellala verir, satılıg eder. Padişahoğlu da dolabı
ir, gqtürür saraya, gor odasına. Meyerlim padişahoğlu da deyzesinin gızına nişannı.
oğlu her gece dirabez gurar, arkadaşlarını yedirirmiş. O gece da cariyeler dırabez
Bir<ara gız dolabdan çıkar, kırg türlü yemegden birer piron alır, heb yemegleri
S:ora da dolaba girer kiliklenir. Padişahoğlu gelir bakar yemegler batıg. Cariyeleri
başgayemeg getirdir.

Devrisi gece gene dirabez gurdurur. Bir kenara siner saglanır. Bakar bakalım
eri kırnı yeyceg. Gız çıkar yemegleri yer. Padişahoğlu açar gözünü, dutar gızı,
doımaş olullar, yatıllar.

Bir e>tnbeş gün sora padişahoğlu becayiş olur, başka yere gideceg. Cariyelere da
ederki, gelene gadar gene her gece dirabez gursunlar. Cariyeler her gece dirabez
gız da her gece dolabın içinden çıkar yemeg yer. Bir gün cariyenin biri gızı anıhdar
eni görür. Goşar gider padişahoğlunun nişannısına haber verir. "Böyle böyle
..". der. Nişannı: "Aman ne yapacayıg" der. "Bunu, kırg yüg odun, kırg yüg da
n barabar dağa götüreceyig ve firsızlar çaldı deyeregden ateşe -atıb bir güzel
yig"der. "Olur?". "Olur".

Goğıy.gidmeylim, alıllar gızı dolabınan atallar ateşe. Gız der: "Anamın bubamın
vasf varısa yanmam, ateşin içinden gurtulurum". Ehali gız yanacag deye kaçır.
zyşırılmaz gurtulur. Gurtulur gurtulmaz alır bir yol, gider bir furamı dibi bulur, sokulur

Safaahdan gakar ev sabı, bakar ne bagsın furamı dibinde biri yatır. Meyer o evde bu
antrian garısı gocagarı yaşallarmış ve çok fakırmışlar. Gocaman gıza: "İn misin, cin
der;.Q da: "Ne inim ne da cin, insanoğluyum" der. Gızı eve gollar, kızları olur.

PAdJşahoğlunagelelim, gelir bakar ne dolab var ne da gız. "Noldu dolaba?" der.
is'Lda firsızlar çaldı deyereg onu gandırır. Padişahoğlu gızın hasredlig derdinden

ür, yatağa düşer. Bütün memlekete ilan at verir, zengininden fakırından herkesden yağ>çorba isder. Gelen çorbayı garışdırır boşaldr, tabağı altın doldurur geri verir.

Gocaman bu ilan atı gayvede duymuş, "Be gocagarı" demiş, "Padişahoğlu çorba n tabağını altınan doldurmuş. Bizim da paramız ve gabımız olsa, biz da çorba lüğ". Gıccaz: "Benim bir guruşum var. Yirmi paralığ pirinç, yirmi paralığ da yağ al, elim. Bullilerin sagsısını da ikâyım, çorbayı goylum içine da götür padişahoğluna" Gocaman: "Aman gızım, gosgoca padişahoğluna sagsıda çorba götüreceyig? Vallahi r dfar. Gıccaz: "Yog buba yog, hiç bişey olmaz, sen gorgma" der, gocamanın eder.

Biz çorbayı yapınca, yavaşca elindeki yüzüğü çıkarır çorbaya atar ve sagsıyı verir nacGocaman gider saraya. Nebetçiler bulli sagsısını görünca gocamanın elinde, ana: "Hiş padişahoğlu bulli sagsısından çorba yer?" deller. O da: "Götürün ni qa yahu, belki yer. Öyle ilan at duyduğ. Biz fakırığ napalım" der. Padişahoğlu ni duyar: "Kirnolursa olsun çığırın yanıma gelsin" der. Alıllar gocamanı götürüller Padişahoğlu sagsıyı alır, çorbayı garışdırır, bir da ne bagsın, sevdiği gızın yüzüğü Al-man gocamanı alır garşısına, gızın yerini sorar: "Böyce filanca sahadda m beni beglesin" der. Gocamana da bir torba altın verir.

Gocaman, bir torba altınan eve gelir. Gıccaz sevincinden ölür. Ikârır, arınır, süslenir, püslenir, oturur padişahoğlunu begler. Padişahoğlu söylediği sahadda şodurur gıccazın üsdüne, gucaglaşıllar. Gıccaz heb başından geçenneri anadır bir dine.

Neyisa, padişahoğlu tegrar sarayına döner. Der ki: "Bana furunu yakın, içine ez kebabı salacayım", Furunu yakallar. Nişannisına der: "Geş bakayım sal bu furuna".

Nişannisı salarkana, o da geçer arkasına, bir yiddirir gendini furuna, çatır çatır nişannisı. Sora küllerini alır, yollar gaynanasına ve der: "Gızın gazdığı guyuya

Çog gidmesin, bu tarfdan padişahoğlu Bir Önge'ye nikah gıyar. Kırğ gün kırğ gece
alılar, murad veriller. Onnar erer muradına, biz da çikalım kerevetine. Ben da
(bıraktım) da geldim.

ÜŞ GARDAŞ MESELİ

Anlatan: A. Cemal SARAÇ

Yaş: 63

Derlendiği Yıl: 1970

Bir a.danım üç oğlu varmış. Bu adamın çoğ esgi bir evi vardı. Evinin içinde bir incir ağacının da üş golu vardı. Adam hayli zaman yaşadığından sora hasdalandı. Yanı yanına çığırdı: "Size veslyetlm olsun oğlularım, siz ben öldüğden sora sakın bu gavga edmeylfi, bu incir ağacı için da gavga edmeylä, her golu birinizin olsun, bir ay'n ayrı yersiniz, satarsınız, isdifade edersiniz, karı sizin olsun, güle güle evde in" deyer~g adam gözlerini kapadı, öldü.

Üş gardaş bubalarını defneddigden sora, gendi aralarında her biri incir ağacının bir sahat> çıgdı~ Bu incir ağacının altında, o veran evde otururkana düşünceye daldılar. "Biz ~ldü, yeyceg bişey yog, bizim zanaadımız yog, tahsilimiz yog, nasıl geçinelim?..", ergadlıg edmeye garar verdiler. Yalnız günde ikisi ergadlığa giderkan, bir gişi da evi~.Ve incir ağacının begcisi.olacag.

Bu gararlarım tadbıg eddiler. Başladılar iş aramaya. Nihayed bir usdanın yanında buld,µJar. İlg gün böyüg gardaş evde begci galır, ortanca ile güçüg gardaşlar ga gi.deller. Birez sora gayyed ihdiyar, sakallı, ofag boylu, sovugdan donmuş, tir tir adamcıg gelir yanına. Selam verir oturur. Böyüg: "Hoş geldin buba" der. İhdiyar: "Ad, !gamım aş, su yog ne yapayım?". Böyüg gardaşın yanında bir dilim guru egmeg yarısmı keser ihdiyara verir. İhdiyar: "Egmeyi nasıl yeyim, katıg yog, yemeg yog" der. Buba bende da yog. İşde bu maşrabbanın içine birez su go,-egmeyini batır ve bu göldan çıkayım incir toplayım, yeyeslön incirinan". İhdiyar: "Güzel ama öteki incirler daha güzel, neçin ondan kesmen?" der. Böyüg başını sallar: "Olmaz, sana gardaşırnm haggını veremem." İhdiyar: "E, peki ötekinden olsunllder. "O da güçüg amın haggıdır. Aha bu dal benim haggımdır. Isdersaü bu daldakından ye". Adam demez razı olur. Yer gısmadini, deliganlıya dova edereg çıkar, gider.

DeUgannı, öteki gardaşları gelinca onnara bu hikayeyi aşmaz. Yani bir dilim m yarisını verdim da gamım tam doymadı demez. Devrisi gün ortanca gardaş galır, böyüğnan güçüg işe gider. Birez sora, o ihdiyar, aynı giyafedde gene gelir.

aynisini yapar. Ortanca der ki: "Peki ihdiyar, işde bu bir dilim egmeyin yarısı senin, benim, su da var batır ye". İhdiyar: "Yemeg yog, katıg yog nasıl yeyim" der. O da: "Bu incirin golundan incir keseyim da ye" der. "Yog" der ihdiyar, "Öteki goldan -ki dün böyüg gardaşı gendine o goldan kesmişti- bana ondan kes". "Hayır, o gardaşımin haggıdır". "E, ötekinden kes". "Yog, o da güçüğün haggıdır, olmaz. E krsmedne razı ol ihdiyar". İhdiyar razı olur. Oturullar garşılıklı yeller. İhdiyar dova çıkar gider. O da öteki gardaşlarına bu hikayeyi aşmaz.

Ertesi gün güçüğü galır begci. İhdiyar aynı sahadda gene gelir, der ki: "Oğul gamım sadım çoğ uzag yoldan geldim. Allah aşgma birez bişey ver da yeyim". Güçüg : İhdiyarhoş geldin, buyur otur. işte bir dilim egmeyim var. Yarısı senin, yarısı benim. Yayıma sana bu maşrabbayı, egmeyini suya batır, bu goldan da sana incir keseyim der. İhdiyar gene öteki kollardan incir isder. Güçüg: "Onnar bana aid deyil! Ar, mindir, sana kesemem" der. Çıkar gendi golundan keser. İhdiyar da yer ve ni edereg çıkar gider ama birkaç hadım gidinca geri döner ve: "Oğlum siz madem maşışifüz, üçünüzü birden görebilirim?" der. "Görün ya". "E, ne vakıd". "Yalınız bazar beffi(-)İçümüz da burdayıg. Hem o gün yemeg da bişiririg. Buyur da beraber yemeg ilfüdiyar: "Pekala evlad" der çıkar gider.

1ğar olunca ihdiyar damlar. Ama bu defa gıyafed deyişdirir. Titireyereg gelir. eHıde: "Üf, dondum, ölüyorum" der. Gardaşlar hebsi birden ihdiyarı yatırıp, rinküsdüne örteller. Sora bir torba yazallar, torbanın üsdüne bir sele goyallar, i-ine da bişirdigleri yemeyi goyallar. "Buyur buba, kışmed neyisa yeylim" deller. iş golundan da incir keseller, beraber yeller, içeller, güleller, oynallar.

İhdiyar memnun galır ziyafedden, der ki: "Bana eyi diggad edin, ben sizin Allah'dan dediğinizi verdirmeye gudreti yeter bir insanım". "Peki buba sen kimsin? Nesin? Kim ru bize annad" deller. İhdiyar; "Yog söyleyemem" deyereg böyüğe döner: "Şimdi ise İsdediylf bana söyle. Her İsdediylf olacag. Ben olması için dova edecem, siz in deycegsiiiiz". Böyüg: "Benim isdeğim şudur. İsderim bir ovanın içinde üş dane kJ:ih., Guyunun biri şarab, biri gonyag, biri da zivaniya dolu olsun. Bir da güçüg fıçı içgumandarya dolu olsun. Ne guyudaki ne da fıçıdaki işgiler bitib tükenmesin. Ben a çöllalsın, hiş bidmesin. İhdiyar: "Peki" der, "Gelin beniminan". Bir ovaya gideller. a ihdiyar Allah'a yalvarmaya durur. Onnar da: "Amin" deller. O yalvardıgca guyular Birinci şarab, ikinci gonyag, üçüncü guyu da zivaniya dolar. Bir fıçı da

larıq meydana gelir. Guyuların yanına bir da ev yabdırır gendine. Böyüg
nde deli olur, ihdiyara teşeggür eder. Böyüğü oraşda bırakıb, yollarına devam

Uzun uzun giddigden sora, ihdiyar ortancaya döner ve ne isdediyini sorar. Ortanca:
açıg bir yerde mandıram olsun. Mandıramda yüzlerinan baş davarını olsun.
sadıg bir hizmetkar olsun, mandıramın yanında güzel bir evim, evimde eşim
glarım olsun. Dileğim budur buba" der. İhdiyar onun da davasını vermeye başlar ve
ini heb yerine getirir. Ortanca da ihdiyarın elini öpereg ona teşeggür eder.

İhdiyar, bu defa güçüğe der: "Sen nesdeü?", Güçüg: "Ben isderim gayyed zengin bir
düfi, Yada eşi bulunmayan bir teg gızı bulunsun ve o gız benim olsun. Başga bişey
m" der, İhdiyar: "Peki o gızı geçindirmeg için başga bişey isdemeü?" der. Güçüg
e zengin olsun dedig ya. Her şeyi ondan bulacayıg. Onun malı parası bize kafi
Biiden sora geleceg evladların evladları da o paradan geçineceg" der. İhdiyar:
g~lbeniminan beraber, biraz geş galdıfı, çünkü o dediyin gız sözlüdür. Zengin
e güzel bir oğlanın yarın nişannarı vardır. Seni yarın nişana götüreceyim ve
an imtihana çekeceyim. Allah sayesinde imtihanı gazanacan ve gızı alacaü, Bu gızı
ürü:alamayıg" der.

Devitisicgünyola revan olullar. Uzun uzun giddigden sora gayyed böyüg bir binanın
durullar. Gözleri gamaşır. Anidene ikisinin da elbiseleri deyişir, zengin gılığına
Kapuyu çalıb: "Nişana geldig" deller. "Hoş geldiniz". "Hoşgördüg'.. Oturullar.
sar<olacağı sırada ihdiyar yokarı gakar: "Ey ehali şimdik size bişey söyleycem. Bu
uma ben da isderim. Ancag madam ki başgasına sözlüdür, gızın sözlüsü cesurusa
nar, imtihan olacag. Kim gazanırsa, gız onun olsun" der. Oğlan tarafı soy sob
çin gabul eder. İhdiyar masadan iki salkım üzüm alır. Birini oğlana, obürünü da
sözlüsüne verir. Sonra da: "Salkımların üsdünden üzümleri yedigden sora, sablarını
kutgazıb ekeceqsiñiz, hangısmın en evvel böyür da üzüm verirsa, gız onun haggi
er. Neyisa, üzümleri yeller, birer çukur gazallar, ekeller, suvarıllar. Beş dagga sora,
re~diyi sab filizlenir, böyür ve üzüm verir. Böylece oğlan gızı almaya hag gazanır.
illafüdihdiyar gendilerine bir da güzel ev yapar, hedaye eder, ve: "Güzel güzel
deyib yannarından ayrılır.

Bir gün ihdiyar oğlannarı sinamag için gılıg deyişdirib yola çıkar. Önce böyüg gider. "Aman garnıma sancı girdi" deyereg, böyüg oğlandan şarab isder. Böyüg ihdiyarı tanımadığı için: "Hangi cehennemden geldin, defol" deyereg, onu evinden çıkar. Ihdiyar da ona bir beddova eder, işgi guyuları ortadan gakar gaybolur, esgi haline gelir. Böylece böyüg oğlan fenaliğının cezasını çeker.

Bu defa ortanca gardaşı sinamag için onun mandırasına gider ve: "Çog acıgdim, rez süd ver içeyim" der. Ortanca oğlan: "Başga işim yog da seniniinan uğraşacayım" der. Ihdiyar ona da bir beddova eder, o da her şeyini gaybeder ve esgi haline gelir.

En sofi gücüye gider. Kapusunu çalar. Güçüg kapuyu açar, ihdiyarı içeri buyur eder. İçirir. Meyerisa güçüg oğlanın üç yaşında bir oğlucuğu varmış. Ihdiyar gör. Onca şöyle der: "Bafia bu çocuğunu kesecen, parçalaycaı badadezln içine kebab goycalı ben da yeycem. Benim hasdalığım ancag böyle geçer". Güçüg, ihdiyarın yüzüne bakar: "Ne dersin hanım keselim?" der. Hanımı da: "Ihdiyarı gırmayalım" der. Allah bize başga çocug verir" der. Böylece ihdiyarın gözünün önünde oğlunu parça parça eder. Kadın badadezi soyar, böyüg bir siniye gollar, furunu yakallar, içine. Sora ihdiyarı alıllar, bir güzel lkâllar, temizleller ve yatağa yatırılırlar. Bu badadez kebabının kokusu çıkar. Ihdiyar der ki: "Siz gidin furunu açın da, aha kebab getirin. Lbaia yeyim". Onnar da gideller furunun kapağını açallar. İçeride üç yaşındaki oğlucuları altın bir sandalyanın üstünde güröl güröl okur, Besmeleynan çocuğu alıllar ihdiyara gösdersinner. Sakalları ki ihdiyar yog, "Allahım" deller "Bu işin bir higmeti var. Bize bu ihdiyarı gene kışmed ed". Bu yağmır yağar ve ihdiyar gılıg deyişdirereg gene gelir, kapuyu çalar. İçeri alıllar, lkâllar temizleller. Ihdiyar: "Durun" der, "Temiz elbiseye haced yog. Yeni elbiselerim şimdi gelir". Güçüg oğlanınan garısı şaşagalıllar. Ihdiyar: "Ben mevlad. Hayırdovam siziniinan barabar olsun. Ölüncaya gadar ne sen ne garın ne da unuz. yogsullug yüzü görmeyesiniz. İşde sen, hakiyedli evladsın. Gardaşlarııa beddovayı, esgi hallerine girdiler. İsdersai gid gör. Gene incir ağacının altında her vesenlün haggiia tokunmazlar. Senin daldaki incirler bişer, gurur, yere düşer, hiş mazlar. Artıg günde biri ergadlığa gider. Onnar, fukarayı gayıran cinsden deyildir, herini sayan cinsden deyildir. Onun için onnarı gene esgi gılıglarına sogdum. Sen ölüncaya gadar rahad yaşayasın" der, davasını verir ve bırakır gendilerini, rahad ar. Ben da bagdım da geldim.

Bir gün ihdiyar oğlannarı sinamag için gılıg deyişdirib yola çıkar. Önce böyüg ana gider. "Aman garnıma sancı girdi" deyereg, böyüg oğlandan şarab isder. Böyüg ihdiyarı tanımadığı için: "Hangı cehennemden geldin, defol" deyereg, onu evinden ar eder. İhdiyar da ona bir beddova eder, işgi guyuları ortadan gakar gaybolur,. esgi ne döner, Böylece böyüg oğlan fenalığının cezasını çeker.

Bu defa ortanca gardaşı sinamag için onun mandırasına gider ve: "Çog acıgđım, birez süd ver içeyim" der. Ortanca oğlan: "Başga işim yog da senlülñan uğraşacayım sig'dir" der. İhdiyar ona da bir beddova eder, o da her şeyini gaybeder ve esgi haline

Eñ son güçüye gider. Kapusunu çalar. Güçüg kapuyu açar, ihdiyarı içeri buyur Yedirir, içirir. Meyerisa güçüg oğlanın üç yaşında bir oğlucuğu varımış. İhdiyar gü görünca şöyle der: "Bana bu çocuğunu kesecen, parçalaycañ badadezin içine a k\$bab goycan ben da yeycem. Benim hasdalığım ancag böyle geçer". Güçüg, minin yüzüne bakar: "Ne dersin hanım keselim?" der. Hanımı da: "İhdiyarı gırmayalım im ya. Allah bize başga çocug verir" der. Böylece ihdiyarın gözünün önünde oğlunu parça parça eder. Kadın badadezi soyar, böyüg bir siniye gollar, furunu yakallar, bıjıjollar içine. Sora ihdiyarı alıllar, bir güzel lkâllar, temizleller ve yatağa yatırılılar. Bu bqdadez kebabının kokusu çıkar. İhdiyar der ki: "Siz gidin furunu açın da, aha kebab getirin bana yeyim". Onnar da gideller turunun kapağını açallar. Bir da bakallar ki, nun içinde üç yaşındaki oğlucugları altın bir sandalyanın üsdünde güröl güröl an okur. Besmeleynan çocuğu alıllar ihdiyara gösdersinner. Sakallar ki ihdiyar yog, miş. "Allahım" deller "Bu işin bir higmeti var. Bize bu ihdiyarı gene kışmed ed". Bu da 'ğuvvedli bir yağmır yağar ve ihdiyar gılıg deyişdirereg gene gelir, kapuyu çalar. yarı;çeri alıllar, ikallar temizleller. İhdiyar: "Durun" der, "Temiz elbiseye haced yog. m yeni elbiselerim şimdi gelir". Güçüg oğlanınan garısı şaşagalıllar. İhdiyar: "Ben m evlad. Hayırdovam slziññan barabar olsun. Ölüncaya gadar ne sen ne garın ne da t~nuz yogsullug yüzü görmeyesiniz. İşde sen, hakiyedli evladsıñ. Gardaşlanña ilitbeddovayı, esgi hallerine girdiler. Isdersañ gid gör. Gene incir ağacının altında Bi~rve senin haggına tokunmazlar. Senin daldaki incirler bişer, gurur, yere düşer, hiş lfrT:lazlar. Artıg günde biri ergadlığa gider. Onnar, fukarayı gayıran cinsden deyildir, r~rini sayan cinsden deyildir. Onun için onnarı gene esgi gılıg.larına sogdum. Sen W:<ölüncaya gadar rahad yaşayasın" der, davasını verir ve bırakır gendilerini, rahad lfr. Ben da bagdım da geldim.

HOCA GIZI MESELİ

Anlatan: Hatice TAHİR.

Yaş: 58

Derlendiği Yıl: 1969

Bir varmış bir yogmuş, bir hoca varmış. Bu hocanın bir garısı, bir da gızı varmış. Garısı bir gün hasda olmuş, yatağa düşmüş. Hasda yatağında hocaya demiş ki: "Sana vasiyetim olsun, ben ölünca bu yüzüğün bu beleziği kimin eline olursa, onu garılığa ver. Bana". Üş gün sora kadın ölmüş. Hoca yüzüğün beleziği köv köv, memlekedeki her-keke' gezdirmiş, kimsenin eline olmamış.

Gızı bir gün dolabı aşmış, ben da geyeyim bakayım demiş. Yüzüğün beleziği eline olmuş. "Buba" demiş, "Yüzüğün beleziği elime oldu". Hoca da: "Eh gızım seni babamın emrine alacam, ananın vasiyeti öyle" demiş. Gızı: "Hiş öyle şey olur buba?" demiş.

Aman zaman, gıccazı gelin edeller. Düğünde gerdeg gireceyi gece, gız daha önce hazırladığı sandığa, kırk günün yeyceğini, geyeceğini gor. Ama bu sandık tahtadan değil, süyün sandığıymış. Göz yerleri çamış, üsdü da gadifeden gablıymış. Eh, çoğ admayalım, gız gerdeg gecesi bubasına der ki: "Bana rusad ver çıkayım -afeden kurtulmağa gideyim". "Barabar gidelim". "Yog ben yalnız gideyim, gorgma gaşmam. Der-şan bağla beni belimden" der. Neyisa, bağlar gızı belinden, yollar lazımlığa. Gız yolda çözüldü, babışlarını -çıkartır, girer tahda sandığın içine, kiliklenir. Alır bir yol gider.

Sabahın birinde pirens avlanmaya çıkar. Bakar bir patırdı, bir şey gider. Sorar: "İsmin ne, cis min?". Gız konuşmaz. Sandığın üsdü da gadife gablı tüylü. Pirens: "Vay tüyleceğim, vay tüyleceğim" der, alır gızı gider saraya. Onu verir yemez, bunu verir yemez. Gırlar gendini bir odaya.

Devrisi günü düyün varmış, pirens düyüne gideceğ. Geyinir gılışlanır. "Gidmeden önce tüyleceğimi seveyim" der, gelir yanına. Tüyleceği sever, ogşar. Okşarkana elinde pesemed varmış yere düşürür. Pirens pesemedi ararkan gız belindeki gılcı girer. Çoğ admayalım, pirens gidince o da arkasından çıkar, alır yerdeki pesemedi yer, geyinir, der-şan bağlar, düyüne gider. Pirens, gızı düyünde görür beyenir. "Aman kimdir bu güzel kız,

bil edersa yanima gelsin" der. Gıza nereli olduğu sorallar: "Gılışgıran
n1?İllesindenim" der, gaçar gider.

Pirens saraya tüyleceğın yanına gelir. Marazdan öleceg. "Vay tüyleceğim, vay
dce•ğim, sen da güzelsin ama senden da güzeli varımış" der. Sever tüyleceği, gider.

Devrisi gece pirens gene düyüne gideceg. Geyinir guşanır, gılışlanır gene gider
dteğine. Meyerlim pirensin şalı varımış, tüyleceg dduğu gibi şalını yırtar. O düyüne
rı-a gız da arkasından gider. Pirens gızı gene görür beyenir. "Sorun bakalım nerelidir"
rza sorallar, gız: "Şalyırtan mahalleliyim" der, gakar gider. Aman kimdir bu şalyırtan
ılı.eli? Pirens marazdan öleceg. "Böyce gene gidecem, o gızı görürsam yanına
ılçam, gendini alacam" der.

Gece olur, gene gider tüyleceğın yanına. Sever tüylecegi. Bu defa gız prensin
(~ kösdeğini gırar. Pirens düyüne gidinca gız da gakar arkasından gider. Eh, düyünde
gene görür pirens. Bu defa haber maber yolladmaz, gider dovrudan, gendi oturur gızın
nıj. Gıza sorar hangi mahallelidir deye. Gız da: "Sahad kösdeğini gıran mahalleliyim"
J~irehs gene annamaz tüyleceg olduğu. Çıkarır barmağından yüzüğünü dakar
J!barmağına oraşda nişan olullar. Gız gene bir punduna getirir oğlanı, bırakıb gaçar.
İğ~ldı mı gız şimdıg nişannısız.

Gakar gelir sarayına. Cariyelere der ki: "Ben nişannımı aramaya gidecem, bana
g-l-ıarag pesemed hazırlayın". Neyisa, cariyeler pesemed yaparkana tüyleceg da çıkar
Jgdan, cariyelerin arasına garışır. O da pesemed yapacag. Yüzüğünü çıkarır, gor
nırın arasına, salar furuna pesemedi. Pesemedler bişer, gollar dağarcığa, veriller
er-ışe. Pirens biner atına, yola revan olur. Gider gider gider, bir su başı bulur. Oturur
n~hsin hem da pesemed yesin. Dağarcığından çıkarır bir pesemed gırar, bir bakar ki ne
gıh, gızın yüzüğü pesemedin içinden düşer. Anidene gendine gelir ve: "Nişannım
iidan olmasın, bu yüzüg benim. Sakın nişannım tüyleceg olmasın" der, biner atına sofi
{- saraya gelir. Gider tüyleceğın yanına: "Annadım nişannım sesin, gartıg beni
6:ıramaycai.Ya çıg sandıgdan ya pöleceyim seni" der. Gız nazlanır muzlanır bir türlü
ıftıgdan çıkmag isdemez. Pirens siñirlenir, bir gılış vurur sandığa sandıg açılır. Bakar
nt(öndördü gibi nişannısı sandıgda.

Kırk gün kırk gece düyün yapallar, murad alıb murad veriller. Ben da onnarı öyle
rüide bragdım da geldim. Darısı sizin başınıza.

ON İKİ GARDAŞ MESELİ

Anlatan : Halil ALİ.

Yaş: 45

Derlendiği Yıl: 1970

Zamanın birinde bir adam varmış. Bu adamın on iki evladı varmış. Çocuklarının beşi oğlan, diyerlerinin hepsi kızmış. Çocukların anaları bir gün hasdalanmış, çoğ memiş hasdalıktan gurtulamayarak ölmüş. Çocuklar galmış ögsüz.

Gel zaman gid zaman, herif gagdı evlendi. üvey ana çocuklara eyi muamele etmez, çocukları görmeyi istemez. Her gün çocuklara zorbaca çeker. Onlara müstakil bir takaza eder.

Bir gün kadın loğma bışırır. Loğmaları çocuklara verecek deyil ya, gakar küpün içine atar. O gün de düyün varmış, düyüne gider. Çocuklar övey anaları gidince loğmaları elleriyle oturlar hep yeller.

Gece kadın eve gelir, bakar ne baksın, loğmalar yok. Çocuklara: "Nabdiüz be anaları?" der. "Yedig" deller. Biraz sonra adam gelir eve. Kadın: "Ben bu çocukları emem, Ne yaparsan yab, bu çocukları başımdan defed. Ya onlar gider, ya da ben" der. Adam razı olur. Çocuklarını toblar başına: "Yarın sizi dağa götürüceyim, odun alım. Sora da çarşıya götürüp satarım" der.

Sabah olunca su gabağını doldurur, yemeyini de alır yanına, çocukları götürür. Onlara: "Aha bu ağaçları geceye kadar keseceğiz. Ben de bu tepenin arkasındaki ağaçları keseceyim. Gece olunca yanınıza gelirim" der. Gabağı da alır. tepenin arkasından gider. Tepenin arkasındaki bir ağaca asar su gabağını. Rüzgar esince gabağ tag ağaca vurur. Çocuklar da belleriyle ağaçları keser.

Neyisa güneş dölünür, ne buba var ne muba. Çocuklar: "Gidelim bakalım amıza" deller. Tepenin arkasına bakalları bularak yollar. Ağaçda sallanan su gabağını elleriyle analları:

"Vay bubağı bubağı

Tag tag eden gabağı

Bizibırakıb da kaçan bubacıg"

Yol, sokag bilmedigleri için döneller geliller bir ağacın altına yatıllar.

Ertesi gün gıkallâr. Ekmeg yog, su yog, ne yeycegler, ne içecekler. En büyügları Z çıkar tepeye edrafa bakar. İleride bir duman görür. Gider gider, ateşi bulur. Bakar görmez bir döv garısı, deyirmende şeker yarar. Yanında bir tahda ekmeg, gazanda gıg eti bişer. Döv garısı cag cag sakız da çiyrer. Gız, yavaşcacıg tahdadan ekmeg, an da çocug eti çalar. Gaçar gider gardaşcılarının garnını doyurur.

Devisi sabah gene acıkıllar. Eh, yeyceg bişey yog. Gız naösin.. gene gider döv an yanına. Sezdirmeden egmeg ve et alır. Canı şeker da çeker. Döv garısının dağ şeker çalmag isder. Döv garısının gözü görmez ama, gızın kokusunu alır. "Eti tütür" deyeregden kapar gızı. Gız yalvarır, halini annadır: "Dağda on iki gardaş gıg, acı bize" der. O da: "Al gardaşcılarını böyle bura gel. Buraşda ekmeg yemeg sinner" der, gandırır gendini.

Gız, güneş dulumu alır gardaşcılarını, döv garısının yanına gider. Yeller, içeller anı doyurullar. Döv garısı dutar gendilerini bir mahraya götürür. "Aha buracıgda şıñız" der. Gendi da mahrada galır. Sabaha yakın gakar en güçüg çocuğu yer. Güriü abaları gakar bakar en güçüg gardaşı yog. "Hah, galiba döv garısı en güçüg gıgımızı yedi. Eh, gayrı her gün birimizi yeyib bizi bitereceg" der. Oğlan gardaşına ni açar. O gece oğlanınan gız bir daş bulullar, mahranın bir yerine vura vura delig deligden gaçallar.

GideHer gideller, düz bir ovaya geliller. Sakallar bir çuban davarıynan ovada. Çıbanı daşa dudmaya. Lakin addıgları daşlar heb para olur. Çuban da: "Atın m atın" der. Onnar addıgca, daşlar hep para kesilir. Neyisa, gideller çubanın Çıban der: "Ne dilersiniz beriden". Onnar da: "Aha bu paraları al, davarı bize ver" Çıban gabul eder, alır parayı bırakır davarı gendilerine. Meyer davarın kopeği (~tiun yerine davarı begleyen üş dane aslan varmış. Alıllar davarı ve aslannarı, cıfıfda daşdan bir ev yapallar içine oturullar.

Oğlan ovada davar begler, gız evde ev işi yapar; yemeg bişirir, geçinir gidellermiş. Gıg evde hellim yaparmış. Hellim suyunu süzmüş, su gidmiş bir dövün mahrasına V; hellim kokusunu alır, suyu takib edereg gızın evini bulur. İçeri girer. Gıza: "Sen

yanlız galını?" der. Gız da: "Yoq, gardaşım çubandır ovada davar begler, ben da İmeyini bişiririm" der. Dövün güzelliği garşısında yumuşar. Ona: "Gardaşıııırm, kemiglerifü saia getirirsam, baña yasdıg yaparmıı? Yaparsan ben da seni alayım garım olasin" der. Gızın göynü da dövü beyenir. "Gabul" der, "Gardaşıımı

sylsa, döv gider ovaya gızın gardaşını bulur. "Şimdi seni buracıgda öldüreceyim, İni da yasdıg yapıp, gızgardaşınınan evleneceyim" der. Oğlan şaşırır, sora gendini döve: "Sana iki çif sözüm var. Brag çıkayım ağaca söyleyim sana da neyisa rab" der. Oğlan çıkar ağaca: "Haydeylün aslannarım, bu döv beni yeyceg, o beni siz onu yeyim her parçasını gulağım gadar edin" der. Aslannar dövün üsdüne eder, her parçasını oğlanın gulağı gadar edeller, yeller bltriller. Oğlan ener aşşa, toblar dövün kemiglerini gider eve. Gızgardaşına: "Böyle böyle mesele..." adır başına gelenneri. "Aha bu da dövün kemigleridir" der. Gız dövün ölümüne jakar kemiglerini toblar yasdıg yapar. Çog uzadmayalım, devrisi günü oğlan yorgun argın eve gelir. Yasdıg da oraşda, minderin üsdünde dayalı durur. eg için oturur mindere, ganrılır, arkasını da dayar yasdıga. Yasdıgın içindeki ıtar oğlanın boş yerine. Oğlan düşünce bayılır. Gız: "Aman gardaşım öldü, aman ı öldü" deyereg oğlanı alır götürür havlıya gömer. Gız galır evde yalınız. Günner ırtıg gız ne gendine ne da hayvannara bakar. Gendi da hayvannar da galır aç. bir gün deller: "Gidelim ağamızı çıkaralım mezardan, ölmediysa annadalım da belkim o bizim gamımızı doyurur. Yogsa bu gız bizi açlıgdan öldürecek". oğlanı mezardan çıkarıllar. Bir da ne bagsınnar, oğlanın boş yerine dövün ömülü. Çekinca çıkarıllar kemiği. Oğlan: "Hapşu" der, hapşırarag uyanır. "Noldu sr, Aslannar da gendine her şeyi annadarag dövün kemiğini gösderiller. Oğlan meseleyi çakar: "Demeg gızgardaşım dövü sevib, benim ölümüne göz yumdu Heman aslannarını yolladarag gızgardaşını parçaladır.

el zaman gid zaman, aslannarın yavrıları olur. Oğlan aslan yavrisını satar, bir ıvrısı alır. Gartal böyünca boş vakitlerinde gartalın üsdüne ,binib, gezmelere r bir yeri dolaşır. Bir gün padişahın gonağının üsdünde uçarkana, padişahın gızını rbirlerini beyenirler. Gıza der: "Bana kaçan?". Gız da: "Gaçarım ya" der. Oğlan da gancasına gızı, kapar götürür evine. padişah gızını gaybedinca deli olur. "Gızımı r da bana getirirsa, ona gızımı da tahdımı da vereceyim" der. Oğlan bu haberi gızı kapdığı gibi götürür padişaha. Padişah da sözünde durarag gızınan oğlana, kirk gece düyün derneg yaparag onnarı evlendirir.

Onnar murad alib murad verirkana ben da bagdim da geldim. Gelirkan yolda bir
pa buldum. Yarisini ben yedim, yansini da bu meseli diyneyennere verdim.

Anlatan : Hasan DURSUN.

Yaş: 67

Derlendiği Yıl : 1973

ırmış bir yogmuş, innallahdan hiç kimsecikler yogmuş, sadece bir oduncuynan da kızları varmış,

aman gid zaman bir gün oduncunun garısı hasdalanmış, yataglara düşmüş. başa, baş ağrısı mahana, ne yabdılar ne eddilersa gadını eyi edememişler. ? Kadın ölünca oduncu gızıynan yalınız galmış. Neyisa, fazla uzadmamalım, incu, bir gızı olan, dul bir garı bulmuş. Onuynan annaşmışlar, evlenmiş. ta, ana, övey ana. Gartıg evin bütün işlerini oduncunun gızına yabdırmaya iccağaz da ses çıkarmadan her iş yaparmış, sırf övey anayı memnun etsin vey ana bir türlü memnun olmazmış. Kısgançlığı o kadar artmış ki, bir gün (a 912111) ya da ben" deye dayadfnış.

cu yeñi garısını gırmag isdernemiş. Garının tarafını dudmuş. Tabiyi gızın arı yog. Neyisa, bir gün gızına: "Hade gızım, hazırlan da ormana gidib, biraz ılım. Bafia yardım edersin, ağşama döner gelirig" demiş. Gız da ne yabsın anmış.

ana, gocasına eyi görünsün deye, peksimet ve su hazırlayıb, heybeye ii söylemiş. Söylemiş ama, fena insandan ne beglenir? Peksimedinan su bokuynan bir gabacıg sidig goymuş heybeye. Bubaylan gızın bundan habarı 'ola düşeller az gideller, uz gideller, dere tepe düz gideller, öyleye dovru ar. Buba gızına: "Gızım, sen buraşda odun tobla, ben içeri gireyim, biraz rim, yügledinca gelir odunnarı da üsdüne atar, köve dönerig" demiş.

o gidiş. Öylen geçmiş, ikindin geçmiş, ağşam olmuş, daha gızın bubası Gız o vakıd durumu annamış, oturmuş ağlamaya. Gızın yanından da bir niş.. Çog geçmeden bir ihdiyar görünmüş. Bu Hızır Aleyhlsselâmrmiş. Gıza: ığlan a gızım" demiş. Gız da: "Daha ne olayım, bubarn evlendi, övey anam bubamınan annaşdılar, bubam beni getirib ormana bragdı" demiş. "Canın

sun gızım" demiş ihdiyar. "Hade ağlama, egmeyini çıkar da yeylim, ben çoğ
m." Gız: "Ah ihdiyar, hangi egmeyi? övey anam bana heybeye eşeg boku koydu"

(li)piyar bu sözler üzerine gülmüş ve: "Yog gızım sen yannış gördün, bag da
Ur heybedeki" demiş. Gız aşmış heybeyi, gerçegden egmegmiş heybedeki.
erle yemişler. İhdiyar su da isdemiş, sidig da su olmuş, gana gana işmişler.
arılı>doyuruncai ihdiyar gıza: "Gızım beni bitler yedi, gel birez beni bitle" demiş. Gız
eki, dizime yat" diyereg ihdiyarı dizine yatırmış, onu bir güzel bitlemiş. Gız bitleri
an ihdiyar: "A gızım ne bitidir ki öldürdün" deye sormuş. Gız da: "Altın bit" demiş.
memnun olmuş ve uykuya yadmış. Yatarkan da: "Bak gızım, ben uyurkan dere
gı ibJrincide siyah, ikincide gırmızı, üçüncüde da sarı akacag. Sarı akarkan beni
r" demiş, yatmış.

El~re agmaya başlamış. Sarı su akarkana, gız ihdiyarı uyandırmış. İhdiyar da
ffüpan yakaladığı gibi dereye batırıp çıkarmış ve heman gözden gaybolmuş. Gızın
afı altın gibi olmuş. Güldüğü zaman, güller açılır; ağlayınca gözlerinden inciler
yürüdüğü zaman daarkasından yeşil çayır bitermiş.

Gel zaman gid zaman, oduncunun yolu ormana düşmüş. Aglına gızı gelmiş. "Bir
m bakalım; benim gız ne oldu, inşallah guşa gurda yem olmamışdır" demiş ve
n sesle, gızının adını çağırmağa başlamış. Gızı da ona ses vermiş, buluşmuşlar.
guzuru görünce çoğ sevinmiş, onu alıb eve götürmüş. Övey anası gızı görünce,
usgançlıg damarı gabarmış, başlamış söylenmeye. "Gendi gızııı nere götürüb
ysali, benimkini da oraya götürüb bırakasın, benimki da altın gibi olsun" demiş.
ış, öz gızına özene bezene güzel peksimetler yapmış, gabacığma da şerebetler
muş. Oduncu onu da alıb, gızını bıragdığı yere götürmüş ve oradan. uzaglaşmış.
arılı sıkılmış yalnızlıgdan, bağırıb çağırmağa sövmeye başlamış. Neyisa çoğ
ayahm, hızır ona da görünmüş. Aynı şekilde ondan da egmeg isderniş. Gız: "Baria
a peksimet verdiler, onu da sana verirsam ben aç galınm" demiş. Bu defa ihdiyar,
emiş, ama gene aynı cevabı almış. Onu bitlemesini isdemiş, gız ikrah ede ede gabul
İhdiyar sormuş: "Gırdığııı bit nasıl bir bittir gızım?". Gız: "Ne biti olacag, domuz
demiş, ihdiyar aldırmamış. Gıza: "Gızım, şimdi ben uyuyacam. Sen diggad et.
en sarı, gırmızı ve en sonunda da siyah su akacag. Siyah su akarkan beni galdır"
Gız _gabul edmiş. Neyisa, siyah su akarkan ihdiyarı uyandırmış, ihdiyar da gızı

Jibi suya batırmış. Gız anidene gabgara olmuş, yalnız nasıl olmuşsa olmuş bir ll sarı altın olmuş. Bir hafda sonra oduncu onu alıb eve götürmüş, anası gızını gara görünca guduza dönmüş. "Bre herif gızımı nere götürdün da böyle oldu")duncu: "Benim gabahatım var? Gızımı nere bıragdıysam, bunu da oraşda "demiş.

imanınan Altın Gız'ın şöhreti her tarafda duyulmuş. Padişahın oğlu da onun duymuş ve dünürcü yollayıb Altın Gız'ı bubasından isdedmiş. Oduncu, gızını ama, övey ana marazından çatlaycag. Bir şeytanlıg düşünmüş. Gızı gelin iğle'ri vakıt övey ana, Altın Gız'ı bir sandığın içine kapatmış yola revan olmuşlar. ~racıgmış, egmeg Isdernış. övey ana da: "Bir gözünü çıkarmamı gabul edersaü irreg veririm" demiş. Gız gabul edmiş. Ona duzlu bidda vermişler, bu data gız /f>Su isdemiş. Su isdeyinca obir gözünü da isdemişler ve gızı kör edereg ran dağın yamacından bıragmışlar.

lyey ana öz gızını padişahın oğluna götürmüş ve: "İşde, Altın Gız bu. Güle güle tBag oğlum, gızımın yalnız barmacığı altındır ve gül da her zaman açılmaz belli &"ardır, demiş. Oğlan gabgara gızı garşısında görünca, çoğ şaşırmiş, pişman ftla gızı reddedmeyi da şanına yedirememiş.

iiyer taraftan dağ başında yalnız galan Altın Gız, sandıgda ağla ağla altınla ~yiçine gömülmüş. Dağa giden oduncunun biri gızın sesini duymuş, yanına ~ış. Bir da ne görsün. Sandığın iç)nde altın ve inci gaynar. Heman sandığının gızı ~Ceve götürmüş. Garısı gızı görünca: "Hade altınları aldın, onu annadıg da bu kör fa'can" demiş. 'Oduncu da: "Sen garışma, bu gız bize Allah'ın lutfüdür." demiş.

~99 uzadmayalım, oturub egmeg yemişler. Gızın gamı doymuş, keyfi yerine gelmiş. ~h bir gülmüş, göysünde güzel bir gül açılmış. O zaman oduncunun garısı da bu 'lade bir gız olmadıqıru annamış, onu gızı gibi sevmiş. Gız, gülü göysünden almış ~çuya: "Bu gülü al, şehere gid ve gül satarım deye bağır, yalnız gülü paraynan {~im sana bu gül garşılığı gözünü verirsa ona ver" demiş. Neyisa, oduncu gülü alır fre gider ve rasgele sarayın önünde övey anaya raslar. övey ana gülü görünca fltın Gız'ın gülü olduğunu annar. Oduncuyu içeri çağırır ve gül garşılığı ne kadar tliğini sorar. Oduncu da: "Ben bu gülü paraynan sadmam. Baria gözünü çıkarır

"an satarım" der. "övey ana da: Gözümü çıkarmaya gerek yog, aha buracığda bir
ar~Sana onu vereyim" deyereg Altın Gız'ın gözünü uzadır. Annaşillar.

Övey ana gülü alıb heman gızına götürür. Al gızım, işde sana Altın Gız'ın gülü.
bunu gocana ver da gözüne giresin" der. Gız, gülü görünca çok gorgmuş ve
a:!"Aman ana, demeg Altın Gız ölmedi, madem bu gül ortaya çıgdı, sağdır. Şimdi
iz belaya gireceg" demiş. Anası da: "Sana ne dersam onu yab. Ötesine garışma"

Öguncu, övey anadan aldığı gözü eve götürünca, ılıg suda gözü bir güzel
ışlarive Altın Gız'ın göz çukuruna dagmışlar. Altın Gız bir gözüne gavuşunca
si aydınlanmış, edrafını görmüş ve oduncuynan garısının boynuna sarılmış. Neyisa,
özünü da aynı yoldan elde edmişler ve onu da gızın gözüne dagmışlar. Gız, ayın on
gibin olmuş.

Altın Gız gartig mudluymuş. Oduncuynan garısı ona kızları gibi bakallarmış. Bir
gırT.iki edmezlermiş. Gız da onnara borcunu ödemeg için, oduncuynan garısına tam
n garışmda, altından böyüg bir köşg yabdırmış. "Siz benim gartig öz anam ve
sınız, ben slzlrinan yaşayacam" demiş.

Pi3dişah oğlu bir sabah gakar bakar, sarayının garşısında altından goca bir köşg.
Atgendi sarayından daha güzel. "Allah Allah" demiş, "Gideyim bakayım bu köşg
~l.Binmiş atına, köşgün önüne gidmiş. Bagmış ki daha havluya girerkandan kapular
güld~n açılmış. Girmiş içeri. Bir da ne görsün. Garşısında ayın on dördü gibi bir gız.
Padişah oğluna başından geçenleri bir bir annadmış. Padişah oğlu da: "Aman
m,ben ne yabdım. Meyer goynumda ilan beslermişim da habarım yogmuş" demiş,
n gucaglaşmış. Neyisa, padişah oğlu oduncuynan garısının rızasını aldığıdan sonra,
mış>sarayınadönmüş. Heman yalançı garısıynan gaynanasını çığırtmış ve onnara:
is dersiniz, gılış mı?" demiş. Onnar da: ttGılış düşman başına, at ver da seyrannara
n" demişler. Padişah oğlu emredmiş, yabanı, azgın bir at getirmişler, bunnarı da
e bindirmişler, guyruğuna da bir torba ceviz bağlayıb, kıcına bir çirpi vurmuşlar.
at, ikisini da gulaglarından daha güçüg edmiş, her parçaları bir tarafa dağılmış.

Padişah oğluynan Altın Gız da kırğ gün kırğ gece düyün edib, evlenmişler. Onnar
muradma, biz da çikalım kerevedlerine.

Anlatan: Ayşe Günay

Yaş:78

Derlendiği Yıl: 1979

Evel zaman içinde kalbır saman içinde, bir varmış, bir yogmuş, innallahdan bir varmış; Bu gadının da üç dane gızı varmış. Kadın çulhaymış, dokuma dokurmuş. Kadın da zanatını öğretmiş. Bunlar da analarına yardım edmeye başlamışlar. Dokuma b, regmeglerini kazanıllarmış. Neyisa, harb zamanıymış. Padişah geceleri ışık yasag edmiş. E, gece ışık yagmazlarsa nasıl dokuma dokuyacaglar? Buna da ilmuşlar, Bütün pençereleri perdelernan kapatmışlar ki dışarı ışık sızmasın ve harin-a devam edmişler. Ama bir gece pençerenin birinden hafif ışık sızmış dışarı. Bu da o ağşam, veziriynan dolaşmış. Bunnarın evindeki ışığı görmüş. Eve nişlar, pençerenin altına çömelmişler ve gulag vermişler içeri. Gızlar içerde nann gonuşullarmış. Böyüg gız demiş: "Beni padişahın böyüg oğlu alırsa, am onuynan, ona bir dokuma dokuyacayım, bütün asgeri üsdüne otursun, yarısı bu galsın". Padişahnan vezir bunu duyallar ama hiş seslenmezler. İkinci gız demiş şahın ortanca oğltı beni alırsa, ben da bir gazan yemeg bişireceyim, bütün askeri a gazanın yarısı gene dolu galsın". Üçüncü gız demiş ki: "Padişahın güçüg.oğlu sa,ben da gendine ikiz çocuk doğuracayım, biri gız biri oğlan. Gızın annında ay, anr:ında yıldız olsun".

Padişahınan vezir heb bu gonuşmaları duymuşlar ama hiş gonuşmamışlar. g yavaşıg oraşdan uzaglaşmışlar. Ertesi günü padişah, vezirini gadının evine iş. Vezir gadına demiş: "Ağşam sizi heb dinnedik padişahımınan. Gızlarıüm niyeti muza giddi. Padişahım der ki, heman düyün derneg gurulsun. üç oğlunu da senin manevlendireceg". Neyisa, bu iş gızların çok hoşuna gidmiş. E, golay mı padişahın acaglar. 40 gün kırğ gece düyün yapılmış, gızlar padişahoğulları ile evlenmiş.

Aradan zaman geşmiş. Ne böyüg gızı dokudu, ne da ortanca gızı yemeg bişirdi. gız hamile olmuş. Gız hamileykan harb açılır. Padişahoğulları harba gider. laştar da galır sarayda. Güçüg olan der ki baldızlarına: "Garımı size emaned m, ihamiledir eyi bakın gendine". Neyisa padişahoğulları giddigden sonra, güçüg balan der ki: "Biz sözümüzü dudmadık. Ne dokuma dokudug, ne yemeg bişirdig.

911] gardaşımız sözünü duddu, hamile galdı. Şimdi o çocuklarını dovurursa, biz
ör-peyig". Abaları bir plan yapallar aralarında ve bunu doğum esnasında tatbig
garar gıllallar.

Neyisa gün gelir çatar, güçüg giz sancılanır. Abaları daha önce annaşıdıkları yaşlı
ebeyi çağırılar, gızı dovurdsun deye. Yaşlı gocagarı ebe gelir yanında bir
sandığın içinde da iki güçüg gulicig varmış, biri erkecig, biri gancicig.
gızı, alır bebecigleri, biri erkeg biri giz, goyar sandığın içine. Sandıgdaki
da goyar çocuklarıdır deye gızın yanına. Gız dedi: "Gönderirf bana çocuklarımı".
der ki: "Aha bu iki guliciği dovurdun, senin çocukların bunnardır". Gız da der:
"Ben doğurdum, benim çocuklarım bunnardır. Verin bana da emzireyim
". >Almış gulicigleri emzirmiş. Gendi öz çocukları gibi, eyi beslemiş gulicigleri.
er, gel zaman gid zaman büyümüşler, iki dane güzel köpeg olmuşlar. Neyisa 6 ay
gelir asgerden padişahın oğluları.. Güçüg oğlan heman isdedi görsün çocuklarını.
ler gendine gulicigleri ve deller: "Aha senin çocukların bunnardır". Görüncana
nın güçüg oğlu şu çocukları gulicigdir, heman garısını zindana attırır. Gadını
n p-ençeresi önüne bağlallar ve emir verir padişahın oğlu: "Gelen geçen bu gadının
tüpürsün".

Neyisa, o gocagarı ebe, gızı dovurduğunda, çocukları sandığnan dereye addıydı.
di sandığı gider. Dere kenarında da yaşlı bir çuban sürüleri odladırken, görür
sandığı. Yavaş yavaş çekdi dereden sandığı aldı. Getirdi eve, aşdılar sandığı
la. nBagdılar iki dane minicig cocucug, vang vang ağlallar. Aldılar onnarı sandığın
K3Çİ südü sağdılar emzirdiler. Temizlediler çocukları, geydirdiler. Gendi çocukları
gdınar gendilerine, büyüddüler. Çocuklar geldi onbeş yaşına. Çocuklar hakikaten
yıldız.

Çubamn mandırası kövden dışarı, bir ovadaydı. Erkek çocuğu giderdi davara, giz
ddı galırdı evde yardım ederdi çubanın garısına. Neyisa, gid zaman, gel zaman
nan garısı ölür. Mandıraynan davar galır çocuklara. Onnar idare eder hayvannarı da
erirsağlallar.

Bir gün padişah oğulları ava çıkar, avlansınнар. Bu bağ senin, bu dağ benim deye
eliller çocuklarının galdığı ovaya. Sakallar bir deligannı davar begler. Padişahın
oğlu yanaşır deligannının yanına, bakar ki ne bagsın, oğlancığın annında bir yıldız.

gılı! Sınn gendine dovurmayı vadettiği ocugları, şu gızın annında ay, oğlanın
d?yıldız .olacaydı.Ama ocuğa bişey söylemez.

leydsa, gonuşullar, tanışıllar ahbab olullar oğlanınan. Oğlan da buyur eder
oğpıllarını eve. Onnar da oğlanın evine gideller. Sakallar evde güzel bir gız yaşar,
da ay. Hiş bişey söylemezler ocuglara, döneller, geliller saraya. Gızın_abalarını
gprdüğlerini onnara da annadıllar. Gızın abaları: "Aman Allahım, foyamız
a ıkacag" deyerek koşdurullar, o gocagarı ebeyi bulullar. Sorallar gendine
n ne yabdı deye. Gocagarı ebe da: "Napacayım, aha sandığa goyub dereye
n" der. Abalar da: "Sen da öyle belle, ocugları padişahın oğulları bir mandırada
nn-r yaşar" deller. Gızın abalarını, yani ocugların deyzelerini bir korku aldı. Nasıl
egler ocugları?. Düşünüller.

Gocagarı ebe, dilençi gılığına girer, gelir ocugların evlerinin kapısını alar. Gız
ıyııı, buyur eder gocagarıyı içeri. Gız, acır gocagarıya, yemeg gor gendine yedirir
cagan gıza: "Aman gızım, sen bu evde, berovanın içinde yalnız başına gorgman
d-r. Gız da: "Napayım da galmayım, bu bizim yuvamız, evimiz, galacag bir başga
yoğ. ki" demiş. "Hem" demiş gız: "İkiz gardaşımınan galırım. O erkeğdir davarı
"ışun ama" demiş gocagarı: "Senin bu evde hiş canın sıkılmaz? Bağ, sana bir
leyııı. Bu dağın arkasında dövler ülkesi vardır. Orada og _güzel kokulu güller
O giıllerin fidancıklarından alsanız da bahcaşuza egseñiz. Hem mis gibi kokar, hem
a oğlantı çıkar da gül bahcasında uğraşın, hiş canın sıkılmaz." Neyisa, gocagarı
söyledigden sonra evden ayrılır.

gışcım olur, gızın oğlan gardaşcığı gelir eve. Gız, oğlan gardaşma: "Böyle böyle
der: "Aha böyün bir dilençi gadın geldi. Bu dağın akasındadövrler ülkesi varmış.
ogtgüzel, kokulu güller yetişirmış. Mis gibin kokarmış o güller. Biz da o güllerin
larından alsag da yetişdirseg bahcamızda, hiş canım sıkılmaycag. Hem da evimiz
gibi tüteceg."

OğıHm, gız gardaşcığını og severmiş. İsdemezmiş hiş üzölsün. Onun için demiş:
s nı.erag edme, ben o dövler ülkesine gider sana gül fidancığı getiririm." Almış atını
niş, binmiş üsdüne, yola revan olmuş. Yolda yaşlı bir devrişe raslamış. Devriş demiş
e: "Nereye giden a oğlum?" O da demiş: "Dövler ülkesine". Dervış: "A oğlum, sen
aırdın? Oraya gidmeg og tehlikelidir. Gendine mukayed olmazsan, dövler seni

Arça eder, yer. Beni dinnersaın sen bu sevdadan vazgeş oğlum" demiş. Oğlancığ
ares:Jz gidecem, çünküm gızgardaşım benden kokulu gül isdedi. Getirmezsam
der. "Peki" der devriş: "Mademki gidecefi, sana yol tarif edeyim. Oraya giddiğinde
al ortasında üş dane kutu görecen. Senin sağındaki kutunun içindedir gül fidannarı.
kutuyu acele kapar da gelirsan, dövler sana bişey yapamaz. Annadiü? ". "Tamam"
an, sürer atını dövler ülkesine. Gelir dörd yol ortasına. Heman atından enmeden,
rafındaki kutuyu eyilir alır ve dördnala atını sürereg, oraşdan uzaklaşır. Öövler onu
nez.

Oğlan gelir eve, gız gardaşına der ki: "Aha geldim. Hem da isdediğin gül
gların+ da getirdim." Açarkandan kutuyu kutunun içinden mis gibi, amber gibi bir
ayılır etrafa. Neyisa, ekeller fidanları, evlerinin önü gül bahcası olur. Güllerin
da her tarafı dutar.

Ar~dan bircez ay ya geşdi ya geşmedi, gene padişahoğulları çıkar ava. Yolları o
düşer, Mis givin güllerin kokularını duyallar. Nedir bu koku? Nedir bu koku? deye
çocugların evlerine geliller. Selam sabahdan sonra, eve misafir olullar, oturullar
çeJer, sohbet edeller. Gene döneller saraya. Deller gızın abalarına: "O iki çocuğu
gördüğ, birinin anında yıldız, birinin ay". "Acaba" der güçüg gardaş: "Bu çocuklar
hanırmmm doğurduğu çocuklardır?" Deyzeleri gene bir telaş alır. Çağırillar gene
ebeeye. Ebe gene dilençi gılığına girer, gider çocukların evine. Ebe der ki: "Aman
bu güllerin bir da bülbülü var. Bülbülü da bura getirsen hiş canın sıkılmaz."

Gieczaz gene annadır oğlan gardaşına bu olayı ve Isder getirsin gendine bülbülü.
am" der oğlancık, biner atına yolda gene devrişe rastlar. Devriş der gendine: "A,
b.Qlbül soldaki kutudadır." Neyisa gider çocuğ atınan, alır soldaki kutuyu. Dövler
yetişemez gendine. Getirir kutuyu verir gız gardaşına. Bülbül öter, gül tüter, gız da
ninan iş yapar, hiş canı sıkılmaz.

Avıar geçer, gene deyzelerl alır bir gorku. Çünküm yaşlı ebe garısı, gene gider
gları kontrola ve görür onları şu mutlu mutlu yaşallar. "Aman Allahım!" der:
acayrg da bu çocukları ortadan galdıracayıg?" Yollallar gene yaşlı ebeyi çocuklara.
der, ki: "Gardaşının güllerinan bülbülü getirdiği dövlerin ülkesinde, bir da dünya güzeli
ız vardır. Gardaşrı sana o gızı da getirirsa, evde sana arkadaşlıg yapar. Gonuşacag
buluñ evde".

"tını-gırmayalım" deyereg, hem garısını hem da ebeyi ziyafete çığırmiş. Oturmuşlar heb
er yemişler, işmişler. Yemeg biddigden sonra dünya güzeli demiş ki: "Bir mesel
Jdacayımsize, beni eyi dlnneylü. Bu meselden hisse çıkarmaya bakın".

Neyisa, benim size annaddığım meseli, dünya güzeli başından sonuna kadar
Hır ve güçüg padişahoğluna der ki: "İşde senin çocuqlanün bu ayınan yıldız işaretini
ıfan çocuklardır. Garının ve çocuklarının giymetini bil." Bunun üzerine padişahoğlu
t-larına ve garısına gavişmiş. Garısının gızgardaşlarına da sormuş: "At mı isderslülz
lra çıkasınız, yogsa gılış mı isderslülz harba gidesiniz". Gızgardaşlar da demişler:
-ihşi napalım, at isderig gezelim." Padişahoğlu da o ikisini oturtmuş iki yabani atın
Jpe, sürmüş ovalara. Atlar onları üsdünden admış, parça parça olmuşlar, cezalarını
müişler. Padişahoğluynan garısı ve çocukları da mudlu mudlu yaşamışlar.

Ben da bragdım da geldim. Hade galın sağlıcağla.

Anlatan: Halide Emin

Yaş:65

Derlendiği yıl: 1979

Bir varmış bir yogmuş. Develer dellalikan, pireler berberlikan, ben anamın beşiğini
mingır sallarıkan, zamarun birinde bir papaz varmış. Bu papazın da yanında
civan olarak çalışan Memed isminde biri varmış. Tabiyi esgiden Urumlarla Türgler
adıyla yaşadığı için, Urumların yanında Türgler, Türglerin yanında da Urumlar çalışırmış.

Memed da çok yakışıklı ve çalışkan bir çocukmuş. Papaz gendini çok severmiş.
Papazın yanında, papazın ayak işlerini da yaparmış. "Gel Memed, gid Memed, yab
deyereg, Papaz onu her işde çalışdırırmış. Papazın da bir gızı varmış. O da
Neyisa. Neyisa uzadmayalım, bunnar gendi aralarında annaşmışlar, birbirlerini
işler. Papazın gızı demiş: "Gid isde beni bubamdan da, versin bubam sana beni".
Memed demiş: "Hiç olur öyle şey? Ben sizin yanınızda çalışan bir işçi. Hiç bubañi seni
verir? Üsdelik sen hrisdiyan, ben müslüman. Hiç olur öyle şey?". Gız: "Sen
bubamdan gorma, beni isde da. bubam seni çok sever. Beni sana verir" demiş.

Neyisa, Memed çekine çekine papazın yanına gidmiş, gızı isdemiş. Papaz demiş:
"Oğlan! Sen ne söylen? Ben sana gızı veremem. Sen, benim yanımda işçi olarak
Hem da müslüman. Vallahi beni vurullar. Gusura galma, sana gızı veremem.
Isdersañ isde sana yapayım, fakide gızı sana veremem": Oğlan da: "Ben bu
gün görürüm, acım tazelenir. O zaman beni serbes bırak da memleketime gideyim"
Papaz kabul edmiş, oğlanı serbes bırakmış, Memed da gidmiş memleketine. Bu
oğlan gız, Memedin hasredliğinden hasda olmuş, yataglara düşmüş. Bubasına demiş bir
"Ben artık ölüyorum, beni Mehmed'e vermedin. Mehmed'in yüzünden ölüyorum.
hiçlebarl hiç olmazsa bir gün gendini da dünya gözüynan göreyim onu".

Papaz bu işe çok üzölmüş, hemen Memed'i çağırılmış. O gece Mehmed gızınan
 demiş. Gız demiş gendine: "Mehmed, ben öleceyim. Beni sana vermediler ama, bubama
vermediler, neyim var neyim yog, param, müceferim hepsini üsdüme dagsınar da
öyle gömsünner. Sen da bir ağşam gel mezarımı aç, üsdümden herşeyi al, neyim var
hep senin olsun. Zengin olasın. Aldığının da mudlu olasın" demiş.

Gız devri gün ölmüş. Gızı götürüller gömeller. Oğlan da mezarlığa gider gömüldüğü
örür. Memed, devri gece yavaşcacığı gider mezarı açar. Mezarı açıp da bağdığında
ne görsün, gızın mezarında Memed'in kövünün imamı, yani hocası yatır. Memed
"Biz dün buracığa gızı gömdüğ da bizim kövün imamı nereden geldi da bu
lığa yaddı". Mezarı tegrar kapadmış gelmiş: "Allahısmarladığ" demiş papaza,
eketine dönmüş oğlan. Gidmiş anasına demiş ki: "Be ana bizim imam nered.e?". Anası
"Dü oğlum dün" demiş. Memed da demiş ki: "E, bana mezarını gösder da, gidib da
yared edeyim, okuyayım gendine bir fatihacıg".

III
Şiddi anası köv gabrisdanniğindakimezarı gösderdi. Gece olur, gider oğlan, imamın
nı. açar. Bir da ne bagsın, mezarın içinde yatır papazın gızı, Türg mezarlığında.
z-ızın müceferlerini, her gayıtını alır, gider mezarı kapar. Sonra döner evine. Gartıg
d-(zengin olur. Yapar kövünde güzel bir ev. Evini dayar döşer. Güzel bir da
nı-n gızı alır, evlenir. Murad alır, murad veriller. Ben da bragdım da geldim. Darısı
aşınıza.

Deli Çuban

Anlatan: Ali Musa

Yaş: 79

Derlendiği Yıl: 1975

Zamanın birinde, üç gardaş varıdı çubancığ. Biri, deliydi. Her gün, o akıllılar giderdi da ikallardı analarını, hem da ekmeg yağrullardı, yedirillerdi gendini. Bir gün deli Ben>gideceğim böyün lkâyrm anamı. Gardaşları: "Be aman sen bilmen" dediler. O an annamam, ben gidecem" dedi.

E, giddi nabsın anasına. Bir gazan su gaynaddı; dögdü anasının başından aşı, gendini. Anası geberdi. Sovra eddi bir hayle topag hamır da, addı furuna egmeg kimLbişdi, kimi bişmedi. Godu sepede aldı gider. Yolda giderkan, kölgisini görür lsden .egmeg şimdi?" deye sorar kölgesine. Sovra sallar gendi başını. E, tabi da başını sallar. Atar kölgesi için yere bir topag egmeg ve gider eve.

Gatdaşlarına der ki: "Suyu gaynaddım da lkâdım anamı vallahi çok hoşuna giddi hiç eden yatır". Gardaşları da: "Gavole, yagdın be sen bizim anamızı da öldürdün. n gazalım mezarcığ da gömelim gendini, yoksa Allah bizi çarpacaq" deller. Deli: n gideyim getireyim ben gendini" dedi. Gardaşları: "Bire oğlan, Allaiçin yabma böyle aha giren" dediler. O da: "Gidecem" dedi.

Neydsa giddi anasının evine, dagdı anasının boynuna bir ıspaho da çekdi yereg gendini. Gelirkana ısbaho kopdu, gocagarı galdı yolda. Bu, geldi eve elinde bagdı arkasına anası yog: "Gavole, goca cadıya koparddı ısbahoyu çözüldü da dedi. Deli, döndü geri geldiği yoldan, anasını armaya başladı. Yolda bir yaşlı kadın Gaçın incir yerdı. Duddu gadını bağladı bağzından sürügleyereg getirdi eve. sları: "(Uf anam! Bu bizim anamız deyil" dediler. Çapıg çapıg gömeller gadım. "Hade m ttJmemlekedden da gatildeye asacaglar bizi" deller.

NeYisa gaçdılar bunnar, uzun uzun yol giddiler, geldiler bir başka memlekete. ula>rbir ağacın altına oturdular. Deli dedi: "Ben gideyim edrafa bir bakayım da belki outır.da işler, gamımızı doyururug". Giddi giddi, bagdı garşıda böyüg bir ev, evin e birgazan, gazanın içinde şeker. Canı çekdi aldı yesin şekerden. Meyerisa bu evde

Y garısı yaşarmış. Döv garısı, duddu gendini şeker yerkan: "Napaü be! Seni şimdi elöiecem. Ne.yen be şekerimi?" der., Deli da: "Kusura bagma canım çekdi da aldım."

fl:l)öv garısı acır gendine: "Ne aran be bu taraflarda, nedir Isdedlölü?" der. Deli da: "ajjardaşlarıminan işsiz gezerig, iş ararig, vardır bize göre iş?" deye sorar. Döv garısı t~elibe bu taraftan geçelim arka tarafa da gösdereyim sana mandıramı. Benim vardır z goyuncuglarım. Onnara Çubanlıg yaparsınız" der. Deli: "Yaparig tabi, zaten bizim leğimiz çubanc.ılıgdır" deyereg, alır gardaşlarını gider döv garısının yanına, amışlar beglemeye goyunnarı.

tNeyisa günner geçmiş, gardaşlar mandırada yatır gakar ve çubancihg yapallarnış unnara. Her gün da deli, gardaşlarını yollallarmış goyunnara. O da gider döv sıJcJan, egmeg yemeg alır da gelirmiş. Bir gün akıllı gardaşlar demişler: "Böyün biz elim döv garısının yanına, sen da goyunnara bag".

Gardaşları gidmişler döv garısının yanına, deli da galrış goyunnarınan barabar. demış goyunnara: "Ha görürsünüz bu hasılları? Bunnarın hebsini yemezsaüz hepifizi gs1berdecem".E, goyunnar insan deyil ki annasın, goyun ne bilsin, yeyceği gadar ılıc" Bizim deli da ener aşşa, hebsini bazlar. Gelir gardaşları bakar, ne bagsın, ~narın hebsi öldü. "Aman Allahım" deller, "Döv garısı şimdik bizi öldüreceg. Hade alım!".• Gideller döv garısına: "Anamız öldü bize haber geldi, biz da kaçıyorug" deller. garısı: "Aman oğlum da ne kaçacagsınız. Goyunnara kim bakacag? Şöyle böyle..."

Neyisa, döv garısı hemenden saldı, davara bagsın. Bunnar da mahana bulur maya. Deliye: "Çek kapuyu da kapansın" deller. Deli çekerkandan aldı kapıyı sırtına, tuldu. Giddiler bunnar, giddiler, giddiler, geldiler bir ağaşılg yere. Deli durdu. "Yörübe döv garısı bizi bulacag" dedi gardaşları. E, deli yörümez. Meğer kaçarkan yanına.un da nış. "Bağane, ben acıkdım bidda yapacam" der. Neyisa oturmuşlar, deli bidda edmiş, im,ş da yesinner. Etişdi bunnarı döv garısı. "Ma benim goyunnan ne öldürdünüz be" ~öv garısı. Gardaşlar da: ~Elin delisi ne bilir?" deller. O sırada deli: "Gülün oynayın fbiddalarımı basmayın. Eyer biddalarımı biriliiz basarsanız, sizin her bir parçanızı i~im gadar ederim ha!" der. Nasıl olduysa, döv garısı basdı biddanın üsdüne. d,ttıynan geberddi döv gansını, parçaladı genni, addı yere.

Neyisa gıcırdaşlar yediler biddaları, garnıları doydu. Sovra gagdılar yola goyuldular. Uer delinin duduğu kapuyu onnar da dudsunnar: "Sen yoruldun ver biz da kapuyu gı-lım" dediler. Deli da: "Almasanız siz kapuyu, ben daşırım" dedi.

Geldiler başga bir yere. Allahdan bulundu bir golimbo, geçilmez. Bizim deli goydu Jı geşdi oyanı. Sovra aldı kapuyu gene arkasına. E, gardaşları geçemedi. Yalvar a~ deliye, göynünü eddiler. Deli goydu tahdayı da geşdiler. Giddiler baqdılar asger l~sgeri görünca, heman çıgdılar pelit ağacının üsdüne saglandılar. Geldiler onnar da il~~asgerler- oturdular pelit. ağacının altına. Yeycegler içecegler dirabezler guruldu, Jğier onarıldı. Bizim deli yemegele görünca ağzı açığ galdı istedi o da yesin yemeg. apacag? Gardaşlarına: "İşendim ben, eneyim aşşa da işeyim" dedi. Ganrıldı, dovruclu laşşa, kapu düşdü ağaşdan gümbadak yere. Öyle bir ses çıkardı ki sandılar bomba a,ı. O sesden asgerlerin bir. danesi galmadı, hebsi gorgdu gaşdı. Oraşdan eneller aft:yeller, içeller, bir güzel garnılarını doyurullar.

Neyisa bizim deli geşdi biraz o tarafa, kesdi birhayle dalıynan barabar zeytin lgrı o şu tütüdürüg göz dudmasın deyı. Yagdı böyüg bir ateş, addı içine zeytin (ğlannı. Aman Allahım edrafı bir duman bürüdü, bir duman bürüdü, gözgözü görmez. el~şiarı: "Sövündür be ateşi kör edeceın bizi" deller. Deli da: "Yağma yog, bana bir lğ verırsarüz, şu çaldığımda düfiyadaki her canrı oynar, o zaman söndürürüm ateşi" "vreririg" deller. Verdiler genne bir düdüg. Ama hayvan, ama insan, ama guş, ama g'kırı olsa oynardı çalınca. Söndürdü ateşi.

Sovra bizim deli giddi bir papazın yanına. Dedi: "Ben çubancılıg yaparım, tsdersań nı çubanın olayım". Tamam dedi Popaz, çıkardı davarı: "Bura gid oğlum, bura, bura ama bura gidme" dedi. Ora şu gidmesin dedi genne, bizim deli heman giddi ora. Geldi lan, şu yaban domuzu varıdı ki gidmesin dedi Popaz gendine. Bu yaban domuzu hem an yerdı, hem goyunnarı da. Geldi domuz kapışdılar bunnar, altalta üstosde. (ldular, devrildiler biri bir tarafa, biri bir tarafa. "Ah!" der yaban domuzu: "Bir gamış kökü Jqa. çıynesem ondan, sovrada bir çirkefcig olsa da, cirilensem içinde". Deli çuban da: " dedı "Papazın gızı buraşda olsaydı da bir gadeş şarab verseydi bana, öbsem gendini, em-o şarabişent dutub da yetmiş parça ederdim" dedi.

Neyisa deli çuban her gün goyunnarı aynı yere götürür, yaban domuzuynan gavga er-ve goyunnarı odlanır. Goyunnar eyi beslendiği için bir iki gün sovrada süd dutar. Popaz

Ju deli, goyunnarı nere götürür be! Bu goyunnar tog, günden güne goyunnar üsdüne
ier. Esg-idenhiş davar bu gadar beslenmezdi ya. Popaz buna çok şaşırır. Bir gün
z~ "Ma bu deli nere gider be!" dsyereq saglanır, onu takib eder. Bakar ki çuban davarı
Jlne dediği yere götürür. Oraşda çok güzel bir mera varmış. Gendi çıkar ağaca,
ılınar da odlanır. Popaz da bir çalının içine saglanır begler bakalım ne olacag. Neyisa
il~(domuzu gelir, deli ener ağaşdan aşşa, altalta üstüsde gene dövüşüller. Deli,
ntla domuzu vurdu yere. Biri yaddı bir tarafa, obürü da öbür tarafa. Domuz gagdı: "Bir
ış kökü olsa da çiynesem, sovra da cirilensem çirkefte" dedi. Çuban da: "Popazın gızı
a bir gadeş şarab verseydi, ben da öbseydim gendini yanacığından, seni dutub yedmiş
a ederdim" dedi. Popaz duydu çalıların arasından gendilerini.

Neyisa ertesi gün gızını da aldı yanına ve giddi çuhanın arkasından gene saglandı
ın içine. Domuz gene geldi, gene altalta üstüsde kapışdılar, gene biri bir tarafa, öbürü
tarafa yatır. İşde tam o sahat, popazın gızı çıkar çalıların arasından gider deliye bir
ef şarab verir. Deli da öper gızı yanağından ve kapınca yaban domuzunu yedmiş
ayd pöler, geberdir gendini. Domuz geberinca, artıg delinin gavgası da biter, yapacag
alınaz. Çegdi düdüğü düddürü düddürü çalar, goyunnar da bütün gün oynar. Goyunnar
JlJgi için yemeg yemezler, günden güne zayıflallar, deriynan kemig galıllar.

!!Popaz: "Ma, noldu be bizim goyunnara?" deyereg, gene çubanı takib eder, saglanır
ılın arasına. Neyisa çuban ener ağaşdan, yer egmeciğini, çeker düdüğü, düddürü
JlJü çalmaya başlar. Goyunnar başlar oynamaya. E, popaz da oraşda çalıların içinde,
JlJü duyunca başlar o da oynasın, oynarkan da çalılar yüzünü gözünü parçalar. Ne eli
ne yüzü.

JPopaz gider çubanı dava edsin, şu goyunnarı beslemez deye. Neyisa dava eder
ar~i, bineller eşeglere gideceglar mahkemeye. Bizimki gene alır düdüğü eline, düddürü
JlJü çalar. Eşegler başlar oynamaya, popaz düşer eşegden her tarafı yara bere olur.
JlJü, fazla uzadmayalım gideller mahkemeye bunnar. Çal o düdüğü bakalım der hakim.
JlJü~sııl" dedi Popaz! j'Beni bağlayın bu direğe da her tarafım yara bere içinde,.gene
airaya başlarsam sağlam tarafım galmaycag". Bağlallar popazı direğe ama başını
imayı unudullar. Çuban başlar düdüğü çalmaya, popaz da isder isdemez başlar
JlJü<sallamaya: "Ben böyle düdüg görmedim, ben böyle düdüg görmedim" deye deye
JlJvurur direğe. Başını vura vura oynar. Vur vur kafasını, patladı başı, geberdi.

Deli çuban mahkemedan 'ayrılır gider popazını kızını alır, evlenir. Ben da bagdım da
Hade galını sağlıcağınan.

İKİ GARDAŞ MESELi

Anlatan: Besime Akman

Yaş:75

Yıl: 1976

Bir varmış bir yogmuş, zamanın birinde iki gardaş varmış; biri zengin biri fakırmış. O fakır olanı gidermiş zengin kız gardaşına da hizmet edermiş. Evde da iki kız varmış. Gazandığı paraynan onnari beslermiş. Hamileymiş, gocası ölmüş; Kadınım yal yog, sadece bir evciği varmış. Neyisa, hamileliğinin son günlerinde gece sancı almış gendini: "Acıba doğurayım bu çocuğu?" demiş. Evinin yanında bir hamam varmış. İn demiş hamamcıya söyleyim da versin bana hamamın anıhdarını, gideyim ayayım çocuğumu oraşda. Gidmiş hamamcıya, hamamcı aşmış genne kapıyı, girmiş muş bir gıccıg. O sırada duvar yarılmış üş dane gadın çıgmış duvarın içinden. a yardım edmişler, çocuğunu tertiblemişler. Gadına da bagmışlar. Çorba yabmışlar. Gardaş; hade gızzının hayırdovasını goylum da biz gidelim" demişler. Biri demiş: "A ne gızım, seni anan ikadığı vakit ortalıg altın, mücevher dolsun". Biri da demiş: "A sevl ağladığın zaman, gözünden inci daneleri dökülsün". öteki da demiş: "Sen günele, her taraf güllüg günnasırlıg olsun".

Nl-yisa gadın \çocuğunu sabah olunca alır evine gelir. Çocuglarına der ki: "Aha be ar) gücüğ kızgardaşcığınızı getirdim. Suyu ısıdalım da ikaylım gendini". Çocuğu edraf altın, mücevher dolar. Çocug başlar ağlamaya, gözlerinden inci daneleri r. (Zülmeye başlar, edraf güllüg günnasırlıg olur. Toplallar altınları, mücevferleri ve dOldurullar bir torbaya götürülier satallar zengin olullar. Evinin yanında da bir gonag r, birdaş altından bir daşı gümüşden.

Öbür kız gardaşı şu zenginidi, duyar kızgardaşının zengin olduğunu gelir der: "Ma bu ldun be bu Qadar parayı da böyle gonag galdırdın?". O da gendine annadır: "İşde ma gıddim, dovurdum. Hamamda duvar yarıldı, içinden üş gadın çıgdı. Bana yardım er, l: çocuğumu tertiblediler. Sonra da çocuğuma hayırdova goydular, çocuğum kan edraf altın, mücevher dolar. Çocuğum ağlarkan, gözlerinden inciler dökülür. gum gülerkan, edraf güllüg günnasırlıg olur. İşde böyle. Ben da o altinnarı, incileri zengin oldum" der.

Zengin gardaşı da hamileymiş "Eh" demiş: "Ben da gideyim da çocuğumu o da dovurayrn". Günü sahatı gelinca, zengin gardaş da gidmiş hamama. Neyisa demiş: "Böyle böyle mesele. Aç bana da kapıyı, ben da dovurayım senin da". "Tamam" demiş hamamcı, açmış gendine hamamın kapısını. Kadın girmiş, ılıkına sıkıla dovurmuş çocuğunu. Gene duvar yarılmış, içinden üç kadın çıkmış. Kadınlar hizmet edmişler, tertiblemişler çocuğunu. Neyisa kadınnar gideceği vakıd, gardaş demiş: "Hade yapın çocuğumun hayırdovasını da öyle gidin". Biri demiş: "Gızım/seni anan ikadığı vakıt, edraf bit pire dolsun, sadece sizi değil, bu bitler bütün yeri yesin". İkinci kadın demiş: "Sen güldüğün zaman gızım, dağ daş ağlasın". Üçüncü kadın da demiş: "İlahime gızım, sen böyüdüğün zaman düşesin vurasın anruu yere da bir(et parçası bitsin. O eti kessinner, gene böyüsün, kessinner, gene böyüsün. Şu çare bulunmasın".

Neyisa kadın alır çocuğunu gider eve. Çocuğu ikârkana, bitler pireler ortalığı yer. Gızmış, dağ daş ağlamaya başlamış. Çopug böyünüş yere düşmüş, annında bir et belirmiş. Keseller gene böyü, keseller gene böyür. Buyandaki gız da böyünüş, şu esgiiden fakırdı. Gayet şıg bir güzel gız olmuş. E, anası da zengin. Gız tabiyi ki olacak.

Bir gün padişahoğlu gezmeye çıkmış. Oraşdan geçerken gızı görmüş, vurulmuş. Gızmış sarayına anasına demiş: "Filan yerde bir gız var, gidib bana isdeyceü. Padişahoğlunun anası gidmiş gızı isdemiş anasından. Anası da demiş ki: "Sizin gibi birine yeem da kime verecem ben gızımı. Neyisa gızı vermişler. Padişahoğlunun anası demiş: "Sizden sadece bir gelinnig isderim, başka bişey isdemem". Neylsa gızın anası gelmitş sormuş gızgardaşına: "Sen bu gızı el memlekedlerine kimiynan taşıcañ?". Gızgardaşı da demiş: "Aha deyzezi sensin, Isdarsaî sen götür gendini an eVine". "E, tamam" demiş deyze: "Ama benim arabaya bir ben, bir gelin, bir da bineoeq. Tamam?". "Öyle olsun gardaş" demiş gızın anası "Al da gid".

Neyisa, arabaya bineller, goyulullar yola. Bu, gidmeden önce biraccıg duzlu bidda almış, biddaları da goymuş arabaya. Yolda giderkana gıza demiş ki: "Al gızım bu duzlu yeri da arabada giderkan ye, çünkü gelin olacaü, guvvedli olasın. Gız alır biddayı yer. Su isder. Deyzezi da: "Bir gözünü çıkarır verirsan bana, sana biracıg su veririm". Gız çıkarmış bir gözünü vermiş deyzezine. Deyzezi da gendine iki damlacıg su vermiş. Biraz daha gidmişler, gız gene susamış: "A, Deyze, ben gene susadım. Verin bana

eligi daha su?" demiş. Deyzesi da: "Çıkar öteki gözünü da ver bana, sana vereyim su"

Giz nabsın öbür gözünü da verir.

liAz gidmişler, uz gidmişler, dere tepe düz gidmişler. Gelmişler ıssız bir yere. Bir
itFmişlar gızı arabadan, admışlar aşşağı. Deyze galmış gendi gızıynan arabada.
ış.~. çoğ uzadmayalım. Gidmişler saraya. Deyze, gendi gızına gelinnig geydirmiş,
e,~iş püslemiş götürmüş padişahoğlunun anasına. "Aha size geliiiiizi getirdim" demiş.
e(~ışahoğlunun anası bir bagmış gıza: "Bu gız benim gelinim değil" demiş. Gızı gabul
emiş.

Bu yanda da bir adam orada gezerkan arabadan atılan gızı bulur, alır götürür evine.
pıl!" ne garısı ne da çocuğu varmış. Gızı çoğ acır, onu evladlig edinir. Barabar
amaya garar variller. Bir gün gız bubasına der: "Bubacığım birez su gaynad da
ay1ml". Adam suyu gaynadır. Gız ikânrynaya başlarkandan evin içi altın, mücevfer dolar.
ağlamaya başlar, gözlerinden inciler akar. Güler, edraf güllüg günnasırlıg olur. Adam
eri, günnasırları toblar, desde yapar, götürür bazara satsın. Bazarda da gızın deyzesini
ır. Deyze gülleri çoğ beyenir: "Kaçadır ya bu güller?" deye sorar. Adam da: "Ben bu
eriparaynan satmam, gözünan satarım der". Deyze da saggullideki gızın gözlerini
Jr,}. verir adama, gülleri alır. Adam gider deyzeden aldığı gözleri evladlığının göz
alı, annadakar. Onnarı okşar. Gözler yerine oturur. Gız gene görmeye başlar. Adam alır
Jr gün sarayın yanından geçirirkana padişahoğlunun anası görür gızı: "Aha benim
Un budur" der, guçaglar gızı. Gız da başından geçenleri bir bir annadır
lif
ışahoğlunun anasına. iş ortaya çıkar. Hemen padişahoğluna haber vermişler: "Gel da
gıgH" gızı buldug" deye.

Padişahoğlu gelir bakar. Gız, sevdiği gız. "Tamam" der: "İşde ben bu gızı isderim".
J deyzeynan gızını çağırır huzuruna der: "Kırk katır yoksa kırk satır isderslñlz?" Deyze
n11 atılıp şöyle demiş: "Aman oğlum satır isdemeyig, biz gezmeg için katır isderig".
if...
ışah oğlu da kırk katır getirir, bağlar onnarı katırların üsdüne. Katırlar goşdururkandan,
imda kırk parçaya pöleller, ikisi da ölür gider.

ti Bu taraftan padişahoğlu düyün hazırlıklarına başlar, kırk gün, kırk gece düyün
Nar, onnar erer mürüvetine, biz da çikalım kerevete. Darısı sizin başınıza.

Yalançı Meseli

Anlatan: Mustafa Yaşar

Yaş:49

Derlendiği Yıl: 1978

İşlev zaman içinde, galbır saman içinde, develer lingiri oynar esgi harman içinde; e dellal iken, pire berber iken, ben anamın beşiğini şingır mıngır saHariken, bir varmış vogmuş, vakdın birinde bir adam varmış. Bu adamın üç oğlu varmış. Adam gel gün, gid haisdalanmış, öleceğ. Çocuklarını yanına çığırmiş, vasiyet etmiş: "Oğlul.arım" demiş. e nasihatım olsun, hişbir zaman köselerinan, ısbanolarınan alışveriş edmeylüz", Bir e sOfira da adam ölmüş. Adamın varı yoğu galmış oğlularına. Büyük oğlan bir günü üç vafl yükü buyday yüglemiş, değirmene, gidmiş övüdmeg için. Övüdmüş buydayları. mininciye sormuş: "Kaç paradır amca değirmen haggi, ödeyelim". "Yog" demiş i,enci: "Burda para geçmez. Her kim daha fazla yalan söylersa o gazanır" demiş. kılrdemiş oğlan: "Söyle bakalım?" Deyirmenci başlamış söylemeye: "Bir gün ben bir ifüe giddiydim. Düyün sahibi bir peşgir verdiydi ellerimizi silelim deye. Bütün düyün iffaeHerini sildi, bir kenarı da dürülü galdı peşgirin". Deyirmenci: "Hade sen da söyle alım" demiş. Oğlan demiş: "Ben bundan daha böyüg yalan duymadım". Deyirmenci alır üg unu, oğlanı yolladır.

Neyisa böyüg oğlan döner eve, böyle böyle mesele der annadır başından err1neri. Ortanca oğlan da der ki: "Ben da gideyim bakayım bu deyirmenciye bakalım, iihnasit bir yalan söyleyecek". Ortanca gider, deyirmenci ona da aynı yalanı söyler, nca bulamaz ona söyleyeceğ yalanı. Brakır üç yük unu deyirmenciye, döner gelir geri

Güçüg oğlanın bu iş fenasına gider. "Ma nedir be da gandırıldılar sizi" der: abilerine. n da gideyim bakayım, bana ne söyleyeceğ" der. Alır üç yük buyday, o da gider irrmenciye. Övüdür buydayları, sorar: "Deyirmen haggi ne gadardır ödeyelim?". irrmenci: "Yog, burda yalan geçer, para geçmez" demiş. "Peki" demiş güçüg oğlan, nCi birinci ben söyleyceyim ama". "Tamam" demiş değirmenci: "Söyle bakalım". irrmenci zanneddi ki obür gardaşları gibi bulamaycag bişey söylesin.

fflaşlamış çocuğ annadmaya: "Bir zamanlar ben kövden döveyan çıgdım şehire
m, yolda giderkan çöle uğradım. Çölün içinde susuzludan yandım, dutuşdum.
içinde bir bosdan tarlası vardı. Dedim keseyim bir karpızcıg da sulansın ağzım.
zıkseserkan, bıçag içine gaşdı. Sıvadım paçalarımı, endim karpızın içine. Bıçağımı
an, garşıma bir adam çıgdı. Elinde yedi dane reşme, gezer. Adam bana: "Ne var
?" dedi. Ben da ona: "Aha bıçağımı düşürdüm da onu ararım" dedim. Adam:
reş oğlum sen bu işden" dedi bana. "Ben karpuzun içine yedi dane deve düşürdüm,
gün yedi gece ararım da bulamadım. Sen nasıl bıçağıı bulacaü" dedi. Ben da
m geri çıgdım karpuzdan. Devam ettim yoluma. Giddim şehre. Misafir galdığım ev
t
d-yüne gideceydi. Beni da götürdüler. Meyerlim o yerin adediydi. Her düyüne gidene
U:cig variller. Bafia da bir bullicig verdiler. Cannı. Bulliciğimi da soymag için bir ahır
eli bana, goydum ahıra bulliyi. Kapaddım kapıyı gaşmasın bulli. Gece yaddım
m.

Sabah gagdım gideyim ahırdan alayım bulliciğimi. O ne? Ahır kapısı açılmaz.
ıllkakarag, kakdırarag zor bela araladım kapıyı. Bagdım ki ahırın içi tavana gadar
ta dolu. Meğer bizim bulli tavıg oldu, sabaha gadar yumurta doldurdu ahır. Çıkardım
t:~ıarı ahırın önündeki harmana yabaynan, kakdıra kakdıra. İki dane öküz goşdum,
ırtan harman sürer gibi sürdüm yumurtaları. Yığdım yumurtaları, başladım
ti:~ya. Savnrkan horozlar bir tarafa, ferigler bir tarafa deye da çağırırdım. Horozları bir
alterigleri bir tarafa ayırdım. Horozları ayrı, ferigleri ayrı yedirirdim. Bir gün horozları
rkana bagdım ki, gannavuri horoz eksig. Dovruldum bir bagdıhı ki bizim horoz
man dağlarında sısam tarlası sürer. Addım elimi enseme, duddum bir bit. Biti addım
ze, bindim üsdüne geçdim Anadolu'ya giddim Garaman dağlarına. Harman sabına
m ki: "Bu horoz benim, nerden geldi buraya?" "U! öyle mi?" dedi tarla sabı. "Öyle"
m. "Tamam" dedi tarla sabı, bırag sürsün sısam tarlasını da al gid horozunu.

Bu arada ben da çarşıya giddim bir ogga ceviz aldım. Sonra geldim tegrar tarlaya,
n horozumu. İki plaka da daş aldım. Birini goydum horozun başına, birini da duddum
de. Başladım yörürkan horozun başında ceviz gırmaya. Hem ceviz yedim, hem
zıunan beraber deñizi yüzereg geşdig. Ama tam Girne'ye çıkacağımızda bagdım
albir ceviz düşdü. Eğildim yerden cevizi alayım. O ne? ceviz goca ağaş oldu, hem da
v(a verdi. Üsdü yığma meyva doldu. Başladım tezeg atarag cevizleri düşürmeye.
lteri tobladım onbeş deveye yügledim giddim eve.

,~nra gücüg oğlan dönmüş deyirmenciye: "Daha söyleyim?" demiş. Deyirmenci da:
"İrgili çıkarasın oğlum, bundan böyüg yalan olur?" demiş.

Uçuğ oğlan da: "O zaman bana hem unumu, hem da abllerirnlr unlarını ver da
" demiş. Almış dokuz yüg unu, gidmiş evine. Eve giderkan yolda bir elma bulmuş,
anın yarısını gendi yemiş, yarısını da bu masalı diyneyennere vermiş. Ben da
m da geldim.

Anlatan: Fatma Çolak

Yaş: 69

Derlendiği Yıl: 1979

Bir varmış bir yogmuş, zamanın birinde vahdın ikisinde bir peygamber varmış. Adı Peygambermiş, Hazreti Yakub. On dane evladı varırırır. En güçüg evladı on da oldu. İğdan sora, hanımı hamile oldu bir daha dovurdu, gene oğlan. Yusuf gomuşlar. O ççôc:uğu anası da, babası da çoğ sevellemişidi. Tabi heb evladlarını da seveller. En güçügları olduğundan, onu daha çoğ sevellemişidi. Böyüg evladlarının kimisi kimifai da davara gidermiş. Güçüğü evde, el üsdünde dutarlardı gendini. Çocug üş da (beş yaşında oldu bu defa... O zaman da gumaş yoğudu elbise yabsinnar. İnef. Bu yaban hayvannarını mesela aslan, kaban, ayı gibi öldürürlerdi da yüzellerdi. İni ve elbise deye geyetlerdi. İşde o günnerde alaca gumaş çıgmış. Gagmış Hazreti. İda kırmızı alacadan gumaş almış Yusuf'a bir elbisecig yabsın. Bu defa gardaşları. İdil'at.. Biribirlerine başlamışlar bubalarının arkasından fısıldamaya: "Be farkındasınız, İmiz Yusuf'u bizden daha çoğ sever. Biz gendine iş yaparig, çif sürerig, harman İg, davar,beglerig. Öyle olduğu halde onu daha fazla sever."

Başlamışlar Yusuf'a düşman olmaya. Bir gün planladılar: "Buba" dediler: "Brag İda biziminan gidsin". Bubaları da: "Nere gidsin yavrım, Yusuf daha çocuk" demiş, İarı da: "Yog götürelim gendini davara, kırlarda gezer; çiçecik toplar, eğlenir" demişler. İa almışlar çocuğu, tabi adamın da evladlarına emniyeti varıdı: "Eyi bakın çocuğa, bir İfalan düşmesin" demiş, yolladmış Yusuf'u. Gardaşları Yusuf'u almışlar götürmüşler İa Ovada davarın su işdiği bir guyu varmış, Yusuf'un gözlerini bağlamışlar ve onu İla(guyuya: Allahın hikmetinden suyu çekilmiş quyunun. Yusuf boğulmamış guyuda.

Akşam olduğunda bunlar dönmüşler eve. İhdiyar sorar: "Hani Yusuf?" "Gayboldu İeğim, biz da bütün gün onu aradık da buladıadık, çoğ ağladığ" deller. Edeller.nica İizi:ildüfer da çoğ maraz eddiler. Zavallı Yakub adam dutar, gezdirir dağları ovaları İcuğUnu arar. Bulamadılar çocuğu. Ah anam kim ağlar kim dövünür.

O zamanda yoğudu böyle otomohil, ya uçag, ya bişey, herkeş bir yerden bir yere İdaşism. Herblrşeyl döve kervannarıynan daşıllardı esgiden. Kervannar geçermiş

Al:"yanından. Kervancıbaşı aniden duyar bir çocuğ ağlaması. Gulag verir
fiba:şı.; ora bakar, bura bakar, giddi bakar, guyudan çıkar ses. Ener çıkardır çocuğu
ali"Noldu yavrım?" dedi kervancıbaşı Yusuf'a. O da: "Guyuya düşdüm" dedi. Aldı
fıyanına kervanına gaddı. Kervan Mısır'a giderdi. Mısır padişahı varıdı yani firavun.
cuğufiravuna. Esgiden satallardı çocukları hizmedci deye. Hatta arabcıg alıllardı
uardı böyüg gonag sahlblerlne. Allahdan firavunun da evladı yoğudu, aldı
gu besledi böyüddü.

Bu yandan Yakub, yani Yusuf'un bubası, slıoldu' ağla ağla. Yusuf böyüdü goca
alı oldu. Firavun ihdiyarladı. Ama bir gece firavun. uykusunda bir rüya görmüş.
an;ecilere heb haber salınır gelsinner da firavunun rüyasını tabir edsinner deye,
derınlş ki firavuna: "Bilirim buba ben senin. gördüğün rüyanın annamını. Söyle
m nasıl bir rüya gördün, annad bana da sana açığlayayım rüyanın annarnını" demiş

Firavun başlamış annadmaya gördüğü rüyasını: "Aha oğlum, Allah. hayırlara
n; cılgşam bir rüya gördüm. Bir dere varıdı. Derenin bir tarafında bir böyüg ekin, öbür
nda da yedi dane döve. O yedi döve, adladı o dereyi da o ekinneri heb yedi". Yusuf:
litrıbacıgım; senin rüyanın tabirini yapayım. Yedi sene ülkemizde bollug olacag. O
g(~n<yeşihig, ekin, bollugdur. Yedi seneden sonra da yedi sene gıdlıg olacag. O yedi
ilkemize gıdlıg getireceg" demiş. Firavun da: "E napaJım evladım, ben artıg
arladım. Memleketi sen bildiğın gibi idare et" demiş. Yusuf, memleketin firavunu
ş. Adamlarını çıkarmış memlekete, hep o sene zahreleri topladmış, getirdmiş
ına, yedi sene idareynan vermiş herkeşe yeyceğı gadar zahreyi. Yedi seneden sonra
yan o yedi senelig gıdlıg döneminde da Yusuf hep topladığı o zahreynan idare
ıı,uş memleketi. Gelelim gardaşlarının memleketine... Tabiyi onnarın memleketinde
Qılg varmış. Duymuşlar ki firavunun oğlu Mısır'da herkeşe geçineceg gadar buyday
ii~mişler: "Gidelim bize da versin".

ffıNeyisa gidmişler Mısır'a. Tabiyi Yusuf da Mısır'ın firavunu olmuş. Gardaşları çıkınca
uf,un, garşısına, Yusuf onnarı tanımış. Gardaşları Yusuf'u ölü bildigleri için onu
van-amışlar. Yusuf gardaşlarına: "Gusura bagmayın böyün buyday ambarları artıg
andı. Yarın açılacag. Onun için benim ağışam misafirim olun, galın yanımda da yarın
vereyim buyday" demiş. Emir verdi Yusuf adamlarına yatagları onardılar, temiz çarşaf
rdılar, serdiler, gardaşları da bir güzel yatıb uyudular. Devrisi gün gardaşları gagmış,

valtilarını yabmışlar, gidmişler Yusuf'un garşısına. Yusuf da onnarın torbalarına gı-y doldurmuş, Yalnız bir tanesinin torbasına buyday goyarken admış gaşığı da içine. Bu bunu kimse görmemiş. Vurmuş gardaşları torbaları omuzlarına yola revan olmuşlar. Nıdded giddigden sonra bagmışlar arkalarından bir adlı gelir. Asger demiş gendilerine: Firavun'un gaşığı gayboldu. Galiba da siz aldınız. Firavun sizden şüphe eddi. Hade dönün da üsdürüzü arayacayıg". Be aman zaman, asger lafdan annamaz.

eAsger gatmış gendilerini önüne, götürmüş firavunun garşısına. Firavun, yani Yusuf: "Bakayım torbalarınızı" demiş. Boşaldmışlar torbalarını. Birinin torbasından gı gaşıg. Yusuf demiş: "Siz gidin da bu galacag, cezasını görsün". Şu torbasından gıftçıgıdı, işde gendini guya atan gardaşı oymuş. Neyisa diğər gardaşlan gidmiş, gılu>guya atan gardaşı galmış. Yusuf gardaşma bagmış bagmış ve demiş: "Annad gıbayatını bakayım? Kimlerdensin? Buban kim?". Gardaşı da: "Benim bubam gıdır. Bir güçüg gardaşcığımız varıdı adı Yusuf. Bir gün quya düşdü. Babam da çoğ gıgl gendini ağla ağla gözleri alil oldu" demiş. Yusuf da: "Acaba düşdü? Yogsa gıdiçi. Har gendini guyuya?" dedi. İşde o sahat gardaşı tanıdı Yusuf'u: "Afed beni gardaş. Gıreg yabmadıg. Seni bubamız çoğ severdi deye kıskandıg da onun için yabdık" dedi.

l;t:vusuf eyi "bir insan olduğu için afeddi gardaşını. Neyisa alır Yusuf gardaşını, gideller gıt-r bubalarına. Yakub duyunca Yusuf'un sesini, hemen tanır ge1ldini, başlar gılinden ağlamaya. Yakub'un gözlerinden akan yaşlar sel olur ve o sahad açılır gıdey, en gözleri. Dünya gözüyle görür Yusufcuğunu. Gucaglaşillar. Heb barabar ölene gıgartıg mudlu bir şekilde yaşallar. Ben da bagdım da geldim.

BİLMECELER

Bilmece, bir şeyin adını anmadan özelliklerini üstü kapalı söyleyerek ne olduğunu karşısındakine bırakan, sözlü halk edebiyatı ürünüdür.

Bilmecelerde kalıplaşmış bir soru söz konusudur. Bu soru uyak, ölçek gibi şiirin öğelerinden, söz sanatlarından, ses taklitlerinden, tekerleme biçimlerinden yararlanarak düzenlenmiştir.

Bilmecelerin bugün olduğu gibi yalnız bir eğlence aracı, bir oyun olarak doğmadığını araştırmacılar, bilmecenin tarihini çok eski çağlara kadar götürmekte ve onun toplum yaşamında önemli bir yeri olduğunu söylemektedirler.

Bilmeceler günlük yaşamda karşılaşılan varlıkları, hayvanları, yakından tanınanları konu edinir. Bilmece oluşturulurken, herkesin çok iyi bildiği özellikler örtülüp bulmaya çalışılır.

Bilmecelerin bir bölümü manzumdur. Kimi bilmeceler ise aşınıp değişerek şiirdeki manzum şeklinden uzaklaşmıştır. Kolay söylenmesi, akılda tutulması için olmayan bilmecelerde de bazı biçimsel anlatma tekniklerine, iç uyaklara, ses tekrarlarına başvurulduğu görülür.

Anonim halk edebiyatımızda bilmeceler önemli bir yer tutar. Bilmeceler halkımızın yaşamına canlılık ve neşe katan renkli bir kafa sporudur.

CELER

minare

vire,

çiçeg

zû, yıldızlar, ay)

Mavi atlas,

Arşın yedmez,

lyne badmaz,

Terzi biçmez.

(Gökyüzü)

afım var,

dünyayı gablar.

zû)

~en giderim o gider.

(Gölge)

rurum o gider.

Alçacığ boylu,

Gırmızı donlu.

(Domates)

gelir,

gelir,

remiş,

gelir.

Allah yapar yapısını,

Bıçag açar kapısını.

(Karpuz)

ğ fıçıcığ,

turşucug.

i)

damdan gar yağar.

(n)

boyu,

donlu.

(n)

sandığ,

u findığ.

(übreşi)

ayaklı,

biyıklı.

(n)

ermer, üsdü mermer

bir bülbül öter.

(dil)

zidig bizidig,

iki gız idig,

g, büzüldüg,

ıvara dizildig.

(er)

Çarşıdan aldım bir dane,

Eve geldim bin dane.

(Nar)

Fini tini fincan,

içi dolu mercan.

(Nar).

Yer altında sakallı dede.

(Pırasa)

Bir kutum var, içi dolu inci.

(Ağız)

Yedi deligli togmag,

Bunu bilmeyen ahmag.

(Baş)

derim o gider,
da tığ tığ eder.

Az giddi, uz giddi,
Dere tepe düz giddi,
Altı ay bir güz giddi,
Uyanınca heb biddi.
(Rüya)

den addım padlarnadı,
nruğma dayanmadı.
(n)

Sarıdır safran gibi,
Okunur Gur'an gibi.
(Altın)

aya üfledim "is" dedi
a vurdum "tan" dedi
a sana "bul" dedim.
(bul)

Heryere lazım.
(Ad)

te bildirmece,
yapar gündüz gece.

Bir tabag nar,
Edrafı gar,
Buyursun hünkar,
Dağıtsın hizmetkar.
(Ateş)

an eneroq gibi,
rokEir bog gibi.
(i, Hah)

Dört köşedir beş deyil,
Başı sudan hoş deyil.
(Sabun)

alınmaz,
gonulmaz,
dadlı şey olmaz.

Gad gaddır gadmer deyil,
Gırmızıdır lale deyil.
(Kırmızı soğan)

avayı,
yapar yuvayı,
da yumurdlar,
ırtayı.
(an)

Yer altında gelin gezer.
(Su)

dan duddum,
adar sogdum.

Yer altında çullu guduz.
(Kolokaz)

ı pad dedi,
ıgı yad dedi.
(e)

Ezan okur namaz gılmaz,
Gadın alır nikah gıymaz.
(Horoz)

orulur,
z diynenir.

Uzun olug, sırtı yolug.
(Yol)

cidır hem dadlı.

atar,
akar,
akar,
akar.
ceği)

Dağa gider seslenir,
Eve gelir gizlenir.
(Balta)

nda yağlı gayış.

Fukaranın dilinde,
Zenginin elinde.
(Para)

se izi yog,
se tozu yog.

Cannı geçer, cansız govalar.
(At, araba)

büdü idi,
sıdan sora
len kim idi?

Çarşıdan aldım gara,
Eve geldim girmizi.
(Kömür)

bir boncuğum var,
dan atarım,
dan toblarım.
(ar)

Gara tavıg, garnı yang.
(Kahve)

dünde girmizi bohca.
aies)

ki takı,
baki,
dinki,
finki.

Horhor çeşme,
işleg düggan,
Sivri tepe.
(Burun, ağız, çene)

an ay dovmuş,
enner olmuş,
elegdeykan,
gızı olmuş.

Ateşe girer yanmaz,
Suya girer ıslanmaz.
(Güneş)

agsız kapıyı açar.

Biz biz idig; biz idig,
Yüz bin dane gız idig,
Gece oldu dizildig,
Sabah oldu silindig.
(Yıldızlar)

n ucunda bir yemiş,
yen ölmemiş,
anda yemiş,
bozulmamış.

Duvar ardı bileği,
Tag tag eder yüreği.
(Hırsız)

nde gaydırmaca.
ıma)

g dili yog,
r adam gibi.
b))

Baldan dadlı,
Baltadan ağır.
(Uyku)

ar suyu yog,
r izi yog.

Bir gızım var,
Bir gözü var.
Çam ağacını oymuşlar,
İçine dünyayı goymuşlar.
(Radyo)

z yanar,
öner.

Uzagdan bagdım bağıırır,
Yanına vardım gaybolur.
(Kuş)

var uçamaz,
ara kaçamaz,
g bir evi var,
açamaz.

Dışı gazan garası,
İçi peynir mayası.
(Kestane)

arıl parıldar,
gda fenerler,
erj kısadır,
z olur söneller.
(ar)

kantar,
dardar.
küpe)

Binbir çınar yabrağı,
Oldu cenned tobrağı,
Ya bu bilmeceyi bilirsin,
Ya bu gece ölürsün
(Kur'an)

ayaglı,
aglı,
sesli,
fesli,
?)

Yer altında evleri var,
Eyri böyrü yolları var.
(Karıncı)

hi sivri baş,
g, dışı daş.
e)

Bir kızım var,
Döne döne
Gebe kalır.
(Öreke)

ge bildirmece,
ünde gaydırmaca.
ın)

Alçacığ popaz,
Bayır çıkamaz.
(Bit)

neye bir basarsın,
s gata çıkarsın.
sör)

gadeyif,

nanım çoğ zayıf,

gi bir yana,

ur biri gayıb.

mesesi)

Dumanı tüter,
İsdersa gider,
Balıg deyildir,
Denizde yüzer.
(Gemi)

zağış üsdünde ag güvercin asılı.

Gara ineğin altında,
Gırmızı dana.
(Kazan, ateş)

m var,

öper,

öper.

ık)

Bel üsdünde gara ilan.
(Kemer)

addır gadmer deyil,

edir nor deyil,

ama. neyva deyil.

n)

Ufacıg mermer daşı,
içinde beyler aşı,
Bişirirsen aş olur.
Bişirmezsan guş olur.
(Yumurta)

lavıg dalda yatır,

ılılmış yerde yatır

n)

den addım yayıldı,
şdü bayıldı.

()

Abdes alır namaz gılmaz
Cemaaddan geri durmaz
(Ölü)

slan gibi
sultan gibi,
nasır gibi,
esir gibi.

Ben giderim o gider,
Önümde dum dum eder.
(Sakal)

derim o galır.

Bir kızım var,
Kırg gözü var.
(Kalbur)

yleyim, sen bil.

()

Gündüz dūrülür,
Gece yayılır.
(Yatak)

avıg, garnı yarig.

Altı daş, üsdü daş,
İçi dolu binbir baş.
(Hamam)

lan bagdım hiş yog,
a giddim peg çog.

(a)

Yeşil egdim, gırmızı biddi.
(Kına)

Nezer izi yog,
an uçar sesi yog,
am, sütü helal,
ar da ganı yog.

fildaşı
alemin yoldaşı

gı baggal
yı yutar

riçerde
ışarda

dan gelir hamadalla
unda gozobulla
(E)

sın gendine,
gendi gendine
(men)

Altın da evleri var,
büyrü yolları var
(nca)

Alçacığ boyu var,
Meşinden donu var.
(Mercimek)

Gamı gurnaz
Burnu gurnaz
Aç dursa
Susuz durmaz
(ibrik)

Garşıda duran nedir?
Sarmısag savan nedir?
Cannıdan cansız dovar
Cansızdan doğan nedir?
(Civciv)

Gabuğu var, içi yog
Dayag yer, suçu yog
(Davul)

Sarı sarı sarkar
Düşerim deyi gorkar
(Armut)

On paralığ nişadır
Dörd duvarı guşadır
(Kandil)

Gündüz dağı daşı dolaşır
Gece olunca boynunu bükür
(Çizme)

g mezar
gezer
abi)

u var ad deyil,
var guş deyil

eslerim
er

olar,
z boşalır

isdünde,
ğaşa

gi göbeğine
u deliğine
girmeni)

ardı bileği
ag eder yüreği
(Z)

niğuyunun yarısına
suyun sarısına
ar?lim hangi guşdur
fren yavrisına
ekuşu)

Ben ona bakarım,
O bana bakar
(Ayna)

Hiş suçu yogdur
Gene da asılır
(Çamaşır)

Kafes içinde
Bülbül öter
(Dil)

Dal üsdünde gadı gibi
Gözleri var cadı gibi
(Baykuş)

Katig oldum aşına
Öb beni go başına
ince ince dil beni
Hade kimim bil beni
(Ekmek)

Yaş addım
Guru çıgdı
(Fırın)

Çarşıdan aldım yeşil
Eve geldim gırmızı
(Karpuz)

Gül bahçasında,
Bülbül yuvası
(Kız göbeği)

Merkan kıkır kıkır güler
Gıkarkan şıpır şıpır göz yaşı döker

Benim iki pençerem var
Duvarları edden duvar
Gece olunca kaparım
Gündüz olunca açarım
(Gözkapağı, gözler)

Mirafa
Kafa
Dadlı
n suradlı
an cevizi)

Yeşildir paltosu
Gırmızı elbisesi
Garadır düğmeleri
(Karpuz)

ar içilmez
ar geyilmez
eñilmez
ar'bükülmez

Fırsız içerde
Başı dışarda
(Çivi)

ma boya olur
ma küpe olur

İki çıbıg, bir makas
Hoggabaz mı hoggabaz
(Leylek)

a ağaçcıklar
nda şafgacıklar

Gamı gurul gurul eder, gurbağı deyil
Ağzında zurnası var, zurnacı deyil
Başında tablası var, tablacı deyil
(Nargile)

dadlı
en acı

Gara katır yan yatır
Gakar ısıtır yatır
(Makas)

gli, biñ mertegli
)

Sarı aslan yaddı gidmez
Yaddığı yerde ot bidmez
(Ateş)

n başına gider
ğlar su içmez

an aldım gabgara
linca gırmızı oldu masgara

nda gezer
nde durmaz
a onsuz olmaz

an durur
mca goşdurur

denaddım yayıldı
lüşdQ.bayıldı
(k)

mantarcıg
a tablacıg
(ye)

emez elemez
aşına gelemes
bilem duramaz
(yağı)

an bağdım al
na aldım bal
(ali)

Sıra sıra develer
Birbirlerni geveler
(Kiremit)

Ne Hinddeyim
Ne Çindeyim
Bir alemin içindeyim
(Rüya)

Hasan Paşa hasdadır
Ayagları usdadır
Ne yerdedir ne gögde
Bir kapalı yerdedir
(Örümcek)

Tarlada biter
Makina бүker
Her sabah
Yüzümü öper
(Peşkir)

Yağmurlu havalarda göz kırpar
(Şimşek)

Benim adım iki hece
Çalışırım gündüz gece
(Saat)

Güçücüg hamam
Gubbesi tamam
Garısı gelin
Gocası imam
(Tencere-Kapak)

ında gırmızı topag

Üsdü demir gablı
İçi ateş saglı
(Soba)

Enim annıma
Eniñ annıña
(ur)

Bir galbur boncuğum var
Ağşam atar, sabah toblarım
(Yıldızlar)

Olug
Olug

Altı su, üsdü ateş
(Nargile)

an, üsdü tavan
bir gırmızı oğlan

Ayagları su içır
Üsdünden gelen geçer
(Köprü)

im var
zü var

Dişleri var, ısırmaz
(Tarak)

Doğrarsıñ
ağlarsıñ
(an)

Kağıda sardım saman
Ağzımdan çıkdı duman
(Sigara)

Z;0Z

>101ZQS

W01QB 0:>N000

ad.

mak, ey.

mak, ey.

s., Ar.

s., Rum.

ad., Yun.

ad., Fr.

un, ad.

ak, ey.

ad., Rum.

ad.

ad. Fr.

ad., Ar.

ad., Ar.

ad.

ad.

otu, ad.

ak, ey.

: Abla, büyük kız kardeş.

: Birinin veya bir şeyin üzerine yaslanmak.

: Bir şeyi olduğundan büyük göstererek anlatmak.

Mübalağa etmek.

: 1. Akla ve gerçeğe aykırı.

2. Boş, gereksiz.

: Sade, rütbesiz.

: Nisan. Abril.

: Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse; casus. Ajan.

: Kavuna benzeyen bir bitki ve meyvesi.

: Üzüntülü.

: Kaşınmak.

: Lapsana çiçeği.

: Kabakgillerden, kabuğu çizgili ve tüylü, sarımtırak, yeşil veya sarı üzerine yeşil lekeli, iri hıyar. (*Cucumis f/exuosus*)

: Lefkara işindeki delikli örgü ve gözenekler. Ajour.

Ajur.

: Sandıklara veya zembillere bastırarak doldurulmuş çekirdeksiz ezik hurma tatlısı. Balçık Hurması.

: Huysuz ve suratsız yaşlı kadın.

: 1. Bir kilidi açıp kapayan aygıt. Anahtar.

2. Kola, bira ve benzeri şişe-kapaklarını açan aygıt.

3. Konserve kutularını açan aygıt.

: Kurban, adanılan şey.

: Patlıcangillerden, geniş yapraklı, kötü kokulu bir bitki.

Adam kökü. (*Mandragora autumnalis*)

: 1. Söz vermek.

2. (mec.) Bir şeye kendini vermek.

3. Bir dileğin gerçekleşmesi amacıyla Kurban kesip yoksullara dağıtmak veya kutsal bir güce yönelik bir niyette bulunmak.

ör, ad., İng.

: üçlü prize takılan ve üzerinde hem dörtköşe yassı hem de yuvarlak uçları bulunan fişlerin konulduğu elektrik aracı.

ad.

: Kırılmış mercimek.

an, s.

: 1. Zeki yaramaz (çocuk).

2. Limon veya sirke tadında olan.

an, ad. Ar.

: Sıkıntı, çarpıntı. Hafakan.

ona, ad., Rum.

: Taşıt araçlarında kullanılan maden çubuk (mil).

Aksona.

ad.

: Don veya pantolonun iki bacak arasındaki parçası.

mak, ey.

: 1. Aydınlanmak.

2. Beyazlanmak.

a, ad., Ar.

: Limon ve şekerli su ile yapılan ve yapışkan bir şekil almış olan macun.

u, ünl., Ç.s.

: Süt çocuklarına meme verileceği veya su içirileceği zaman hafifçe çenelerine dokunularak söylenen söz.

çiçeği, ad.

: Çiçekleri beyaz, pembe veya kırmızı renkli olup, kurumuş dere yataklarında yetişen veya saksılarda süs bitkisi olarak da yetiştirilen zehirli bir bitkinin çiçeği, zakkum çiçeği. (*Nerium oleander*)

ad.

: Organizmaya girince kimyasal etkinliğiyle canlıyı öldüren madde. Zehir.

z, ad.

: Memeliler doğurunca ilk sağılan koyu süt.

e.

: İşte, anlatılan bir sözün sonuna gelindiğini gösterir.

a, s., Çs.

: Pis, kirli, kaka.

ni çıkarmak, ey.

: Öcünü almak.

aciya, ad., Rum.

: Yaprakları rokkaya benzeyen. tazeyken kuru böğrölce ile pişirilen bir tür yabani bitki.

reddi, ad., Rum.

: Kirmen. Elde yün eğirmeye yarar aygıt.

isto, ad., Rum.

: 1. Verimsiz duruma gelen şey.

2. Gereksiz, kullanılmayan eşya.

a, ad., Far.

: 1. Ceylan.

2. Güzel, zarif kadın.

akia, ad., Lat.

: 1. Baklagillerden, sıcak iklimlerde birçok çeşitleri yetişen, zamk ve boya gibi maddelerinden yararlanılan

bir ağaç~ Akasya. (*Acacia*)

2. Baklagillerden, yurdumuzda da yetişen bir tür süs ağacı. (*Robinia pseudoacacia*)

libaba, ad.

: Balhbabagillerden otsu bir bitki. (*Lamium moschatum mill*)

ak, ey.

: Bir tarafa hep birlikte yürümek.

sefası, ad.

: Gecesefası. iki çeneklilerden, gece açan, kokulu, küçük çiçekleri olan otsu bir bitki. Ağlargüler çiçeği. (*Mirabilis jalapa*)

nak, ey.

: 1. Bir şeyin, yolunu yönünü değiştirmek,
2. Bir yerden, bir kaptan başka bir yere veya kaba geçirmek,

3. Tercüme etmek,

4. Tarlayı sürmek,

5. İletmek, bildirmek,

6. Kiremitleri aktarmak,

7. Sürülmemiş tarlayı ilk ya da ikinci kez sürmek.

z çiçeği, ad.

: Taşlı topraklarda baharın ilk günlerinde görülen, ince uzun yapraklı, yıldıza benzeyen akçiçeklerini Şubatta açan, ufak bir soğanı bulunan bir bitki. (*Ornithogalum pedicellare*)

ad.

: 1. Karışık renkli, çok renkli.

2. Birkaç renkli iplikten yapılmış dokuma.

ad.

: Doğum sırasında temizliğe dikkat edilmemesi yüzünden lohusanın tutulduğu ateşli hastalık.

ad.

: Buğday başaklarının olgunlaştığı dönemlerde tarlada biten, çokum beyaz çiçekleri olan ve mercimek büyüklüğündeki meyveleri yenebilen bir tür bitki.

Ahcacık.

ad.

: Uzun ağızlı süt kabı.

almak, ey.

: Beceri kazanmak.

s.

: Gösterişli.

ç, s.

: Erken gücenen, aşırı duyarlı.

n, s.

: Erken gücenen.

n, s.

: Alışkın.

undi, ad., Rum.

s., Ar.

allah, ünl., Ar.

, ad., Rum.

vra; ad., Rum.

ad., Rum.

Altın, zf.

çiçek, ad.

top, ad.

al~ olmak, ey., Fr.

erebulla, ad., Rum.

re, ad., Ar.

anto, ad., Fr.

ad.

s.

k, ad.

enlej(Anidene), zf.~ Ar.

g, ad.

oş, ad., Rum.

ukla, ad., Rum.

rya, ad., Rum.

onlir ad., Rum.

sp, ad., Rum.

si, ad., Rum.

s, iad., Fr.

ma k, ey.

: Hoş olmayan bir şeye uğramak sanısı, vesvese.

: Sakat.hastalıklı.

: "Allah bilir" anlamına gelen bu söz, söylenen bir sözün doğruluğuna inandırmak için kullanılır.

: Dişi hindi. Tavukgillerden kümes hayvanlarının en büyüğü. (*Meleagris gallopavo*)

: Bir cins kertenkele. (*Lacertus*)

: Erkek hindi.

: Gizlice, kimseye göstermeden.

: Dügün çiçeğigillerin örnek bitkisi. (*Ronunculus*)

: Sarı renkli çiçekleri yuvarlak top biçiminde otan akasya türünden bir süs bitkisi. (*Acacia cyanophylla*)

: Çok yorulmak, düşünemez hale gelmek. (Fr. emballer)

: Pulya. Bağkuşu da denilen bir tür küçük kuş. (*Ambelibulya*)

: Halkın bütünü, kamu.

: Kolayca bükülen ve ateşe dayanan liflerden oluşmuş bir tür ak asbest. Amyant.

: Tarla sınırı.

: Yavru veya yemiş yetiştirecek duruma gelmiş hayvan veya ağaç.

: üvey.anne.

: Ansızın, birdenbire, hemen.

: 1. Servi. (*Cupressus sempervirens*)

: 2. Kirlarda yetişen yabani bir otun kökü.

: Duran arabanın tekerleklerinden birisi ardına konan taş veya tahta parçası.

: Yaprakları her zaman yeşil kalan, meyvelerinden reçel yapılan bir ağaç. Sandal ağacı. (*Arbutus andrachne*)

: Zorla, ücretsiz yaptırılan iş.

: Torun.

: Erkek yeğen.

: Kız yeğen.

: Duyuru, duyurma.

: Hapşirmek.

ci, ad., Rum.

: Su yolu, küçük ark.

sti, ad., Rum.

: Halk arasında "daşgıran otu" da denilen, sürüngen saçak halindeki kökleri derinlere giden ve kökleri kaynatılarak böbrek ağrıları için kullanılan bir tür muzır ot. (*Agropyrum repens*)

illo (Avroşillo), ad., Rum.

: 1. Nişadır, amonyak tuzu.
2. Kirpi. Böcekçil memelilerden, sırtı dikenlerle kaplı, uzunluğu 25-30 cm. olan hayvan. (*Erinaceus europaeus*)

şu, ad.

: Arıkuşugillerden, sırtı sarı, karnı mavimsi yeşil, az ağaçlıklı ya da açık yerlerde yaşayan bir kuş. (*Merops apiaster*)

ad.

: 1. Tarla veya bahçelerdeki su yolu.
2. Bir şeyin üzerinde oyulmuş yol.

s.

: Koruyanı olan.

k, ad.

: 1. Göz kapağında çıkan sivilce.
2. Tüfek, tabanca gibi ateşli silahlarda namlunun en ileri bölümünde bulunan ve nişan alırken gezle birlikte göz ile hedef arasında aynı çizgi üzerine getirilen küçük çıkıntı.

çeği, ad.

: Bileşikgillerden, ilkbaharda buğday ve arpa tarlalarında mor renkli çiçekler açan bir bitki. Peygamberçiçeği. (*Centaurea cyanus*)

ofiligo, ad., Rum.

: Erselik. Bir bireyde hem erkek hem dişi cinsellik organları bulunma hali. Hünsa.

ad.

: Uzunluk ölçüsü (60 cm.).

s.

: Kullanıldıktan sonra geriye kalan nesne.

L, Fr.

: 1. iskambil kağıtlarında birli.
2. (ad ve sıfat olarak) Bir işte başta gelen (kimse veya şey).

n, ad., Fr.

: Birçok organik maddeyi eritmekte kullanılan uçucu, eter kokulu bir sıvı.

n, zf., Ar.

: Gerçekten, sahidten.

s., ad., Fr.

: 1. İlk, birinci. (s.)
2. iskambil kağıtlarında birli. (ad.)

Yarr,ad., Rum.

: Bir aygıtta belli bir kazayı önleyen düzen. (Elektrik Sigortası)

ek, ey.

: Gebelikte yemeklere karşı şiddetli istek göstermek veya tiksirmek.

ad.

: 1. Mutfak.

2. Lokanta.

çmak, ey.

: 1. Hamur yoğurmak.

2. Yufka yapmak.

htası, ad.

: Hamur tahtası. Senit.

al.

: 1. Oklava,

2. Oklavayla açılmış hamur.

ruğu, ad.

: Genç kızların saçlarını başlarının arkasına toplayarak yaptıkları saç biçimi.

öceği, ad.

: Kinkantılardan, karanlıkta ışıldamak özelliği olan böcek. (*Lampyris noctilua*)

si, ad.

: Kıbrıs'a özgü yabani nane. (*Mentha longifolia*)

s., Argo

: Kolayca aldatılan kimse.

ad., İt.

: Bir kimsenin, yolunu bulup hakkı olmadığı halde sağladığı kazanç.

ad., İt.

: 1. Avukat,

2. Gerekmediği halde başkasının savunmasını üstlenen kimse. (mec.)

ak, ey.

: 1. Dişi hayvan döl tutmak,

2. Oyalanmak,

3. Teselli bulmak.

amak, ey., Far.

: 1. Büyülemek,

2. Hastaya iyileşmesi için okuyup üflemek (Afsun=Büyü).

ad.

: Bisiklet pedalı.

ak, ad.

: 1. Basamak, basılan yer.

2. Ayaklık.

3. Merdiven, merdiven basamağı.

lu, ad.

: Apteshane.

ak'ey.

: 1. Baştan çıkarmak,

2. Kandırmak.

ın, ad.

: 1. Mehtap.

ad.

2. Dolunay.

mak, ey.

: Şiddetli rüzgar, kuru soğuk.

s., Ar.

: 1. Şikayet etmek.

amak, ey.

2. Darılmak.

: Kusuru olan.

: 1. Bir davranışı veya durumu utanılacak hareket saymak.

2. Bir kimsenin davranışını utanılacak bir şey sanmak.

3. Sitem etmek.

s.

: işsiz, boş gezen.

çi, ad.

: Sürekli işi olmayan işçi.

ad., Rum

: 1. Dinsel inançlara göre kendisinde olağanüstü ruhsal güç bulunan Hristiyan kişi.

2. Kutsal.

li, ad., Rum.

: Bir tür kuşkonmaz. Bunun.kalınca olan taze sürgünleri sebze olarak yenir. (*Asparagus acutifolius*)

çik, ad.

: Kınkanattılardan, kara benekli, al renkte bir tür böcek.

Uğurböceği. (*Coccinella septempunctata*)

n, ad.

: Sert, iri dikenli, bol ve ufak çiçekli bir çeşit çalı.

(*Ca/ycotome villosa link*)

n, s.

: 1. Azmış kimse.

2. Çok yaramaz çocuk.

a, ad.

: 1. Nefes darlığı. Astım.

2. Melez.

ak, ey.

: 1. Cinsel duyguları artmak.

2. Taşkınlıkta ileri gitmek.

3. Kabarmak, taşmak.

evgi, s., Rum.

: Kıskaç (kimse).

acan, ad., s.

: Cana yakın, güvenilir (erkek).

akya, ad., Rum.

: Papaz karısı. Babarga.

ik, ad.

vura, ad., Rum.

a, Ç.s.

Ç.s.

bra, ad., Rum.

ad.

Ç.s.

sa, ad., Rum.

sosiga, ad., Rum.

vura, ad., Rum.

z olmak, ey., Ar.

ad., Por.

kızı, ad.

ad.

a, ad., Por.

ya, ad., Rum.

b, uHya, ad., Rum.

flâ, ad., Rum.

mak, ey.

ad., İt.

ad., Rum.

: 1. üvey baba.

: 2. Yaşlı adamlara seslenme olarak kullanılır.

: Uğurböceği, gelincik. Kınkanatlılardan, kara benekli, kırmızı renkte bir tür böcek. Ayşecik de denir.

(*Coccinella septemunctata*)

: Kayboldu anlamında kullanılır.

: Düşmek anlamında kullanılır.

: Zamanından önce pişen, olgunlaşan incir.

: Perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu. Ördek. (*Anas*)

: Araba, otomobil.

: Mısırinciri, dikeninciri. Yığın halinde büyüyen, dikenli yaprakları olan bir kaktüs türü ve onun meyvesi.

(*Opuntia ficusindia*)

: Mısırincirinin meyvesi.

: Eskimiş bez veya kumaş parçası. Paçavra. (Yun. patsavra)

: Kullanılmaz hale gelmek, bozulmak. Battal olmak.

: Ayakkabının içine konulan ayağı yükseltici deri vb. madde.

: Baf yöresinde yapılan çitlembik sakızı.

: Boynun ön kısmı, imik, boğaz.

: Muzgillerden, sıcak bölgelerde yetişen, bir çenekli, çok yıllık bir bitki ve onun meyvesi. (*Musa sapientum*).

: Hristiyanlıkta kutsal kimse. Aziz, azize.

: Sebze pazarı, hal. Pantapolion.

: Abadan yapılmış terlik. (Yun. Pantuphla)

: (insan) Yüksek ses çıkarmak.

: 1. Kunduracı ve saraç gibi sanatkarların kullandığı tezgah.

: 2. Meyhane, kahvehane gibi yerlerde iş sahibinin önünde bulunup, müşterinin diğer tarafında kaldığı yüksek masa şeklindeki yer.

: Terb (Terf). Memeli hayvanlarda bağırsakları dıştan saran yağlı zar. Gömlek.

ono, ad., Rum.

enti, s., Rum.

z, ad., It.

usa, ad., Rum.

n, ad., It.

, ad.

nJad., Far.

lad., Fr.

ad., Ar.

d., Ing.

embo, ad., It.

artu, ad., Fr.

arda, ad., It.

(Basso), ad., It.

rmak, ad.

iş, ad., Rum.

göz etmek, ey.

bütün, ad.

: Şikayet, yakınma.

: Dolandırıcı, düzenbaz, yalancı kimse.

: Tahta, çinko gibi hafif şeylerden yşpılmış temelsiz, eğreti yapı.

: Yeni yürümeye başlayan çocukların çabuk yürümelerini sağlayan araç. Yürüteç.

: Barbunyagillerden, kırmızı pullu, beyaz etli, kemikli bir balık. {Mullus barbatus}

: Küçük testi.

: Harabolmuş büyük ev.

: Bir yolu veya geçidi kapamak için her türlü araçtan yararlanılarak yapılan engel.

: 1. Ev yapımında kalıpçıların kullandığı tahta.

2. Argoda "çek git" anlamında kullanılır.

3. Sıvacı ve duvarların cetvel gibi kullandıkları ensiz, uzun ve düz tahta.

: Yolcu otobüsü.

: Kabak çekirdeğinin kurutulmuş, tuzlanmış ve kavrulmuş şekli. Eğlencelik.

: Bir tarafı tutkallı, daire biçiminde sarılı, daha çok fotoğraf camlanırken kullanılan kağıt şerit. Paspartu.

: 1. Osmanlı donanmasında kullanılan kadirga türünden savaş gemisi.

2. Ana ve babası arasında evlilik bağı olmadan meydana gelen çocuk. Piç.

: 1. Bir yüzeyin üzerindeki ince çizgi.

2. Bir dişli çarkta veya bir vidada iki diş arasında kalan çukur bölüm. Yiv.

: Tavlada oynanan esir oyunu.

: Şeker, badem ya da fındık ve yumurta akından yapılan ve düğün törenlerinde konuklara ikram edilen bir tür tatlı. (Rum. Pastışı)

: Evlendirmek.

: 1. Başından bir nikah geçmiş olan kadın.

2. Eşi hayatta olan kadın veya erkek.

- ç, s. : Borcuna sadık olmayan (kimse).
- çğı, s. : Eline geçen parayı batıran (kimse).
- çili, s., Rum. : 1. Kül renkli, benekli.
2. iki renkli (hayvan).
3. Alaca, karışık renkli.
- çz olmak, ey. : işe yaramaz kullanılmaz duruma gelmek, bozulmak.
- çz, s., Ar. : işe yaramaz, kullanılmaz. Battal.
- ç, ad., İt. : Yolculukta içine eşya konulan büyük çanta. Valiz.
- çri, ad., Rum. : 1. Matara. Yolculukta boyuna veya bele asılı olarak taşınan su kabı.
2. Bidon.
- ç, s. : 1. Taze olmayan.
2. İhtiyar.yaşlı.
3. Güncelliğini yitiren.
- çlamak, ey. : Tazeliğini yitirmek.
- ça, ad. : Çelme. Birini düşürmek için ayağının önüne ayak uzatmak.
- çalamak, ey. : Çelmelemek.
- çmak, ey. : Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek. Boğazlamak.
- ç(Bebbe), ad., Ç.s. : Yatak.
- çyiş, ad., Far. : Yer değişme, atama.
- çlemek, ey. : Tembellik yapmak, bir işte ağır hareket etmek.
- çksi, ad., Rum : Uçurtma. Uçurgan.
- çmez, ad. : Genellikle üzüm, dut gibi meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış suyu. Pekmez.
- çg, ad. : Çocuk kundağı.
- çmek, ey. : 1. Çocuğu kundaklamak.
2. Kirletmek.
- çnk, ad. : Yüksekliği birkaç yüz metreyi geçmeyen, çok kez tek başına, yamaçları yatık yer biçimi. Tepe.
- ç, s., Ar. : Karşılıksız, emeksiz veya parasız elde edilen (şey).
- çmek, ey. : 1. Öğrenmek, akılda tutmak,
2. Sanmak,
3. Bel denilen araçla toprağı işlemek.

..., s., Rum.

atad.

IPi ad., Rum.

ilemek, ey.

bado, ad., Rum.

ova, ad.

aret, s., Ar.

si, ad., Rum.

nya, ad., İt.

ngan, ad., İng.

riye, ad.

ti yapmak, ey., Ç.s.

, ad.

a, ad., Rum.

aga, s., Rum.

sa, ad., Rum.

m, ad.

ngiç, ad.

allı, ad.

(bişşi), ad.

, s.

ad.

: Deli.

: 1. Av köpeği.

2. Uzun kulaklı keçi veya koyun.

: Kadınların ziynet eşyası olarak boyunlarına astıkları Osmanlı altını. Beşibirlik. Beşibirarada.

: Ürkerek geri çekilir gibi olmak, irkilrrrek.

: Gezinti, gezinme (yaya olarak).

: Kimsenin uğramadığı uçsuz-bucaksız ova.

: Çirkin (Arapçada iyi haber anlamındadır)

: Arabaların üst kısımlarını ya da camlarını silmede kullanılan ince deri.

: Uzun marangoz rendesi. Planya.

: Hafif taşınabilir makineli tüfek.

: Ballı babagillerden, Akdeniz çevresinde çok yetişen, güzel kokulu, yapraklarını dökmeyen, çok yıllık bir bitki. (*Rosmarinus officinalis*)

: Yıkamak, yıkanmak.

: Meme başı.

: 1. Oklavı ile açılan kalın yufka.

2. Hellim veya zeytin katılarak yapılan yassı ekmek.

: Yassı, basık.

: Çullukgillerden, tüyleri kahverengi ve kül rengi, göçebe, eti için avlanan uzun gagalı bir-kuş. (*Scolopax rusticola*)

: 1. Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duranelde, baş parmak ve serçe parmakların uçları arasındaki açıklık. Karış.

2. Koyun, keçi, deve gibi hayvan.

: Kesici araçları bilemek için kullanılan aygıt. Bileği.

: Çoğunlukla kadife üzerine sırma ile kabartma dal ve çiçek yaparak işlenen kadın giysisi.

: Mayalı veya mayasız hamurla yapıp yağda kızartılan yufka.

: Verimli toprak. Mümbit.

: 1. Katı bir şey dikilirken iğneye yol açmak için

kullanılan çelikten yapılmış ağaç saplı sivri uçlu aygıt.

2. Kaba dokumaları dikmekte kullanılan ucu yassı ve eğrice büyük iğne. Çuvaldız.

: Hayvan sürmeğe yarayan bizli değnek. Şitta.

: Birden çevirip boşaltmak. it. poca.

: 1. Küçük içki bardağı (ad.).

2. Kısa boylu kimse (s.).

: Çamaşır sarılan örtü.

: Kınkanatlılardan, gübrelik veya ayakyolu çukuru gibi yerlerde yaşayan bir böcek. (*Geotrupes stercorarius*)

: Büyükbaş hayvanlardan ya da tavuk etinden yapılmış teneke kutularda satılan et mamulü.

: Tulumba tatlısına benzeyen bir tür hamur tathısı.

: Patlıcangillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda, vitamince zengin, kırmızı ürünü için yetiştirilen bitki ve ürünü. Domates. (*Lycopersicon esculentum*)

: Kısa boylu kimse.

: Cömert.

: Duvar keharına yerleştirilen, üstüne ayna veya süs eşyası konan çekmeceli mobilya. Şifoniyer.

: 1. Yaşıt, akran.

2. Aynı boyda olan.

: Doğurmamış hayvan.

: 1. Haşere, böcek.

2. Çocukları korkutmak için söylenen hayalet vb. gibi varlıklara verilen ad.

: Böy veya devekenesi de denilen iri ve zehirli bir cins örümcek.

: Fasulyeye benzer bir bitki ve bunun göbeği koyu benekli tohumu. Börülce. (*Vigna sinensis*)

: Bağırmak.

: Hafif taşınabilir makineli tüfek.

: Saçları parlatmada kullanılan kokulu yağ veya merhem.

dimio, ad., Rum.

ing, ad., İng.

collos, a-., Rum.

, ad., Çs.

s., ad., Rum.

, ad., Rum.

, ad., Rum.

ar, ad., Far.

uriya, ad., Rum.

, ad.

, ad.

kapan, ad.

lamak, ey.

s.

n, ad.

(Büllük), ad.

cük, ad.

n, ad., Far.

büş, ünl.

zf.

ad.

: Suç işleyene suçun derecesine göre uygulanan yaptırım. Ceza.

: 7.65 mm lik otomatik tabanca. Browning.

: Nane türünden çok yıllık güzel kokulu bitki.

Derenanesi. (*Menta pulegium*)

: Ayakkabı.

: 1. Oval (s.).

2. Küçük, zeytinli köy ekmeği (ad.).

: Kolokaz yumrusunun dışarıya doğru olan kısmı.

: Cıvıv, olgunlaşma çağındaki piliç.

: Küçükbaş hayvanların kalın barsağına kıyma ve pirinç doldurularak yapılan yemek. Mubar.

: Geceleri ışık çevresinde dönen pervane. Kelebek.

: 1. ilmek. (örgüde).

2. Bir santimetrelik ölçü birimi.

: Havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi, hortum.

: Bukalemun. (*Chamaleo vulgaris*)

: (Kalemin) ucunu açmak.

: Kısa boylu kimse.

: 1. Bir yolun yön değiştirdiği yer. Viraj.

2. Bir şeyin bükülmüş yeri.

: Çocukların erkeklik organı.

: Çarşaf, gecelik veya gömlek yapımında kullanılan ham ipekten yapılmış kumaş. Bürümcük.

: Susuz ya da az suyla pişirilen kebab. Biryen.

: Keçi, koyun vb. hayvanları bir araya toplamak için söylenir.

: Bedava, karşılıksız.

: Yoğurt içine hıyar doğranarak yapılan, çoğu kez sarımsak da konan iştah açıcı yiyecek. Talatur.

oz, s.

ı, s., Far.

(~ka), ad.

it
ğıdı, ad.

tu, ad.

ad., Far.

re, ad., Far.

re, ad., Ar.

na (cubbana), ad.

s.

mak, ey.

z, ad., Rum.

ak, ad.

s.

mak, ey.

nk, ad.

ak, ad.

alamak, ey.

: Çok konuşan huysuz ve kötü niyetli yaşlı kadın.

: Gösterişli.

: Gösteriş.

: Zımpara kağıdı.

: Semiz otugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen ve yemeği de yapılan otsu bir bitki.

(*Portulaca oleracea*).

: 1. Hortlak kadın.

2. Huysuz ve çirkin yaşlı kadın.

3. Tertipsiz ve dağınık saçlı kadın.

: Yorgancıların yorgan dikerken içteki pamuğu dikeceği alana çekme ya da uzaklaştırmada kullandıkları kısa, sindirik, sert tahtadanyapılmış araç. Far. cendere.

: Başkası tarafından yapılan veya kaza sonucu ortaya çıkan zararı ödeme.

: Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma. Alkış.

:Yoksul.

: Bozulmak.

: 1. Bozuk (yumurtanın bozulmuş şekli.)

2. Cıvık

3. irintenmiş (yara)

: Kıl gibi ince şeyleri tutmak veya çekmek için kullanılan küçük maşa.

: Yere dikilmiş bir eksen üzerinde döndürülen ve çeşitli binit takımlarından kurulmuş olan eğlence aracı.

Atlıkarınca.

: 1. Oyunbozan kimse.

2. Hoşa gitmeyen çığ ve keskin sesli.

3. Oyunbozan.

: Bir işten veya sözden caymak, vazgeçmek.

: Ağustos böceği. (*Cicada*).

: Yırtıcı kuşların veya kedinin pençesi.

: 1. Tırmalamak.

2. Çaba gösterildiği halde başaramamak.

ık, ad.

ınl., Ç.s.

, ad.

ıyetsiz, s., Ar.

ıbicili, s.

, ad., Rum.

, ad., Ar.

ıli (ciri ciri), z.f.

ıdiri, ad., Fr.

ık, ad.

ıklemek, ey.

, ad., Rum.

, ad., Lat.

ıane, ad., Far.

, ad.;İng.

, ad., İng.

(Cıra), ad., Rum.

ık, ad., Rum.

emek, ey.

elek, s.

, ad., Rum,

ıdis (sürdis), ad.

: Tırnak yarası.

: Çocukları ateşe ve tehlikeli şeylere karşı uyarırken söylenir.

: Çizgi.

: Soysuz, sütü bozuk.

: Göze çarpan süslerle bezenmiş.

: 1. Sığırcık denen kuş. (*Sturnus vulgaris*)

2. (mec.) Çok zayıf kimse.

: Dikici veya saraçların bir şeyi dikmek için bacakları arasında tuttıkları tahta kıskaç.

: Kendi üzerinde dönerek hareket etmek, yuvarlanmak.

: üzerinden geçtiği şeyi basıp sıkıştırmak ve düzleştirmek için kullanılan silindir denilen araç.

: Çimdik.

: Çimdiklemek.

: Koşu hayvanları için kullanılan nefeslik.

: 1. Yaban enginarı. (*Cynara cardunculus*)

2. Birleşikgillerden, çok yıllık dikenli bitki ve onun meyvesi. Enginar. (*Cynara scolymus*)

: 1. Hindistan'dan çıktıkları varsayılan ve dünyanın çeşitli yerlerinde göçebe olarak yaşayan bir topluluk ya da bu topluluktan olan kimse.

2. Cimri (s.) (Mee.).

: Her türlü arazide kullanılabilen ufak, hafif, motorlu taşıt. ing. jeep.

: Çok ince dilinmiş patetes kızartması.

: Rum kadını (Rumcada hanımefendi anlamında kullanılır).

: Rum kızı.

: Yuvarlamak.

: 1. Ele avuca sığmayan kimse.

2. Cilve yapan kimse.

3. Çevik.

: Ağustosböceği. (*Cicada plebja*)

: ishal.

ni yap111ak, ey., Ç.s.

bez, ad.

: Oturmak.

: incir biçiminde meyveleri olan, hamken pişmesi için meyveleri bıçakla yarılan, olgunlaştıktan sonra kırmızılaşıp yarılan, yarılan yeriyle iç kısımları kara bir kabuk bağlayan bit tür ağaç. içi boş olan meyvesine de cümbez denir. (*Ficus syoomorus*)

a, ad., İt.

: Toprağı işlemek için kullanılan ağaç saplı demir kazı aracı. Çapa.

rona, ad., İt

: Karşısındakini susturacak biçimde çok konuşan.geveze kimse. it. Chiacchierone.

ad, ad.

: Koyun, keçi gibi hayvanların kuyruk altındaki kıllara takılıp kuruyan pislik. Çakıldak.

dikeni, ad.

: Maydanozgillerden tıpta kullanılan bir bitki. Deve elması. (*Arctium tomentosum*)

dez, ad., Rum.

: Yeşil zeytinin kırılarak tuzlu suda korunmasıyla elde edilen Kıbrıs mutfağına özgü katıklık.

let, ad., İt.

: Kakoadan yapılan ve içine şeker, süt, fıstık, fındık katılan yiyecek. Çikolata.

Jd.

: Olgunlaşmamış yeşil badem. Çağla.

sopurgesi, ad.

: Tülümbe denen çalının daUarından yapılan süpürge. Bu süpürge ile daha çok avlular süpürülür. Bu süpürgeye meydan süpürgesi de denir.

ad.

: 1. Diken, çalı.

2. Küçük, çatallı bitkilerin genel adı.

aşır maşası, ad.

: ipe serilen çamaşırı tutturmak için kullanılan yaylı kıskaç. Mandal.

ak, ad.

: Toprak ya da metalden yapılan çukur kap.

gar, ad.

: Dize yakın boyda altı özel çivilerle donatılan ve çangar çizmesi denilen özel çizmeyi yapan kunduracı.

açulli, s.

: Kılığının veya eşyasının düzgün ve temiz olmasına özenmeyen, pasaklı (kimse). Çapaçul.

rt (çapıt), ad.

ambina, ad.

e (çarda), ad.

ez, ad.

ma, ad., Rum.

n, ad.

rdüğmesi, ad.

c, ad.

cek, ad.

ber, ad.

ge, ad., Far.

ik, ad.

emit, ad.

ng, ad.

mak, ey.

ed.

lamak, ey.

n, ad.

: Eskimiş bez parçası, paçavra

: Beyaz veya siyah çarşafı, çirkin görünümlü, kötü ruhlu olarak bilinen bir yaratık (cin). Çarşamba karısı.

: Büyük, çukur çinko tabak.

: üzerinde harup biçiminde küçük kozalakları olan hahomilyaya benzeyen kırlarda yabani olarak yetişen bir tür çalı.

: 1. Erkek karşılama oyunlarında manilerle yapılan atışma. Mani Çatışması.

2. Halk Ozanlarının koşukla atışması. Çınlama.

: Akrep. (*Scorpio*).

: Ormanlık, yüksek yerlerde, çok dallı, meyveleri salkım biçiminde bir arada ve parlak kırmızı olan çok yıllık, bir çalı bitkisi. (*Poterium spinosum*)

: Yavrulama çağına gelmemiş keçi.

: Ayakkabıyı kolay giyebilmek için kullanılan oluk biçimindeki araç. Kerata.

: Kadın başörtüsü, yazma yemeni.

: Omurgalılardan kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın açılıp kapanmasını sağlayan parça. Çene. Far. Çâne,

: Bir şeyin kenarında, kesilerek veya kırılarak açılan küçük kertik.

: Kara ağaçgillerden, mercimekten az büyük, buruk lezzette meyvesi olan ağaç, çitlembik. (*Ce/tis*)

: Kirmen. Elde yün eğirmeye yarar aygıt.

: 1. Çağırma.

2. (Şarkı veya türkü) Söylemek.

: 1. Küçük bohça. Çıkın.

2. Para kesesi.

3. Parça.

: Dürmek.

: 1. Para kesesi.

2. Küçük bohça.

3. Bir şeye sarılarak düğümlenmiş öteberi.

lamak, ey.

ad.

lamak, ey.

arak (Çingirik), ad.

ardak, ad.

mak, ey.

doiması, ad.

lahanası, ad.

bardağı, ad.

mek, ey.

li, ad.

ad.

eme, ad.

ad.

emek, ey.

ad.

ad.

mek, ey.

apmak, ey., Ç.s.

emek, ey.

ad.

an çantası, ad.

an düdüğü, ad.

: Para biriktirmek.

: 1. Parça, zerre

2. Kivılcım

: Sıçramak.

: 1. Küçük çan.

2. içindeki tanelerin hareketiyle ses çıkaran metal yuvarlak nesne.

: Çocuk oyuncağı olarak kullanılan saplı bir çingirik.

: Söylenmesi gerek olan bir şeyin bir bölümünü söyleyerek öteki tarafını anlayışa bırakmak.

: Kabak çiçeğinin içerisine pirinç, soğan, kurunane, salça ve karabiber konarak yapılan dolma.

: Turpgillerden çiçekleri etli ve tanecikli bir görünüşte olan, yaprakları lahana yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki. Karnabahar. Karnabir.

(*Brossica oleracea*)

: İki saplı, topraktan yapılan bardak.

: Çiselemek.

: Hafif yağmur serpintisi.

: Şilte.

: Yere gömülüp çimlendirilen uzun çubuk.

: Küçük üzüm salkımı.

: Değnekle dürtüştürmek.

: Kesilmiş ince, uzun, taze ağaç dalı.

: Bir tür menemen.

: Meyve silmek.

: İşemek.

: Kumaşlardaki kir ve lekeleri temizlemek için çamaşırın iki yanını ele alıp birbirine sürtmek. Çitilemek.

: Saban demirinin toprakta bıraktığı iz.

: Şubat-Mayıs aylarında çiçek açan, çiçekleri sapın iki yanında dizilmiş yaprakları gibi dizilen, meyveleri çobanların çantalarına benzediği için bu adla anılan bir bitki. (*Capsela burse-pestonis*).

: 1. İki çeneklilerden sap ve yapraklarında keskin bir

anlamak, ey.

gi, ad.

g,,lamak,' ey.

glrak (Çingırık}, ad.

girdak, ad.

atmak, ey.

ek r'olması, ad.

ek lahanası, ad.

çibardağı, ad.

enmek, ey.

nti, ad.

e, ad.

leme, ad.

gil, ad.

~rne,ey.

pi, ad.

pil, ad.

pmek, ey.

yapmak, ey., Ç.s.

elemek, ey.

, ad.

~n çantası, ad.

ban düdüğü, ad.

: Para biriktirmek.

: 1. Parça, zerre

2. Kivılcım

: Sıçramak.

: 1. Küçük çan.

2. içindeki tanelerin hareketiyle ses çıkaran metal yuvarlak nesne.

: Çocuk oyuncağı olarak kullanılan saplı bir çingırak.

: Söylenmesi gerek olan bir şeyin bir bölümünü söyleyerek öteki tarafını anlayışa bırakmak.

: Kabak çiçeğinin içerisine pirinç, soğan, kurunane, salça ve karabiber konarak yapılan dolma.

: Turpgillerden çiçekleri etli ve tanecikli bir görünüşte olan, yaprakları lahana yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki. Karnabahar. Karnabir. (*Brossica oleracea*)

: İki saplı, topraktan yapılan bardak.

: Çiselemek.

: Hafif yağmur serpintisi.

: Şilte.

: Yere gömülüp çimlendirilen uzun çubuk.

: Küçük üzüm salkımı.

: Değnekle dürtüştürmek.

: Kesilmiş ince, uzun, taze ağaç dalı.

: Bir tür menemen.

: Meyve silkmek.

: İşemek.

: Kumaşlardaki kir ve lekeleri temizlemek için çamaşırın iki yanını ele alıp birbirine sürtmek. Çitilemek.

: Saban demirinin toprakta bıraktığı iz.

: Şubat-Mayıs aylarında çiçek açan, çiçekleri sapın iki yanında dizilmiş yaprakları gibi dizilen, meyveleri çobanların çantalarına benzediği için bu adla anılan bir bitki. (*Capsela bursa-pastoris*).

: 1. İki çeneklilerden sap ve yapraklarında keskin bir

kokulu olan, nemli yerlerde yetişen bir bitki.

Meyhaneciotu. (*Asarum eupatorium*).

2. Dillidüdük.

: 1. Küme, topluluk.

2. Tümsek biçimindeki yığın.

3. Küme biçiminde olan, kümeyi andıran (s.).

: 1. Ekin yığım

2. Değnek.

: Pekmezle yapılan bir tür hamur tatlısı. Guturutkya.

Zülbiye.

: 1. Yağı alınmış süt yada yoğurdun kaynatılmasıyla elde edilen katık. Ekşimik.

2. Bir çökme sonunda sıvının dibine çöken şey.

Çökel.

3. Çitlembik çorbası yapılırken kaynatma sonucunda dipte kalanlar.

: Dizlerini bükerek topukları üzerinde oturmak.

: Beceriksiz.

: 1. Kıldan yapılmış kalın dokuma

2. Kıldan yada tüyden yapılmış hayvan örtüsü

3. Giyim, giysi.

: El tezgahında bez dokuyan kimse. Far. cülâh.

: Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba. Far. cuvâi

: Yürüyen eşeği durdurmak için söylenen söz.

: Dut ağacı dallarından veya kamyştan örülmüş, merteğe asılan yayvan bir tür ekmek sepeti.

: Hasır veya sepet içine konan, su veya başka sıvıları taşımaya yarar büyük cam kavanoz. Damaçana.

: 1. Ayağın alt yüzü.

2. üstü kapalı bir yerin ayakla basılan yüzü, tavan

karşısı. Taban.

3. Ayakkabının alt kısmı.

: Ansızın.

: 1. Tadını aldığı bir şeyi durmadan istemek.

2. Yarar ya da çıkar sağlanan bir yere sık sık uğramak.

3. Müptela olmak.

: 1. Parça.

2. Tahta parçası.

: Küçükbaş hayvanların postundan yapılan ve sırta asılan torba.

: Bir kimseye armağan edilerek takılan altın.bilezik, küpe gibi şeyler. Takı.

: 1. Fahişe.

2. Cinsel içgüdüğü güçlü olan kadın.

: 1. Daldırmak işi

2. Bir dalı gövdeden ayırmadan toprağa gömerek köklenmesini sağlama yolu.

3. Bu yolla daldırılan dal.

: işine gereken önem ve dikkati gösterm~yen.

: Kapı arkasındaki sürgü.

: Görgü kurallarına uymadan, uygunsuz bir şekilde bir yere girmek.

: Birdenbire.

: İki ucuna birer kişi oturup, karşılıklı olarak havada yükselip inerek eğlenmeyi sağlayan ortasından bir yere dayalı tahta kalas. Tahtaravalli.

: 1. Boşboğaz, düşüncesiz.

2. Bilgisiz ama bilgiç geçinen.

3. Patavatsız.

: 1. Balkon. Teras

2. Damın üstüne dökülen, damı oluşturan beton zemin.

: Kaba yapılı kimse (erkek).

: Argasti da denilen, sürüngen saçak halindeki kökleri

illobitta, ad., Rum.	derinlere giden ve kökleri kaynatılarak böbrek sancısı için kullanılan bir tür muzır ot. (<i>Agropyrum repens</i>).
day yapmak, ey., Ç.s.	: Oklavayla açılan hamura tahın ve şeker eklendikten sonra yassı ve dairesel parçalar halinde fırında pişirilerek yapılan tattı. Tahınlı.
bağ, ad., Ar.	: Yürümek.
leg, ad.	: Deri ve postları kullanılabilecek duruma getiren kimse. Sepici.
ecek, ad.	: Darbuka.
işek, s.	: Mukava, kağıt, deri gibi şeylerde delik açmaya yarayan araç, delgeç.
iz kestanesi, ad.	: Delişmen, hoppa.
ozito, ad., it.	: Hareket edebilen dikenlerle örtülü, yuvarlak kalker kabuktu, derisi dikenlilerden bir yumuşakça (<i>Echinus esculentus</i>)
teban, ad., Far.	: Bir taahhüt sırasında yatırılan güvence veya bağlanma parası. Depozit.
ıf yapmak, ey, Ç.s.	: Ekili araziye ve ağaçlara zarar verilmemesi için köylerde bekçilik yapan, gerektiğinde ceza da kesen kamu görevlisi. Kırbekçisi. Korucu.
ve boynu, ad.	: Dövmek.
risi, s.	: S ve U biçimindeki boru.
yirmi, s.	: Bir günün, bir haftanın veya bir ayın ardından gelen günü, haftayı veya ayı gösterir. (Devrisi gün, devrisi gece vb.)
yilim, zf.	: Yuvarlak, değirmi.
gım, ad.	: Örneğin, sözgelisi.
ibez gurmak, ey.	: Parça, lokma. (Bir defada alınıp ağza götürülen yiyecek parçası)
ı, lei(Dirabez), ad., Rum.	: Ziyafet vermek.
rada, ad.	: Masa.
rhoma, ad. Rum.	: 1. Tirolün çektiği büyük balıkçı teknesi 2. Çok yemek yeyen ya da şişman kişi. (mecaz)
	: Kimi topluluklarda güveye gelin tarafından verilen para veya mal. Drahoma.

ngen, ad.	: Harmanda sapları yaymaya yarar uzun çatallı araç.
belik, zf.	Dirgen. : 1. Büsbütün, tam. (Dibelik ahmaktır.) 2. Aynen, tıpkı. {Dibelik eşek}
bidadlı, ad.	: Dikenli yaprakları toprak üstüne yayılan, yumru kökleri yenebilen bir bitki.
odizo, ad., İt.	: 1. Büyük su deposu. 2. Bir taahhüt sırasında yatırılan güvence veya bağlanma parası. Kapora.
baz, s., Far.	: Konuşkan.
damak, ad.	: Tavşanağzı da denilen çiçek ve onun bitkisi. (<i>Antirrhinum orantium</i>).
lemek, ey.	: 1. Azarlamak. 2. Aleyhte bulunmak.
lenmek, ey.	: Alev çıkararak yanmak.
liro, ad., Rum.	: 1. Kıbns'ta Dillirga yöresinde yaşayan insanlara denir. 2. Çıplak {sıfat}.
nelmek, ey.	: 1. Ayakta durmak ya da ayağa kalkmak 2. inat etmek 3. Karşı koymak. 4. Sözünde direnmek.
ngil, ad.	: Ağaç veya demirden yapılan ve arabanın tekerleklerini birbirine bağlayan uzunca aygıt, mil.
z, i9il<.temek, ey.	: Ayrılmak, gitmek.
ngildetmek, ey.	: Defetmek, kovmak.
rabe, z gurmak, ey.	: Ziyafet vermek.
rabez, ad., Rum.	: Masa.
renmek, ey.	: Ayak diremek, inat etmek.
rifil, ad., Rum.	: Baklagillerden, başak durumundaki çiçekleri kırmızı veya mor renkli olan ve hayvanlara yem olarak yetiştirilen çayır bitkilerinin genel adı. Yonca. (<i>Trifotium</i>)
izmaf ad., Rum.	: Saraç veya kunduracıların kullandığı pergelli bıçak.
rtk, ad.	: 1. Huzur. 2. Refah. 3. Varlık, servet.

Dışlek, s.	: Dışleri dışarıya doğru fırlamış olan (kimse). Dışlenga.
Ditsi, ad., s., Rum.	: 1. Çok zayıf (s.) 2. Eti yenen veya turşusu kurulan bir tür göçmen kuş. Gitsa (ad).
Ditsiro, s., Rum.	: 1. Çıplak. 2. Çok fakir.
Divlik kuşu, ad.	: Ebabülbül. Dağ kırlangıcı. (<i>Puffinus puffinus</i>)
Dizlik, ad.	: 1. Dizi aşmayan bir tür erkek şalvarı. 2. Dize kadar uzanan konçlu çorap.
Dobra dobra, zf.	: Mertçe, sakınmadan (konuşmak).
Dodo, s., Por.	: Ahmak, dünyadan habersiz (Doudo).
Dodonya, ad.	: Begonyagillerden, küçük sarı renkli çokum çiçekli, çit olarak ekilen bir süs bitkisi.
Dolama, ad.	: 1. Başörtüsü. 2. Önü yırtmaçlı bir çeşit giysi.
Dolaman, ad.	: Askılı mantarlardan, toprak içinde yumru biçiminde yetişen, yenilebilen bir bitki. Yer mantarı. (<i>Tuber melanosporum</i>).
Erpmbula, ad., Fr.	: 1. Torbadan numaralı taşlar çekilerek, üzerinde numara yazılı kağıtlarla oynayan bir talih oyunu. Tombala.
Et(<no, ad., Fr.	: Bin kilogramlık ağırlık birimi. Ton.
EtprobuHa, ad., Rum.	: Hellim yapılırken en son kalan teleme kırıntılarından yapılan hellimcik.
Dorum, ad.	: Deve yavrusu.
Joşan, s.	: Kullanılmış, yıpranmış elbise, çamaşır veya eşya.
El(>ndürek, ad.	: Çocukların çevresinde ip sararak birden yere bırakıp döndürdükleri, tahtadan yapılmış, ucu sivri demir olan koni biçimindeki oyuncak. Topaç.
Dönek, s.	: Sözünde durmayan, inanç ve düşüncesini sürekli değiştiren, kaypak.
Dönemeç, ad.	: Köşe, büküm. Viraj.
g)öpiye, s, ad., Fr.	: Etek ceketten oluşan iki parçalı kadın giysisi. Fr. deux-pieces.
Döşek, ad.	: Yatak (eski şekli "düşek")

!Döveç, ad.

fraşilya, ad., Rum.

Dulçiç&ği, ad.

Duınmak, ey.

~obek, ad.

~übürük, ad.

Dümbelek, ad.

Dümen, ad., lt.

Dümenya, ad., lt.

Efürük, s.

E{ürütmek, ey.

Düvül, ad., Fr.

Düzenlik, ad.

Elyapmak, ey., Ç.S.

Ebabül, ad., Ar.

Ebe gömeci, ad.

Ebe, ad.

Ebedenölmez, ad.

: 1. Havan eli.

2. Ağaçtan yapılmış havan.

: 1. Eti yenen.ve evcilleştirilebilen bir kuş türü.

Bağzıkara.

2. Hayvanlarda boyunduruk altına konan yastık.

: Bir yada çok yıllık, genellikle kumluk yerlerde yetişen, çiçekli bir bitki. (*Scabiosa prolifera*).

: Güneşin veya ayılı batması.

: Taştan veya ağaçtan yapılmış küçük havan. Dibek.

: Kalınbarsağm sona erdiği yer. Büzük.

: Darbuka.

: Motorlu araçlarda, araca istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan düzenek, direksiyon.

: Hayvan arabalarının oku.

: Dürülmüş, bükülmüş.

: üretmek, yetiştirmek. Büyütmek.

: Elektrik ampülünün takıldığı bakır ya da pirinçten yivli yer. Dügü!. Duy. Fr. douille.

: iyi geçim, uyum. Dirlik düzenlik.

: Uyumak.

: Ebabil, dağ kırlangıcı. (*Puffinus puffinus*)

: Ebe gümecigillerden, yaprakları sebze otarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki.

(*Malva sylvestris*)

: 1. Doğmak üzere olan çocuğu alan ve anneye. doğum dolayısıyla gereken hizmetleri yapan kadın.

2. Oyunda kaptan olan ya da takıma karşı tek başına oynayan çocuk.

3. Büyükanne, nine.

: Çiçekleri sarı renkli yabani bir bitki.. Çiçekleri

kuruduktan sonra dökülmediği için bitkiye bu ad verilmiştir. (*Helichrysum Stoechas*)

: işçi başı. Embisdad.

: Bir aracın (özellikle bisikletin) genel bakım ve onarımı.

: Yiğit, cesur.

: Fitnet çiçeğinin taçyaprakları al renkli olanı.

: Boyu yüz metreyi aşabilen, toprağın suyunu çekerek bataklık duruma gelmesini önleyen bir ağaç, sıtmaağacı. Kıbrıs'ta sıtmanın yaygın olduğu dönemlerde İngilizler tarafından getirildiği söylenen bu ağaç, bataklık olan yerlere dikilmiştir. Yaprakları suda kaynatılırken çıkan buharı nefeslendiğinde gribe iyi gelmektedir. Okalıptüs. (*Eucalyptus globulus*).

: Döğülmüştahılın kabuklarını savurmak.

: 2 parça halindeki yuvarlak kadayıf ekmeğinin arasına nor konup, ateş üzerinde koyu şerbet içirilerek hazırlanan tatlı.

: Birdenbire ortaya çıkarak gelişen kızartı, kaşınma, sulanma, kabuk bağlama gibi doku bozukluklarıyla belirginleşen bir deri hastalığı, mayasıl.

: Eğri büğrü.

: Bir yerde toplanan kalabalık, halk. Ahali.

: üzerine ekmeğin hamur hali konulan, birçok değirmi gözü bulunan uzunca tahta. Penevet.

: 1. Limon. (*Citrus limonum*).

2. Sirke ya da limon tadında olan.

: Taze yaprakları üç dilimli olup, Şubat-Nisan ayları arasında sarı çiçek açan ve hemen hemen her yerde bulunan yabani bir bitkidir. Gövdesi yendiği zaman ağızda ekşimsi bir tat bırakır. Ekşilice. (*Oxalis pes-caprae*).

: 1. Acı.

2. Ekşimtırak.

3. Beğenilmeyen ve yenilmeyen yemek.

: Çile durumundaki ipliği yumak yapmak ya da masura

sarmak için, üzerine geçirilen dolap biçimindeki hafif ve bir eksen üzerinde dönen aygıt. Elemge.

: Baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı kömeçli, bir yıllık otsu bitki. Papatya. (*Matricaria chamomilla*)

1. Çekişmek, kavga etmek.
2. Karşısındakine rahat vermemek.
3. Karşılıklı itişmek.
4. Dokunaklı söz söylemek.

: Eldiven.

1. Yapışmak.
2. Maddelerin birbirine kaynaşması.

: Peki, tamam, olur.

: Bilye (pirilli) oyununda oyuncunun kullandığı ötekilerden daha güzel ve daha iri olan bilye.

: Çürütülmüş tütünden yapılan ve burna çekilen keyif verici toz.

: Yokuş aşağı, meyil, iniş.

1. Evlenecek çağa gelmiş.
2. Olmuş, yetişmiş. Ergin.
3. Bekar.

1. Kesilip kurutulmuş hamur, el makarınası. Far. rişte.
- 2; Deniz yosunu.

: Tavlada, tavlının pullarım salıvermemek, kapatmak temeline dayanan oyun. Basdırmalı. Hapis.

: 1. Tutsak.

2. Bir düşünceye veya bir kimseye körü körüne bağlı olan kimse(mecaz).

: Birini ya da bir şeyi koruyan, gözeten kimse, koruyucu.

: Toprak, kül gibi toz durumunda bulunan şeyleri hafifçe kazıp karıştırmak.

1. Aniden çıkagelmek.
2. Aniden karşıdan görünmek.

: Koşmak, seyirtmek.

ık, ad.

: Kapı boşluğunun alt kısmında bulunan alçak basamak, kapı önü.

mek, ey.

- : 1. (Hayvan) Ayağıyla yeri kazmak.
2. Yaramazlık yapmak.
3. Karıştırmak.

imen, s.

- : 1. Evine, ailesine bağlı (kimse).
2. Ev işinde becerikli (kadın).

ek, ad., Rum.

- : 1. Dönümün dörtte biri.
2. Su yolu.
3. Tarlanın, tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri.

ecek, ad.

: Tahılın taşlarını ayıklamakta kullanılan budaksız ağaçtan yapılmış az kenarlı tepsi.

elemek, ey.

: Hububatın yabancı maddelerini savurarak temizlemek.

irmek, ey.

: Devşirip toplamak. Evşirmek.

zf.

: Elbette, kuşkusuz.

ad.

: Madenleri, tahtayı vb. yi yontmak, düzeltmek için kullanılan, sert, ensiz, çelik araç. Eğe.

im, ad.

: Bir şeyi sevmeye, istemeye ya da yapmaya içten yönelme, meyil. Eğilim.

ence, ad.

- : 1. Eğlenmek işi.
2. Neşeli ve hoşça vakit geçirten şey.
3. Neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı.

enmek, ey.

- : 1. Hoşça vakit geçirmek.
2. Bir kimseyle alay etmek.
3. Bir yerde durup zaman geçirmek.

eşmek, ey.

: ikamet etmek, herhangi bir yerde oturmak.

âne, ad.

: Maydanozgillerden, iplik biçiminde ince yapraklı, güzel kokusundan dolayı kimi yemeklere konulan bitki. Dere otu. (*Anethum*).

gi, ad.

- : 1. üzüntü, sıkıntı.
2. Zahmet, eziyet.

b elemek, ey.

- : 1. iyice dövmek.
2. üzme, sıkıntıya sokmak.

3. Dayanıklılığını aşacak derecede çalıştırarak yormak.

t.

o, ad., Rum

kide, Bağ., Ar.

ya, ad., İt.

milya, ad., İt.

ndi, ad., Rum.

nella, ad., İt.

nos, ad., Ar.

raza, zf., Ar.

fara, s., Ar.

nmak, ey. Ar.

setta, ad., İt.

riya, ad., s., Rum.

ssa, ad.

letta (Havetta), ad., Rum.

nyıl, ad., İng.

: 1. Araba farı.

2. Mercek.

: Ama, fakat.

: 1. Topları ateşlemek için ağız otunun konulduğu delik

2. Kapıp koyverme, salıverme.

: 1. Aile.

2. Karı, eş.

: Oyun kağıtlarındaki oğlan, vale.

: 1. Kazak.

2. Genellikle ince pamuk ipliğinden dokunmuş, ten üzerine giyilen iç çamaşırı.

: Genellikle silindir biçiminde olan mum, gaz lambası gibi aydınlatma araçlarının çevresini kapatarak rüzgardan koruyan cam koruncak. Fanus.

: örneğin, sözgelışı.

: 1. Ağzı kalabalık, gürültücü.

2. Aceleci.

: 1. Vazgeçmek, usanmak. Ar. Fariğ (olmak).

2. Yıpranmak.

3. Yaşlanmak.

: işlenmiş dertkesmeye yarar keskin, özel bıçak.

Kunduracı bıçağı. İt. faccetta.

: 1. Kargaşalık.

2. Boş, anlamsız (söz).

: Yaban güvercininden iri, büyük kanatlı, tüylü, dağlık, ormanlık arazilerde yaşayan bir tür kuş.

: Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan ve burçağa benzeyen bir bitki. (Legumes)

: Dosya.

lafel, ad., Ar.

: Soğuk su ile haşlanmış kuru bakla ve nohutun mikserden geçirilip, maydanoz, soğan ve baharat eklenmesiyle oluşan karışımın kızartılmasıyla yapılan köfte. Kıbrıs'a Filistinliler tarafından getirilmiştir.

allah, ad., Ar.

: 1. Çingene.

2. Zenci.

race, ad., Ar.

: Eskiden kadınların sokakta giydikleri, mantoya benzer, arkası bol, yakasız, çoğu kez eteklere kadar uzayan üst giysisi.

rik, ad., Ar.

: Henüz yumurtlama çağına gelmemiş tavuk.

İoican, ad., Rum.

: BaUıbabagillerden, yaprakları güzel kokan ve bunun için saksılarda da yetiştirilen bitki. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*).

tt, ad., Rum.

: 1. Parça.

2. Beyaz peynir.

3. Sığır ve dana etinden yapılan bir tür pastırma.

fiar, ad., Lat.

: Şubat. Februarius.

ıriğini çıkarmak, ey.

: Ezip elemek, perişan etmek.

ardak, s.

: Cilveli, oynak (kadın).

da etmek, ey.

: Atmak.

amo, ad., Rum.

: Dikenlerden, çalılardan yapılmış duvar.

ldak, ad.

: 1. Rüzgarla dönen, çember biçimindeki çocuk oyuncağı

2. Havalandırmak amacıyla oda veya mutfak pencerelerine takılan kanatlı araç.

ama, s.

: Kimseden çekinmeyen, yerinde duramayan (kimse).

uk, s.

: Oynak, hoppa (kız veya kadın).

umbi, ad., Rum.

: Eskiden reçinesi hekimlikte kullanılan bir tür çalı. (*Citrus Ladenifolius*).

lık, ad.

: ıslık.

gi, xad., Rum.

: 1. Taze gübre. Fışkı.

2. Büyükbaş veya küçükbaş hayvanların tersi.

gırdak, ad.

: Sıvıları fıskırtmaya yarayan araç.

ca, ad., Rum.

: 1. Yonga.

2. Kıyıya vuran deniz yosunu.

go, ad., Lat.

: Baklagillerden hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki.

(*Vicia Sativa*)

ss, s., İng.

: Belirli. (Fiks menü)

can, ad., Ar.

: Kahve içmekte kullanılan küçük kap. Fincan.

dirik, s.

: Oynak (kız).

girdək, s.

: Oynak, şımkank (kızveya kadın).

girdemek, ey.

: Yılışmak, olur olmaza gülmek, hoppalık etmek.

(Kızlar için kullanılır).

s, ad., İng.

: 1. Bitme.

2. Bir yarışın son bulunduğu yer veya çizgi, varış.

o, ad., İt.

: 1. Çok tüylü küçük bir köpek türü.

2. Çok becerikli kimse (mecaz).

3. Köpek gibi kimse (mecaz).

ilrgitmek, ey., İng.

: 1. Bisiklette ayakça (pedal) çevirmeden gitmek.

2. Hareket halindeki bir aracın vitesini boşa alarak makineden bağımsız akışını sağlamak.

el~;ad., İt.

: Kadınların saçlarını tutturmak için kullandıkları saç tokası.

ze, ad., Ar.

: Küpe ve yüzük taşı gibi bezek işlerinde kullanılan, mavi renkli değerli bir mineral.

ad., Rum.

: Bir sıvıyı ağız dar bir kaba aktarmak için kullanılan kon-i biçimindeki araç. Huni.

ayika, ad., İng.

: Fenolformol reçinesine batırılmış ve yüzeyi yapay reçine ile kaplanmış birkaç kat kağıttan oluşan ve çoğu marangozlukta kullanılan bir çeşit madde. Formika.

zoa, ad.

: Ceviz büyüklüğünde, kırmızı kabuklu, içi sarı, sulu meyvesi olan erik türü bir bitkinin adı ve onun meyvesi.

go, ad., Rum.

: Kamyon.

ad., İt.

: Elmas taşlarının altına konan ince metal yaprak.

Foglia.

sr~nnneydana çıkarmak

: Bir kimsenin kötü niyetini ortaya çıkarmak.

ad., Ar.

: Taşkırangillerden birçok türleri bulunan bir ağaççık ve bunun güzel kokulu, fındık gülüne benzeyen çiçeği.

(*Casmin sambac*)

ad., İt.

: Nergislilerden soğan köklü bir bitki ve onun güzel

kokulu çiçeği. (*Narcissus Jonquils*)

: 1. Ev yakınında çitle çevrilmiş tarla

2. Ev önündeki açıklık.

: Furahdi ve mandıraların yöresini çevirmek için kullanılan dikenli dallardan veya eğreti taşlardan oluşmuş bir metre boyundaki örgü. Fıramo.

: Sıcak ülkelerde yetişen, palmyegillerin örnek bitkisi olan, otuz metreye kadar boy atabilen, gövdesi sütun biçiminde, yaprakları büyük ve dilimli ağaç ve onun meyvesi. Hurma. (*Phoenix dactylifera*)

: 1. Duman rengi

2. Bu renkte olan (sıfat). Füme çorap.

: 1. Sık dokunmuş bir tür ince yünlü veya pamuklu kumaş. Fr. gabardine.

2. Su geçirmeyen kumaştan yapılmış pardösü.

: Kayalık ve taşlık arazide yetişen dikenli bir bitkidir. Açılmamış çiçekleri, küçük, ince bir hıyarı andıran yemişi ve genç sürgünlerinin uçları toplanarak, turşusu yapılır. Gebre out. (*Capparis spinosa*)

: Dışkının katıldığı yüzünden aptes bozamama durumu. Kabız.

: Kızartmak.

: Kızartılmış ekmek dilimi.

: Üzerinde ekmek kızartılan çinko veya amyanta gibi maddelerden yapılan dörtgen biçimindeki saplı aygıt.

: Otomobil veya kamyon gibi motorlu araçlarda motoru örten, açılır kapanır biçimdeki kapak. Kaput.

: Salıvermek, serbest bırakmak.

: Böcekçil memelilerden, sırtı dikenli hayvan.

Gattoşiro da denir. Kirpi. (*Erinaceus europaeus*)

: Beddua.

Gadef, ad., Ar.

Gademhane, ad., Ar.+Far.

Gademi, s.

Gadı11gasığıad.

Gadina, ad.

Gadmer, ad.

Gafgalli, ad., Rum.

Gafgalya, ad., Rum.

Gafgara, ad., Rum.

Gafgarıd, ad., Rum.

Gaggalli, ad.

Galamagi, ad., Ar.

Galbır, ad., Ar.

Galif, ad., Rum.

Galina, ad., Lat.

Galıgallı, ad., Rum.

Galo, ad., Lat.

Gamaşa, s.

Gamaşmak, ey.

Gamaz, s.

Gambana, ad., it.

Gamgam, s.

Gamilo, ad., Lat.

: Kadeh.

: Ayakyolu, yüznumara.

: Sürekli, devamlı.

: Körpe yaprakları ve dalları kuru fasulye ve böğrölce ile haşlanarak yenen lezzetli bir ot. (*Ceniaurea hyalolepis*)

: Yaşlı kadın.

: Bir tür hamur tatlısı. Katmer.

: Kuru ekmek parçası.

: Taşlı sert toprak.

: Boynuzsuz keçi.

: 1. Yaban enginarı. (*Cynara cardunculus*).

: 2. Hostesin minik bir enginarı andıran meyvesi.

: Sümüğün burunda donmuş, katılaşmış hali.

: Kola gibi sıvıları içmek için kullanılan içme kalemi veya içme kamışı. (Ar. Katem'den)

: Tahıl ve başka iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek telli elek. Kalbur. Ar. girbal.

: 1. Tarla ve bostanlarda çardak biçimindeki gölgelik..

: 2. Çadır.

: Dişi hindi. (*Meleagris gallopavo*).

: Hayvanları natıayan kimse. Nalbant.

: Erkek hindi. (*Meleagris gallopavo*)

: Zekası pek gelişmemiş, aptal.

: 1. (Göz) Fazla aydınlıktan bakamaz olmak.

: 2. (Diş) Ekşi bir şeyden uyuşup tedirginlik vermek.

: İnce ve uzun boylu (kimse).

: Çan. Kampana.

: 1. Dangalak.

: 2. Vurdumduymaz;

: 3. Ahmak.

: 1. Gevişgetiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir ya da iki hörgücü olan ve yük taşımakta kullanılan hayvan. Deve. (*Camelus*)

Gammaz, s., Ar.

Gammaz, s., Ar.

Gamze, ad., Ar.

Ganara, s., Ar.

Ganca, ad., It.

Gancelli, ad., It.

Gandırıcı, s.

Gandll, ad., Ar.

Ganna, ad., Rum.

Gannavuri, ad., Rum.

Gannavuruci, ad.

Gannebba, ad., Fr.

Gafirılmak, ey.

G, araböcü, ad.

Garacoçoço, ad.

Kfaragatsa, ad.

laramini bıçak, ad.

Ulravolli, ad., Rum.

2. Uzun boylu kimse (*mec.*).

: Kömür, alçı, kireç yapılan büyük ocak.

: Söz getirip götür, arkadan çekiştiren.

1. Saç örgüsü.

2. Gülümserken yanaklarda beliren çukurluk.

1. Kabadayı, cesur.

2. Kana susamış, kötü niyetli kimse.

1. Bir şeyi çekmeye yarar ucu demir çengelli iğne.

2. Oltada kullanılan çengelli iğne.

: Mandıraların yöresini çevreleyen tel veya tahta örgünün kapısı.

: Yalancı.

1. İçmoe sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. Kandil.

2. Cilt yanıklarındaki içi su dolu kabarcık.

: Dizle bilek arasındaki kemik.

: Meyvesi kuş yemi olarak kullanılan yaprağından da esrar yapılan bir tür bitki. Kendir. Kenevir. (*Cannabis sativa*)

1. Esrarkeş.

2. Esrar satan kimse.

: Birkaç kişinin oturabileceği genişlikteki koltuk.

Kanepe.

: Arkaya doğru gerilmek.

: Kinkanathlardan böcek ve kurtlarla beslenen, tarıma yararlı, parlak siyah renkli bir böcek. Kara Fatma. (*Canabus*)

: Dügün çiçeğigillerden bir bitki ve bunun susam iriliğindeki siyah tohumu. Çörek out. (*Nigella damascena*)

: Kargagillerden, karnı beyaz, kanatları ve kuyruğu külrengi, diğer yerleri parlak, kara, uzun kuyruklu kuş. Saksağan. (*Pica pica*).

: Sapi boynuzdan yapılmış kara saplı bıçak.

: Yumuşakçalardan, bahçelerde yaşayan, kıvrık sarma

{~a, ad., Rum.	kabuklu küçük hayvan. Salyangoz. (<i>Helix</i>) : Yaprakları naneye benzeyen, gövdesi parmak kalınlığında, tadı lapsana tadında, suluk yerlerde, özellikle dere kenarlarında yetişen bir tür bitki.
Gargariya, s., Rum.	: Para ve. emek harcamadan başkalarının sırtından geçinen (kimse). Otlakçı.
Gargılık, ad.	: üzerine fişekler geçirilip bele sarılan ya da omuzdan bele doğru çapraz geçirilen kemer, fişeklik. Kargılık.
Gargoli, ad., it	: 1. Yatak. Karyola. 2. üzerine yatak yapıp yatılan tahta veya metal kerevet.
Garnabba, s.	: Şişman.
Garnabit, ad.	: Turpgillerden, çiçekleri etli ve tanecikli görünüşte olan yaprakları lahanaya yaprağına benzeyen, sebze olarak kullanılan bir bitki. Çiçeklahanası. <i>Brassica oleracea botrytis</i> .
Gartana, s., Argo	: Yaşlı, kötü niyetli kadın.
Garudsa, ad., it.	: Tek körüklü, dört tekerlekli, karşılıklı oturmak için dört kişilik yeri olan, çift atlı yolcu arabası. Payton. it. carozza.
Gastanya, ad., Rum.	: Kayıngillerden, kerestesi güzel bir orman ağacı ve bunun çiğ, kebab yada haşlama olarak yenilen, şekerlemesi yapılan yemişi. Birkaç tanesi bir arada yeşil ve dikenli bir dış kabuk içinde bulunur, her birinin kendi kabuğu açık kahverengi olur. Kestane. Yun. Kastanon. (<i>Castanea sativa</i>)
Gaşa, ad., it.	: 1. Para veya değerli eşya saklamaya yarayan çelik dolap. Kasa. 2. Ticarethanelerde para alınıp verilen yer. 3. (Bazı şeyler için) Sandık. (Bira gaşası) 4. Kanatların bağlı bulunduğu kapı veya pencere çerçevesi.
Gat, ad.	: Aynı kumaştan dikilen pantolon ve ceketten oluşan takım erkek giysisi.

Gatsavida, ad., Rum., It.

: Vidaları döndürüp yürütmek için başlarındaki kertiğe uygulanan, ucu yassı ve düz araç. Tornavida.

Gatsigorona, ad., Rum.

: Kargagillerden, karnı beyaz, kanatları ve kuyruğu kül rengi, diğer yerleri parlak, kara, uzun kuyruklu kuş.
(*Pica pica*)

Gatsot, s., Rum.

: Elindeki parayı harcamayan ve türlü sıkıntıları göze alarak para biriktiren. Cimri, pinti.

Gavcar, ad.

: Yaprakları terhunotunkilerin benzeri olan, uzun ve yukarıya doğru uzayan, kalın sapında çokum ve küçük ayrı saplar üzerinde sarı çiçekleri olan, kuruyan saplarından çeşitli eşyalar da yapılan bir tür bitki.
(*Ferula communis*).

Gavga, ad., Far.

: 1. Düşmanca davranış veya sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş.
2. Savaş.
3. Herhangi bir amaca erişmek için veya bir şeye karşı koyabilmek için harcanan çaba.

Gavro, ad.

: 1. Oynak kabuklulardan, suda yaşayan, birinci ayak çifti iki kısaç olarak gelişmiş bulunan, eti için avlanan, istakozdan küçük bir böcek. Yengeç.
2. Somunları gevşetmeğe ya da sıkıştırmağa yarayan ve çeneleri koşut olarak açılıp kapanan kısaç. İngiliz anahtarı.

Gavulya, ad., Rum.

: Sütleğengillerden, yaprak sap ve köklerinde süt görünüşlü kekre ve yakıcı bir özsu bulunan, yedi yüz kadar türü bilinen sütleğenin bir çeşidi. Sütleğen, verdiği özsu türlerine göre hekimlikte ve sanayide kullanılmaktadır. (*Euphorbia*)

Gavurga, ad.

: 1. Kavrulmuş buğday veya mısır. Kavurga.
2. Olgunlaşmak üzere olan tahıl.

Gavuri, ad., Rum.

: Erkek eşek.

(,)ay etmek, ey.

: Kusmak.

Gayıt, ad., Ar.

: Bir işte veya sanatta kullanılan el aracı, alet, avadanlık.

Şaylolmak, ey., Ar.

: Rıza göstermek, kabul etmek. Kail olmak.

.Gaynana, ad.

Gebre, ad., Lat.

,Gece guşu, ad.

Gece tüten, ed.

Geçirgen, s.

Gela, ad.

Gelin böceği, ad.

Gelincik, ad.

Gelişgin, s.

Genabla, ad.

Genirme, ad.

Genirmek, ey.

Gerneşmek, ey.

Gıcıklamak, ey.

Gıcık, ad; s.

: Kayın valide. Kayın ana.

: Gabbarın (capparis spinosa) turşusu da yapılan hıyarı andıran meyvesi. Kebere.

: Gündüz karanlık yerlerde

gizlenip geceleri uçan, ön ayakları perdeli kanat

biçiminde gelişmiş, memeli bir hayvan. Yarasa.

(Vespertilio)

: 1. Fitnet çiçeğine benzer, çiçekleri sarı, arpa

tarlalarında biten ve saksıda da yetiştirilen bir tür yabani bitki.

2. Küçük beyazımsı çiçekleri olan ve çiçeklerini gece açan süs bitkisi.

: fçinden gaz, sıvı gibi şeyleri kolaylıkla geçiren.

: Tavla oyununda elinde kırık taşı bulunan oyuncunun attığı uygun olmayan zar. Gele.

: Kın kanatlılardan, kara benekli, kırmızı renkte; kurtçuk yiyen yararlı bir böcek. Gelincik. (Coccinella)

: 1. Baharda, ekili veya sahipsiz tarlalarda kırmızı renkli çiçekler açan bir bitkidir. Bu bitkinin kapsülleri çiftçiler tarafından at ve eşeklere kuwetlendirici bir besin olarak yedirilir. (Papaver rhoeas)

2. Gelin böceği. Coccinella.

: Yetişmiş, serpilmiş (kimse).

: Dayı veya amca karısı. (Gelin abla)

: Geçirmek işi.

: Midede toplanan gazı sesle ağızdan çıkarmak.

Geçirmek.

: Kolları açarak, gövdeyi gergin bir duruma sokmak.

Gerinmek.

: Vücudun bazı yerlerine dokunarak birinde ürperme veya gülerek kaçınma ile beliren bir sinir tepkisi uyandırmak. Gıdıklamak.

: 1. Boğazda duyulup, öksürten yakıcı kaşıntı. (ad.)

2. (argo) Söz ve davranışlarıyla, karşısındakini kızdıran, sıkan (kimse). (s.)

Gidak, ad., Ç.s.

Gındırıg, ad.

Gındırmak, ey.

Gınnabi, s., Ar.

Gınnap, ad., Ar.

Gıraso, ad., Lat.

Gırep, ad., Fr.

Gırig, ad.

Gırmanço, ad.

Gıymıg, ad.

Gıynaşmak, ey.

Gız memesi, ad.

Gızboğan, ad.

Gıcimiş, s.

Gıcişmek, ey.

Gıoblen, ad., Fr.

Gocagarı, ad.

Gocaman, ad.

(~o,cunmak, ey.

ppççino, ad, Rum.

: Tavuk yumurtası.

: Kapı veya pencerenin az açılmışı.

: Kapı veya pencereyi az açık bırakmak.

: Gınnap rengi.

: 1. Ayrı çanakyapraklı ikiçeneklilerden bir ağaç.

Hünnap. Bu ağacın verdiği kırmızı kabuklu, sert çekirdekli, iri zeytin biçiminde ve büyüklüğünde güzün olgunlaşan yemişi. Çiğde. (*Zizyphus sativa*)

2. Kendirin ip yapılan fifi.

3. Sicim, kalınca ip. Kınnap.

: Rafine edilmiş bir yağlama yağıyla bir sabunun, istenen kıvama göre değişen oranlarda iyice karıştırılmasından elde edilen yarı koyu yağlama yağı, makine yağı. Gres.

: Bir çeşit ipek kumaş. Krep.

: Aralarında yolsuz ilgiler bulunan kadın ve erkekten her biri, oynaş.

: Yaşlı erkek.

: Pek küçük ve sivri tahta ya da kemik parçası.

: Herhangi bir işe girişirken cesaret göstermek, atılım yapmak.

: Greyfrut ağacının sarı renkli, acımsı meyvesi.

: Toprak içinde yaşayan bitki köklerini kesen zararlı bir tür böcek. Danaburnu. (*Gryllotalpa vulgaris*)

: Şehvetli, ihtiraslı (kimse).

: 1. Kaşınmak.

2. Erkeğin dişiye veya dişinin erkeği cinsel bakımdan arzulaması.

: Kanaviçe veya telleri sayılabilecek türde kumaş üzerine renkli iplikle yapılan özel bir işleme.

: Yaşlı kadın.

: Yaşlı erkek.

: 1. Alınip telaşa düşmek.

2. Şüphelenmek.

: Beyaz tenli, kırmızı saçlı kimselere denir.

Gof, s.

: 1. Kuruyarak ya da çürüyerek içi boşalmış olan. (gof cevizi)

2. Değersiz, bilgisiz (kimse).

(.;ofgoflamak, ey.

: Birini, yüzüne karşı gereğinden çok övmek.

Pohpohlamak.

Goggo, ad., Ç.s.

: Yemiş.

Golifa, ad., Rum.

: Genellikle yılın bitiminde yapılan ve içerisine nar tanesi, badem içi, kuru üzüm ve susam konarak hazırlanan haşlanmış buğdaya denir.

Gôlimba, ad., Rum.

: Gölek, su birikintisi. Golumba.

GOna, ad., Rum.

: Yapışkan, tutkal.

Golombadez, ad., Rum.

: Tuzlu suyla yapılan yeşil zeytin turşusu. Golimbadez,

-olyandro, ad., Lat.

: Maydonôzgillerden, yaprakları maydonoza andıran ve kuru yemişi baharat olarak kullanılan bir bitki. Kişniş.

(*Coriandrum sativum*)

Gombina, ad., Fr.

: 1. Amaçları ve çıkarları aynı olup, bu amaçlara kötü yollardan ulaşmaya çalışanların kurduğu çalışma ortaklığı. Fr. combinat.

2. Yalan dolanla gizlice görülen kötü iş, gizli oyun.

Goinmadi, ad., Rum

: Parça.

Gencoloz, ad.

: Çocukları korkutmak için söylenen, gerçek dışı korkunç yaratık. Umacı.

Gonga, ad.

: Jokerlerle beraber iki top oyun kağıdı ile -en az iki kişi tarafından oynanan kağıt oyunu.

Gonnara, ad., Rum.

: Ballura ağacının kahverengi meyvesi.

Gonno, ad., Rum.

: Su geçirmeyen killi toprak.

(;onomiya, ad., Rum.

: Ekonomi, iktisat.

Gopça, ad.

: Bir giysinin iki yanını birleştirmeye yarayan ve madeni bir halkayla bir çengelden oluşan araç. Kopça.

Gordon, ad., Fr.

: 1. Çoğu ipekten yapılmış kalın ip.

2. Saat veya madalyon gibi şeyleri asmaya yarayan ince zincir.

3. Kabaran denizin kumsalda bıraktığı döküntü katmanı. Kordon.

Gorniş, ad., Fr.

: 1. Çerçeve biçiminde oymalı çıkıntı. Fr. corniche.

2. Perdeleri asmaya yarayan tahta veya maden, süslü eğreti pervaz.

: Asker veya polis komutanlarının omuzlarına takılan ve rütbe belirten işaret.

: Ham üzüm.

: Kaçanın arkasından koşmak, onu yakalamaya. çalışmak. Kovalamak.

: Birisinin yaptığı bir işi bir başkasına söylemek, gammazlamak, şikayet etmek.

: Testi.

: Düşmekte olan yağmur damlacıklarında güneş ışınlarının kırılıp yansmasıyla gökyüzünde oluşan yedi renkli, kemer biçimindeki görüntü. Ebe kuşağı da denir.

: Su birikintisi, küçük göl.

: Ebegümecigillerden çiçekleri ilaç ve yaprakları sebze olarak kullanılan ve daha çok tarla kenarlarında yabani olarak yetişen bir ot. (*Malva silvestris*)

: 1. Hayvanların işlenmiş derisi.

2. Kösele.

: Nemli toprak.

: özmek, göreceği gelmek. Göresimek.

: Bir kadına göre kocanın kız kardeşi.

: Arpacık soğanı.

: Ege kemiklerinin oluşturduğu kafes. Kaburga.

: Koyuvermek, bırakmakı savmak.

: Elçabukluğu ve ustalıkla gerçekte olmayan bir şeyi oluyor gibi gösteren, yalancı (kimse).

: Ağır bir yükü özellikle alt tarafında yapılacak bir çenşmada otomobil vb. taşıtların yerden yükseltilmesini sağlayan araç. Kaldıraç. Kriko. it. crioco.

: 1. Eskiden kullanılan bir tür tabanca.

2. Ayakyolu deliğinden boğuma inen boru.

3. Ağızdan dolma tüfek.

: Küçük.

: 1. Gelişigüzel, dikkatsizce.

[Gorona, ad., Lat.

Gorug, ad.

Govcalamak, ey.

Govlamak, ey.

tç;ozobuHa, ad., Rum.

~Gögguşağı, ad.

Gölek, ad.

Gömeç, ad.

Gön, ad.

Gömm, ad.

Göresi gelmek, ey.

Görümce, ad.

Göver, ad.

Gövrek, ad.

Çöyvermek, ey.

Gözboyayıcı, s.

Grikko, ad., İt.

Gubur, ad.

Guççum, s.

Guduru, zf.

Guello,s., Rum.

Gufi, ad., Rum.

Gulab, ad., Ar.

Gulun, ad., Rum.

Gulliri, ad., Rum.

Gulqmbara, ad., Ar.+Far.

Gulumbra, ad., Rum

Gurugya, ad., Rum.

Gumandarya, ad., it.

Gumbara, ad., Far.

Gumbaro, ad., Rum.

Gümera, ad., Rum.

Gumuma, ad., Ar., Ç.s.

Gundiri, s.

Gundura, ad., Rum.

Gunna, ad., Rum.

Gunni, s., Rum.

Guno, s., Rum.

Guppa, ad., lt.

2. El alışkanlığıyla yapılan iş.

3. Kesin sayı bildirmeyen, göz kararı.

: Aptal.

: Kısa, kalın, 2-3 ayak uzunluğunda yeşilimsi ve üzeri siyah noktalı yılan. Sağır yılan da denir. (*Vipera aspis*)

: Kapı mandalını kaldıran büyük demir halka.

: Köpek yavrusu, enik.

: 1. Simit, çörek.

2. Sıfır sayısı.

: Oğlancı. (Ar.) gulam + (Far.) pare.

: Cehennemtopuzu da denen lahana türünden bir bitki. (*Brassica oleracea*)

: Pekmezle yapılan bir tür hamur tatlısı. Çorçotikya. Zülbiye. Bazı yörelerde çengelcik de denir.

: Kıbrıs'a özgü tarihsel bir cins şarap.

: Para biriktirmek için kullanılan, para atılan deliği olan, metal veya topraktan yapılmış küçük kap.

: Düğünde güveye kılavuzluk eden erkek sağdıç.

: Düğünde geline kılavuzluk eden kadın sağdıç.

: Para biriktirmek için kullanılan bozuk ya da kağıt para atılan deliği olan, daha çok topraktan yapılan kumbara. Gumbara. Ar. Kumkume.

: 1. Kuyruksuz.

2. Kısa.

: 1. Kaba işlenmiş, bağırsız, konçsuz ayakkabı. Kundura. Yun. kothurne.

2. Piçleşmiş arpa yada buğday.

: 1. Kavrulmuş fıstık içi.

2. Badem, fındık, taze bakla gibi kabukluların içi.

3. Tavuğun göğüs kısmı.

: Küçük.

: 1. Aptal.

2. Tembel, uyuşuk.

: 1. iskambil kağıtlarının dört grubundan benekleri kırmızı yürek biçiminde olanı. Kupa.

2. Toprak, metal vb.'den yapılmış yayvan çukurca
kap.

Gurada, s.

: 1. Eski, kullanışsız. (eşya).

2. Dayanıksız, köhne.

Gurbet, ad.

: Çingene.

Gurdella, ad., it.

: Geniş ipekli şerit. Kurdela.

Gurg, S.

: 1. Kuluçkaya yatmış tavuk.

2. Erkek hindi.

3. Kuluçka.

Girgura, ad., Lat.

: 1. Gırtlak, imik. Lat. Gurgulio.

2. Kadınların fes üzerine bağladıkları girep.

Ş(t)rguris yapmak, ey.

Sindirim yollarından bir sıvı geçerken gur gur diye ses çıkarmak. Guruldamak.

Siirkuda, ad., Rum.

: Büyük kertenkele. (*Lacerta*).

stfJrtarmak, ey.

: Kotarmak. Pişen yemeği tabağa boşaltmak.

Gurtunya, ad., Rum.

: Dört metreye kadar uzayan, sütünsüz özsuyu olan, tohumları irice ve dikenli bir kapsülde oluşan bir çaltı ya da ağaççık türü. (*Ricinus communis*)

1,irva, ad., Rum.

: Bir yolun yön değiştirdiği yer. *Dônameç.*

Gt~sbo, ad., Rum.

: Toprağı kazmak için kullanılan kazma.

{tʃiuk, ad.

: Günün sabahla öğle arasındaki bölümü. Kuşluk.

Gibtsaro, s., Rum.

: Pişmemiş, çiğ.

~tSlll, ad., Rum.

: içilmiş sigara artığı. izmarit.

iii, ivari, ad., Rum.

: 1. Saraç ve kunduracıların kullandığı mumlu iplik.

2. Değirmi, topak.

5, J1~am, ad., Rum.

: Çalı, meşe gibi bitkilerin kurumuş olan kökleri.

silicengen, s.

: Birinin beklenmeyen bir davranışı ya da sözü karşısında kırgınlık duyan, üzülen (kimse). Gücenik.

Güldamlası, ad.

: Menekşe çiçekleri olan, yaprakları kokulu bir tür bitkidir. Kokulu yaprakları reçel yapımında şerbete koku vermek için kullanılır. İtir. (*Pelargonium radicola*).

Güllaç, ad., Far.

: Nişastadan yapılan, çok ince kuru yufka; bu yufkadan hazırlanan tatlı.

6Ulümdan, ad., Far.

: Gülsuyu ya da çiçeksuyu serpmeye kullanılan, ağzı emzikli, armut biçimindeki küçük kap. Gülabdan.

Güman, ad.

:1. Güven.

2. Güç, kuwet.

Gümbadak, zf.

: 1. Gümbürdeyerek

2. Birdenbire, beklenmedik bir zamanda.

Güneşebakan, ad.

: Bileşikgillerden, çiçeği çok iri, tabak şeklinde ve sarı renkte olan, tohumundan yağ çıkarılan bit bitki. Ay çiçeği. (*Helianthus annuus*)

Günnasir, ad.

: Yapraklarıta günt ağacına benzeyen, çiçekleri genellikle beyaz ve demet gül şeklinde açan, kokusuz bir tür bitki.

Günnük, ad.

: Kötü ruhları uzaklaştırmak için yaprakları tütüsü yapmakta kullanılan baklagillerden bir cins mimoza. (*Geum urbonum*).

Güve, ad.

: Kurtçuğu yünlü kumaş ya da deri yiyen pul kanatlılardan bir böcek. (*Tinea pellionella*)

Güver, ad.

: Tohumluk küçük soğan.

Güvül, s.

: İpek gibi) Yumuşak.

Güyül, ad.

: 1. Ham ipekten dokunmuş bez. Güvül.
2. Delik ipek kozası.
3. Kozalardan meydana getirilen iplik.

H

Habire, zf.

: Durmadan, mütemadiyen.

Hacina, ad.

: 1. Çöpçatan.
2. Muhabbet tellalı {kadın}.

Haçanabir, zf.

: Bir eylemin bitmesi gerektiğini bildirir. "Daha ne kadar sürer" anlamında.

Haçanda, zf.

: "Ne kadar çabuk, çok erken" anlamında.

Hade, ünl.

: isteklendirme; davrandırma için kullanılır. Haydi.

Eihomilya,

ad., Rum.

: Ballıbabagillerden, Kıbrıs'ta çok yetişen tüylü ve beyazımtırak yaprakları olan, ıtırılı bir bitki. Bu bitkinin yaprakları kurutularak çay gibi haşlanıp içilir. Adaçayı. Bazı yörelerde bu bitkiye fagomilya da denir. (*Salvia*

Ha ki, ad., Far.	<i>officinalis</i>) : 1. Yeşile çalar toprak rengi. 2. Bu renkte olan.
Ha kiyetli, s., Ar.	: Merhametli, değerbilir. Hakikatli.
Ha layık, ad., Ar.	: 1. Kadın köle, cariye. 2. Koyu esmer kadın.
Ha madalla, s., Rum.	: Aptal.
Ha marn böceği, ad.	: Temiz olmayan yerlerde süratle üreyen zararlı bir böcek. (<i>Blatta orientalis</i>)
Ha marad, s.	: Gayretli, çalışkan.
Ha maylı, ad., Ar.	: 1. Hastalıkları veya sıkıntıları giderdiğine inanılarak üstte taşınan, suda ezilip içilen, yakılıp tütsülen kağıt. Muska. 2. Omuzdan çapraz olarak bele inen bağ.
Ha mayto, ad., Lat.	: 1. Sürüngelelerin kelerler takımından, sıcak ülkelerde yaşayan, renkten renge giren ve böceklerle beslenen bir hayvan. Bukalemun. Burnukapan. (<i>Chamaeleo chamaeleon</i>) 2. Çıkarına göre davranışını değiştiren kimse.
Ha mham yapmak, ey., Ç.s.	: Yemek yemek.
Ha mmal, ad., Ar.	: ücretle yük taşıyan kimse. Hamal.
Ha nay, ad., Rum.	: 1. iki katlı evin ikinci katı. 2. iki veya daha çok katlı ev. Rum. anoyi.
Ha nameli, ad.	: Hanımeligillerden tırmanıcı ve güzel kokulu çiçeği olan bir bitki. (<i>Lonicera caprifolium</i>)
Ha rabatıcı, s., ad., Ar.	: 1. Borcunu ödememeyi alışkanlık haline getirmiş olan (kimse). 2. Eline geçen parayı batıran. Batakçı.
Ha ranga olmak, ey.	: Açılmak, bolarmak.
Ha ranga, s., Rum.	: Büyük delik, oyuk.
Ha razalı, s.	: 1. Hırçın, yaramaz, doymak bilmez (kimse). 2. Cinsel yönden doyumsuz olan (kimse).
Ha reddadag, zf.	: Ansızın ve sertçe (ısırmak, sokmak).
Ha rhar etmek, ey.	: Kavga çıkarmak amacıyla sözle sataşmak.
Ha rkit, ad.	: Köy evlerinde kapıların arkasına konulan kuşak.

Harlamak, ey.

: 1. Öfkelenerek bağlamak.

2. Ateş ve kuru ot gibi şeyler birden parlamak.

Harlı, s.

: Kuwetli, harıl harıl yanan (ateş).

Harıp, ad., Ar.

: Keçiboynuzu da denen kerestesi marangozlukta, kabukları sepicilikte kullanılan bir ağaç ve bunun şekerli olan yemişi. Harup. Harnup. (*Ceratonia siliqua*)

Hartuş, ad., Fr. < it.

: Kesekağıdı. Hartuş da denir. Fr. cartouche.

Hasba çıkarmak, ey., Ar.

: Arapçada hasbe sözcüğü kızamık hastalığı için kullanılır; Kıbrıs Ağzın'da ise: Sesini kesmek, susmak anlamında kullanılır.

Hasıl, ad., Ar.

: 1. Başak tutmaya başlayan ekin.

2. Yeşilken ekinlere verilen ad.

Haşat olmak, ey.

: 1. Bozulmak, işe yaramaz duruma gelmek

2. Çok yorulmak.

Hatırbent olmak, ey., Ar.-+Far.

: Gönلünü kırmak, gücendirmek.

Hatirelli, s.

: Saygılı, vefalı, yardımsever (kimse).

Havara, ad.

: Su ile temas ettiği zaman sıkışma özelliği olan ve yol yapımında kullanılan bir tür beyaz toprak.

Ha Yetta (Favetta), ad., Rum.

: Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan ve burçağa benzeyen bir bitki. (*Legumes*)

Havhav, ed., Ç.s.

: Köpek.

Havlı, ad., Rum.

: Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan. Avlu.-Yun. auie.

Haylamak, ey.

: 1. üstelemek.

2. iterekkoymak.

3. Saldırmak.

Hazırcı, ad.

: Emek harcamadan her şeyi elde etmek isteyen kimse.

Hina butla yapmak, ey., Ç.s.

: Sallamak.

Hinim, ad.

: Kıbrıs'a özgü bir tür sert ve tuzlu beyaz peynir.

Helmet, ad., İng.

: Baş, dış darbelerden koruyan demir, çelik vb.'den yapılmış başlık.

Herve, ad.

: iyice dövülmüş et ve buğdayla genellikle düğün törenlerinde yapılan bir yemek. Keşkek. Dövme pilavı.

Hervek, ad., Far.

: Bir ipe veya değneğe geçirilmiş ya da birbirine bağlanmış, üzüm, elma, armut gibi meyve dizisi.

Heybe, ad., Ar.	Hevenk.
	: 1. Binek hayvanının eyeri üzerine geçirilen kilim ya da halıdan. yapılmış iki gözlü torba.
	2. Sapı omuza geçirilebilen tek gözlü bir tür çanta.
Hımhım, s.	: 1. Sesleri genizden çıkararak konuşan (kimse).
	2. Miskin.
	3. içten pazarlıklı.
Hingıldamak, ey.	: Küçük çocukların ne istediğini açıklamadan huysuzluk nedeniyle anlamsız ses çıkarmaları.
Hırbo, s.	: Sersem, salak.
Hırlı, s.	: Yaramaz, kavgacı, şımarık (kimse).
Hırsız kebabı, ad.	: Hırsızların çaldıkları hayvanı, ovada, dağda keserek bir çukur içerisinde yaptıkları kabap. Bu kebabın evde yapılanına küpkebabı denir.
Hindistan cevizi, ad.	: 1. Palmiyegillerden, tropikal bölgelerde yetişen bir ağaç. (<i>Cocos nucifera</i>)
	2. Bu ağacın sert kabuklu yemişi.
Hobba, ad., Ç.s.	: Gezinti.
Hflobbacık, ünl., Ç.s.	: Çocuğu yukarı atarken söylenen sözcük.
Hoflanmak, ey.	: Korkmak.
Hollo, ad., s., Rum.	: 1. Hayalet (ad.);
	2. Aptal (s.).
Horoz bibiği, ad.	: Kırmızı çiçekleri horoz ibiğine benzeyen bir tür süs bitkisi (<i>Amaranthus</i>)
Horoz lalesi, ad.	: Gelincikgillerden, kırmızı ve büyük çiçekli bir kır bitkisi. Gelincik. (<i>Papaver rhaeas</i>)
Hostes, ad.	: Yaprakları enginar yaprağına benzeyen ve yemeği de yapılan bir tür yabancı bitki.
Hoşhoş, ad., Ç.s.	: Köpek.
Humayın, ad.	: Beyaz, pamuklu bir cins kumaş.
iHıımmus, ad., Ar.	: iyice ezilmiş nohut, tahin ve çeşitli bahartlarla hazırlanan bir yemek. Humus.
Husmak, ey.	: 1. Sesini kesmek.
	2. Hiç sesini çıkarmamak. Susmak.

f.İçkırıg, ad.

: İsternslz olarak diyafram kasının kasılmasıyla hava akciğerlere geçerken boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses. Hıçkırık.

İlkinmak, ey.

: 1. Soluğunu içinde tutarak kendini zorlamak.
2. Can sıkıntısına uğramak.
3. Peklikte veya doğum sırasında kasları zorlayarak soluğunu tutmak.

İlgıdır, ad.

: Bükülü iplikleri çile, kelep haline getirmeye yarar, araları 60 santim kadar açık tahtaya çakılı iki çividen kurulmuş aygıt. Elemye.

İlgın, ad.

: 1. Ayrı taçyapraklı ikiçeneklilerden, Akdeniz bölgesinde yetişen bir ağaç veya ağaççık cinsi. (Tamarix).

2. Yıkılmış olan. Yılgın.

İlimak, ey.

: İlik duruma gelmek, ılınmak.

İruman, s.

: Sıcaklığı çok yüksek veya çok düşük olmayan (yer).

İsbaho, ad., Rum.

: Sicim.

İsbano, ad., Rum.

: Bıyığı sakalı çıkmayan. Köse.

İlsga geçmek, ey.

: Boş geçmek. İskalamak. Hedefe varamamak.

İlsgaloşa, ad., Rum.

: Duvar örmek veya boya yapmak için yükseğe çıkmak gerektiği zaman kullanılan, karşılıklı konularak üzerine kalaslar uzatılıp kurulan ve hareketli birer iskele gibi kullanılan ayaklar.

İlsgarta, s., İt.

: Herhangi bir nedenle değerini kaybetmiş (mal veya insan).

İlsladır, ad. Rum.

: Hayvanların sırtına vurulup yük bağlanılan, iskeleti ağaçtan yastık. Semer.

İlsladırcı, ad.

: İsladır yapan, ya da satan kimse. Semerci.

İlspasd•ra, ad., Rum.

: 1. iskambil kağıdı.
2. iskambil oyunu.

İlstantbe, ad., İt.

: 1. Mühür veya damga gibi şeyleri mürekkeplemeye yarayan, içinde mürekkepli çuha bulunan kutu.
2. Mühür, damga. it. stampa.

İstergo, ad., Rum.
ışıldak, s.
ıvır zıvır, s.
ızbandut, ad., it.
izgara, s., Rum.

: Beyaz şarap.
: Parlak, ışık veren.
: önemsiz, değersiz.
: Görünüşü ve davranışı ile korku veren adam.
: ızgaralıkta pişirilen (et, balık).

i

içerili, s.

: Herhangi bir konuda arkasında güvendiği koruyucuları olan.

İbşir, s.

: Serseri.

İca demek, ey.

: Hemen seslenip ayrılmak.

İcar, ad., Ar.

: Kira.

İç yağı, ad.

: Geviş getiren hayvanların karın boşluğundan çıkarılan yağ. Şahım. Karın yağı da denir.

İçağrısı, ad.

: ishal.

İi'çdonu, ad.

: Külot.

İçecek, ad.

: içilen her şey, meşrubat.

İfıl, çerlek, s.

: Duygulu.

İi, çerlemek, ey.

: Gücenmek, için için öfkelenmek.

İğri, s.

: 1. Düz olmayan, eğri.
2. Yay gibi kavislenmiş, eğmeçli.
3. Yatay veya düşey olmayan, bütünüyle bir yana eğilmiş bulunan, eğik..

İkamak, ey.

: Yıkamak.

İkbal, ad., Ar.

: 1. Baht açıklığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu.

2. içerisine çeşitli yemiş veya fotoğraflarla birlikte armağan da konulan ve satılan küçük paket. (Ç.s.)

İki canlı, s.

: Gebe.

İlan, ad.

: 1. Yılan.

2. Duyuru.

İlif, ad.

: Sarı çiçekli, sarmaşık türü bir bitki. Bu bitkinin tohumları taşıyan lifli kısmı kuruduktan sonra,

ilinti, ad.	hamamda yıkanırken keselenmede de kullanılır. Lif.
ilişmek, ey.	: 1. İki şey arasındaki ilgi, ilişki. 2. Seyrek.
İlmik, ad.	: 1. Takılmak, sitem etmek. 2. Sarkıntılık etmek. 3. Bir şeyin kenarına kısa bir süre için oturmak. 4. Şaka etmek.
İnga, ad., Ç.s.	: Düşüm.
İngiliz ağacı, ad.	: Çocuk, bebek. : Çiçekleri sarı, uzun çan biçiminde, şerebetli, yapraklarının ince zarı soyulup çibanelara konulduğunda çibani pişirici özelliği olan bir tür ağaç.
İpek böceği, ad.	: Kanatları pullu böcekler sınıfından, ördüğü kozalardan ipek elde edilen, dut yaprağı ile beslenen bir cins kelebeğin tırtılı. (<i>Bombyx mori</i>)
İrenmek, ey.	: İğrenmek.
İsbirtorakısı, ad.	: Saf alkol.
İsdavroz, ad., Rum.	: Hristiyanlığın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim. Haç.
İsgarta, s., İt.	: İşe yaramaz, döküntü (mal). Isgarta.
İskemle, ad., Rum.	: Arkalıklı bir kişilik sandalye. Yun. skamni.
İspirto, ad., İt.	: 1. Saf alkol 2. Kibrit.
İstegga, ad., İt.	: Bilardo oyununda kullanılan değnek. İt. stecca.
İsviç, ad., İng.	: 1. Araba kontak anahtarı. 2. Elektrik akımını açmaya ya da kapamaya yarayan elektrik düğmesi.
İşgil, ad.	: Kuşku, vesvese.
İşgillenmek, ey.	: 1. Kuşkulanmak. 2. Alınmak, gücenmek.
İşgilli, s.	: Kuşkulu, vesveseli.
İşlemek, ey.	: Düşünde kına tepsisine ya da kaplanan yorganın üstüne para atmak veya oynayanların alınlarına para yapıştırmak. Gümüşleme de denir.
İtelemek, ey.	: 1. Sürekli itmek, arka arkaya itmek.

2. Yerinden oynatmak.

J

Jaluzi, ad., Fr.

: içeriden görülmeksizin dışarıyı görmeyi sağlayan, şerit biçiminde metal veya plastik levhalardan yapılmış bir tür pencere kapatma düzeni.

Jelatin, ad., Fr.

: 1. Daha çok hekimlik ve fotoğrafıfıkta kullanılan, hayvanların kemik ve kıkırdak gibi dokularından ya da bitkisel yosunlardan elde edilen saydam renksiz, kokusuz bir madde. Celatin.

2. Yapıştırma işlerinde kullanılan, ince, saydam, bir yüzü yapışkan şerit. Seloteyp.

Jip.on, ad., Fr.

: Giysi altına giyilen et, i etek. J pon.

Joker, ad., İng.

: iskambil kağıtlarında poker veya gonga gibi oyunlarda her değerdeki kağıdın yerine geçen oyun kağıdı. Coker de denir.

K

(-den) kelli, zf.

: (-den) sonra, (-den) gayrı.

Kabbella, ad., it.

: şapka. Kapela. it. cappello.

Kaka, ad., .s.

: Pislik, dışkı.

Kakma, ad.

: Tekme.

Kakmalamak, ey.

: Tekmelemek.

Kaktırmak, ey.

: itmek.

Kalamar, ad., Yun.

: Mürekkep balığının bir türü. (*Loligo vulgaris*) Yun. kalamarion.

Kapışari etmek, ey.

: Birlikte bir şeyin üzerine  ş ş p aceleyle almak, kapmak, kapışmak.

Kapot, ad., Fr.

: 1. Asker paltosu. Fr. capote.

2. Cinsi ilişkilerle.geçebilecek hastalıklardan korunmak veya kadının gebe kalmasını  nlemek için

	erkeklerin kullandığı ince, saydam kılıf. Prezervatif.
Kapotbeii, ad.	3. Otomobil, kamyon gibi motorlu taşıtlarda kaportanın motor kısmını örten kapak. Gabo.
Karton, ad., Fr.	: Amerikan bezi, pamuktan düz dokuma. : 1. Kağıt hamuruyla yapılan, ayrıca içinde bir veya birkaç lif tabakası bulunan kalın ve sert kağıt. : 2. On paket sigarayı biraraya getiren ambalaj. Fr. carton.
Kasavet, ad., Ar.	: Üzüntü, sıkıntı.
Katakulli okumak, ey.	: Harhangi bir konuda, gereksiz ve gerçeğe aykırı sözler söylemek.
Kaypak, s.	: Sözünde durmayan.
Kaytarmak, ey.	: Verilen sözden dönmek.
Kecefe, ad.	: üzerine iplik çilesi geçirilen, kamıştan yapılmış araç.
Kefen, ad., Ar.	: Gömülmeden önce ölünün sarıldığı beyaz bez.
Kefki, ad.	: Su kabağından yapılan maşrapa.
Kelep, ad.	: Büyük iplik çilesi.
Kelle vurmak, ey., Ç.s.	: Uçurgamın havadayken sağa sola sallanarak toslaması.
Kemane, ad. Far.	: 1. Yaylı çalgı. Keman. : 2. Keman ve kemençe yayı.
Kenef, ad., Ar.	: 1. Ayak yolu. : 2. Terbiyesiz kadın.
Kerata, ed., Rum.	: Ayakkabıyı kolay giyebilmek için kullanılan oluk biçimindeki araç. Çekecek. Yun. keratas.
Kereved, ad., Rum.	: üzerine şilte serilerek yatmaya veya oturmaya yarayan sedir.
Kereviz, ad., Far.	: Maydanozgillerden, kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan kokulu bitki. Kireviz. (<i>Apium graveolens</i>).
Kertik, ad., s.	: 1. Çıkıntı, düz bir yüzeyde bulunan tümsek (ad.) : 2. Kertifmiş olan (s.).
Kesman, s.	: Duvar gibi rüzgar kesen yer.
Kesmeşekeri, ad.	: Şeker, toz haline getirilmiş mezdeki, soda, ekşisuyu ve yağ kullanılarak yapılan akide şekerL
Kevgir, ad., Far.	: Uzun saplı yayvan ve delikli kepçe. Süzek.

Kıbrıs akasyası, ad.	: Kıbrıs'a özgü bir akasya türü. (<i>Acacia Cynanopilla</i>).
Kına, ad., Ar.	: Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.
Kıral çiçeği, ad.	: Anadamlardan ikiye bölünmüş yapraklarının bir kısmı daha büyük ve noktacıktı, çiçeklerini dalcıklar üzerinde açan; çiçekleri gölgede kırmızı, güneşte beyaz renkte olan bir süs bitkisi.
Kıraliçe çiçeği, ad.	: Kırat çiçeğinden noktacıklı olmayan yapraklarıyla ayrılan, bir tür süs bitkisi.
Kırbaç yılanı, ad.	: Kuyruğu uzun, çabuk hareket eden zehirsiz bir yılan. (<i>Coluber najadum</i>).
Kısırdıgaç, ad.	: 1. Çamaşır mandalı. 2. Maşa.
Kitapsız, s.	: 1. Dinsiz. 2. insafsız.
Koçan, ad.	: Tapu senedi.
Kokona, ad., Rum.	: Yaşlı, çirkin kadın. Yun. kokkona.
Kolokas, ad., Rum.	: Yumru köklü, geniş yapraklı patates gibi yumru kökleri pişirilerek yenen bir tür bitki.
Kopuk, ad.	: Külhanbeyi.
Koşmar, ad.	: Duvar kertenkelesi. (<i>Lacerta</i>)
Kot, ad., İng.	: 1. Giysi yapılan bir tür pamuklu kumaş. 2. Bu kumaştan yapılan giysi.
Kozak, ad.	: Kozalaklar takımının meyvesi olup, çoğu dibi yuvarlak, tepesi koni biçimde ve dokusu olur. Kozak. Mappuro.
Kozalak, ad.	: Ipekböceği kozası.
Köfün, ad., Rum.	: Genellikle bitki veya ağaç dallarından örülen, yük taşımaya yarayan, kaba, dayanıklı sepet. Küfe.
Kök ayna, ad.	: Boroların üstlerine konan ayna.
<Körçar etmek, ey.	: Gereksiz yere harcamak, bozmak.
KÖStek, ad.	: 1. Saat, anahtar gibi şeylerin ucuna takılan zincir. 2. Madalyonsuz altın zincir gerdanlık.
Kulunç, ad., Ar.	: Şiddetli ağrı ve özellikle omuz ağrısı.
Kuşatmak, ey.	: 1. Düğünde gelin ile damada kağıt para takmak.

Küllük, ad.

Küllüsuyu, ad.

Küpdüşen. ad.

Kürüm, ad.

Küseğen, s.

Küt, s.

Kütleşmek, ey.

Kütürdü, ad.

2. Kaplamak.

3. Çevresini sarmak.

: Sigara tablası.

: içinde kül eritilip süzülerek elde edilen ve çamaşır yıkamada kullanılan su.

: Tacarcık.da denen sivrisinekten küçük uçar böcek.

(*Ph/eptomus*)

: Alay, grup, sürü.

: Sürekli küsen (kimse).

: 1. Bozuk, kötürüm.

2. Keskinliğini yitirmiş.

: Küt duruma gelmek.

: Kütür kütür diye çıkan ses.

L

fJLabıt, ad.

: Çift sürerken sabana takılan tezekleri temizlemede kullanılan L şeklindeki ucu demirli değnek.

f Lacinari, ad., Rum.

: Genç, damızlık erkek hayvan.

[1...aden, ad., Far.

: Akdeniz ülkelerinde yetişen, tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı beyaz ve pembe çiçekli bir bitki.

(*Cistus creticus*).

)Lagani, ad., Rum.

: Küçük gölet.

Lahavle, ünl., Ar.

: Sabrın tükendiğini belirtmek için söylenir.

jpL.akırdı, ad.

: 1.Söz.

2. Boş söz, dedikodu.

f Lakşa, ad., Rum.

: 1. Vadimsi yer.

2; Çukur yer.

[Lalangı, ad., Rum.

: Tavşan etiyle ve soğanla yapılan lokma veya börek.

t.Lamarina, ad., Rum.

: Saç.(metal).

\;Lambasuyu, ad.

: Ham petrolun 150-250 C'ler arasında eritilmesinden elde edilen bir akaryakıt. Gaz yağı.

lfl.amincaQa, ad., it.

: Hasır veya sepet içine konan ve su ya da başka sıvıları taşımaya yarar büyük cam kavanoz.

Landrover, ad., Ing.	Damacana. : özellikle inşaat işlerinde veya kırsal bölgelerde kullanılan motorlu taşıt aracı.
Lapsana, ad., Rum.	: Yabani hardal. (<i>Sinapis</i>)
Lisan, ad., Rum.	: Başka yerlerde dikilmek üzere yetiştirilen sebze veya çiçek fidesi.
Laşga, s., it	: Gevşemiş. lačka. It. lasca.
Lazımlık, ad., Ar.	: Yüznumara, ayak yolu.
Leblebi, ad., Far.	: Dış kabuğu çıkarıldıktan sonra fırında kavrulup yenen nohut.
Lefgoma, ad., Yun.	: Birçok hastalıklarda, özellikle böbrek hastalıklarında idrarda albümin bulunması durumu, albümin hali.
Leğen, ad., Far.	: Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal ya da plastikten, yayvan kap.
Lenger, ad., Far.	: Daha çok su taşımaya yarayan üstünden kulplu kova. Far. Lenger.
Letsa, ad.	: Etin yağlı döş kısmı.
Leymon, ad., it.	: Limon. (<i>Citrus limonum</i>).
Leymonadda, ad., it.	: Su, şeker ve limon suyundan yapılan şerbet. Limonata. It. Limonada.
Liggo (luggo), ad., Rum.	: Çukur.
Lilli, ad., Ç.s.	: Madeni para.
Lingiri, ad.	: Çocukların oynadığı çelikçomak oyunu.
Linobambaki, ad., Rum.	: Gizli Hristiyanlara verilen ad.
Loddo, s., Rum.	: Büyük, şişman (kimse).
Logma, ad., Ar.	: Mayalı hamuru lokmalar durumunda kızgın yağa döküp kızarttıktan sonra şerbete atarak yapılan tatlı. Ar. Lukme.
Lohusa humması, ad.	: Doğum sırasında temizliğe dikkat edilmemesi yüzünden lohusanın tutulduğu ateşli hastalık. Albastı.
Lohusa, ad., Rum.	: Yeni doğum yapmış kadın. Loğusa. Yun. lokhusa.
Lollo, s., Rum.	: 1. Ahmak, şaşkın. 2. Dilsiz.
Loppadak, zf.	: Lop diye ses çıkararak.
Loya, ad., Rum.	: 1. Gerçeğe aykırı olan, aldatmak için söylenen söz.

Luvana, ad., Rum.

Lüks, ad., Fr.

Lüveri, ad., Fr.

2. Yalan, yapmacık (s.).

: Bezelye türünden bir bitki. (*Delichos cinstir*)

: Hava basınçlı patrol lambası. Fr. lux.

: Yapıcıların kaldıraç ve kazma göreviyle kullandıkları bir ucu yassı, uzun, yuvarlak demir araç. Levye.

M

Ma, baö., Ar.

: Ama. Ar; amma.

Maccez olmak, ey.

: 1. Sıkıştırılmak, sıkışmak.

2. Ayrılamayacak kadar karmakarışık olmak.

Macun, ad., Ar.

: Meyveleri şekerle kaynatarak hazırlanan tatlı. Reçel.

Maç yapmak, ey., Ç.s.

: Öpmek.

Maguci, s., Rum.

: Açıkgöz.

Mahana, ad., Far.

: Bir şeyin gerçek nedeni gizlenerek ileri sürülen sözde neden. Bahane.

Mahlıç, ad.

: Çekirdeksiz pamuk.

Maksıl, ad., Ar.

: 1. Elde edilen şey, verim.

2. Ürün, mahsul.

Mama, ad., Ç.s.

: 1. Yemek.

2. Bebekler için hazırlanan lapa kıvamında unlu yiyecek.

Mamırlamak, ey.

: Kendine gelmek, mahmurluktan kurtulmak.

Mamma, ad.

: Portokalin dış kabuğunun renkli kısmı ayıklandıktan sonra kalan beyaz, yumuşakça ve yenilebilen kısmı.

Managül, ad., Fr.

: Tırnak cilası, oje.

Mandal, ad., Ar.

: Kapının açılıp kapanmasına yarayan alet.

Mandıra, ad., Rum.

: Koyun, keçi gibi hayvanların barındırıldığı, süt ve süt ürünlerinin elde edildiği yer. Yun. mandra.

Mandil, ad., Ar.

: Burun ve ter silmekte, bazen de el ve yüz kurulamakta kullanılan küçük kare biçimindeki dokuma. Mendil.

Mangallo, ad., Rum.

: Yaprakları genellikle toprak üzerinde daire biçiminde yayılan, genelde dağlık yerlerde yetişen ve tazeyken

Mangır, ad.

Mannos olmak, ey.

Mannos, s• Rum.

Mantin, ad., Fr.

Mappuro, ad., Rum.

Maraz, ad., Ar.

Marcin, ad., İng.

Maronit, ad., Ar.

Mart, ad., Lat.

Masıra, ad., Rum.

Maşa, ad., Far.

Mavrobulo, ad., Rum.

Mayfoş, s., Far.

Mayna etmek, ey., İt.

Mazı, ad., Far.

Meci, ad., Ç.s.

Medozori, zf., Rum.

Mehel görmek, ey.

Mehel, s.

MelAda, ad., Rum.

Melayeke, ad., Ar.

toplanıp turşusu yapılan bitki. Mangalcık. Bazı yörelerde bu bitkiye kazayağı denir.

: Para.

: Aptallaşmak, hareket edemeyecek düzeye gelmek.

: Aptal, aşırı derecede durgun (kimse).

: Canfese benzeyen bir tür ipekli kumaş, kurdele.

: Kozalaklılar takımının meyvesi. Kozak.

: Üzüntü.

: Basılı ve yazılı kağıtların kenarlarına bırakılan boşluk veya boşluk bırakmak için çizilen dikey düz çizgi.

: Lübnan ve Suriye'de oturan Katolik Suryani topluluğu. Ar. maruni.

: 1. Yılın üçüncü ayı.

2. Genellikle mart ayında ortaya çıkan, kahverengi, siyah tüylü, çokum halinde yaşayan bir tür tırtıl.

: Tahta ya da plastikten yapılan ve üzerine iplik sarılan silindir. Masura. Rum. masuri.

: 1. Çamaşır mandalı.

2. Ateş tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç.

: Serçegilterden, siyah renkli, uzunca gagalı, serçeden iri kuş. Sığircık. (*Stumus vulgaris*)

: Tadı az ekşi olan. Mayhoş. Far. mey-hoş.

: 1. Bırakmak.

2. Yatışmak. (fırtına için) İt. ammaniare.

: Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thupa*).

: Koyun, keçi yavrusu.

: Zorla. Metazori.

: Uygun görmek.

: Uygun, denk.

: Rafadan yumurta,

: Tann ile insan arasında aracılık yaptığına inanılan melek(ler). Melaike.

Memişa, ad., Ar.	: Tuvalet, yüznumara.
Merdin merdin, zf.	: Yayıla yayıla.
Meret, s., Ar.	: Uğursuz, hayırsız.
Mersi, ad., Fr.	: Teşekkür. Fr. merci.
Meryemana kuşağı, ad.	: Gökkuşağı.
Mes, ad., Ar.	: üzerine ayakkabı giyilen kısa konölu, tıfıf ve yumuşak bir tür ayakkabı.. Mest.
Mesel, ad., Ar.	: Masal.
Mesincer, ad., İng.	: Resmi kuruluşlarda, iş yerlerinde, ayak işlerine bakan görevli, odacı. {Messenger}
Meyerisa, e., Far.	: Meğer.
Meymele mes mele, zf.	: Yavaş, hızlı olmayarak.
Mih, ad., Far.	: Çivi.
Mihşıçtı, s., Argo	: Eli sıkı, cimri.
Mırın gırın etmek, ey.	: Bir isteği yerine getirmemek için çeşitli nedenler ileri sürmek.
Mirt, s.	: Cimri, pinti.
Mısmıl, s.	: Düzgün, ayıpsız, kusursuz.
Mıymıntı, s.	: Çok yavaş iş yapan {kişi}.
Mtda, ad., Rum.	: Kulakları kısa koyun veya keçiye denir.
Mikimavus, ad, İng.	: Walt Disney'in yarattığı Mickey Mouse adından esinlenerek çizgifilimlereverilen genel ad.
Minder, ad.	: Sedir.
Minnoş, ad.	: Küçük ve sevimli kimselere denir.
Misri (Mistri), ad., Rum.	: Harç alıp, sürmeye yarayan, çoğu üçgen biçiminde, yassı, demirden, tahta saplı sıvacı aracı. Mala.
M.işaro, ad., Rum.	: Duvarkertenkelesi. (<i>Lacerta</i>)
Molohiya, ad., Rum.	: Keneviri andıran sarı çiçekli bir tür bitki. Bu bitkinin ülkemizde yaprakları ayıklanarak taze veya kurutulduktan sonra yemeği yapılmaktadır. Mühiye. (<i>Corchorus olitarius</i>).
Moloz, ad., Yun.	: 1. Toprak ve kireçle karışık taş kırıntıları, yapı döküntüsü. 2. Değersiz şey veya kimse.
Monobadi, ad., Rum.	: Patika, keçi yolu.

Muflon, ad., Fr.

: Kıbrıs'ta neolitik çağından beri yaşamakta olan ve Kıbrıs'ın simgesi sayılan eğri boynuzlu yabani dağ keçisi. (*Ovis orientalis*).

Muhabbed guşu, ad.

: Papağangillerden, kafeslerde üretilen, sarı, yeşil ve kül rengi tüylü, uzun ve sivri kuyruklu bir kuş. (*Melopsittacus undulatus*)

Muhallebi, ad.

: Süt şeker ve pirinç unu katılarak yapılan bir tatlı.

Mundar, s., Far.

1. Kirli, pis.
2. Cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış (kimse).
3. Şeriata uygun olarak kesilmemiş olan (hayvan).

Murdar.

Murko, s.

1. Somurtkan. (Murko suratlı)
2. Çirkin.

Murtat, s., Ar.

1. Kara cahil.
2. Dinsiz; mürtet. Ar. murtedd.

Musagga, ad., Ar.

: Ufak parçalar biçiminde doğranmış sebzelerin, kuşbaşı et ya da kıyma ve soğanla pişirilmesiyle yapılan yemek.

Musluk, ad., Ar.

: Çeşme.

Mücendra, ad., Fr.

: Yeşilmercimekli pirinç pilavı.

Mülver, ad.

: Hanımıgillerden, yaprakları karşılıklı, bileşik telek damarlı, çiçekleri demet durumunda toplanmış ve meyvası zeytinsi bir bitki olup, güzel kokulu çiçekleri kurutularak mide ağrısı, soğuk algınlığı, faranjit ve öksürüklü olma durumunda kaynatılarak içilir. Mürver. (*Sambacus nigra*)

Müstekil, zf., Ar.

: Bilerek, isteyerek.

Müzevir, s., Ar.

: Söz getirip götüren, ara bozan (kimse).

N

Nadas, ad.

: Yabani otları çürütmek için tarlayı sürüp, toprağı altüst ederek dinlenmeye bırakmak.

Nafdalın, ad., Fr.

: Maden kömürü katranının kuru kuruya

damıtılmasından elde edilen, özel kokulu, beyaz renkli antiseptik bir hidrokarbon. Yünlü kumaşları güveden korumak için bu kumaşların arasına naftalin atılır.
Naftalin.

Nalça, ad., Ar.+Far.

: Ayakkabının altına çakılan demir. (Ar.) nal+ (Far.) çe.

Namazgılan guşu, ad.

: Gazası ve boynu uzun, takalı, renkli bir kuş.

Namsiye, ad., Ar.

: 1. Cibirlik. (Sineklik)

2. Yatanların görülmemesi için yatağın yöresine çekilen koruyucu tül perde. (Arapça'da: NamCısiyye.)

Naşıkıl, zf.

: Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır. (Ne şekilde? Nasıl?)

Neferi, ad., İng.

: Futbol hakemi.

Nene, ad.

: 1. Nine.

2. Kayınvalide.

Nergis, ad., Far.

: Nergisgillerden,. çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, açılmadan önce bir yenle (çiçek yaprağı) örtülü bulunan ve bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkte, 20-80 cm. yükseklikte, soğanlı bir süs bitkisi. (*Narcissus*)

Nişadır, ad., Far.

: Amonyak tuzu. Far. nişadur.

Noktacı, ad., Ar.

: Tek başına nöbet bekleyen nöbetçi.

Nonoş, ad.

: Sevgi sözü olarak söylenir.

Nor, ad.

: Bir çeşit taze, yumuşak ve tuzsuz beyaz-peynir. Lor.

Noro, ad., Rum.

: Hellim yapıldıktan sonra kalan su. Hellim suyu. Bitmiş hellimlere, tenekelendikten sonra bu su eklenir. Kap açık bırakılır veya kaptan hellim elle alınırsa noro kurtçuk yapabilir.

N-üşka, ad., Ar.

: içinde dini ve büyüleyici bir gücün saklı olduğu sanılan, taşıyanı zararlı etkilerden koruyacağına inanılan bir nesne veya yazılı kağıt. Muska.

Nusubet, s., Ar.

: 1. Tembel, uyuşuk

2. Uğursuz.

Nümayiş, ad., Far.

: Gösteri.

Nüzül, ad., Ar.

: Felç. Ar. nüzul.

O

- Obaşdan, zf. : 1. Erkenden
2. Yeni baştan.
- Obir, s. : Öbür, öteki.
- Odacı, ad. : Resmi kuruluşlarda ayak işlerine bakan görevli.
Mesincer de denir.
- Of, ad., s., İng. : 1. izin (ad.).
2. izinli (s.).
- Ogga, ad., Ar. : Osmanlı ağırlık ölçüsü (400 dirhem). Bu ölçü birimi
1974'te kaldırılıp, kiloya geçildi. Ar. ukka.
- Ohto (ofto), ad., Rum. : 1. Set, tarla sınırı.
2. Tümsek.
3. Çalılık.
- Oklavı, ad. : Hamur açmakta kullanılan, silindir biçiminde uzunca
değnek. Oklava.
- Okşa, ad. : Pelit ağacına benzer bir ağaç. (*Carpinus betulus*).
- Ongarmak, ey. : Onarmak.
- Oturak, ad. : 1. Tahtadan yapılmış alçak oturacak.
2. Bir şeyin yere gelen tarafı; taban.
3. içine aptes bozulan kap.
4. (Bazı yörelerde) içkili-çalgılı ve kadınlı eğlenti.
5. Oturulacak yer veya şey.
- Oturaklı, s. : Ağırbaşlı (kimse).
- Ovcalamak, ey. : Bir şeyi iki avuç arasında sıkıştırarak ovmak.
- Ovmaca, ad. : Hamuru ovalamakla yapılan kırıntılarla pişirilmiş
çorba. Oomaç.
- Oyacak, ad. : Patlıcan veya kabak oymaya yarayan aygıt.
- Oynak, s. : Davranışı ağırbaşlı olmayan (kadın veya kız).
- Oysam, bağ. : Halbuki. Oysa.
- Oyunbozan, ad., s. : Birlikte yapılmasına karar verilen bir işten tek taraflı
cayan (kimse), mızıkçı.

Ö

Öcü, ad., Ç.s.

: Umacı, cin, peri.

Öd, ad.

: Karaciğerin salgıladığı, yeşil, sarı renkte acı sıvı, safra.

Ödü patlamak, ey.

: Ansızın çok korkmak.

Öğün, ad.

: Kez, defa (yemek için kullanılır).

Öğünen, s.

: Övünen (kimse). övüncek.

Öğürmek, ey.

: Kusarken veya kusacak gibi olurken öğürtü sesi çıkarmak.

Ökçe, ad.

: Ayakkabının topuk kısmı.

Ölçülü, s.

: Davranış ve düşüncelerinde aşırı olmayan, ılımlı (kimse).

Ölüyucu, ad.

: Ölü yıkayıcı. {Eski şekli: Ölü yuyucu.}

Öncü, ad.

: Kılavuz, rehber.

Önge, ad.

: Osmanlı ağırlık ölçüsü { 100 dirhem}.

Örgüç, ad.

: Devenin sırtındaki çıkıntı. Hörküç.

Örmek, ey.

: 1. Köpeklerin havlaması.

2..iplik veya tel, saz biçiminde uzun şeylerle, elde, şiş veya tığ yardımıyla birbirine dolayarak giysi, ağ, tente, hasır gibi nesneler meydana getirmek.

3. Kumaştaki delikleri elde iplikle besleyerek kapatmak.

4. (Saç, yele gibi şeyler hakkında) Telleri birkaç bölüğe ayırıp birbirine geçirmek yolu ile dağınıklıktan kurtarmak.

Örselemek, ey.

: Yıpratmak, hırpalamak, zedelemek.

Öteki dünya, ad.

: Dini inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer. Ahret.

Övsemek, ey.

: Pirinç veya bulguru geniş kap içerisinde aşağıya ve yukarıya doğru sallayarak toz ve taşıyı ayırmak.

Övülemek, ey.

: Seçmek.

Övüngen, s.

: Çok övünen.

Paça, ad. • Far.

: 1. Pantolon, don ya da şalvarın baldırlara geçen bölümü.

2. Kasaplık hayvanların kesilmiş ayağı ve bundan yapılan yemek.

3; Düğünün zıf gecesinde sonraki güne rastlayan gün. Paça günü.

Paçavra, ad., Rum.

: Eskimiş bez veya kumaş parçası. Çaput. Yun. patsavra.

Paçuli, ad., Lat.

: Tefarik otu da denen bir çeşit bitki. (*Pogostemon patchouly*)

Paddanag, zf.

: Ansızın, beklenmedik bir biçimde veya bir anda. Pattadak.

Pafta, ad., Far.

: Büyük harita, plan veya modeli oluşturan ayrı parçalardan her biri.

Pahıl çağırmak, ey.

: Birinin kötü bir duruma düşmesini açıkça söylemek. Beddua etmek.

Paket, ad., Fr.

: Elde taşınacak büyüklükte, kağıda sarılı şey. Fr. paguet.

Paketlemek, ey.

: Kovmak(argo).

Paklemek, ey., Far.

: Temizlemek, (Far. pak: temiz)

Paklenmek, ey.

: Temizlenmek.

Pala bıyık, ad.

: Gür, uzun, yanaklara doğru kıvrık bıyık.

Pala, ad.

: Kavisli, kısa, uç bölümü geniş, kabzasına doğru daralan bir tür kılınç.

Palaz, ad.

: Kaz, ördek, güvercin yavrusu.

Palazlanmak, ey.

: 1... Kuşların uçacak düzeye gelmesi.

2. Çocukların büyüdüğü anlamına da "palazlandı" denir.

3. Varlığı artmak, zenginlemek.

Palikarya, ad., Rum.

: Kabadayılık taslayan Rum delikanlılarını anlatmak için söylenir.

Pallura (Ballura), ad., Lat.

: Meyvesi yenen (gonnara), yabani, kısa boylu, dikenli bir ağaçtır. Bazı yörelerde bu ağaca çaltı ağacı da

	denir. (<i>Palurus spine christi</i>)
Palluridi, ad.	: Pallura ağacı çok olan tarlara denir.
Paluze, ad., Far.	: 1. Bir çeşit pelte 2. Beyaz, dolgun ve titrek ten.
Pambug, ad., Far.	: 1. Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. Pamuk. (<i>Gossypium</i>). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş, ince, yumuşak tellerin adı.
Pamuk şekeri, ad.	: Toz şekerin renklendirilerek özel bir makinede değnek üstüne pamuk biçiminde sarılmasıyla yapılan tatlı.
Pancur, ad., Fr.	: Gereğine göre güneşi ve rüzgarı önlemeye, ışığı azaltmaya yarayan, açılır kapanır dar ve yatay tahtalardan, plastikten veya metal gereçlerden yapılmış, pencerenin iki yanına takılan kapatma kanadı. Panjur.
Pandispanya, ad., It.	: Yumurta katılarak yapılan bir çeşit şekerli, yumuşak pasta. it. pan di Spagna.
Paner, ad., Rum.	: Sele. Paneri de denir.
Pantatif, ad., Fr.	: ince bir zincirle boyna takılan değerli takı.
Papara koparmak, ey.	: Ba.ğmp çağırarak kavga çıkarmak.
Papatya, ad., Yun.	: Birleşikgillerden, 20-50 cm. yükseklikte, baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı-kömeçli, bir yıllık otsu bitki. (<i>Matricaria chamomilla</i>)
Papyon, ad., Fr.	: Kelebek biçiminde bir çengelle veya lastik bağla yakaya tutturulan kravat.
Pasaklı, s.	: Dağınık, derli toplu olmayan (kimse).
Paspas, ad.	: Ayakkabıların altını temizlemek için kapı önlerine konulan kıl, plastik vb.den yapılmış yüzü tırtıklı silecek.
Pastelli, ad., Rum.	: Harup dövülerek ısıtılır, suyu süzülerek alınır. Bu su kaynatılarak pekiştirilince içine sisam katılarak pastelli elde edilir.
Patariya, ad., it.	: 1. Elektrik enerjisini kimyasal enerji olarak depo eden, istendiğinde bunu elektrik enerjisi olarak veren cihaz. Akü.

	2. Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren araç.
Patavatsıı, s.	Pil.
Pegamut, ad., it.	: Düşünmeden gelişigüzel söz söyleyen.
	: 1. Turunçgillerden bir ağaç. Bergamot. (<i>Citrus bergamia</i>).
	2. Bu ağacın kabuklarından reçel yapıtan ve esans çıkarılan meyvesi.
Pegsemed, a.d, Rum.	: Pişirildikten sonra dilimler halinde ya da yuvarlak olarak kesilen ve ısı ile kurutulmuş dayanıklı ekmek.
	Peksimet. (Yun. paksimadi)
Peki, ad.	: Kapı sürgüsü.
Pekilemek, ey.	: Kapıyı sürgülemek, kapatmak.
Pekişmek, ey.	: Sertleşmek, katılaşmak.
Peksemet, ad., Rum.	: Pişirildikten sonra dilimler halinde kesilerek ısı ile kurutulmuş, uzun süre dayanabilen susamlı ya da susamsız ekmek. Peksimet.
Pelit, ad.	: Aşılınmamış çam fıstığı ağacı. (<i>Pinus</i>).
Penceviş, ad.	: Takım ciğerin alt kısmında bulunan yağlı parça.
Penna, ad., Lat.	: Dolmakalem.
Pennar, ad., Rum.	: Kışın yapraklarını dökmeyen ve kömürü de yapılan bir tür meşe çalısı. Pınal. (<i>Quercus ilex</i>).
Perdah, ad., Far.	: 1. Parlatma, parlaklık verme
	2. Tıraştan sonra tersine yapılan ikinci tıraş.
Perisgin, ad., Rum.	: 1. Kavanoz.
	2. Hazımı kolaylaştırmak için su ile karıştırılıp içilen sodalı toz. Afroza.
Permanant, ad., Fr.	: Saçların uzun süre dalgalı kalmasını sağlamak için uygulanan işlem. Perma.
Peşenk, ad.	: Erkek deve.
Peşgir, ad; Far.	: Yüz havlusu.
Pırlamak, ey.	: Bulunduğu yerden hemen koşarak uzaklaşmak.
	Fırlamak.
Pırtı, ad.	: 1. Değersizşey, eşya.
	2. Ufak tefek ev eşyası.
Pilaka, ad., it.	: 1. Kara taşıtlarına takılan numara levhası. Plaka.

	2. Yassı, düzgün, düz taş.
Pili, ad., Fr.	: Kumaş, kağıt ve benzeri maddelerde bir bölümün ötekini üzerine gelmesiyle oluşan kıvrım. Pli.
Piritli, ad., Rum.	: Bilye, misket.
Piron, ad., Rum.	: Çatal.
Pisgot, ad., Fr.	: Bisküvi. Un, şeker, süt veya tuzla yapılan, ince, gevrek kuru pasta türü. Fr. biscuit.
Pislemek, ey.	: Büyük aptesini yapmak. Dışkılamak.
Pofporozlamak, ey.	: Birini, yüzüne karşı gereğinden çok övmek, pohpohlamak.
Popaz, ad. Rum	: Papaz. din adamı. Yun. pappas.
Poplin, ad., Fr.	: Pamuk, keten veya ipekten dokunmuş ince bir tür kumaş. Fr. popeline.
Portbebe, ad., Fr.	: Bebekleri kucakta, elde ve sırtta taşımak için kullanılan çanta.
Postegi, ad., Far.	: Koyun veya keçi postu.
Postegisini çıkarmak, ey.	: Çok dövmek.
Potin, ad., Fr.	: Ayakkabı. Fr. bottine.
Preş, ad., Fr.	: 1. işleme, onarma, düzeltme gibi işlemlerin uygulanması için bir nesneyi, iki ağırlık arasında mekanik olarak sıkıştırmaya yarayan alet, mengene. 2. Üzüm, elma gibi meyveleri sıkarak suyunu çıkaran araç.
Princoloz(Froncolez) ,ad.	: Dere kenarında yetişen yabancı nane. Derenanesi. (<i>Menthapiperita</i>)
Pudra şeker, ad.	: Dövülerek ince un durumuna getirilmiş şeker.
Pulya, ad., Rum.	: Bağkuşu da denen ve turşusu kurulabilen bir tür küçük kuş. (<i>Amberebulla</i>).
Pund, ad., it.	: Uygun zaman, olanak, bir şeyin tam sırası. ft. punta.
Punduna getirmek, ey.	: Tam zamanında can alıcı noktasını bulup iş yapmak.
Punyo atmak, ey.	: Yumruklamak.
Punyo, ad., Rum.	: Yumruk.
Pü, ünl.	: Şaşkınlık bildirir.
Pünez, ad., Fr.	: Raptiye.
Püskül, ad.	: Bir ucundan bazı şeylere süs olarak takılan, diğer ucu

serbest saçak biçimindeki iplik demeti.

Püstük. s.

: Dağınık, düzensiz (kimse).

R

Rahmet, ad., Ar.

: Yağmur.

Ramrtii, ad., Rum.

: Taksi, otobüs ve benzeri araçlarla yapılan düzenli gidiş geliş yolu, sefer.

Rasdıg, ad., Far.

: Kadınların kaşlarını boyadıkları siyah boya. Rastık.

Raşon, ad., Fr.

: Gündelik tayın, rasyon.

Ratsa, ad., Rum.

: Bilinen en eski atalardan başlayan torunlsrakaoâr aile sırası. Silsile.

Rayica, ad.

: Birteşikgillerden, yaprakları haşlanarak salata gibi yenebilen birkaç yıllık otsu bir bitki. Hindiba. (*Cichorium*).

Refil, ad., İng.

: Tükenmez kalem.

Rençper. ad., Far.

: Çiftçi.

Rende, ad., Far.

: 1. Tahta yüzeyleri pürüzsüz hale getirmek için marangozların kullandığı araç.

2. üzerinde küçük delik ve kesici çıkıntıları bulunan, peynir, soğan, havuç gibi şeyleri ufak parçalara ayırmak için kullanılan mutfak aleti.

Renga, ad., Alm.

: Kemikli balıklardan, ılık denizlerde büyük sürüler halinde dolaşan ve tütsüyle kurutulmuşu oldukça sürümlü otan, uskumru iriliğinde bir balık. Ringa. (*Clupca harengus*).

Reşme, ad.,

: Hayvanın yuları.

Rezil, s., Ar.

: Alçak, aşağılık.

Rimel, ad., Fr.

: Kadınların kirpiklerini kıvrırmak ve daha uzun göstermek için fırça ile sürdükleri yağlı sürme, maskara.

Rokka, ad., Lat.

: Turpgillerden, yaprakları salatada da kullanılan, baharatlı bir bitki. (*Eruca sativa*)

Rondella, ad., it.

: Ortası delik yuvarlak parça.

Rulo, ad., Fr.	: Dürölerek boru biçimi verilmiş deri veya kağıt tomar.
Ruso, s.	: Sarışın ve beyaz tenli (erkek).
Rilstempaşa, ad.	: Bileşikgillerden, çiçekleri güzel, sarı renkli bir kır bitkisi. (<i>Calendula arvensis</i>)

S

Saban,.ad.	: Tarlayı ekilir duruma getirmek için çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı.
Sacayağı, ad.	: üzerine tencere, tava gibi şeyler koymaya yarayan, ateş üzerine oturtulan, üç ayaklı çember veya üçgen biçiminde demir destek.
Sade, s., Far.	: 1. Gösterişi olmayan, yalın. 2. Şekersiz (kahve).
Sadeyağı, ad.	: Sütten elde edilen yemeklik yağ.
Saggo, ad., it.	: Erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu giysi. Ceket. it. sacco.
Saggulla, ad., Rum.	: Büyük torba.
Saggulli, ad., Rum.	: Küçük torba.
Saglanbaç, ad.	: Oyunculardan birinin ebe olması ve saklanan arkadaşlarını bulması temeline dayanan, bir çocuk oyunu. Saklambaç.
Sağdıç, ad.	: Düğünü yöneten gelin veya güvey kılavuzu.
Sağmaç, ad.	: Topraktan yapılmış, iki kulaklı,değirmi, süt sağmada kullanılan kap. Sağnıç.
SaQnag, ad.	: Birdenbire başlayan, genellikle kısa süren şiddetli yağmur.. Sağanak.
Sahandırığ, ad.	: Yeni doğan çocuğun ikinci be1eğe belenmesinde takke giydirildikten sonra bir tülbent alnına bağlanırdı.ikinci bir tülbent de çene altından geçirilerek başta bağlanırdı ki bu ikinci yemeniye "sahandırık" adı verilirdi.
Sakız, ad.	: 1. Bazı ağaçların ve özellikle sakız ağacının kabuğundan sızan, çiğnendiğinde yumuşayan, hoş

	kokulu, beyaz renkli reçine.
Salhane, ad., Ar.+Far.	2. Şekerli Vē kokulu çiğneme sakızı. Çiklet.
Salıncak, ad.	: Mezbaha. Kesim evi.
	: t. Küçük çocukları uyutmak için karşılıklı iki yere iple bağlı bulunan asılı yatak.
	2. İki ucundan iki iple yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı.
Sallak, ad.	: Kasapların kesim işini yapan kimse.
Samarella, ad., Rum.	: Et pastırması. özellikle keçi etinin tuzlanarak güneşte kurutulması ve daha sonra suya batırılıp çıkarılarak haşlanmasından sonra kekiklenmesiyle elde edilen pastırma.
Samsı, ad., Far.	: Bir tür hamur tatlısı. Samsa.
Sandalet, ad., Fr.	: Yalnız tabanı. bulunan, ayağa kordon ve kayışla bağlanan açık ayakkabı. Sandal.
Sanduka, ad., Ar.	: Tahta kasa.
Sandüviç, ad., İng.	: İkinci ekmek dilimi ya da özel ekmeği arasına tereyağı, peynir, veya sucuk gibi şeyler konularak hazırlanan yiyecek. Sandviç.
Saraç, ad., Ar.	: Koşum ve eğertakımları ya da deriyi işleyerek deriden eşya yapan ve satan kimse. Ar. serrâc,
Saramallagi, s., Rum.	: Hurda. işe yaramayacak kadar bozulup sakatlanmış araç.veya araba. Saravallagi.
Sardelli, ad., İt.	: 1. Konservesi ve tuzlaması çok yapılan, gümüş renginde, pullu ve 10-15 santimetre boyunda, küçük bir balık, ateşbalığı. Sardalye. (<i>Clupea pilchardus</i>)
	2. Sardunyagillerin örnek bitkisi; iri ve güzel, çoğu pembe renkte, çiçeği dolayısıyla saksılarda ve bahçelerde yetiştirilen bitki. Sardunya. (<i>Geranium</i>)
Sarga, ad., Rum.	: Çalı süpürgesi.
Sarı papatya, ad.	: Birleşikgillerden, 20-50 cm. yükseklikte, baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı kömeçli, bir yıllık otsu bir bitki. (<i>Matricaria chamomilla</i>).
Sarmısak, ad.	: 1. zambakgillerden, 25-100 cm yükseklikte, yapraklarında saplarında ve toprak altındaki soğan

	biçimli sürgünlerinde kokulu yağ bulunan bir kültür bitkisi. (<i>Allium sativum</i>).
	2. B.u bitkinin baharat olarak kullanılan dişli bölümü. Sarımsak.
Saten, ad., Fr.	: Parlak pamuklu kumaş.
Say, ad.	: Toprak altından çıkan büyük taş.
Seki, ad.	: 1. Kaldırım. 2. Kapı önündeki basamak. 3. Doğal set.
Sele, ad., Ar.	: Yayvan sepet.
Sella, ad., Rum.	: 1. Semer, eyer. 2. Bisiklet oturağı.
Selmin, ad.	: Tezgahta dokunan bezin sarıldığı tahta.
Seloteyp, ad., İng.	: Yapıştırma işlerinde kullanılan ince, saydam bir yüzü yapışkan şerit. Celatin de denir. Seloteyp.
Semiz out, ad.	: Etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen ya da salataya doğranan otsu bitki. (<i>Portulaca oleracea</i>)
Sende, ad.	: 1. üzerine zahire vb. şeyler konan genişçe raf. 2. Tavanı döşemeden yüksek olan dükkanlarda merdivenle çıkılan ve depo olarak kullanılan yüksek yer.
Senit, ad., Rum.	: Hamur tahtası.
Sere, ad.	: Açık duran başparmakla işaretparmağı arasındaki uzaklık. Sele.
Sesta, ad., Rum.	: Kalemten yapılmış büyük yayvan sepet.
Seyrek, ad.	: Helim kurdu.
Sıçan, ad.	: Sıçangillerden, küçük vücutlu, kemirgen, memeli hayvan. Fare. (<i>Mus</i>)
Sığıntı, ad.	: Bulunduğu yerde kalması istenmeyen, varlığı gereksiz görülen kimse.
Sıkacak, ad.	: Gene ilikle meyve sıkmak için kullanılan her tür araç.
Sılık, ad.	: Fazla terlemekten, vücutta görülen küçük pembe kabartılar. isilik.
Sımarlamak, ey.	: ismarlamak.
Sırma, ad.	: Elektrik akımı iletiminde kullanılan ve yalıtkan bir

Sırnaşık, s.	: Tedirgin eden (kimse).
Sırnaşmak, ey.	: Sırnaşıkça davranmak.
Sısam, ad., Ar.	: 1. Susamgillerden, sıcak bölgelerde yetişen küçük bir bitki. Susam. (<i>Sesamum indicum</i>). 2. Bu bitkinin küçük, sarımtırak tohumu.
Sıvazlamak, ey.	: Bir şeyi el içi Ue sıvar gibi yapmak.
Sıvışmak, ey.	: Habervermeden kaçmak.
Sıyrıncak, s.	: Kaygan (yer).
Sıyrıntı, ad.	: Yemek artığı.
Sicim, ad.	: Keten, kenevir gibi bitkilerin liflerinden yapılan ince ip, kınnap.
Sikdirmek, ey.	: Defolup gitmek. Siktirmek.
Silecek, ad.	: 1. Hamam havlusu. 2. Motorlu taşıtlarda ön camı silmeye yarayan aygıt.
Silkelemek, ey.	: 1. Üstündeki şeyleri düşürmek, kaydırmak için bir şeyi üst üste, birden silmek. 2. Kuwetle sarsmak. 3. Yağda kızartma yapılırken tavayı oynatarak kızaran parçaların yer değiştirmelerini sağlamak. (Patates silkelemek)
Sima, ad., Far.	: Yüz, çehre.
Simit helvası, ad.	: irmik helvası.
Simit, ad., Ar.	: Sert buğdaydan elde edilen, taneleri iri, glütence zengin un. irmik.
Sinecen, s.	: Sinsi sinsi, kimseye belli etmeden gizli iş yapan (kimse)
Siftsile, ad., Ar.	: Bilinen en eski atalardan yaşayan torunlara kadar aile sırası. Silsile.
Sipya, ad., Rum.	: Mürekkep balığı. Supya. (<i>Sepia zoo/</i>)
Siribilli, s., Rum.	: Biçimsiz, saharz ya da küçük gözlü (kimse).
SiribHlo; d., Rum.	: Kınkanathlardan, Siribillo, genellikle otçul memeli hayvanların gübrelerinde yaşayan ve bokla beslenen hayvan. Bokböceği. (<i>Geotrupes stercorarius</i>).
Sirimini, ad.	: 1. Küçük hamam böceği.

Sirke, ad., Far.	2. Cılız kimselere de denir.
Siyemek, ey	: 1. Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm suyu.
Soda, ad., it.	2. Bit, tahta kurusu gibi asalak böceklerin yumurtası.
Sokuk, ad.	: (Kedi.köpek) işemek.
Sokum, ad.	: Billurlaşmış sodyum karbonatın piyasadaki adı.
Solina, ad., Rum.	: 1. Zehirli hayvanların soktuğu yerde oluşan şişlik.
Sorgoz, ad., Lat.	2. Hayvan ya da böceğin soktuğu yer.
Sökük, s,	: Lokma, parça.
Sömek, ad.	: su.tesisatında kullanılan içi boş ve iki yanı açık, silindirik şeklindeki madeni boru.
SövOndürmek, ey.	: Izmaritgillerden, 25-30 cm. uzunluğunda, enli, boz renkli, beyaz etli bir balık. Karagöz. (<i>Sargus sargus</i>)
Sten, ad., ing~	: Dikişi sökülüş ya da örgüsü çözülmüş (şey).
Su dökmek, ey.	: 1. Yün yu,mağı.
Su gabağı, ad.	2. Kecefe üzerindeki iplik çilesinden çıkırtıdaki iğ üzerine bükülerek sarılan bobin.
Subba, ad.	: Söndürmek.
Sucuk, ad.	: 9 mm çapında, ingiliz yapısı hafif makineli tüfek.
Sultani, ad., Ar.	: işemek.
Sumada, ad., Rum.	: Kabakgillerden, alt bölümü şişkin, birçok yerlerde kurutulup su kabı olarak kullanılan bir tür asma kabağı. (<i>Lagenaria vulgaris</i>)
Summak, ad., Ar.	: Sıpa, eşek yavrusu.
	: Ceviz, badem içi gibi bir ipliğe dizildikten sonra nişastayla koyulaştırılmış kaynar üzüm şırası batırılarak yapılan tatlı yiyecek.
	: Çekirdeksiz bir tür beyaz, küçük üzüm.
	: Acı bademden yapılan beyaz özsu Kadehe az bir miktarkonulduktan sonra üzerine genellikle sıcak su eklenerek içilir. Badem sübyesi. Somata.
	: 1. Antepfistiğigillerden, sıcak bölgelerde yetişen, kabuğu hekimlikte ve yaprakları dericilikte kullanılan, mercimeğe benzeyen .taneleri dövülerek ekşilik vermek için yemeğe katılan ve yüz türü bilinmekte olan

	bir ağaç. Sumak. (<i>Rhus coriaria</i>)
	2. Bu ağacın ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzer meyvesi.
Sunta, ad.	: Doğramacılıkta kereste olarak kullanılan, sıkıştırılmış talaş ve yongadan yapılan tahta. (Suni tahta'nın kısaltılmış şekli)
Sunturlamak, ey.	: Sövmek. Kalaylamak. {argo}
Sup, ad., Fr.	: Çikolata ile yapılan bir çeşit tatlı. Fr. soupe.
Susda, ad.	: Terzilerin kullandığı çit çit.
Suvarmak, ey.	: 1. Hayvanlara su vermek. 2. Bahçeyi sulamak.
Sümme, zf., Ar.	: Arapçada "sonra" anlamına gelen bu sözcük Kıbrıs Ağzı'nda "durmadan" "sürekli olarak" anlamındadır.
Sümsük, ad., s.	: 1. Yumruk. {ad.} 2. Pısırik {kimse}. (s.)
Sümsüklemek, ey.	: Yumruklamak.
Sümüklüböcek, ad.	: Karındanbacaklı yumuşakcalardan, nemli yerlerde yaşayan, otçul, gezdiği yerde sümük gibi bir iz bırakan, kabuksuz küçük bir yer yumuşakçası. (<i>Limax</i>)
Sündürme, ad.	: 1. Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer. Sofa. 2. Yağmur ya da güneşten korunmak için yapılan ve arkası duvara verilen çatı. Sundurma.
Sünger, ad. Rum.	: 1. Denizlerde bir yere tutunarak koloni halinde yaşayan, çok hücreli ilkel hayvan. 2. Bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan, suyu çeken esnek iskelet. 3. Mürekkebi çekmek için yazı üstüne bastırılan özel kurutma kağıdı.
Süpürgeotu, ad.	: Fundagillerden, çiçekleri küçük bir çana benzeyen, işlenmemiş topraklar üzerinde yetişen, kökünden ağtzhk, dallarından kaba süpürge yapılan, çalı görünüşünde bir bitki, funda. (<i>Erica</i>).
Sürdis, ad.	: ishal.
Sürtecek, ad.	: üzerinde küçük delik ve kesici çıkıntıları bulunan, hellim, peynir ve soğan gibi şeyleri ufak parçalara

Sürünceme, ad.	: Bir işin sonuçlanıncaya kadar boş yere uğradığı gecikmelerin tümü.
Sürüncemede kalmak, ey.	: Bir işin sonuçlanıncaya kadar boş yere gecikmek, uzamak, askıda kalmak, bir türlü sonuçlanamamak.
Süründürmek, ey.	: Birini güçlük ve sıkıntıya uğratmak.

Ş

Şabboy, ad., Far.	: Güzel kokulu, değişik renkli çiçekleri olan çok yıllık süs bitkisi. Şebboy. (<i>Cheiranthus cheiri</i>)
Şafg, ad., Ar.	: 1. Aydınlık. Şavk. 2. Işık.
Şafgarmak, ey.	: Aydınlanmak.
Şaggadak, zf.	: Birdenbire, aniden.
Şahbaz, s., Far.	: iri yapılı, gösterişli {kimse}.
Şahurga, ad.	: Birtür kabak.
Şakımak, ey.	: 1. {Ötücü kuşlar için} Ezgili ses çıkarmak, ötmek. 2. Şarkı veya türkü söylemek.
Şamdan çiçeği., ad.	: Gövdesi tüylü ve dallı, yaprakları uzun, çiçekleri sarı veya portokal renginde olan yıllık bir bitki. (<i>Calendula aNensis</i>).
Şamdudu, ad.	: Yemişi beyaz olmayan dut türü ve meyvesi.
Şamişi, ad.:	: özlenmiş simidin ince yufka içine sarılıp yağda kızartılmasıyla yapılan ve üzerine pudra şekeri serpilerek servise hazırlanan Kıbrıs'a özgü bir tür tatlı.
Şanteg, ad., Fr.	: Kadın şarkıcı veya dansöz.
Şaşgaloz, s.	: Şaşı veya şaşkın (kimse).
Şaşma, ad.	: Tüfek saçması.
Şaşuri, s.	: Şaşkın, aceleci {kimse}.
Şefdali kebabı, ad.	: Küçükbaş hayvanların iç organlarını kaplayan.ince zar(gömlek) içerisine kıyma, maydanoz, doğranmış soğan.baharat v.b. konarak dolma gibi sarılıp, mangalda pişirilen, Kıbrıs'a özgü kebab türü.

Şeher, ad., Far.	: 1. Şehir.
	: 2. Lefkoşa'nın halk dilindeki ikinci adı.
Şehida, ad., Ar.	: 1. Kutsal bir ülkü veya inanç uğruna savaşırken ölen kimse. Şehit. (Ar. Şehide, bayan şehit anlamındadır. Ancak Kıbrıs'ta Şehida hem erkek hem bayan şehitler için kullanılır)
	: 2. Belli bir yerde mezarı olan ve doğa üsdü gücü bulunduğu inanılan ölü, evliya.
Şehirge, ad., Ar.	: Çorba yapmakta kullanılan, türlü biçimlerde kesilerek kurutulmuş buğday unu hamuru. Şehriye.
ŞelendOrina, ad., Rum.	: Bir tür kertenkele. (<i>Lacerta</i>)
Şerbetli, s.	: Yılan ve benzeri zehirli hayvanların sokmasından zarar görmeyen (kimse).
Şıbbadanag, zf.	: Birden, çabucak, derhal. Şipşak.
Şimdik, zf.	: Şu anda.şimdi.
Şimşir, ad., Far.	: Deniz kenarlarında ve dağlarda bulunan Kıbrıs'ın tipik bitkisidir. (<i>Asphodelus aestivus</i>)
Şinya, ad., Rum.	: Çitlenbikten küçük yemişi olan, güzel kokulu yapraklarını dökmeyen ve dallarından küfe yapılan bir bitki.. (<i>Pistasia lentiscus</i>)
Şiro, ad. Rum.	: Önündeki geniş bıçak ile toprağı sıyıran, çok güçlü bir yol makinası. Buldozer. Yoldüzer.
Şirret, s., Ar.	: Yaygaracı, huysuz (kimse).

T

Tabba, ad., It.	: Mantartahta ya da plastikten yapılan şişe kapağı. Tapa. It tappo.
Tabba olmak, ey.	: Çok sarhoş olmak.
Tabella, ad., It.	: Dükkanların ve başka iş yerlerinin kapısı üstüne veya yanına asılan ve o yerde ne işle uğraşıldığını, sahibinin kim olduğunu gösteren levha.
Tabla, ad., Ar.	: Sigar külü silkelenen küllük.
Tabure, ad., Far.	: Sırt ve kol dayayacak yeri olmayan iskemle.

Tahar, ad.	: içine süt sağılan, topraktan yapılmış kap.
Taharetlenmek, ey.	: Aptes yaptıktan sonra temizlenmek.
Tahda biti, ad.	: Yarım kanatlılardan, uzunluğu 3-5 mm, vücudu oval ve yassı, kanatları körelmiş, kan emerek beslenen, pis kokulu bir böcek. Tahta kurusu. (<i>Cimex lectularius</i>)
Tahda gurdu, ad.	: Tahtadan yapılan eşyayı kemirerek delik deşik eden kın kanatlı böcek. (<i>Anobium punctatum</i>)
Tahra, ad., Far.	: Bir tür eğri budama bıçağı.
Tahtavaralli, ad., Far.	: İki ucuna birer kişi oturup,, karşılıklı olarak havada yükselip inerek eğlenmeyi sağlayan, ortasından bir yere dayalı tahta kalas. Dangalabişta da denir.
Takaza, ad., Ar.	: Başa kakma, azarlama.
Takgalli, ad.	: Toprak renginde, göçmen olmayan yerli kuş. Takkalı.
Talar, ad.	: Hellim yaparken telemenin suyunu süzen araç.
Talatur, ad.	: Yoğurt içine hıyar doğranarak yapılan, sarımsaklı iştah açıcı bir yiyecek. Cacık.
Talvar, ad.	: 1. Asma çardağı. 2. üzeri otlı örtülü bostan çardağı.
Tavus guşu, ad.	: Sülingillerden, erkeğinin tüyleri uzun, kuyruğu parlak, güzel renkli, acı ve tiz sesli, süs hayvanı. (<i>Pavo</i>)
Tayfalmak, ey.	: 1. Bunalmak, bayılacak duruma gelmek. 2. Acıkmak.
Tebsermek, ey.	: Kurumaya başlamak.
Tegaüd, ad., Ar.	: Emekli.
Tehel, ad.	: Makineyle yapılan dikiş. Teyel.
Tele almak, ey.	: Alay etmek (argo).
Tele, ad., İt.	: Kumaşla astar arasına konularak giysinin dik durmasını sağlayan kolalı bez. Tela.
Teleme, ad.	: Sütün hellim olmazdan önce aldığı peltekleşmiş durum.
Tente, ad., Fr.	: Dantel.
Teperlenmek, ey.	: Yuvarlanmak.
Terb (terf), ad.	: Küçükbaş hayvanların iç organlarını kaplayan ince zar, gömlek. Banna.
Testere, ad., Far.	: Kesilecek malzeme veya yapacağı işe göre değişik

	biçimler alan ve genellikle üçgen biçiminde dişleri olan dar ve uzunca çelik araç.
Tey, ad.	: Asma filizi, kavun veya karpuz sürgünü.
Teyp, ad., İng.	: Manyetik bir bant üzerine sesleri tesbit eden cihaz.
Tezek, ad.	: Sabanın veya belin kaldırdığı iri toprak parçası.
Tıraş, ad.	: Sülüngillerden uzunluğu 34 cm. olan, soyu azalmış bir kuş türü. Turaç. (<i>Tetrao francolinus</i>).
Tibezi, ad.	: Ara ya da apış arası bezi.
Tinyoz, s.	: Açıkgöz (kimse).
Toglu, ad.	: Bir yaşını bulmuş kuzu.
Tor, ad.	: Peştemal.
Tosbağı, ad.	: Çok sert ve kemiksi bir kabuk içinde yaşayan, ağır yürüyüşlü, dört ayaklı, sürüngen hayvan.Kaplumbağa. (<i>Testudo</i>).
Trarnpa, ad., it.	: Para aracılığı olmaksızın, bir nesnenin dolaysız olarak bir başka nesne ile değiştirilmesi, takas.
Tulumba dadlısı, ad.	: özel bir makineden sıkılıp oluklu bir biçim verilen hamur tatlısı.
Tumba, ad., it.	: Devrilme. it. tombo.
Tumba oırnak, ey.	: Devrilmek.
Tülbent, ad., Far.	: Pamuktan ince ve seyrek dokunmuş hafif ve yumuşak bez.
Tülümbe, ad.	: Dallarından çalı süpürgesi yapılan dikenli bitki, bir tür çalı.
Tüp, ad., Fr.	: Akışkan maddelerin konulduğu genellikle silindirik biçiminde, içi boş, ağzı özel tapalı kap. Gaz tüpü.
Tüpürmek, ey.	: Tükürmek;
Tüpürük, a.	: Tükürük.
Tütmek, ey.	: 1. Duman veya buhar çıkarmak. 2. Güzel koku çıkarmak.
Tütülenmek, ey.	: Koklamak.
Tütünmek, ey.	: Tütsünün dumanına tutunmak.
Tüymek, ey.	: Kaçmak.
Tüysüz,s.	: 1. Henüz bıyığı sakalı çıkmayan. 2. Tüyü olmayan,

3. Köse.

U

- Ucube, ad., Ar. : Çok çirkin ve acayip olan şey.
- Ucumak, ey. : Bir şeyden soğumak, üşenmek.
- Uçarı, s. : Ele avuca sığmayan (kimse).
- Uçurgan, ad. : Genellikle çokgen biçimindeki bir gövde ve süslü bir kuyruktan oluşan, sicimle bağlanarak, rüzgar yardımıyla uçurulan bir tür oyuncak. Uçurtma.
- Uf olmak, ey., Ç.s. : Yaralanmak.
- Uğra (Ura), ad. : Yufka açarken hamurun tahtaya yapışmaması için kullanılan kalın un.
- Uğur.böceği, ad. : Vücudu yarım küre biçiminde, turuncu, kırmızı renkli, üzerinde yedi tane kara nokta bulunan kın kanatlı böcek. Gelincik. (*Coccinella septempunctata*).
- Umbu, ad., Ç.s. : Su.
- Urub, ad., Ar. : Arşının sekizde biri uzunluğundaki ölçü.
- Uruba, ad., it. : Giysi. Urba. it. roba.
- Urum : Yunanistan sınırları dışında yaşayan Yunan asıltı kimse. Rum.
- Usdura, ad., Far. : Tıraş için kullanılan, açılır kapanır çok keskin bıçak.
- Usduroblu, s. : Derli toplu.
- Uşgur, ad. : Şalvar ya da iç donunu bele bağlamak için bunlara geçirilen bağ. Uçkur.
- Uşo, ünl. : Eşeği durdurmada kullanılan ünlem sözcüğü.
- Uşşi, ad., Ç.s. : Eşek.
- Utancak, s. : Bir toplulukta güvenini yitiren, rahat konuşamayan, sıkılğan.kimse.Utangaç.
- Utaşmak, ey. : Yetişmekf ulaşmak.
- Uvva, ad., Ç.s. : t. Yara
2. Ağrı.
- Uyan. ad. : Dizgin, at gemi. Oyan.
- Uyuz olmak, ey. : Birine, bir şeye çok sinirlenmek.

Ü

- Üç etek, ad. : üç ayrı etekten oluşmuş giysi.
- Üç kağıtçı, ad. : Dolandırıcı, yalancı.
- Üfelemek, ey. : Parçalamak.
- Üfürmek, ey. : 1. üflemek.
2. Esmek.
3. Arpa ya da baklanın cildi kaşındırması.
- Üfürükçü, ad. : Okuyup üfleyerek hastalıkları savdığını ileri süren düzenbaz kimse.
- Üleşmek, ey. : Paylaşmak.
- Ülök, ad. : ibrik, testi, çaydanlık gibi şeylerin emziği.
- Ünlemek, ey. : Seslenmek.
- üstelemek, ey. : Kışkırtmak.
- Üstübeç, ad. : 1. Kuvvetli bir zehir niteliği taşıdığından kullanılışı kimi koşullara bağlı olan ve boyacılıkta kullanılan kurşun karbonatı.
2. Pirinçten mamul bir çeşit pudra.
- Ütülemek, ey. : Kızmak (mec.)
- Ütölmek, ey. : (Oyunda) Yenilmek, kaybetmek. Yütölmek.
- Üzengi, ad. : Eyerin iki yanına asılı blunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

V

- Vada, ad., Runı. : Gülgillerden, bahçe çitlerinde yol kenarında kendiliğinden yetişen, dikenli bir çalı. (*Rubus fruticosus*)
- Vafdis, ad., Rum. : Hristiyanlıkta ilk günahı silmek ve Hristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem.
- Vakka, ad. : Giysilerin omuzlarına konan süngerden yapılmış omuzluk.
- Vakvak, ad., Ç.s. : ördek.
- Vali masası, ad. : Konukların ağırlanması için yaptırılan genişçe yemek

Valiz, ad., Fr.	: Yolculukta içine eşya konan büyük çanta. Bavul.
Vana, ad., Lit.	: Boru içindeki bir sıvının akışını durdurmaya ya da serbest bırakmaya yarayan anahtar. Valf. Lat. venna.
Vanilya~ad., it.	: 1. Salepgillerden, çiçekleri beyaz, kokulu, tırmanıcı küçük bir bitki. (<i>Vanillaplanifolia</i>). 2. Bu bitkinin tatlılara güzel koku vermek için kullanılan meyvesi.
Varil, ad., Fr.	: Sıvı maddeleri koymak için kullanılan, metalden yapılmış, silindir biçiminde, üstü kapalı kap. Fr. baril.
Varoş, ad., Mac.	: Şehir veya kasabanın dış mahalleleri;
Velesbit, ad., Fr.	: Bisiklet.
Velvele, ad., Ar.	: Gürültü, bağırma.
Velveleci, s.	: Gürültü çıkararak huzursuzluk yaratan (kimse).
Veran, s., Far.	: Yıkılmış, harap (yapı). Viran.
Veranda, ad., Por.	: Evlerin önünde oturup hava almaya yarayan yüksekçe yer. Por. varanda.
Verev, s.	: Bir köşeden karşı köşeye kesilmiş veya katlanmış olan.
Verigo, ad.	: Asmada yetişen, sert ve iri-taneli, çekirdekli uzun süre dayanan bir üzüm türü.
Vida, ad, it	: Döndürülerek bir yere sokulan burmalı çivi.
Vigo, ad., Lat.	: Baklagillerden, hayvan yemi olarak yetiştirilem bir bitki. Figo da denir. (<i>Vicia sativa</i>)
Vira, zf., it.	: Durmadan, aralıksız.
Vizilemek, ey.	: Hastalık nedeniyle inilemek.
Vurug, ad.	: Vurulmuş olan.
y	
Yaba, ad.	: Harman savurmakta kullanılan, çatal biçimindeki tahtadan yapılan tarım aracı.
Yaban tavuğu, ad.	: Keklik iriliğinde rengi kırmızıya kaçan, yüksek uçamayan, dağlık ve ormanlık yörelerde, kışları düz

arazideki ağaçlıklarda yaşayan uzun ve ince narin gagalı, iri gözlü, eti çok tatlı, yerli bir tür av hayvanı.	
Yabancı gül, ad.	: Gülgitlerden, pembe ve beyaz içecekleri güzel kokan, yemişi parlak kırmızı renkte bir bitki (<i>Rosa canine</i>)
Yabam, S., Far.	: Yabani.
Yabanlık, s.	: Misafirliğe giderken veya sayılı günlerde giyilen giysi.
Yadez, ad., Far.	: Tavuğun lades kemiğini iki kişinin birer ucundan tutarak kırması, birinin "aklımda" demeden bir şeyi ötekenden almasıyla yenilmiş sayılarak biten oyun. Lades.Far. yad-est.
Yakantop oyunu, ad.	: İki grubun birbirlerine top atarak oynadıkları ve topun değdiği oyuncunun oyun dışı olması kuralına dayanan bir oyun.
Yalandırmak, ey.	: Kandırmak.
Yalburdamak, ey.	: Parlamak.
Yalçı, ad.	: Alçı.
Yampuri, S.	: Eğri, yan yan giden: Yampiri.
Yapışgan otu, ad.	: 1. ısırgangillerden, duvar üzerinde gelişen, yaprakları yapışkan bir bitki. (<i>Parietie</i>). 2. Küçük boylu, çokum halinde olan, tohumları yapışan bitki.
Yarma, ad.	: Bulgurun iri çekilmiş.
Yatak sandalyesi, ad.	: Uzanabilecek biçimde yapılan ve döşeme yerine bez gerilen bir tür koltuk.
Yatalak, S.	: Süresiz yatakta yatan hasta.
Yaz girişi, ad.	: ilkbahar mevsimi.
Yazma, ad.	: Yemeni.
Yeiidünya, ad.	: Gülgillerden bir ağaç ve bunun erik büyüklüğündeki, iri çekirdekli, sarı renkli, sulu ve mayhoş yemişi. Malta eriği. (<i>Erioboryajaponica</i>)
Yennar, ad., Lat.	: Ocak ayı.
Yerdenbahar, ad.	: Maydonozgillerden, ince yapraklı, bazı yemeklere konulan güzel kokulu bir bitki. Dereotu. (<i>Anethum</i>)
Yergastro, ad., Rum.	: Buğdaygillerden, kökü hekimlikte idrar söktürücü olarak kullanılan yabancı bir bitki. Ayırıkotu. (<i>Triticum</i>)

Yerindirmek, ey.	: Gücendirmek, yoksun bırakmak.
Yerro, ad., Rum.	: ihtiyar.
Yetilmek, ey.	: Yetişmek, olgunlaşmak, büyümek.
Yığıntı, ad.	: Enkaz, yıkıntı.
Yıldızçiçeği, ad.	: Et yapraklı, sarmaşık tipinde yetişen, -küçük çiçekli bir tür süs bitkisi. (<i>Dahlia</i>)
Yılgin, s,	: Bıkkın, yılmış olan.
Ydışmak, ey.	: Hoşa gitmeyecek şekilde sataşmak.
Yiro, ad., Rum.	: 1. Çevre. 2. Daire, değirmi.
Yongarmak, ey.	: Onarmak.
Yuf deliği, ad.	: Tavan penceresi.
Yufga, s.	: Zayıf, ince, dayanıksız.
Yumurta otu, ad.	: Ekin tarlalarında yetişen, ufak yapraklı yabani bir bitkidir. Yumurta ile yağda kızartılarak yenir. (<i>Silene vulgaris</i>)
Yusuf, ad., Ar.	: Turunçgillerden,. portakaldan küçük, kabuğu kolay soyulur bir meyva. Yusufcuğ da denir. Mandalina. (<i>Citrus nobilis</i>)
Yürüteç, ad.	: Yeni yürümeye başlayan çocukların çabuk yürümelerini sağlayan araç. Barbadusa.
Yütmek, ey.	: Oyunda veya kumarda kazanmak. ütmek.
Yütölmek, ey.	: Kaybetmek. Ütölmek.

Z

Zahar, ad.	: Bir cins av köpeği. Zağar.
Zahre, ad., Ar.	: Zahir.
Zakkum, ad., Ar.	: Akdeniz ölkelerinde yetişen, çiçekleri beyaz veya pembe renkli olan zehirli bir ağaççık. Ağı ağacı. (<i>Nerium oleander</i>).
Zambak, ad., Ar.	: Zambakgillerden, 90-100cm. yüksekliğinde, güzel ve iri çiçekli, çok yıllık bir süs bitkisi. (<i>Lilium candidum</i>)

Zangalak, ad.	: Erken büyüyen ve boyu 15 metreyi bulan, geniş yapraklı bir ağaçtır. Bu ağacın meyveleri zehirli olup, tesbih şeklindedir. Mart-Nisan arası çiçek açar. (<i>Melia azedarach</i>)
Zarıncamak, ey.	: Acı içinde yaşamak.
ZebU, s., Ar.	: Perişan, sefil.
Zeflemek, ey.	: İnce ince alay etmek. Dalga geçmek. (zevklenmek > zeflemek ?)
Zembil, ad., Ar.	: Hasırdan örülmüş saplı torba.
Zıbandık, s., it.	: Görünüşü ve davranışı ile korku veren (iriyarı adam). izbandut.
Zıbın, ad.	: 1. Giysi. 2. Bebeklere iç çamaşırı olarak giydirilen, ince pamukludan kısa ve kollu giysi.
Zıggım, ad. Ar.	: Zehir, acı.
Zıngadak, zf.	: Ansızın, birdenbire.
Zırnık, ad., Far.	: Herhangi birşeyin en küçük, önemsiz ve işe yaramaz parçası.
Zibidi, s,	: Giyimine özen göstermeyen ve tutarsız davranışları olan (kimse).
Zibil, ad., Ar.	: Çöpü süprüntü.
Zibillik, ad.	: Çöplük.
Zillidayre, ad.	: Zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı. Tef.
Zip, ad.	: Fermuar.
Zirziro, ad .	: Eşkanatlardan, erkeği yazın, karnının altındaki özel bir organdan kesik ve hep tekdüze ses çıkaran böcek. Ağustos böceği. (<i>Cicada plebeja</i>).
Zirzop, s,	: Aklına eseni yapan, delişmen (kişi).
Zivaniya, ad., Rum.	: içki olarak da kullanılan bir tür saf alkol.
Zobba, ad.	: Dayak, kötek.
Zobba atmak (çekmek), ey.	: Dayak atmak. Sopa atmak.
Zonguldamak, ey.	: Vücudun bir yeri, nabız vurur gibi, kesik kesik ağrımak veya sancımak. Zonklamak.

Zorba, s., Far.

: Gücüne güvenerek başkalarının hakkını alan (kimse).